

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ**

**ΚΑΤΣΟΥΛΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
Α.Μ. 1216Μ004**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Όλγα Τσόλκα

Αθήνα, Δεκέμβριος 2017

Copyright ©Κατσούλα Κωνσταντίνα, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του

Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	4
Μέρος Πρώτο	10
Το Φαινόμενο του Οργανωμένου Εγκλήματος: Πολιτική-Νομική Προσέγγιση και Κατηγοριοποίηση Ειδών και Δραστηριοτήτων	10
Κεφάλαιο 1: Ιστορικές Καταβολές και νομικός προσδιορισμός	11
Κεφάλαιο 2: Είδη Οργανωμένου Εγκλήματος και (Υπερ) εθνικές Προτεραιότητες	19
2.1.Εμπόριο Ανθρώπων.....	20
2.2 Εμπόριο ναρκωτικών.....	21
2.3 Εγκλήματα οικονομικής και τεχνολογικής φύσεως.....	23
Κεφάλαιο 3: Επιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος.....	26
Κεφάλαιο 3.1 Κοινωνική και οικονομική διάσταση.....	26
Κεφάλαιο 3.2 Εθνική Ασφάλεια-Σύνδεση οργανωμένου εγκλήματος με τρομοκρατία	31
Μέρος Δεύτερο: Στρατηγικές Πρόληψης και Καταστολής	37
Ενότητα 1: Νομικό πλαίσιο	38
Κεφάλαιο 1.1 Άμεση Αποτροπή μέσω νομοθεσίας- σημαντικότεροι νόμοι γενικής καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος	38
Κεφάλαιο 1.2 Παρουσίαση σημαντικότερων νομοθετικών μέτρων ανά θεματική κατηγορία..	45
Κεφάλαιο 1.3 Επιχειρησιακές Έρευνες.....	58
Κεφάλαιο 1.4 Ποινική Συνεργασία	65
Ενότητα 2: Εναλλακτικές-συμπληρωματικές πρωτοβουλίες αποτροπής	71
Κεφάλαιο 2.1 Προστασία των εθνικών συνόρων.....	71
Κεφάλαιο 2.2 Διεθνής και περιφερειακή συνεργασία	77
Μέρος Τρίτο : Όρια αντεγκληματικής πολιτικής	88
Ενότητα 1 Ζητήματα που αφορούν στην ανταλλαγή πληροφοριών και στα ανθρώπινα δικαιώματα- προστασία προσωπικών δεδομένων	89
Ενότητα 2: Συνεργασία ΗΠΑ-ΕΕ για την προώθηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων	102
Ενότητα 3: Τρέχουσες τάσεις και προκλήσεις	110
Κεφάλαιο 3.1 Νέες Τεχνολογίες- Κυβερνοέγκλημα	110
Κεφάλαιο 3.2 Διαφθορά	116
Συμπερασματικές σκέψεις-αποτίμηση των δυο στρατηγικών	123
Πηγές μελέτης και συγγραφής.....	129

Εισαγωγή

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί μια μορφή έκφρασης της εγκληματικότητας, ίσως την πιο συγκεκριμένη από όλες. Είναι ένα φαινόμενο που προκαλεί τόσο τρόμο όσο και θαυμασμό για τον τρόπο με τον οποίο οι δράστες του επιτυγχάνουν τους στόχους τους, χειρίζονται την εσωτερική πειθαρχία, προστατεύουν τα περιουσιακά τους στοιχεία και χρησιμοποιούν το Νόμο προς όφελός τους, αλλά και για το γεγονός ότι οι εγκληματικές οργανώσεις και η δραστηριότητά τους υπήρξαν και συνεχίζουν να υπάρχουν στις κοινωνίες ως μια απτή καθημερινή πραγματικότητα, η οποία όμως συγχρόνως είναι απομακρυσμένη και πέρα από την κατανόηση. Πολλοί συγγραφείς έχουν διερευνήσει το οργανωμένο έγκλημα επισημαίνοντας τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητές του, ενώ αποδίδουν σε αυτό στοιχεία οργάνωσης, ιεραρχίας, δικτυακής σύνδεσης, διεθνικότητας και κυρίως ένα πέπλο μυστικότητας το οποίο είναι ζωτικής σημασίας να διατηρούν¹. Θα πρέπει εντούτοις να τονιστεί πως η παραδοσιακή εικόνα μιας ιεραρχικής εγκληματικής οργάνωσης, που περιορίζεται σε μια ευρύτερη περιοχή και ορίζεται από δεσμούς αίματος, φαίνεται να είναι ολοένα και πιο απαρχαιωμένη. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Europol, οι εγκληματικές ομάδες καθίστανται όλο και πιο δικτυωμένες στη δομή τους, πιο πολυεθνικές ως προς την καταγωγή και ιδιότητα του μέλους και πιο διεθνοποιημένες και διαφοροποιημένες στις δραστηριότητές τους. Ειδικότερα, πάνω από το σαράντα τοις εκατό των εγκληματικών ομάδων θα έχει ένα είδος δομής δικτύου, πάνω από το εβδομήντα τοις εκατό μια πολυεθνική ιδιότητα μέλους και πάνω από τριάντα τοις εκατό από αυτές, δραστηριοποιούνται σε πολλαπλές εγκληματικές δραστηριότητες. Επιπλέον, η κινητικότητα και η εμβέλεια όλων αυτών των ομάδων έχει επεκταθεί σημαντικά².

Σε σύγκριση με την τρομοκρατία ή τη διάδοση των πυρηνικών όπλων, και οι δύο από τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να σκοτώσουν μαζικά και να αποσταθεροποιήσουν ολόκληρες περιοχές, το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να φαίνεται ότι αντιπροσωπεύει λιγότερο απειλή

---

¹ Nigel G Filding, *The shaping of covert social networks-isolating the effects of secrecy*, Trends Organ Crim DOI 10.1007/s12117-016-9277-0 διαθέσιμο στο Springerlink.com, Σύμφωνα με το συγγραφέα, η μυστικότητα δεν αποτελεί αξία, αλλά ένα εργαλείο ή αλλιώς μια συνθήκη λειτουργίας και κοινής συμπεριφοράς με στόχο την προστασία και επιβίωση της οργάνωσης.

² Europol, *EU Serious and Organised Crime Threat Assessment 2013*, The Hague: Europol, 2013

για την παγκόσμια ασφάλεια. Όμως η διαπίστωση αυτή είναι λανθασμένη³. Οι εγκληματικές ομάδες ελίσσονται και προσαρμόζονται ταχύτατα εκμεταλλευόμενες τις ευπάθειες οποιουδήποτε συστήματος, όπως τα πορώδη σύνορα, τα αδύναμα δικαστικά συστήματα ή η εμφάνιση νέων τεχνολογιών. Το διαδίκτυο επέτρεψε στους εγκληματίες να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε οποιαδήποτε περιοχή του κόσμου. Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, με τη μορφή παραβίασης δεδομένων ή ηλεκτρονικής απάτης, επηρεάζει τα περισσότερα έθνη και έχει καταστεί μείζον πρόβλημα. Επιπλέον, η ίδια η τρομοκρατία τρέφεται σε μεγάλο βαθμό από εγκληματικές δραστηριότητες⁴. Οι έρευνες για τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες και στο Παρίσι, που πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2016 και τον Νοέμβριο του 2015, αποκάλυψαν τη συμμετοχή ορισμένων από τους δράστες σε διάφορους τύπους σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, καθώς και προσωπικές επαφές με εγκληματικές ομάδες που εμπλέκονται στη διακίνηση πυροβόλων όπλων και την παραγωγή παραπλανητικών εγγράφων⁵. Μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το U.S. Department of Homeland Security Immigration and Customs Enforcement (ICE), αποκάλυψε ένα δακτύλιο λαθρεμπορίου στην περιοχή της Ινδονησίας το οποίο το 2006 οργάνωσε την εξαγωγή υπερσύγχρονων πυροβόλων και πολυβόλων όπλων, πυρομαχικών, πυραύλων και άλλων στρατιωτικών εξοπλισμών από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς τους Τίγρεις της Απελευθέρωσης (Tamil Tigers) που ενεργούσαν στη Σρι Λάνκα εναντίον των κυβερνητικών δυνάμεων χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων βιαιοπραγίες και βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας τόσο στρατιωτικών όσο και πολιτικών στόχων⁶.

Η παγκοσμιοποίηση έχει επηρεάσει⁷ σε τόσο μεγάλο βαθμό τις οικονομικές δραστηριότητες και τα οφέλη των εγκληματικών ομάδων, που θα μπορούσαν πλέον να μελετηθούν, εάν

---

³ W. Lacher, *Organised Crime and Conflict in Sahel-Sahara Region*, Carnegie Papers, Carnegie Endowment for International Peace, September 2012

⁴ Στις 12 Δεκεμβρίου 2016, το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέδωσε απόφαση με στόχο την ενίσχυση της διεθνούς δικαστικής συνεργασίας, στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Εξέφρασε την ανησυχία ότι οι τρομοκράτες ωφελούνται και συνεχίζουν να επωφελούνται μέσω του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος. S/RES/2322 (2016) – Threats to international peace and security caused by terrorist acts

⁵ *Links between serious and organised crime and terrorism*, Europol Serious And Organised Crime Threat Assessment 2017 σελ.55

⁶ *Overview of the Law Enforcement Strategy to Combat International Organized Crime*, US Department of Justice April 2008 σελ.3

⁷ Michael Miklaucic and Jacqueline Brewer, eds., *Convergence: Illicit Networks and National Security in the Age of Globalization*, Washington, D.C.: National Defense University, Center for Complex Operations, April 2013, pp. xiv–xv, 3–14

φυσικά υπήρχαν επαρκή στοιχεία, σε μακροοικονομικό επίπεδο⁸. Γενικότερα οι επιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος ενώ μπορούν να είναι μετρήσιμες, σχεδόν πάντοτε καταλήγουν να είναι ανακριβείς, λόγω έλλειψης πραγματικών στοιχείων τόσο για τις ίδιες τις εγκληματικές οργανώσεις, όσο και για τη συνολική δραστηριότητα και τις μεθόδους τους. Αυτό είναι και ένα από τα βασικά προβλήματα που συνεχίζει να αντιμετωπίζει τόσο η διεθνής κοινότητα όσο και τα κράτη ξεχωριστά, στην προσπάθεια χάραξης μιας αποτελεσματικής αντεγκληματικής πολιτικής.

Σήμερα, παρά το γεγονός πως τα κράτη γνωρίζουν πολύ καλύτερα τα χαρακτηριστικά των εγκληματικών οργανώσεων, τις δραστηριότητες στις οποίες εστιάζουν και τις περιοχές στις οποίες λειτουργούν και παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες διακρατικής συνεργασίας έχουν αυξηθεί, το οργανωμένο έγκλημα συνεχίζει να εκκολάπτεται και να εξαπλώνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς τόσο στον πραγματικό, όσο και στον ψηφιακό κόσμο (διαδίκτυο). Το θετικό σημείο όμως είναι πως ο χρόνος αντιμετώπισης της εγκληματικότητας έχει ελαττωθεί. Αυτό σημαίνει πως τα νέα και εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα, σε συνδυασμό με την ύπαρξη υπερεθνικών, περιφερειακών και διεθνών νομικών πλαισίων συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών, προλαμβάνουν και καταστέλλουν επιτυχώς σε αρκετές περιπτώσεις οργανωμένες εγκληματικές ενέργειες.

Αναγνωρίζοντας⁹ το γεγονός ότι το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί μια γιγαντιώδη πρόκληση για τη διεθνή και περιφερειακή ασφάλεια, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) όσο και οι ΗΠΑ έχουν γίνει πιο ενεργές στον αγώνα για την πρόληψη και καταστολή του, όχι μόνο σε εσωτερικό επίπεδο αλλά και διεθνώς. Στόχος της παρούσης εργασίας είναι μέσω μιας καταγραφής της υφιστάμενης στρατηγικής για την πρόληψη και καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος της ΕΕ και των ΗΠΑ, να γίνει μια σύγκριση ως προς τις προτεραιότητες, τις νομικές και μη μεθόδους, καθώς και τα εργαλεία, προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν αδυναμίες αλλά και βέλτιστες πρακτικές τις οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αμφότερες. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν να συγκριθούν δυο (όχι και

---

⁸ UNODC, *The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment*, Vienna: UNODC, 2010

⁹ Οι πολίτες της ΕΕ (σε ποσοστό 22%) αντιλαμβάνονται το οργανωμένο έγκλημα ως ένα από τα βασικά θέματα ασφάλειας που πρέπει να αντιμετωπιστεί μαζί με την τρομοκρατία, τις φυσικές καταστροφές, την ασφάλεια των εθνικών συνόρων και το κυβερνοέγκλημα, βλ. *Internal Security-Special Eurobarometer 371*, Conducted by TNS Opinion & Social at the request of Directorate-General Home Affairs, European Commission http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_371_en.pdf . Η ίδια η ΕΕ το έχει συμπεριλάβει στην *Internal Security Strategy in Action* http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/malmstrom/archive/internal_security_strategy_in_action_en.pdf

τόσο¹⁰) διαφορετικά πολιτικά μορφώματα είναι διττός: αρχικά τόσο οι ΗΠΑ όσο και η ΕΕ διαθέτουν το πιο εξελιγμένο νομικό πλαίσιο ως αρωγό για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Ο δεύτερος και, ίσως πιο σημαντικός λόγος κατά την άποψη της συγγραφέως, είναι το γεγονός ότι υπάρχει μια πολύ μεγάλη διαφορά ως προς την αντίληψη που υπάρχει ανάμεσα στην ΕΕ και στις ΗΠΑ σχετικά με τη σχέση της (υπερ)εθνικής ασφάλειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Από τη μία πλευρά, το γεγονός ότι οι σύγχρονες κοινωνίες αντιμετωπίζουν μια πολύ σοβαρή μορφή εγκληματικότητας, η οποία προκαλεί σοβαρές ζημιές και των οποίων η βία είναι γνωστή, οδηγεί αναπόφευκτα σε συζητήσεις περί μερικής αναστολής δικαιωμάτων, ελευθεριών και εγγυήσεων των παρανομώντων ακριβώς λόγω του ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων είναι σε μεγάλο βαθμό ασυμβίβαστος με την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του είδους της εγκληματικότητας¹¹.

Σε πολλά μέτωπα, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα στο όνομα της εθνικής ασφάλειας, συχνά παραβαίνοντας τόσο το ομόσπονδο όσο και το διεθνές δίκαιο. Η περίοδος που διανύουμε πιστεύεται πως θα είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, ιδίως δε μετά τη δήλωση¹² του νυν Προέδρου Donald J. Trump περί ενίσχυσης μέτρων ασφαλείας ως προς τις θεωρήσεις της αμερικανικής βίζας και τον έλεγχο της μετανάστευσης το Σεπτέμβριο του 2017 στην οποία μεταξύ άλλων τονίζει το εξής

“[...] My highest obligation is to ensure the safety and security of the American people, and in issuing this new travel order, I am fulfilling that sacred obligation.”

Το οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε θεωρητική πάντα βάση, βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας,

---

¹⁰ Το μοναδικό χαρακτηριστικό της ΕΕ είναι ότι, παρόλο που τα μέλη της είναι όλα κυρίαρχα, ανεξάρτητα κράτη, έχει καταφέρει να συγκεντρώσει μερική από την «κυριαρχία» τους. Η ένωση σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη εναποθέτουν εκουσίως ορισμένες από τις αρμοδιότητές τους στα κοινά θεσμικά όργανα έχουν δημιουργήσει, έτσι ώστε οι αποφάσεις σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα κοινού συμφέροντος να μπορούν να ληφθούν δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η ΕΕ βρίσκεται μεταξύ του πλήρους ομοσπονδιακού συστήματος που εντοπίζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες και το χαλαρό, σύστημα διακυβερνητικής συνεργασίας που υπάρχει στα Ηνωμένα Έθνη. *The European Union explained: How the EU work, European Commission, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2014, ISBN 978-92-79-39909-1*

¹¹ Anabella Miranda Rodriguez, *Criminal Policy: New Challenges, Old Ways*, Cahiers de défense sociale 2003 Volume 30, p.189

¹² *President Donald J. Trump Announces Enhanced National Security Measures*, The White House Office of the Press Secretary, September 24, 2017 <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/09/24/president-donald-j-trump-announces-enhanced-national-security-measures>

του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 1996, η Επιτροπή Υπουργών, απεύθυνε στα κράτη-μέλη, την Σύσταση υπ' αριθμ. 8, η οποία αφορούσε σε μια γενική αποτίμηση της αντεγκληματικής πολιτικής στην Ευρώπη σε μια εποχή αλλαγής. Για το σκοπό αυτό συστήνει στα κράτη-μέλη, να έχουν ως βασικές αρχές την αρχή της νομιμότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να λαμβάνουν μέριμνα για τα θύματα, να παίρνουν μέτρα που αποσκοπούν σε μια πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση ή περιορισμό του εγκλήματος (οικονομικά και κοινωνικά μέτρα), να ενθαρρύνουν τη λήψη μέτρων που έχουν στόχο την αντιμετώπιση του εγκλήματος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενώ κάνει λόγο για στάθμιση του κόστους (υλικού και μη) που επιφέρει το έγκλημα με το κόστος του ελέγχου του. Σαφώς δεν επιχειρείται ο εξωραϊσμός του έργου της ΕΕ καθώς ουκ ολίγες φορές έχουν διαπιστωθεί θυσίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο βωμό της περιφερειακής ασφάλειας. Η συναίνεση που επιτυγχάνεται στον αγώνα κατά της σοβαρής εγκληματικότητας επιτρέπει συχνά την αιτιολόγηση της τυφλής και γενικευμένης επιβολής διαφόρων ειδών κυρώσεων. Η μεγάλη διαφορά όμως, όπως θα αποδειχθεί και στη συνέχεια, είναι η συμβολή του Συμβουλίου της Ευρώπης στη χαλιναγώγηση των μέσων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

Μεθοδολογία

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, η μέθοδος η οποία ακολουθήθηκε είναι η μεικτή. Οι πηγές που αξιοποιήθηκαν για μελέτη και συγγραφή είναι τόσο πρωτογενείς (Συμβάσεις, Πρωτόκολλα, Ψηφίσματα και άλλα νομικά τεκμήρια), όσο και δευτερογενείς (έγγραφα που παρουσιάζονται σε εθνικά και διεθνή συνέδρια, ακαδημαϊκές και ερευνητικές εκθέσεις, υλικό και στατιστικά στοιχεία που παρέχονται από κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς και από διάφορες υπηρεσίες επιβολής του νόμου, καθώς και βιβλιογραφία εγκληματολογικού και διεθνολογικού περιεχομένου). Ο τρόπος με τον οποίο επιλέχθηκε να γίνει η σύγκριση είναι η ταυτόχρονη ανάλυση ανά θεματική ενότητα προκειμένου ο αναγνώστης να έχει αυτόματα στο τέλος του κάθε κεφαλαίου μια συνολική εικόνα για τις δράσεις τόσο των ΗΠΑ όσο και της ΕΕ.

Μέρος Πρώτο

Το Φαινόμενο του Οργανωμένου Εγκλήματος: Πολιτική-Νομική Προσέγγιση και Κατηγοριοποίηση Ειδών και Δραστηριοτήτων

Κεφάλαιο 1: Ιστορικές Καταβολές και νομικός προσδιορισμός

Το ενισχυμένο ενδιαφέρον και η ενασχόληση της διεθνούς ακαδημαϊκής και πολιτικής κοινότητας για το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα σηματοδοτείται κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, όπου έλαβαν χώρα σημαντικές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στο μέχρι τότε ισχύον διεθνές σύστημα. Η λήξη του Ψυχρού Πολέμου, η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και η εμφάνιση πλήθους νέων κρατικών οντοτήτων στην Ανατολική Ευρώπη ανέδειξαν την έναρξη μιας νέας περιόδου αστάθειας. Τα νέα αυτά δεδομένα σε συνδυασμό με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκαλούν συγχρόνως μεγάλη ανησυχία σχετικά με τη διασυνοριακή εγκληματική δραστηριότητα.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών, έχει πολλάκις αναφερθεί σε διεθνολογικές θεωρίες πλουραλισμού¹³ ή έννοια της διακρατικότητας και των διασυνοριακών δρώντων, είτε ως άτομα είτε ως ομάδες οι οποίες προσπαθούσαν να προωθήσουν τα δικά τους συμφέροντα σε διεθνές επίπεδο μεταβάλλοντας την μέχρι τότε ισχύουσα αντίληψη πως μόνο τα κράτη αποτελούν τους παίκτες της διεθνούς σκακιέρας¹⁴. Επιπλέον, από τη δεκαετία του 1970 και μετά, άρχισε η συζήτηση για την επιρροή των πολυεθνικών επιχειρήσεων στα εθνικά οικονομικά συστήματα. Το κύριο χαρακτηριστικό τέτοιου είδους επιχειρήσεων είναι η χρήση των όλων διαθέσιμων πόρων με στόχο τη βελτιστοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής και εσωτερικής οργάνωσης προκειμένου όχι μόνο να εξασφαλισθεί πρόσκαιρο οικονομικό κέρδος, αλλά να γίνει ουσιαστική διεϊσδυση και εδραίωση των επιχειρήσεων αυτών στις εθνικές αγορές στις οποίες λειτουργούν¹⁵. Παράλληλα, πολλοί εμπειρογνώμονες εξέφρασαν ανησυχία για τις επιπτώσεις που επρόκειτο να επέλθουν από τη δράση των πολυεθνικών επιχειρήσεων στις οικονομίες των αδύναμων κρατών, υποστηρίζοντας πως η κυριαρχία τους στις αναπτυσσόμενες οικονομίες δημιουργούσε μια σχέση άνιση και προωθούσε τη διαφθορά ανάμεσα στις ελίτ των κρατών. Επιπλέον, τα κέρδη των επιχειρήσεων δεν επενδύονταν, αντιθέτως μεταφέρονταν πίσω στη χώρα προέλευσης της πολυεθνικής επιχείρησης¹⁶. Προφητεύοντας το μέλλον, την προσοχή στη δράση εθνικών και πολυεθνικών μορφών παράνομων επιχειρήσεων τονίζουν τα

¹³ John F. Manley, *Neo-Pluralism: A Class Analysis of Pluralism I and Pluralism II*, The American Political Science Review, Vol. 77, No. 2 (Jun., 1983), American Political Science Association, σσ. 368-383

¹⁴ Viotti, P. R., & Kauppi, M.V., *International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism*, Ed. Macmillan, New York 1987. Επίσης βλ. Keohane R.O. & Nye J.S., *Transnational relations in world politics*, Harvard University Press 1972

¹⁵ Huntington S. *Transnational organizations in world politics*, World Politics 25(3), σσ. 333-368

¹⁶ Jenkins R., *Transnational corporations and uneven development: The internationalization of capital and the third world*. Routledge, New York 1987

Ηνωμένα Έθνη την εποχή εκείνη (1975) εκδίδοντας την έκθεση “Changes in Forms and Dimensions of Criminality: National and International” σύμφωνα με την οποία, το έγκλημα πλέον αλλάζει μορφή αποκτώντας τα χαρακτηριστικά των πολυεθνικών επιχειρήσεων που αναφέρθηκαν προηγουμένως¹⁷.

Οι **ΗΠΑ** δε θα μπορούσαν παρά να πρωτοστατήσουν στις νέες εξελίξεις συμβάλλοντας στη διασάφηση του ορισμού του οργανωμένου εγκλήματος. Είναι όμως δύσκολο να υπάρξει ένας συγκεκριμένος νομικός ορισμός και αυτό διότι δεν υπάρχει, όχι μόνο στις **ΗΠΑ**, αλλά σε καμία χώρα μια ενιαία οργάνωση ή πρότυπο συμπεριφοράς που να παρέχουν ένα σταθερό πλαίσιο αναφοράς. Οι εγκληματικές οργανώσεις ποικίλλουν σε μέγεθος, κλίμακα, γεωγραφική εμβέλεια, εσωτερική οργάνωση και δομές και χρήση μεθόδων για την αποφυγή της επιβολής του νόμου και τη νομιμοποίηση των παράνομων δραστηριοτήτων τους¹⁸.

Η δημόσια και κυβερνητική συζήτηση για το οργανωμένο έγκλημα στις **ΗΠΑ** αρχίζει να κερδίζει έδαφος ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα λόγω του μεγάλου κύματος μετανάστευσης από την Ιταλία¹⁹. Την ενίσχυση αυτής της πεποίθησης προκάλεσε το γεγονός ότι το 1890, ο αρχηγός της αστυνομίας της Νέας Ορλεάνης David Hennessey πυροβολήθηκε θανάσιμα από Ιταλούς. Στοιχεία επαρκή δεν υπήρχαν προκειμένου να καταδικαστούν οι μετανάστες που συνελήφθησαν κι έτσι αθωώθηκαν²⁰. Μια ομάδα πολιτών όμως εισβάλλοντας στις φυλακές και, “παίρνοντας τη δικαιοσύνη στα χέρια της”, κρέμασε δημόσια πολλούς από τους κατηγορούμενους. Το περιστατικό αυτό δείχνει το έντονο μίσος για τους μετανάστες εκείνη την εποχή και τη γενικότερη αντίληψη που επικρατούσε, ότι οι **ΗΠΑ** κατά κάποιο τρόπο εισήγαγαν τη μαφία από την Ιταλία και ότι επομένως οι Ιταλοί μετανάστες ήταν εγκληματίες. Μετά το περιστατικό Hennessey ωστόσο, ο όρος “μαφία” έπαψε να χρησιμοποιείται. Επανεμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1900 κατά τη διάρκεια της περίφημης εποχής των γκάγκστερ. Η απαγόρευση των αλκοολούχων ποτών από την κυβέρνηση ήταν το μοναδικό σημαντικό γεγονός που προκάλεσε τις εγκληματικές ομάδες να γίνουν πιο

---

¹⁷ M. Cherif Bassiouni, *International Criminal Law, Volume 1: Sources, Subjects and Contents*: Third Edition, Volume 1, σ.908

¹⁸ Όπως αναφέρθηκε, πολλές διεθνικές εγκληματικές οργανώσεις μοιάζουν με μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και συχνά έχουν παρόμοια ιεραρχία, ταυτόχρονα όμως διατηρούν μια ευέλικτη δομή που τους επιτρέπει να μεταφέρουν ταχύτατα κεφάλαια ή να αντιδράσουν σε κινδύνους

¹⁹ Οι Ιταλοί μετανάστες κατηγορήθηκαν για αύξηση εγκληματικών ενεργειών στις ΗΠΑ και τη σύνδεση της “Μαφίας” με το εγχώριο οργανωμένο έγκλημα, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που οι μετανάστες κατηγορούνται σήμερα σε πολλές χώρες για τα ήδη υπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα

²⁰ George De Stefano, *An Offer We Can't Refuse: The Mafia in the Mind of America*, Faber & Faber/Farrar, Straus, Giroux 2007 σσ. 53-54

οργανωμένες και ανταγωνιστικές. Η απαγόρευση σε συνδυασμό με την έλλειψη εξειδικευμένης αστυνόμευσης είχε ως αποτέλεσμα την άνθηση του λαθρεμπορίου και της παράνομης διακίνησης, οργανωμένες ενέργειες οι οποίες προστατεύονταν από διεφθαρμένους αστυνομικούς και δημοσίους υπαλλήλους.²¹

Η έννοια της μαφίας επέστρεψε στα μέσα του 20ού αιώνα, όπου ο Αμερικανός γεροϋσιαστής Estes Kefauver πραγματοποίησε τηλεοπτικές ακροάσεις (σε μια εποχή που υπήρχαν μόνο τρία τηλεοπτικά κανάλια για να παρακολουθήσει το κοινό) ισχυριζόμενος ότι το οργανωμένο έγκλημα οργανώθηκε σε εθνικό επίπεδο²². Αν και δεν διεξήχθη κάποια έρευνα, ούτε και προσκομίσθηκαν στοιχεία για αυτή τη δήλωση, δημιουργήθηκε στο κοινό η αντίληψη ότι τοπικές εγκληματικές ομάδες είναι πολύ πιθανό να είναι οργανωμένες σε εθνικό επίπεδο²³. Το 1957, μια ομάδα ιταλοαμερικανών συνελήφθη σε αγροτική περιοχή της Νέας Υόρκης σε μια δήθεν συνάντηση ηγεσίας (the “Apalachin Meeting”²⁴) μετά τη δολοφονία του διαβόητου Albert Anastasia²⁵. Επαρκή στοιχεία και πάλι απουσίαζαν, όμως αυτό δεν εμπόδισε την κοινή γνώμη αλλά και κυβερνητικούς φορείς (FBI) να θεωρήσουν πως όντως επρόκειτο για ανασύσταση και συνεργασία εθνικού επιπέδου εγκληματικών οργανώσεων.²⁶ Το 1963 ο Joseph Michael “Joe Cargo” Valachi, ο πρώτος έμπιστος εγκληματικής οργάνωσης (“insider”) που κατέθεσε, υποστήριξε δημοσίως την ύπαρξη εθνικής συνομοσίας ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που περιλάμβαναν ξεχωριστή εσωτερική ιεραρχία, την οποία και ονόμασε “Cosa Nostra”²⁷.

Ο “πόλεμος” κατά της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών που είχε ήδη κηρυχθεί από την κυβέρνηση Νίξον²⁸ και εντάθηκε κατά τη θητεία του Ρήγκαν²⁹, αποτέλεσε το πολιτικό

---

²¹ Jay S. Albanese, *Organized Crime in Our Times*, 6th Ed., Anderson Publishing 2011, pp. 114,121,134,138

²² Guide to the Records of the U.S. Senate at the National Archives (Record Group 46), *Guide to Senate Records: Chapter 18 1946-1968* at 18.134-5, 18.141

²³ William Howard Moore, *The Kefauver Committee and the Politics of Crime*, 1950 – 1952, University of Missouri Press, 1974 σ. 168-171

²⁴ The Federal Bureau Investigation site, News/Stories/2007 August/Using Intel to Stop the Mob, Pt. 2 https://archives.fbi.gov/archives/news/stories/2007/august/mobintel2_080907

²⁵ Federal Bureau of Investigation, Freedom of Information/Privacy Acts Section Cover Sheet , *Subject: Albert Anastasia File 62-98011-General Investigation Intelligence File, Albert Anastasia Top Hoodlum Coverage*, σ.4 available <https://vault.fbi.gov/Albert%20Anastasia/Albert%20Anastasia%20Part%201%20of%204%20/view>

²⁶ Mark Galeotti, *Global Crime Today: The Changing Face of Organised Crime*, Routledge 2005 σσ.12-13

²⁷ *Organized Crime: 25 Years after Valachi. Hearings before the Permanent Subcommittee on Investigations of the Committee on Governmental Affairs*, United States Senate, One Hundredth Congress (Second Session), April 1988 σσ. 1-5 <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015028778994;view=1up;seq=13>

²⁸ Richard Nixon: *Special Message to the Congress on Drug Abuse Prevention and Control*, June 17, 1971 Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, The American Presidency Project <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=3048>.

γεγονός εξαιτίας του οποίου άρχισαν να εμφανίζονται οι πρώτες νομικές ερμηνείες για το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα τις δεκαετίες του 1970 και 1980 στις **Ηνωμένες Πολιτείες**. Ο πρώτος νομικός ορισμός του οργανωμένου εγκλήματος καθορίζεται από τον Ομοσπονδιακό Νόμο 90-351: Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968³⁰. Συγκεκριμένα,

*“Organised crime means the unlawful activities of members of a highly organised, disciplined association engaged in supplying illegal goods and services, including but not limited to gambling, prostitution, loan sharking, narcotics, labour racketeering, and other unlawful activities of members of such associations”*³¹.

Ο ορισμός αυτός περιγράφει το οργανωμένο έγκλημα όσον αφορά τις παράνομες δραστηριότητες και όχι από άποψη του τι συνιστά εγκληματική οργάνωση. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε κανείς να πει ότι συμπεριλάμβανε τις δραστηριότητες όχι μόνο ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και τρομοκρατικών ομάδων και διεφθαρμένων επιχειρήσεων. Ο ορισμός καταργήθηκε στον Νόμο περί Βελτίωσης του Συστήματος Δικαιοσύνης του 1979³².

Ο Ομοσπονδιακός Νόμος για τον Έλεγχο του Οργανωμένου Εγκλήματος του 1970³³, ο οποίος θεσπίστηκε δύο χρόνια μετά, δεν παρείχε ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος. Ο νόμος RICO³⁴, καθιστά το έγκλημα ως τη διείσδυση, τη συμμετοχή ή τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης με τρόπο παρόμοιο με εκβιασμό³⁵. Ως επιχείρηση ορίζεται μια οποιαδήποτε ένωση κατά πράξει που αποτελείται από δύο ή περισσότερα άτομα³⁶. Ένας

---

²⁹ Walker Newell, *The Legacy of Nixon, Reagan, and Horton: How the Tough On Crime Movement Enabled a New Regime of Race-Influenced Employment Discrimination*, Berkeley Journal of African-American Law & Policy Volume 15, Issue 1, Article 2, January 2013 σελ. 16. Εκείνη την περίοδο προέκυψε και κατακόρυφη αύξηση στις αιτήσεις για εκδόσεις εγκληματιών, από τις 50 ανά έτος τη δεκαετία του 1970, στη δεκαετία του 1990 έφτασαν τις 500 (Nadelmann E. A. *Cops across borders: The internationalization of U.S. criminal law enforcement*, University Park, Pennsylvania State University Press 1993, σελ.4)

³⁰ Public Law 90-351: *the Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968* διαθέσιμο <https://www.hsdl.org/?abstract&did=727015>

³¹ Public Law 90-351: *the Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968*, Part F-Definitions, Section 601 (b)

³² *Justice System Improvement Act of 1979* (P.L. 96-157)

³³ *Organized Crime Control Act of 1970* (P.L. 91-452)

³⁴ *Racketeer Influenced and Corrupt Organisations (RICO)* Act enacted by section 901(a) of the Organized Crime Control Act of 1970 (P.L. 91-452) as Title IX and is codified at 18 U.S.C. §§ 1961-1968

³⁵ *ibid.* σελ.4

³⁶ Παρόλο που ο RICO παρέχει έναν ορισμό για μια "επιχείρηση", δεν περιγράφει τα χαρακτηριστικά της εγκληματικής επιχείρησης που τη διακρίνουν από μια νόμιμη επιχείρηση. Επιπλέον, περιγράφεται το οργανωμένο έγκλημα περισσότερο από την άποψη των παράνομων δραστηριοτήτων παρά από την άποψη της εγκληματικής οργάνωσης.

ακόμη νόμος που απευθύνεται σε εγκληματικές δραστηριότητες είναι αυτός για τη Συνεχιζόμενη Εγκληματική Επιχείρηση³⁷, ο οποίος έχει σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση της απειλής που προκαλούν οι μεγάλης κλίμακας οργανώσεις διακίνησης ναρκωτικών καθιστώντας παράνομη τη συμμετοχή σε μια “συνεχιζόμενη εγκληματική επιχείρηση”³⁸. Με βάση αυτόν, το Ανώτατο Δικαστήριο των **ΗΠΑ** έχει αναθέσει στα ομοσπονδιακά δικαστήρια να προσδιορίζουν αν τα πραγματικά περιστατικά μιας συγκεκριμένης υπόθεσης οδηγούν σε ένα καθιερωμένο πρότυπο³⁹. Οι πράξεις σχετίζονται μεταξύ τους αν “έχουν τους ίδιους ή παρόμοιους σκοπούς, αποτελέσματα, συμμετέχοντες, θύματα ή τις μεθόδους προμήθειας ή αλληλοσυνδέονται με διαφορετικά χαρακτηριστικά και δεν είναι μεμονωμένα γεγονότα”⁴⁰. Η έννοια της συνέχειας είναι μια κλειστή και ανοιχτή έννοια ταυτόχρονα, που αναφέρεται είτε σε μια κλειστή περίοδο συμπεριφοράς είτε σε προηγούμενες συμπεριφορές που από τη φύση της προβάλλονται με απειλή επανάληψης⁴¹.

Τα νομικά αυτά εργαλεία δεν χρησιμοποιήθηκαν ευρέως μέχρι τις δεκαετίες του 1980 και 1990 όταν η πολιτική ηγεσία θα αρχίσει να συμμετέχει σε μακροχρόνιες έρευνες και διώξεις εναντίον μεγάλων ηγετικών μορφών εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες έμειναν γνωστές στην ιστορία ως “mob trials” αποτέλεσμα των οποίων ήταν η καταδίκη πολλών μελών που ανήκαν στις εγκληματικές οργανώσεις Cosa Nostra⁴².

Διασχίζοντας την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, παρατηρεί κανείς πως η διασυνοριακή εγκληματική δραστηριότητα εκτοξεύθηκε σε πρωτοφανή επίπεδα μετά το πέρας του Ψυχρού Πολέμου⁴³. Στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης αλλά και στις Βαλτικές χώρες δεν υπήρξαν τόσα προβλήματα, όσα εμφανίστηκαν⁴⁴ στις μετά-κομμουνιστικές χώρες της ανατολικής και νοτιοανατολικής Ευρώπης (Βαλκάνια), καθώς, συγκριτικά, κατέστη πολύ πιο

---

³⁷ U.S. Code › Title 21: Continuing Criminal Enterprise › Chapter 13 › Subchapter I › Part D › § 848

³⁸ Ο όρος "συνεχιζόμενη εγκληματική επιχείρηση" έχει έναν νομικό ορισμό ο οποίος, όπως και το καταστατικό του RICO, περιγράφει την πραγματική λειτουργία των εγκληματικών οργανώσεων *Civil RICO: 18 U.S.C. §§ 1961-1968 A Manual for Federal Attorneys* October 2007 σσ. 4 και 103

³⁹ βλ. ενδεικτικά *Richardson v. United States* No. 97–8629

⁴⁰ 18 U.S.C. § 3575(e)

⁴¹ *H.J. Inc. v. Northwestern Bell Telephone Co.*, 492 U.S. 229 (1989) σσ.239-243.

⁴² *Organized Crime in Pennsylvania: A Decade of Change*, Pennsylvania Crime Commission 1990 Report σσ. 106-108

⁴³ Beata Gruszczynska, *Crime in Central and Eastern European Countries in the Enlarged Europe* p. 124

⁴⁴ Βλ. Dr. iur. Kole Krasniqi, *Organized Crime In The Balkans*, European Scientific Journal July 2016 edition vol.12, No.19 ISSN: 1857 – 7881

αποτελεσματικός ο έλεγχος τόσο στα σύνορα όσο και στις εσωτερικές δομές των κρατών⁴⁵. Η διαφοροποίηση αυτή έγκειται, κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά, στην εγγύτητα των χωρών αυτών με τη Δυτική Ευρώπη αλλά και στην σχετικά, ομαλοποιημένη διαδικασία εσωτερικών μεταρρυθμίσεων σε κοινωνικοοικονομικό αλλά και πολιτικό επίπεδο⁴⁶.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 λοιπόν, στο δημόσιο λόγο για τα θέματα της εσωτερικής ασφάλειας στην *Ευρωπαϊκή Ένωση* έχει ενταχθεί και η «απειλή» από το σύγχρονο οργανωμένο έγκλημα και αυτό κυρίως οφείλεται στον πολλαπλασιασμό των κρατών στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Πολυάριθμοι και ποικίλοι πολιτικοί ορισμοί έχουν δοθεί για αυτό, οι σημαντικότεροι όμως από αυτούς προέρχονται από την ίδια την *ΕΕ* και από το Συμβούλιο της Ευρώπης (COE). Ο λόγος για τον οποίο θεωρείται σημαντική η δράση του COE σε αυτόν τον τομέα είναι εμφανής στη Σύσταση Νο. R (87) 1, στην οποία γίνεται λόγος για την ευρωπαϊκή κρατική συνεργασία σε ποινικά θέματα, όπου αναγνωρίζεται⁴⁷ χαρακτηριστικά ότι «...το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει επεξεργαστεί ένα ευρύ δίκτυο συμβάσεων για την διεθνή συνεργασία σε ποινικά θέματα, που συμπληρώθηκαν από ένα μεγάλο αριθμό συστάσεων, οι οποίες στο σύνολο τους μπορεί να θεωρηθούν ότι σχηματίζουν έναν κορμό Ευρωπαϊκού δικαίου στο θέμα αυτό»⁴⁸

Σύμφωνα λοιπόν με το Συμβούλιο της Ευρώπης⁴⁹ πρέπει να υπάρχει ένας ορισμένος αριθμός ελάχιστων χαρακτηριστικών, ("υποχρεωτικά κριτήρια"), καθώς και τουλάχιστον δύο από άλλα χαρακτηριστικά ("προαιρετικά κριτήρια") ώστε μια ομάδα να μπορέσει να χαρακτηριστεί οργανωμένη και εγκληματική. Τα τέσσερα υποχρεωτικά κριτήρια είναι τα εξής:

---

⁴⁵ ας μην ξεχνάμε πως οι περισσότερες από τις παλαιότερες και μεγαλύτερες εγκληματικές οργανώσεις δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν στην κεντρική -και- νότια Ευρώπη, επομένως το εθνικό νομικό πλαίσιο ήταν πολύ πιο καλά οχυρωμένο για την αντιμετώπισή τους. Βλ. Arcangelo Dimico, Alessia Isopi, Ola Olsson, *Origins of the Sicilian Mafia: The Market for Lemons*, CREDIT Research Paper No. 12/01 και *Threat Assessment: Italian Organized Crime*, Europol 2013

⁴⁶ Marko Hajdinjak, *Smuggling in Southeast Europe: The Yugoslav Wars and the Development of Regional Criminal Networks in the Balkans*, Center for the Study of Democracy, 2002

⁴⁷ όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι μέλη και στο Συμβούλιο της Ευρώπης, επομένως το κάθε κράτος ξεχωριστά, δεσμεύεται από το κεκτημένο του Συμβουλίου. Επομένως η δράση της ΕΕ δεν μπορεί να αποκλίνει από αυτή του ΣτΕ. Αυτό θα γίνει πολύ πιο ξεκάθαρο μόλις γίνει αναφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

⁴⁸ Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Έκδοση, Σάκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 200

⁴⁹ *Explanatory Memorandum, Recommendation Rec(2001)11 of the Committee of Ministers to member states concerning guiding principles on the fight against organised crime* (Adopted by the Committee of Ministers on 19 September 2001 at the 765th meeting of the Ministers' Deputies), Part V. Commentary on the principles contained in the Recommendation, Definitions at 21

- 1) συνεργασία τριών ή περισσότερων ατόμων,
- 2) για παρατεταμένη/αόριστη χρονική περίοδο,
- 3) να είναι ύποπτα ή καταδικασθέντα (τα άτομα) για σοβαρά ποινικά αδικήματα και
- 4) να έχουν ως στόχο την επίτευξη κέρδους ή/και εξουσίας.

Τα προαιρετικά κριτήρια είναι τα εξής:

- a) να υπάρχει ένας συγκεκριμένος ρόλος/καθήκον για κάθε συμμετέχοντα στην εγκληματική οργάνωση,
- b) να υπάρχει κάποια μορφή εσωτερικής πειθαρχίας και ελέγχου,
- c) να γίνεται χρήση βίας ή άλλων μέσων κατάλληλων για εκφοβισμό
- d) να ασκείται επιρροή στην πολιτική, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στη δημόσια διοίκηση, στην επιβολή του νόμου, στην εφαρμογή της δικαιοσύνης και της οικονομίας μέσω-μεταξύ άλλων-της μεθόδου της διαφθοράς
- e) να γίνεται εκμετάλλευση των εμπορικών ή επιχειρησιακών δομών
- f) να γίνεται προσπάθεια νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (money laundering) και
- g) οι ομάδες αυτές να λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο

Η διακρατική αντιμετώπισή του οργανωμένου εγκλήματος, με πολιτικά μέτρα που εφαρμόζονται από τους επίσημους φορείς κοινωνικού ελέγχου, στα εθνικά κράτη αλλά και στους υπερεθνικούς φορείς, έχει ως σημείο αναφοράς νομοθετικούς ορισμούς που ουσιαστικά «κατασκευάζουν» και οριοθετούν τα χαρακτηριστικά και το πεδίο δράσης των ομάδων που χαρακτηρίζονται ως «εγκληματικές οργανώσεις». Έτσι, σύμφωνα με την Κοινή Δράση της 21ης Δεκεμβρίου του 1998 που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο της *Ευρωπαϊκής Ένωσης*⁵⁰,

ως “εγκληματική οργάνωση” νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δυο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας, ή μέτρο ασφάλειας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, εφόσον οι εν λόγω αξιόποινες πράξεις αποτελούν αυτοσκοπό ή μέσον για τον

---

⁵⁰ 98/733/ΥΗΑ: Joint action of 21 December 1998 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union

προσπορισμό περιουσιακών ωφελημάτων και , ενδεχομένως για τον αθέμιτο επηρεασμό της λειτουργίας δημόσιων αρχών.

Παρόμοιος με αυτόν τον ορισμό είναι και αυτός που περιλαμβάνεται στην Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/841 της 24ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος όπου κάνει λόγο χαρακτηριστικά για μια “δομημένη ένωση⁵¹” που έχει συσταθεί για ένα χρονικό διάστημα, από περισσότερα από δύο άτομα τα οποία ενεργώντας σε συνεννόηση έχουν ως σκοπό τη διάπραξη αδικημάτων. Η Απόφαση-Πλαίσιο καθορίζει ότι κάθε κράτος μέλος της **ΕΕ** θα λαμβάνει μέτρα που είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι οι μορφές συμπεριφοράς που σχετίζονται με εγκληματική οργάνωση θεωρούνται αδικήματα. Οι ενέργειες αυτές καθορίζονται στο άρθρο 2 ως:

α) συμπεριφορά από οποιοδήποτε πρόσωπο που, με πρόθεση και με γνώση είτε του σκοπού και της γενικής δραστηριότητας της εγκληματικής οργάνωσης είτε την πρόθεσή της να προβεί σε αδικήματα, συμμετέχει ενεργά στις εγκληματικές δραστηριότητες της οργάνωσης, παρέχοντας, μεταξύ άλλων, πληροφοριών ή υλικών μέσων, στρατολογώντας νέα μέλη και χρηματοδοτώντας τις δραστηριότητές της, γνωρίζοντας ότι τέτοια συμμετοχή θα συμβάλει στην επίτευξη των εγκληματικών δραστηριοτήτων

β) συμπεριφορά από οποιοδήποτε πρόσωπο που συνίσταται σε συμφωνία με ένα ή περισσότερα πρόσωπα ως προς την επιδίωξη μιας δραστηριότητας, η οποία, εάν εκτελεστεί, θα ισοδυναμεί με διάπραξη αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 1, ακόμη και αν το πρόσωπο αυτό δεν λαμβάνει μέρος στην πραγματική εκτέλεση της δραστηριότητας.

Στην **ΕΕ** υπάρχουν τρεις τύποι προσέγγισης για την ποινικοποίηση του οργανωμένου εγκλήματος: η προσέγγιση του αστικού δικαίου που συνίσταται στην ποινικοποίηση της συμμετοχής σε μια εγκληματική οργάνωση, η προσέγγιση που βασίζεται στο στοιχείο της συννομωσίας (π.χ. μια συμφωνία για τη διάπραξη ενός εγκλήματος) και η σκανδιναβική προσέγγιση, η οποία απορρίπτει την ποινικοποίηση της “εγκληματικής οργάνωσης” και επικαλείται αντί αυτής, τις γενικές διατάξεις του ποινικού δικαίου (π.χ. συννεοχή, βοήθεια, συνέργεια). Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές αυτές, η Κοινή Δράση του Συμβουλίου του

---

⁵¹ Μια «δομημένη ένωση» όπως αναφέρεται στην Απόφαση-Πλαίσιο σημαίνει ότι η ένωση δεν δημιουργείται τυχαία για την άμεση διάπραξη ενός αδικήματος, αλλά και δεν χρειάζεται να έχει καθορίσει επισήμως τους ρόλους των μελών της, τη συνέχιση της συμμετοχής της, ή τη δομή της.

1998 και η μετέπειτα Απόφαση-Πλαίσιο του 2008 πρότειναν αυτή τη συμβιβαστική λύση λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες νομικές παραδόσεις. Επομένως, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να ποινικοποιήσουν είτε την ενεργό συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση είτε τη σύναψη συμφωνίας (συνωμοσίας) για τη διάπραξη εγκλημάτων, ακόμη και στις περιπτώσεις που το πρόσωπο δεν έχει συμμετάσχει στην πραγματική εκτέλεση. Μια μελέτη όμως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Φεβρουάριο του 2009 με τίτλο "Ο ρόλος της **ΕΕ** στον αγώνα κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος"⁵² καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Απόφαση του Συμβουλίου δεν ήταν εποικοδομητική όσον αφορά τον ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Οι όροι παραμένουν πολύ ευρείς, εξαιρετικά ευέλικτοι και δεν παρέχουν καμία ασφάλεια εφαρμογής δικαίου⁵³, ενώ καταλήγει στο γεγονός ότι μπορούν τα κράτη να οδηγηθούν σε διαφοροποιήσεις ως προς την ερμηνεία των ορισμών σε μια εποχή όπου το οργανωμένο έγκλημα προχωρά πιο γρήγορα από ό, τι η νομοθεσία και τα δικαστικά συστήματα των κρατών.

Κεφάλαιο 2: Είδη Οργανωμένου Εγκλήματος και (Υπερ) εθνικές Προτεραιότητες

Οι εγκληματικές οργανώσεις, όπως αναφέρθηκε, μπορούν να διεισδύσουν σε οποιαδήποτε αγορά (φτάνει φυσικά να υπάρχει και η κατάλληλη ζήτηση) και να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Οι τομείς στους οποίους μπορεί κανείς να εντοπίσει οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα είναι πολυάριθμοι και ποικίλοι⁵⁴. Για τους σκοπούς της παρούσης εργασίας θα αναφερθούν επιγραμματικά εκείνοι που θεωρούνται πως είναι υψίστης σημασίας να καταπολεμηθούν, καθώς θεωρούνται οι πιο επικίνδυνοι⁵⁵: το εμπόριο ανθρώπων και ναρκωτικών, τα οικονομικά εγκλήματα και τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο. Οι λόγοι για τους οποίους θεωρούνται πιο επικίνδυνοι, καθώς και οι επιπτώσεις τους θα αναλυθούν στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο.

---

⁵² Scherrer, A., Mégie A. and Mitsilegas, V. *The EU Role in Fighting Transnational Organised Crime*, European Parliament, 2009

⁵³ *ibid*

⁵⁴ όλα τα είδη παράνομων δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα της Interpol <https://www.interpol.int/Crime-areas>

⁵⁵ *SOCTA 2017* σσ.7 και 14

2.1.Εμπόριο Ανθρώπων

Ενώ ιστορικά έχουν υπάρξει διαφωνίες στις *ΗΠΑ* σχετικά με τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων⁵⁶, για τους σκοπούς της μελέτης, ως νομικός ορισμός της εμπορίας ανθρώπων θα σημειωθεί ο Νόμος για την Προστασία των Θυμάτων της Εμπορίας Ανθρώπων του 2000 (Trafficking Victims Protection Act)⁵⁷, σύμφωνα με τον οποίο σοβαρές μορφές εμπορίας ανθρώπων είναι:

- (Α) η εξαναγκαστική πορνεία κατά την οποία μια σεξουαλική προκαλείται με βία, απάτη ή εξαναγκασμό ή στην οποία το άτομο που προέβη σε τέτοιες πράξεις δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του
- (Β) η πρόσληψη, στέγαση, μεταφορά, παροχή ή η απόκτηση προσώπου για εργασία ή άλλου είδους υπηρεσίες, με τη χρήση βίας, απάτης ή εξαναγκασμού με σκοπό την υποταγή σε ακούσια δουλεία/ εργασία προς πληρωμή “χρέους”

Σύμφωνα λοιπόν με τον ορισμό των *ΗΠΑ* η μεταφορά ή η σωματική μετακίνηση του θύματος δεν είναι απαραίτητη για την εμφάνιση του εγκλήματος. Αντίθετα, είναι η παρουσία εκμετάλλευσης (βία, απάτη ή εξαναγκασμός) που δείχνει εάν έχει διαπραχθεί έγκλημα παράνομης διακίνησης. Ομοίως κινείται και η ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία. Στην Οδηγία 2011/36/ΕΕ⁵⁸ εντοπίζονται οι μορφές εκμετάλλευσης:

«Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, την οικιακή δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.»⁵⁹

---

⁵⁶ Laczko, F., & Gramegna, M. *Developing better indicators of human trafficking*. Brown Journal of World Affairs (2003), 10(1), σσ. 179-194 και Richard, A.O. *International trafficking in women to the United States: A contemporary manifestation of slavery and reorganized crime*. The Center for the Study of Intelligence (1999)

⁵⁷ 8 USC § 1101 στο (Τ)(Π) και 22 USC § 7102 στο (9) <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/7102>

⁵⁸ Η Οδηγία αντικατέστησε την προηγούμενη Απόφαση-Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με σκοπό να βελτιώσει το επίπεδο προστασίας λαμβάνοντας υπόψη σύγχρονα στοιχεία και πρακτικές

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.101.01.0001.01.ELL

⁵⁹ Οδηγία 2011/36/ΕΕ άρθρο 3

Η κύρια παράνομη μετακίνηση στην Ευρώπη αφορά κυρίως στο λαθρεμπόριο (smuggling), παρά στην εμπορία ανθρώπων (trafficking), καθώς όλες οι ευρωπαϊκές χώρες πιστεύεται πως επηρεάζονται σε ένα βαθμό από την παράνομη μετανάστευση, η οποία διευκολύνεται από τα οργανωμένα δίκτυα των διακινητών⁶⁰.

Η έρευνα για την εμπορία ανθρώπων επικεντρώνεται κυρίως στη βιομηχανία της σεξουαλικής δραστηριότητας, εντούτοις αξίζει να τονισθεί πως τα θύματα συναντώνται και σε διάφορους άλλους τομείς της απασχόλησης που απαιτούν μεγάλο αριθμό εποχιακών εργαζομένων με χαμηλή αμοιβή και υπό ανθυγιεινές ή επικίνδυνες συνθήκες⁶¹. Επιπλέον οι μέθοδοι εξαπάτησης ποικίλλουν ανάλογα την περιοχή και τις συνθήκες. Στην Ευρώπη αλλά και στις **ΗΠΑ** οι τελευταίες εκθέσεις τονίζουν τον κίνδυνο να κρύβονται οργανωμένα εγκληματικά κυκλώματα πίσω από την επαιτεία σε δρόμους ειδικά όσο αφορά στην άσκησή της από παιδιά με ειδικές ανάγκες⁶².

2.2 Εμπόριο ναρκωτικών

Στις ΗΠΑ ο πρόεδρος Ρίτσαρντ Νίξον ξεκίνησε τον "πόλεμο κατά των ναρκωτικών" στη δεκαετία του 1970 και από τότε η χώρα έχει δαπανήσει δισεκατομμύρια δολάρια προσπαθώντας να ελαττώσει τους χρήστες ναρκωτικών και συγχρόνως να καταστείλει τα εγκληματικά δίκτυα. Οι κυρώσεις για κατοχή ή πώληση φαρμάκων στις Ηνωμένες Πολιτείες

---

⁶⁰ Antonopoulos, G. A., & Winterdyk, J., *The smuggling of migrants in Greece: An examination of its social organization*, European Journal of Criminology, 2006 3(4), σσ. 439–461. Coluccello, S., & Massey, S. *Out of Africa: The human trade between Libya and Lampedusa*. Trends in Organized Crime, (2007) 10(4) σσ. 77–90, Düvell, F., *Clandestine migration in Europe*. Social Science Information, 47(4) (2008), 479–497, Kaizen, J., & Nonneman, W. *Irregular migration in Belgium and organized crime: An overview*. International Migration, 45(2) (2007), σσ. 121–146. U.N. Office on Drugs and Crime. *The globalization of organized crime: A transnational organized crime threat assessment*. Vienna (2010), σσ. 67–77

⁶¹ Dowling S, Moreton K, Wright, *Trafficking for the purposes of labour exploitation: a literature review*, Home Office Online Report 10/07, Home Office, London. Επίσης το 2004, το Υπουργείο Εργασίας των ΗΠΑ βρήκε 1.087 ανήλικους που εργάζονται κατά παράβαση των Προτύπων Επικίνδυνων Επαγγελμαμάτων. Κατά την ίδια περίοδο, το Τμήμα Μισθών και Ωρών ανέφερε ότι απασχολούνταν 5.840 παιδιά κατά παράβαση της νομοθεσίας για την παιδική εργασία <https://www.dol.gov/whd/statistics/200531.htm>

⁶² Anastasia Moloney, *From forced labor in fairs to child begging, U.S. study reveals new forms of slavery*, MARCH 29, 2017 / 8:39 PM Reuters <http://www.reuters.com/article/us-usa-humantrafficking/from-forced-labor-in-fairs-to-child-begging-u-s-study-reveals-new-forms-of-slavery-idUSKBN1702MD> Επίσης βλ. Ecorys and Fondazione Giacomo Brodolini, *Study on high-risk groups for trafficking in human beings Executive summary*, European Commission, Publications Office of the European Union, 2015 σελ. 9. Παρόμοια πρακτική εξαναγκαστικής επαιτείας παρατηρείται σε πολλά μέρη του κόσμου βλ. ενδεικτικά “*Off the backs of the children*”, *forced begging and other abuses against Talibes in Senegal*, April 15 2010 Human Rights Watch

μπορεί να είναι σκληρές, όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού των φυλακών στη χώρα αυτή αποτελείται από άτομα με πρόβλημα ναρκωτικών. Παρά το γεγονός ότι η DEA και άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες εργάζονται σκληρά προκειμένου να εμποδίσουν την είσοδο ναρκωτικών ουσιών στα νότια σύνορα, το πρόβλημα όχι μόνο εξακολουθεί να υπάρχει αλλά εντείνεται. Κάθε Πολιτεία που συνορεύει με το Μεξικό σηκώνει το δικό της ξεχωριστό βάρος, καθώς τα μεξικάνικα καρτέλ χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά βίαιες μεθόδους στις προσπάθειές τους να μεταφέρουν τα προϊόντα τους βόρεια. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά, τα οποία και φανερώνουν το μέγεθος του προβλήματος που κατέχει το εμπόριο των ναρκωτικών:

- Η Drug Enforcement Administration (DEA) πραγματοποιεί πάνω από 30.000 συλλήψεις κάθε χρόνο σχετικά με την πώληση και τη διανομή παράνομων ναρκωτικών
- Πάνω από το 32% όλων των κρατουμένων στις κρατικές φυλακές στις Ηνωμένες Πολιτείες είτε ήταν υπό την επήρεια ναρκωτικών είτε διέθεταν ναρκωτικά όταν συνελήφθησαν (ο αριθμός αυτός είναι πάνω από 25% για τους κρατούμενους της ομοσπονδιακής φυλακής)
- Η διακίνηση ναρκωτικών στο Μεξικό είναι μια επιχείρηση αξίας άνω των 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως (Πιστεύεται ότι η απώλεια της βιομηχανίας διακίνησης ναρκωτικών στο Μεξικό θα προκαλέσει συρρίκνωση της οικονομίας της χώρας κατά περισσότερο από 63%)
- Η παράνομη χρήση ναρκωτικών συνδέεται με πολλές από τις κύριες αιτίες θανάτου στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως αυτοκτονία, ανθρωποκτονία, τραυματισμοί από αυτοκίνητα, μόλυνση από τον ιό HIV, πνευμονία, βία, ψυχική ασθένεια και ηπατίτιδα.
- Υπάρχουν πάνω από 4.400 αξιωματικοί της DEA που εργάζονται επί του παρόντος με πλήρη απασχόληση σε τμήματα αφιερωμένα στην καταπολέμηση των πωλήσεων ναρκωτικών και της διακίνησης ναρκωτικών στις Ηνωμένες Πολιτείες

Η διακίνηση ναρκωτικών αυξάνεται συνεχώς και στην Ευρώπη⁶³, καθώς αυξάνεται η ζήτηση (οι χρήστες κοκαΐνης διπλασιάστηκαν την τελευταία δεκαετία⁶⁴), ενώ οι διακινητές

---

⁶³ Εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύει το 0,1-0,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) των οκτώ κρατών μελών για το 2006, ενώ η αγορά λιανικής φαρμάκων στην ΕΕ ανήλθε σε τουλάχιστον 24 δισεκατομμύρια ευρώ (από 21 έως 31 δισ. ευρώ) το 2013. *EU Drug Markets Report Strategic Overview*, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) and Europol 2016

διαφοροποιούν τις διαδρομές και πολλαπλασιάζουν τις δραστηριότητές τους. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση της Ισπανίας και Ιταλίας, οι οποίες εξακολουθούν να είναι από τα σημαντικότερα σημεία εισόδου για την κοκαΐνη στην Ευρώπη μαζί με την Πορτογαλία⁶⁵. Πλαστικές σακούλες με “απόβλητα” πέφτουν από αεροπλάνα ή πλοία στην ανοιχτή θάλασσα, συλλέγονται και μεταφέρονται στην ξηρά από αλιευτικά σκάφη και στη συνέχεια διανέμονται στην Ευρώπη. Μια ακόμα πύλη που χρησιμοποιούν οι Κολομβιανοί για την εισαγωγή κοκαΐνης είναι το αεροδρόμιο Barajas κοντά στη Μαδρίτη, όπου τα πακέτα κρύβονται σε εβδομαδιαίες πτήσεις από τη Μπογκοτά προς τη Μαδρίτη.

Η κάνναβη είναι το ευρύτερα χρησιμοποιούμενο ναρκωτικό στην Ευρώπη και εκτιμάται πως αντιπροσωπεύει περίπου το 38% της λιανικής αγοράς παράνομων ναρκωτικών με κέρδη περισσότερα από 9,3 δις ευρώ ετησίως. Η αγορά ηρωίνης έρχεται στη δεύτερη θέση με τζίρο 6,-7,8 δις, ενώ η κοκαΐνη έχει μερίδιο μόλις 5,7 δις ευρώ⁶⁶. Η πρόκληση της εμπορίας ναρκωτικών ενισχύεται από την αύξηση των υποτιθέμενων δεσμών μεταξύ της εμπορίας κοκαΐνης στην Ευρώπη και της χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων κυρίως στην αφρικανική ήπειρο, οι οποίες αποτελούν απειλή για την περιφερειακή και ευρωπαϊκή σταθερότητα.

2.3 Εγκλήματα οικονομικής και τεχνολογικής φύσεως

Είναι πλέον αποδεκτό ότι η παγκοσμιοποίηση των αγορών έχει επιφέρει την εισαγωγή περισσότερων και νέων ευκαιριών για τους εγκληματίες⁶⁷. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έρευνα Οικονομικού Εγκλήματος που διεξήγαγε για το 2016 η PWC⁶⁸, το 38% των επιχειρήσεων των *ΗΠΑ* αναφέρουν πως πέφτουν θύματα οικονομικών εγκλημάτων. Όταν

---

⁶⁴ Μόνο το εμπόριο κοκαΐνης πιστεύεται ότι παράγει περίπου 80 δις ευρώ ετησίως και ιδιαίτερα στην Ευρώπη έχει αυξηθεί ιδίως τα τελευταία έτη: ενώ το 1998 η αγορά κοκαΐνης στις ΗΠΑ εκτιμάται πως ήταν τετραπλάσια σε μέγεθος από την ευρωπαϊκή αγορά, πλέον έχουν σχεδόν το ίδιο μέγεθος, 37 δις για τις ΗΠΑ και 33 δις για την Ευρώπη. *The Transatlantic cocaine market*", UNODC, April 2011, http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Transatlantic_cocaine_market.pdf

⁶⁵ Η DEA εκτιμά ότι το 80% της κοκαΐνης που προορίζεται για την Ευρώπη διαμετακομίζεται μέσω της Ισπανίας

⁶⁶ *EU Drug Markets Report Strategic Overview*, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) and Europol 2016 σελ. 10

⁶⁷ βλ. Findlay, M. *The Globalisation of Crime*, Cambridge University Press, Cambridge (1999)

⁶⁸ *Global Economic Crime Survey 2016: US Results, Adjusting the Lens on Economic Crime Preparation brings opportunity back into focus* <https://www.pwc.com/us/en/forensic-services/assets/gecs-us-report-2016.pdf>

γίνεται αναφορά σε οικονομικό έγκλημα, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει⁶⁹: την υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, το κυβερνοέγκλημα, τη δωροδοκία και τη διαφθορά, την απάτη στις δημόσιες συμβάσεις, τη λογιστική απάτη, την απάτη στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την παραβίαση των IP, τις συναλλαγές για την εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών, την φορολογική απάτη, την απάτη σε υποθήκες, στο δίκαιο ανταγωνισμού την κατασκοπεία κ. α⁷⁰. Εξειδίκευση, επαγγελματισμός και οργανωτικότητα χαρακτηρίζουν ένα επιτυχημένο οικονομικό έγκλημα.

Όπως κάθε άλλη πτυχή του εμπορίου, έτσι και το οικονομικό έγκλημα έχει πλέον μετατραπεί και σε ψηφιακό. Τα δίκτυα προσφέρουν τεράστιες ευκαιρίες για τη διακίνηση κεφαλαίων χωρίς την ανάγκη χρήσης ενός παραδοσιακού θεσμικού οργάνου για να ενεργεί ως ενδιάμεσος φορέας. Τα παράνομα κονδύλια μπορούν εύκολα να μετακινηθούν μέσω χωρών στις οποίες οι πολιτικές για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι περιθωριακές ή ανύπαρκτες. Μπορούν έτσι να μεγιστοποιήσουν τις επιχειρηματικές και επενδυτικές ευκαιρίες τους, μειώνοντας ταυτόχρονα τον κίνδυνο ταυτοποίησης. Ο κυβερνοχώρος εξακολουθεί να είναι ένα ασφαλές έδαφος, στην πραγματικότητα, διατηρώντας την ανοσία του σε πολιτικές ελέγχου, καθώς σε ένα σύστημα στο οποίο πραγματοποιούνται εκατομμύρια συναλλαγές χωρίς να ελέγχονται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, είναι πρακτικά αδύνατο να οργανωθεί αποτελεσματική εποπτεία. Είναι εμφανές λοιπόν, πως σε ένα υπερσυνδεδεμένο επιχειρηματικό σύστημα που συχνά χαρακτηρίζεται από πολλές στρώσεις δικαιοδοσίας, η παραβίαση οποιουδήποτε κόμβου - συμπεριλαμβανομένων τρίτων, όπως οι πάροχοι υπηρεσιών, επιχειρηματικοί εταίροι ή κυβερνητικές αρχές - μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ψηφιακή ύπαρξη του οργανισμού με διάφορους τρόπους. Ο κίνδυνος στον κυβερνοχώρο⁷¹ είναι πολύ μεγαλύτερος τώρα σε σχέση με τα προηγούμενα έτη και αυτό είναι λογικό διότι ενώ οι εταιρίες σήμερα είναι σε θέση να καλύψουν περισσότερο έδαφος συνδέοντας σε πραγματικό χρόνο πελάτες, προμηθευτές και συνεργάτες και χρησιμοποιώντας τις τελευταίες τεχνολογίες, ταυτόχρονα

---

⁶⁹ The Statistics Portal Finance, Insurance & Real Estate/Types of economic crime reported worldwide 2016 <https://www.statista.com/statistics/422344/types-of-economic-crime-worldwide/>

⁷⁰ βλ. United States Sentencing Commission, Economic Crime και FBI White Collar Crime <https://www.fbi.gov/investigate/white-collar-crime>

⁷¹ Οι απειλές μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες: στο είδος που υπεξαιρεί χρήματα και σε αυτό που μπορεί να βλάψει μια ολόκληρη επιχείρηση. Το πλέον κρίσιμο οικονομικό έγκλημα που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί θεωρείται αυτό της διεθνούς κατασκοπείας στον κυβερνοχώρο. Η κλοπή σημαντικών εμπορικών IP, πληροφοριών για προϊόντα, διαπραγματεύσεων κτλ. Τέτοιου είδους ζημιές θα μπορούσαν να προκαλέσουν την απώλεια εκατομμυρίων δολαρίων ή να καταστρέψουν μια επιχείρηση ή ακόμα χειρότερα έναν ολόκληρο κλάδο χωρίς καν να αντιληφθεί ο κίνδυνος

στην ίδια θέση βρίσκονται και οι εγκληματίες οι οποίοι έχουν στη διάθεσή τους τα ίδια ακριβώς εργαλεία για να επιτύχουν τους δικούς τους σκοπούς⁷².

Μια σχετικά νέα, αλλά σταθερά αυξανόμενη εγκληματική δραστηριότητα είναι και το έγκλημα κατά των οικονομικών συμφερόντων της **ΕΕ**. Οι «κοινοτικές απάτες» (“community frauds”) ανήκουν στην κατηγορία της διεθνούς οικονομικής εγκληματικότητας και διαφοροποιούνται από άλλες μορφές οικονομικής εγκληματικότητας λόγω της ευρωπαϊκής/κοινοτικής τους διάστασης, η οποία αποτελεί χαρακτηριστικό τόσο του πεδίου εκδήλωσης της παράνομης αυτής δραστηριότητας όσο και των μέτρων που λαμβάνονται για την αντιμετώπισή της. Στην περίπτωση των «κοινοτικών απατών» θύμα δεν είναι μόνο η ίδια η **ΕΕ** και τα οικονομικά της συμφέροντα, αλλά και οι φορολογούμενοι πολίτες των κρατών-μελών, αφού οι «κοινοτικές απάτες» πλήττουν τον προϋπολογισμό της **ΕΕ**, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι εισφορές σύμφωνα με την «αρχή της ισορροπίας», η οποία προβλέπει αύξηση των εισφορών των κρατών-μελών σε περίπτωση απώλειας εσόδων του ευρωπαϊκού/κοινοτικού προϋπολογισμού⁷³. Οι δράστες της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της **ΕΕ** εκμεταλλεύονται τις κοινοτικές επιδοτήσεις, οι οποίες είτε προορίζονται για κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται σε κράτος-μέλος της ΕΕ, είτε χορηγούνται σε αυτούς που εξάγουν ένα ευρωπαϊκό προϊόν σε χώρα εκτός της **ΕΕ**, είτε σε αυτούς που ασχολούνται με αγροτικές καλλιέργειες⁷⁴ ή αναπτυξιακά έργα⁷⁵.

---

⁷² ενδεικτικά βλ. Andrea Di Nicola and Alessandro Scartezzini, *When economic crime becomes organized: the role of information technologies. A case study*, Current Issue in Criminal Justice - Journal of the Institute of Criminology, University of Sidney, faculty of Law, Vol. 11, n. 3, March 2000

⁷³ Νικολόπουλος Γ., Κράτος, *Ποινική εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μία Εγκληματολογική προσέγγιση*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική, 2002, σσ. 92-93

⁷⁴ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υπόθεση του «γιουκοσλαβικού καλαμποκιού», Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Νομολογία του Δικαστηρίου, υπόθεση 68/1988, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας

⁷⁵ Κουράκης, Ν., *Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, Β': Πραγματολογική προσέγγιση και επιμέρους ζητήματα*, Β' έκδοση, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005, σσ. 168-169.

Κεφάλαιο 3: Επιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος

Κεφάλαιο 3.1 Κοινωνική και οικονομική διάσταση

Το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα είναι μια πολύ μεγάλη επιχείρηση η οποία περιλαμβάνει σχεδόν όλες τις σοβαρές εγκληματικές πράξεις διεθνούς εμβέλειας με κίνητρο το κέρδος, όπου εμπλέκονται περισσότερες από μία χώρες. Το 2009 εκτιμάται πως προέκυψαν 870 δις δολάρια εξαιτίας αυτής της δραστηριότητας- ποσό ίσο με το 1,5 % του παγκόσμιου ΑΕΠ⁷⁶, ενώ το κόστος για τις επιχειρήσεις υπολογίζεται σε περισσότερα από 670 δις. ευρώ ετησίως μόνο στην *ΕΕ*.⁷⁷ Απειλεί την ειρήνη και την ανθρώπινη ασφάλεια, οδηγεί σε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υπονομεύει την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική, πολιτική και πολιτική ανάπτυξη των κοινωνιών σε όλο τον κόσμο. Τα τεράστια χρηματικά ποσά που διακυβεύονται μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τις νόμιμες οικονομίες και να έχουν άμεσο αντίκτυπο στη διακυβέρνηση, όπως η αύξηση της διαφθοράς και η "αγορά" των εκλογών. Κάθε χρόνο χάνονται αμέτρητες ζωές ως αποτέλεσμα του οργανωμένου εγκλήματος. Τα προβλήματα υγείας και η βία που συνδέονται με τα ναρκωτικά, οι θάνατοι των πυροβόλων όπλων, οι αδυσώπητες μέθοδοι και τα κίνητρα των διακινητών και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελούν μερικές από τις συνέπειες αυτού⁷⁸.

Το εμπόριο ναρκωτικών στη Λατινική Αμερική επηρεάζει ένα ευρύ φάσμα εθνικών, περιφερειακών ή ακόμη και διεθνών συμφερόντων ασφαλείας⁷⁹. Η βία που σχετίζεται με τα

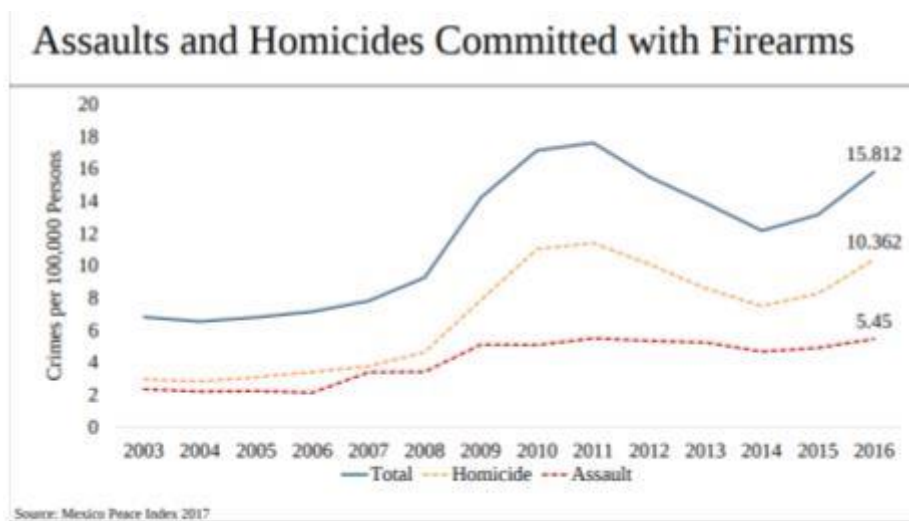
⁷⁶ Το ποσό αυτό είναι περισσότερο από έξι φορές το ποσό της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας για το συγκεκριμένο έτος και το ισοδύναμο σχεδόν του 7% των παγκόσμιων εξαγωγών εμπορευμάτων. United Nations Office on Drugs and Crime, *Estimating Illicit Financial Flows Resulting from Drug Trafficking and Other Transnational Organized Crimes: Research Report* (Vienna, October 2011)

⁷⁷ European Parliament, *Report on organised crime, corruption and money laundering: recommendations on action and initiatives to be taken*, Brussels: European Parliament, 2013

⁷⁸ Το Συμβούλιο Οργανωμένου Εγκλήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, έχει εντοπίσει οκτώ στρατηγικές απειλές έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών που θέτει η διεθνής κοινότητα οργανωμένου εγκλήματος. Organized Crime Council, *Overview of the Law Enforcement Strategy to Combat International Organized Crime*, U.S. Department of Justice, April 2008, U.S. Department of Justice, "Remarks Prepared for Delivery by Attorney General Michael B. Mukasey on International Organized Crime at the Center for Strategic and International Studies," April 23, 2008, http://www.usdoj.gov/ag/speeches/2008/ag_speech_080423.html

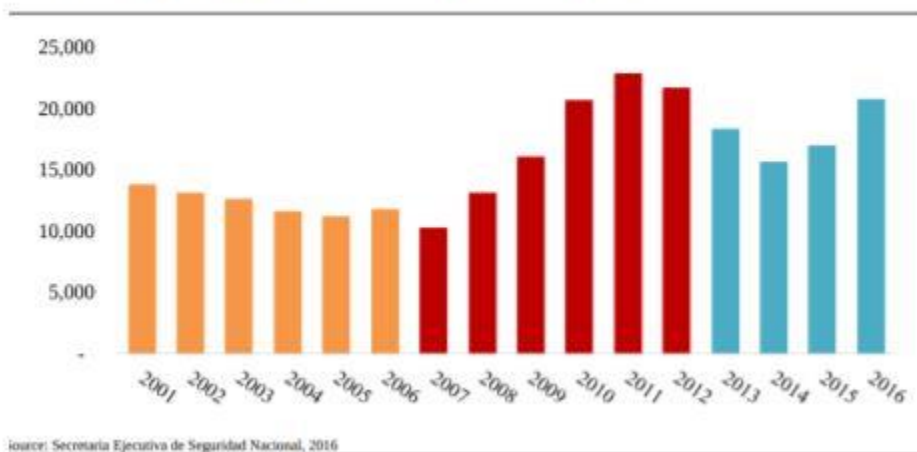
⁷⁹ Στην Κολομβία τα έσοδα από την παραγωγή και εμπορία ηρωίνης και κοκαΐνης προσφέρουν στον FARC ένα επαρκές κεφάλαιο προκειμένου να διατηρήσει την επιχειρησιακή του δραστηριότητα στη σύγκρουσή του με την Μπογκοτά. Αν και η οργάνωση δεν αποτελεί ιδιαίτερη απειλή για την κεντρική κυβέρνηση, οι δραστηριότητές της υπονομεύουν τη λαϊκή εμπιστοσύνη προς την κυβέρνηση να προβεί σε συντονισμένη και ουσιαστική αντίδραση και να εγγυηθεί τη δημόσια ασφάλεια. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, χωρίς την πρόσβαση στα τεράστια κέρδη που επωφελήθηκαν από το εμπόριο ναρκωτικών, η ικανότητα του FARC να «επιτύχει» αυτά τα εξασθενητικά αποτελέσματα θα ήταν πολύ περιορισμένη

ναρκωτικά έχει εξελιχθεί σε ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα στο Μεξικό, με αποτέλεσμα περισσότεροι από 30.000 θάνατοι να έχουν τελεστεί στη χώρα μεταξύ Δεκεμβρίου 2006 και Δεκεμβρίου 2010⁸⁰. Οι βίαιες οργανώσεις διακίνησης ναρκωτικών παράγουν, μεταφέρουν και παραδίδουν στις Ηνωμένες Πολιτείες ναρκωτικά αξίας δεκάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως. Οι δραστηριότητες των βίαιων οργανώσεων όμως δεν περιορίζονται στη διακίνηση ναρκωτικών, αλλά επεκτείνονται σε πολλές άλλες εγκληματικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων, της εμπορίας όπλων, της απαγωγής, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, του εκβιασμού και της δωροδοκίας. Στη συνέχεια, υπάρχει η βία: Τα πρόσφατα περιστατικά περιλαμβάνουν δολοφονίες πολιτικών και δικαστών, επιθέσεις σε αντίπαλες οργανώσεις, επιθέσεις εναντίον της αστυνομίας και άλλων δυνάμεων ασφαλείας καθώς και επιθέσεις σε πολίτες (σε οικογένειες μελών ανταγωνιστικών ομάδων ή κυβερνητικών αξιωματούχων).

⁸⁰ "Mexico's Drug War: Number of Dead Passes 30,000," BBC News, December 16, 2010

Annual Homicide Cases in Mexico

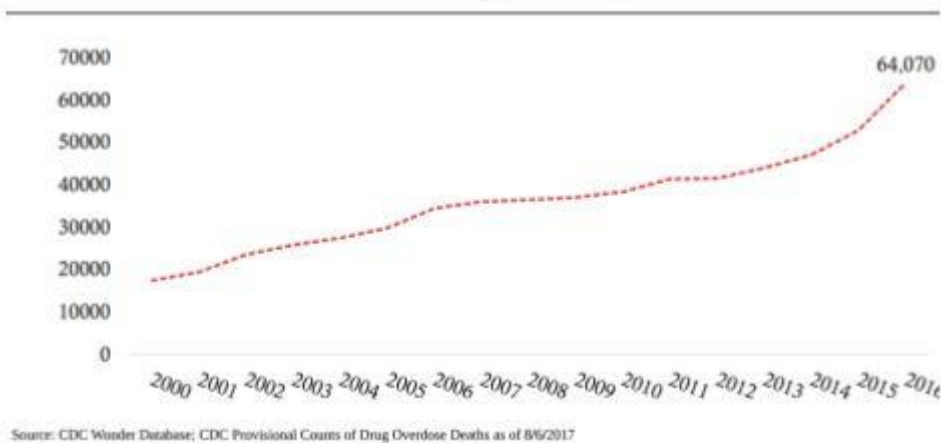
Οι Αμερικανοί καταναλώνουν επί του παρόντος περίπου το 44% της παγκόσμιας προσφοράς κοκαΐνης, καθιστώντας τη χώρα την κύρια αγορά για καρτέλ στη Λατινική Αμερική. Η πώληση, η διανομή και η χρήση ναρκωτικών στις Ηνωμένες Πολιτείες συνέβαλε στον εθισμό και τα προβλήματα δημόσιας υγείας⁸¹, επιδεινώνει περαιτέρω κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις, υπονομεύει την οικονομική παραγωγικότητα και τροφοδοτεί τη βία στο δρόμο σε εξέχουσες πόλεις τελικών χρηστών (end-user cities), Άντζελες, Φοίνιξ, Σικάγο, Ντένβερ, Σαν Ντιέγκο, Χιούστον, Σιάτλ και Σαν Φρανσίσκο. Όπως παρατηρεί το Εθνικό Κέντρο Πληροφοριών για τα Ναρκωτικά στο Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ⁸²

[...]the trafficking and abuse of drugs in the United States affect nearly all aspects of our lives [...] the damage caused by drug abuse and addiction is reflected in an overburdened justice system, a strained healthcare system, lost productivity and environmental destruction

⁸¹ Office of National Drug Control Policy, *The President's National Drug Control Policy*, Washington, D.C., January 2009

⁸² National Drug Intelligence Center, *National Drug Threat Assessment 2010*, Washington, D.C., February 2010, p. 3

Total US Deaths from Illegal Drugs

Μεταξύ του 1981 και του 2008 εκτιμάται ότι οι ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές αρχές έχουν δαπανήσει τουλάχιστον 600 δισεκατομμύρια δολάρια για την απαγόρευση των ναρκωτικών και τις σχετικές προσπάθειες επιβολής του νόμου, ενώ το ποσό αυξάνεται κατά 200 δις εάν υπολογίσει κανείς και το κόστος για προγράμματα θεραπείας και αποκατάστασης⁸³. Εάν κάποιος ήθελε να προσθέσει και το κόστος που προκαλείται από τις μειωμένες ευκαιρίες απασχόλησης και τη μειωμένη παραγωγικότητα στο χώρο εργασίας, το ποσό θα ήταν ακόμα μεγαλύτερο από το αναφερόμενο. Αυτή η οικονομική επιβάρυνση είναι εκείνη που μοιράζεται ολόκληρη η κοινωνία, είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω υψηλότερων φόρων⁸⁴.

Η άνευ προηγουμένου ροή μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, στην Ευρώπη από τις αρχές του 2015 έδωσε έμφαση στις προκλήσεις του προσδιορισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων μεταξύ των πληθυσμών των μεταναστών. Ορισμένα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν εντοπιστεί μεταξύ εκείνων που εγκατέλειψαν τον εμφύλιο πόλεμο και αναταραχές σε διάφορες χώρες και πολλοί από αυτούς παραμένουν ευάλωτοι στην εμπορία ανθρώπων κατά την είσοδο ή μετά την άφιξή τους στην Ευρώπη⁸⁵. Ο περιορισμένος

⁸³ John Walsh, senior associate, Washington Office on Latin America, “U.S. Drug Policy: At What Cost? Moving Beyond the Self-Defeating Supply-Control Fixation,” statement at “Illegal Drugs: Economic Impact, Societal Costs, Policy Responses,” hearing of the U.S. Congress Joint Economic Committee, June 19, 2008. Μόνο το 2008, η Ουάσιγκτον δαπάνησε 7 δισεκατομμύρια δολάρια για τις προσπάθειες επιβολής του νόμου και την απαγόρευση των ναρκωτικών συν 5 δις για προγράμματα εκπαίδευσης, πρόληψης και θεραπείας για περιορισμό της κατάχρησης ουσιών (“Not Winning the War on Drugs,” New York Times, July 2, 2008).

⁸⁴ George W. Bush, *National Drug Control Strategy 2008 Annual Report: Message from the President of the United States Transmitting the Administration’s 2008 National Drug Control Strategy*, Pursuant to 21 U.S.C. 1504, Washington, D.C., 2008

⁸⁵ *Trafficking in persons Report*, June 2016 Department of State <https://www.state.gov/documents/organization/258876.pdf>

αριθμός επιβεβαιωμένων περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων μπορεί να μην είναι ενδεικτικός του μεγέθους του προβλήματος, δεδομένης της απροθυμίας των θυμάτων να αναζητήσουν αρχές ή να αυτοπροσδιοριστούν ως τέτοιοι. Στο πρόβλημα αυτό έρχεται να προστεθεί και το ζήτημα εξεύρεσης μιας κοινής αντίδρασης από όλα τα κράτη της **ΕΕ** και οι δυσκολίες που προέκυψαν με την εφαρμογή των συστημάτων ασύλου προκειμένου να επωμιστούν το βάρος των μεταναστευτικών ροών.

Όσον αφορά στην αγορά ναρκωτικών, εκτιμάται ότι οι πολίτες της **ΕΕ** δαπανούν κάθε χρόνο πάνω από 24 δισεκατομμύρια ευρώ (εύρος από 21 έως 31 δισεκατομμύρια ευρώ) για την απόκτησή τους. Οι επιπτώσεις που έχουν οι αγορές ναρκωτικών στην κοινωνία είναι αντίστοιχα μεγάλες και υπερβαίνουν τις βλάβες που προκαλούνται από τη χρήση ναρκωτικών. Περιλαμβάνουν τη συμμετοχή σε άλλους τύπους εγκληματικών δραστηριοτήτων, επιπτώσεις στις νομικές επιχειρήσεις και στην ευρύτερη οικονομία και διαφθορά των κυβερνητικών θεσμών⁸⁶.

Μια εξίσου μεγάλη απειλή αποτελεί το κυβερνοέγκλημα που έχει ως στόχο είτε την άμεση υπεξαίρεση χρημάτων, είτε την αποδυνάμωση κριτικών κρατικών ή ιδιωτικών υποδομών (π.χ. λογισμικά επειχειρήσεων). Σε αυτού του είδους τα εγκλήματα άξιο παρατήρησης είναι, σύμφωνα με έρευνα της εταιρίας παροχής λογισμικών ασφαλείας για καταναλωτές Norton το μεγάλο χάσμα μεταξύ του ποσοστού της κοινής γνώμης που πιστεύει πως πίσω από αυτά κρύβονται οργανωμένες εγκληματικές ομάδες (μόλις 21%) και των πραγματικών στοιχείων, σύμφωνα με τα οποία το 90% των επιθέσεων είναι άμεσο αποτέλεσμα οργανωμένου εγκλήματος⁸⁷. Ακόμη πιο ανησυχητικό όμως είναι το γεγονός ότι μια πολύ μεγάλη μερίδα πολιτών πιστεύει πως οι αστυνομικές αρχές πιθανότατα να μην καταφέρουν να εξιχνιάσουν το έγκλημα⁸⁸.

---

⁸⁶ *EU Drug Markets Report Strategic Overview*, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) and Europol 2016

⁸⁷ *Norton Cybercrime Report: the human impact* σελ. 9
https://www.symantec.com/content/en/us/home_homeoffice/media/pdf/cybercrime_report/Norton_USA-Human%20Impact-A4_Aug4-2.pdf

⁸⁸ Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η μέση χρονική περίοδος εξιχνίασης ενός μέσου κυβερνοεγκλήματος στις ΗΠΑ είναι 28 ημέρες με κόστος 334 δολάρια. Ο Καναδάς χρειάζεται 17 μέρες και 561,45 δολάρια, ενώ η Σουηδία μόλις 9 μέρες και 177,66 δολάρια σε κόστος. *ibid* σελ.14

Κεφάλαιο 3.2 Εθνική Ασφάλεια-Σύνδεση οργανωμένου εγκλήματος με τρομοκρατία

Πριν το 2001, το ζήτημα του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας θεωρούνταν διεθνώς ξεχωριστά φαινόμενα (παρά το γεγονός ότι η σύνδεσή τους είχε ήδη παρατηρηθεί σε αρκετές περιοχές του πλανήτη συμπεριλαμβανομένης της Κολομβίας και της Ιταλίας⁸⁹), αλλά μετά από τρομακτικό περιστατικό των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου αυτό έπαψε να ισχύει⁹⁰. Εκείνη την περίοδο το Συμβούλιο Ασφαλείας κάνοντας την αρχή, ενέκρινε το Ψήφισμα 1373 σύμφωνα με το οποίο όλα τα κράτη μέλη πρέπει να ποινικοποιήσουν την τρομοκρατία και την χρηματοδότησή της. Με την Απόφαση 2195 καλεί τα κράτη να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τη σύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Στις 12 Δεκεμβρίου 2016, υιοθέτησε το ψήφισμα 2322 με στόχο την ενίσχυση της διεθνούς δικαστικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας τονίζοντας ότι η ανάπτυξη και διατήρηση δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ποινικής δικαιοσύνης αποτελεί θεμελιώδη βάση οποιασδήποτε στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος και εξέφρασε την ανησυχία του για το ότι οι τρομοκράτες συνεχίζουν να επωφελούνται από το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα, μεταξύ άλλων από την εμπορία όπλων, προσώπων, ναρκωτικών και αντικειμένων, καθώς και από το παράνομο εμπόριο φυσικών πόρων και άγριας ζωής. Παράδειγμα αποτελούν τα κέρδη που θα προκύψουν από την εμπορία ανθρώπων, τα οποία προσελκύουν εγκληματικά συνδικάτα μεγάλης κλίμακας, σε αντίθεση με το λαθρεμπόριο, το οποίο μπορεί να διαχειρίζονται μικρές επιχειρήσεις. Οι οργανωμένες εγκληματικές ομάδες συνδυάζουν την εμπορία ανθρώπων με άλλες μορφές εγκληματικών δραστηριοτήτων και τα κέρδη τους τροφοδοτούν άλλες εγκληματικές δραστηριότητες προκαλώντας τεράστιες απειλές για την ασφάλεια στις χώρες, ιδίως καθώς ορισμένες εθνικές εμπορικές οδούς είναι πολύ πιθανό να ελέγχουν μόνο αυτές οι ομάδες⁹¹. Έτσι λοιπόν, οι επιχειρήσεις διακίνησης ανθρώπων υπονομεύουν τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να ασκήσουν ουσιαστική εξουσία πάνω στο έδαφός τους, με αποτέλεσμα να απειλούνται ευάλωτοι τοπικοί πληθυσμοί, κυρίως γυναίκες και παιδιά. Επιπλέον, οι δωροδοκίες που

---

⁸⁹ Phil Williams, *Organized Crime and Terrorism* LACC Working Paper No. 2/2014 σελ. 3, 6

⁹⁰ O Aftab Ansari, για παράδειγμα, πιστεύεται ότι βοήθησε να χρηματοδοτηθούν οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου με χρήματα που απέκτησε από απαγωγές Rollie Lal, "Terrorists and Organized Crime Join Forces," *International Herald Tribune*, May 24, 2005

⁹¹ Väyrynen, R., *Illegal Immigration, Human Trafficking, and Organized Crime*, UNU-WIDER Discussion Paper No. 2003/72 http://www.wider.unu.edu/publications/working-papers/discussion-papers/2003/en_GB/dp2003-072/files/78091733799863273/default/dp2003-072.pdf

καταβάλλουν οι διακινητές εμποδίζουν την ικανότητα της κυβέρνησης να καταπολεμήσει τη διαφθορά μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, των δικαστικών και τελωνειακών υπαλλήλων⁹².

Ο εννοιολογικός δεσμός μεταξύ τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος έγινε σαφέστερος και με ειδικές νομοθετικές ενέργειες και εκθέσεις σε συγκεκριμένους τεχνικούς τομείς:

- Το 2012, το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας (Global Counterterrorism Forum) ασχολήθηκε με το θέμα της απαγωγής με στόχο τα λύτρα ως εργαλείο που χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους, αναπτύσσοντας το Algiers Memorandum on Good Practices on Preventing and Denying the Benefits of KFR⁹³.
- Το 2014, υιοθετήθηκε το Hague-Marrakesh Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the Foreign Terrorist Fighters (FTFs) Phenomenon⁹⁴ το οποίο αφορά στον αντίκτυπο των FTF, συμπεριλαμβανομένης της παροχής επιχειρησιακών γνώσεων, της άντλησης κεφαλαίων και της διευκόλυνσης της εισροής προσφύγων και όπλων.
- Το 2015, το Ψήφισμα 2199⁹⁵ του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών υπογράμμισε την υποχρέωση των κρατών μελών να λάβουν μέτρα προκειμένου να εμποδίσουν τις τρομοκρατικές ομάδες στο Ιράκ και τη Συρία να επωφεληθούν από το εμπόριο πετρελαίου, αρχαιοτήτων και ομήρων.

Σύμφωνα με τον James R. Clapper, διευθυντή της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των Ηνωμένων Πολιτειών⁹⁶, οι αυξανόμενες διεθνικές οντότητες οργανωμένου εγκλήματος και οι

---

⁹² Shelley, L., *Human Trafficking: A Global Perspective*, Cambridge University Press, New York 2010

⁹³ διαθέσιμο <https://www.thegctf.org/documents/10162/159874/Algiers+Memorandum-English.pdf> . Επίσης βλ. *Addendum to the Algiers Memorandum on the Effective Implementation of Certain Good Practices Aimed at Preventing Kidnappings by Terrorists*

⁹⁴ διαθέσιμο https://www.thegctf.org/documents/10162/140201/14Sept19_The+Hague-Marrakech+FTF+Memorandum.pdf . Επίσης βλ. *Addendum to The Hague-Marrakech Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the FTF Phenomenon, with a focus on Returning FTFs*

⁹⁵ S/RES/2199 (2015)

⁹⁶ Clapper, J R. *Statement for the Record: Worldwide Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community*. Prepared testimony of Director of National Intelligence to the Senate Select Committee on Intelligence, January (2012). *Statement for the Record: Worldwide Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community*. Prepared testimony of Director of National Intelligence to the Senate Select Committee on Intelligence, March 12/2013 σσ. 26-27 Available at <http://www.dni.gov/index.php/newsroom/testimonies/194-congressional-testimonies-2013/816-statement-for-the-record-worldwide-threatassessment-of-the-u-s-intelligence-community>

σύνδεσμοι τους με τη διεθνή τρομοκρατία πρέπει να θεωρηθούν μεταξύ των πιο πειστικών εθνικών ανησυχιών για την ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών. Σύμφωνα με Έκθεση⁹⁷ που προετοίμασε η Ομοσπονδιακή Διεύθυνση Έρευνας, η Hezbollah καταλαμβάνει ισχυρή θέση στην περιοχή Tri-Border⁹⁸ (TBA) στη Λατινική Αμερική. Ο μεγάλος πληθυσμός του Λιβάνου και οι φιλικές τοπικές κυβερνήσεις παρέχουν στη Hezbollah τη βάση για να λειτουργούν στο δυτικό ημισφαίριο. Η έκθεση αναφέρει ότι η TBA είναι η μεγαλύτερη υπόγεια οικονομία στο δυτικό ημισφαίριο, παρέχοντας στη Hezbollah περίπου 12 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως από παράνομο εμπόριο⁹⁹.

Εκτός όμως από την περιφέρεια και στο εσωτερικό των **ΗΠΑ** οι τρομοκρατικές οργανώσεις έχουν καταφέρει να απλώσουν τις εγκληματικές δραστηριότητές τους. Για παράδειγμα, ένας υποστηρικτής της Hezbollah από το Ντιτρόιτ δήλωσε ένοχος ενώ κατηγορούνταν ότι μαζί με αρκετούς άλλους έστειλαν παράνομα χαμηλού φόρου τσιγάρα από τη Βόρεια Καρολίνα για μεταπώληση σε υψηλό φόρο στο Μίτσιγκαν¹⁰⁰. Μια παρόμοια περίπτωση έχει ξετυλιχθεί και στη Βόρεια Καρολίνα, όπου οι αδελφοί Hammoud καταδικάστηκαν για συναφή αδικήματα. Σε αυτή την περίπτωση, οι Mohammed Yousef και Chawki Hammoud χρησιμοποίησαν τα έσοδα των παράνομων πωλήσεων τσιγάρων προκειμένου να αγοράσουν και να μεταφέρουν απαγορευμένο στρατιωτικό εξοπλισμό στην τρομοκρατική οργάνωση¹⁰¹.

Τα οικονομικά εγκλήματα αποτελούν επίσης ειδικότητα και περιλαμβάνουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την απάτη πνευματικής ιδιοκτησίας, την παραποίηση / απομίμηση και το λαθρεμπόριο, όμως το εμπόριο ναρκωτικών φαίνεται να αποτελεί το κυρίαρχο καύσιμο παραγωγής χρηματικής υποστήριξης στις τρομοκρατικές

---

⁹⁷ *A Line in the Sand: Countering Crime, Violence and Terror at the Southwest Border*, A Majority Report by the United States House Committee on Homeland Security, Subcommittee on Oversight, Investigations, and Management, One Hundred Twelfth Congress Second Session, November 2012

⁹⁸ Γεωγραφικά Το Triple Frontier είναι μια μεθοριακή περιοχή κατά μήκος της συμβολής των συνόρων της Παραγουάης, της Αργεντινής και της Βραζιλίας, όπου συγκλίνουν τα ποτάμια Iguazú και Paraná

⁹⁹ *Terrorist and Organized Crime Groups in the Tri-Border Area (TBA) of South America* ,July 2003 (Revised December 2010) Federal Research Division Library of Congress, Blanca Madani, "Hezbollah's Global Finance Network: The Triple Frontier," Middle East Intelligence Bulletin [a monthly publication of the United States Committee for a Free Lebanon] 4, no. 1 (January 2002).Kevin G. Hall, "Officials Link Pirated Goods in Paraguay to Terrorism: Money Sent on to Hezbollah," San Diego Union –Tribune, April 15, 2001, A19

¹⁰⁰ Ralf Mutschke, "The Threats Posed by the Convergence of Organized Crime, Drug Trafficking, and Terrorism," Testimony of the Assistant Director, Criminal Intelligence Directorate, International Criminal Police Organization-Interpol, before the U.S. Senate Judiciary Committee, sub-committee on Crime, 13 December 2000

¹⁰¹ Thomas M. Sanderson, *Transnational Terror and Organized Crime: Blurring the Lines* IONAL SAIS Review TERRORvol. XXIV no. 1 (Winter–Spring 2004) σελ. 52

οργανώσεις¹⁰². Η ευρύτερη αντανάκλαση αυτού του προβλήματος προκύπτει και από την εξέταση ενός καταλόγου ξένων τρομοκρατικών οργανώσεων του Υπουργείου Εξωτερικών των *ΗΠΑ*, η οποία αποκαλύπτει ότι δεκατέσσερις από τις τριάντα έξι διακινούν ναρκωτικά¹⁰³

Εντός της Ευρώπης είναι ακόμα πιο εύκολο να εντοπιστεί η σύνδεση αυτή σε σχέση με τις *ΗΠΑ*. Η παρακμή της παραδοσιακής οργανωμένης χρήσης τρομοκρατικών τακτικών αντικαταστάθηκε από μια αυξανόμενη τάση μεμονωμένων εγκληματιών-τρομοκρατών (lone wolves) που εκτελούν μικρές αλλά αποτελεσματικές τρομοκρατικές επιθέσεις. Η μεγάλη εισροή των μεταναστών, η οικονομική λιτότητα καθώς και η άνοδος του εξτρεμισμού συνθέτουν ένα ιδιαίτερα εκρηκτικό μείγμα και μια γενικότερη στροφή σε εγκληματικές δραστηριότητες. Ο Abdelhamid Abaaoud, ιθύνων επιθέσεις στο Παρίσι το Νοέμβριο του 2015 και ο Ahmed Coulibaly, ένα βασικό πρόσωπο στις επιθέσεις του Charlie Hebdo, είχαν εμπλακεί σε διάφορες μορφές εγκληματικότητας¹⁰⁴. Το ίδιο ισχύει και για τον Mohamed Lahouaiej Bouhlel¹⁰⁵ και τον Anis Amri¹⁰⁶ που εκτέλεσαν τις επιθέσεις στη Νίκαια της Γαλλία και στην αγορά του Βερολίνου αντίστοιχα. Μια μελέτη του Νορβηγικού Ιδρύματος Έρευνας για την Άμυνα που εξέτασε στοιχεία σχετικά με τη χρηματοδότηση τρομοκρατών που σχεδίασαν επιθέσεις εναντίον ευρωπαϊκών στόχων μεταξύ 1994 και 2013, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δεύτερη πιο κοινή μέθοδος χρηματοδότησης αυτών των επιθέσεων (στο 28%) ήταν το παράνομο εμπόριο, το οποίο περιελάμβανε φάρμακα, αυτοκίνητα, πλαστά έγγραφα και όπλα¹⁰⁷. Οι βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη το 2004 χρηματοδοτήθηκαν

---

¹⁰² Engin Durnagöl, *The Role of Drugs in Terrorism and Organized Crime* at 3.1.3. (No business like the drug business) <http://www.ankarabarsu.org.tr/site/ler/AnkaraBarReview/tekmakale/2009-2/6.pdf>

¹⁰³ Steven Casteel, “Narco-Terrorism: International Drug Trafficking and Terrorism-A Dangerous Mix,” Testimony of the Assistant Administrator for Intelligence, U.S. Drug Enforcement Administration, before the U.S. Senate Judiciary Committee, 20 May 2003 σελ. 8

¹⁰⁴ Simon Cottey, “Reborn Into Terrorism,” *The Atlantic*, January 25, 2016. Επίσης βλ. Anthony Faiola and Souad Mekhennet, “The Islamic State Creates a New Type of Jihadist: Part Terrorist, Part Gangster,” *The Washington Post*, December 20, 2015 και *Examining the Nexus between Organised Crime and Terrorism and its implications for EU Programming*, CT Morse Counter-Terrorism Monitoring, Reporting and Support Mechanism

¹⁰⁵ Alissa J. Rubin et al., “France Says Truck Attacker Was Tunisia Native With Record of Petty Crime,” *New York Times*, July 15, 2016

¹⁰⁶ Joshua Berlinger and Laura Smith-Spark, “Berlin Christmas Market Attack Suspect: Who Was Anis Amri?” *CNN.com*, December 23, 2016

¹⁰⁷ Emilie Oftedal, “The Financing of Jihadi Terrorist Cells in Europe,” *Norwegian Defence Research Establishment (FFI)* (January 2015), 16

επίσης από τον αρχηγό ενός μικρού αλλά αποτελεσματικού δικτύου διακίνησης ναρκωτικών¹⁰⁸.

Υποστηρίζεται πλέον ότι γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη η διάκριση μεταξύ διεθνών τρομοκρατών και διεθνικών εγκληματιών. Και οι δύο έχουν κοινά επιχειρησιακά και οργανωτικά στοιχεία. Έρευνα που πραγματοποίησε το UN Office of Drugs Crime¹⁰⁹ αποκαλύπτει ότι κατά την τελευταία δεκαετία σημειώθηκε σημαντική αύξηση της εγκληματικής και τρομοκρατικής δραστηριότητας στην περιοχή του Σαχέλ επιβεβαιώνοντας τη θέση ότι η σημερινή κρίση ασφάλειας στην περιοχή εξηγείται εν πολλοίς και από τους δεσμούς μεταξύ οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας.

Ο νομοθετικός οδηγός για την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος¹¹⁰ σημειώνει ότι ο ορισμός της «οργανωμένης εγκληματικής ομάδας» περιλαμβάνει μόνο ομάδες οι οποίες μέσω των δραστηριοτήτων τους επιδιώκουν να αποκτήσουν, άμεσα ή έμμεσα, ένα «οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος». Αυτός ο ορισμός δεν περιλαμβάνει, κατ' αρχήν, τρομοκρατικές ή αντάρτικες ομάδες υπό την προϋπόθεση ότι οι στόχοι τους είναι καθαρά μη υλικοί. Ωστόσο, η Σύμβαση μπορεί να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται σε εγκλήματα που διαπράττονται από αυτές τις ομάδες σε περίπτωση που διαπράττουν εγκλήματα που καλύπτονται από τη Σύμβαση, προκειμένου να αντλήσουν οικονομικά ή άλλα σημαντικά οφέλη. Στο πλαίσιο αυτό, το ψήφισμα 55/25 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για την υιοθέτηση της Σύμβασης κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος, καθώς και το Ψήφισμα 2195 του Συμβουλίου Ασφαλείας του 2014, καλούν επίσης τα κράτη να αναγνωρίσουν τη σχέση μεταξύ διεθνικών οργανωμένων εγκληματικών δραστηριοτήτων και τρομοκρατικών ενεργειών.

---

¹⁰⁸ Phil Williams, "In Cold Blood: The Madrid Bombings," Perspectives on Terrorism (June 2008): 22 και Phil Williams, "The Madrid Train Bombings," in Fighting Back: What Governments Can Do About Terrorism, (Stanford: Stanford University Press, 2011), σσ. 298-316

¹⁰⁹ UN Office of Drugs Crime (2013) *Transnational Organized Crime in West Africa: A Threat Assessment*, Available at http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/West_Africa_TOCTA_2013.EN.pdf

¹¹⁰ *Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*, United Nations Office on Drugs and Crime, Division for Treaty Affairs σελ.12

Επί δεκαετίες, οι Ηνωμένες Πολιτείες καθώς και η **ΕΕ** έχουν πρωτοστατήσει στην αντιμετώπιση της σύγχρονης και διεθνικής εγκληματικότητας.. Σήμερα όμως, η απειλή από το οργανωμένο έγκλημα είναι πιο περίπλοκη από ποτέ διότι πλέον τα εγκληματικά δίκτυα είναι πιο ρευστά και χρησιμοποιούν όλο και πιο εξελιγμένες τακτικές εκμεταλλευόμενα τη διασυνδεδεμένη φύση του σύγχρονου εμπορίου και της ανοιχτής αγοράς¹¹¹, των μεταφορών και των συναλλαγών¹¹². Μια ολοκληρωμένη στρατηγική, συνεπώς, είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει όχι μόνο μεθόδους προσαρμοζόμενες στις εσωτερικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη, αλλά και εργαλεία πρόληψης και καταστολής, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο.

---

¹¹¹ *September 1985 Report prepared by the Secretariat* (United Nations publication, Sales No. E.86.IV.1), Chap. IV, sect. A, para. 66

¹¹² *The Globalization Of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment*, United Nations Office on Drugs and Crime 2010, ISBN: 978-92-1-130295-0 σελ. 21

Μέρος Δεύτερο: Στρατηγικές Πρόληψης και Καταστολής

Ενότητα 1: Νομικό πλαίσιο

Κεφάλαιο 1.1 Άμεση Αποτροπή μέσω νομοθεσίας- σημαντικότεροι νόμοι γενικής καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος

ΗΠΑ

Omnibus Crime Control and Safe Streets Act¹¹³ (OCCSSA)

Το οργανωμένο έγκλημα στις **ΗΠΑ** έλαβε για πρώτη φορά την προσοχή της ομοσπονδιακής επιβολής του νόμου στην Εποχή της Απαγόρευσης¹¹⁴ (Prohibition era). Τις επόμενες δεκαετίες και, καθώς αυξανόταν η εξουσία τη ιταλικής μαφίας, ακολουθούμενη από αυτή ρωσικών, ιαπωνικών και κινέζικων ομάδων ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1960, υιοθετήθηκε μια σειρά νομικών πράξεων που αφορούν άμεσα το οργανωμένο έγκλημα. Η νομοθεσία για τον Έλεγχο του Εγκλήματος και των Ασφαλών Δρόμων εγκρίθηκε από το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών, υπογράφηκε από τον Πρόεδρο Lyndon B. Johnson¹¹⁵, τέθηκε σε ισχύ το 1968 και αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την ομοσπονδοποίηση της πολιτικής για τον έλεγχο της εγκληματικότητας, σημειώνοντας παράλληλα μια στροφή από τις πολιτικές εγκληματικότητας που επικεντρώνονταν σε κοινωνικά αίτια, σε συντηρητικές πολιτικές επικεντρωμένες στην ατομική ενοχή και τιμωρία.

Το OCCSSA περιλαμβάνει συνοπτικά τέσσερις κύριους άξονες για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος:

- δημιούργησε τη Law Enforcement Assistance Administration (LEAA) για την παροχή οικονομικής συνδρομής τόσο σε κρατικό όσο και σε τοπικό επίπεδο¹¹⁶ (διάδοχοί της είναι το Office of Justice Assistance, Research and Statistics από το 1982 έως το 1984 και το Office of Justice Programs το οποίο λειτουργεί ως και σήμερα)

---

¹¹³ Pub.L. 90-351, 82 Stat. 197, codified at 42 U.S.C. § 3711

¹¹⁴ Conor Doyle, *Organized Crime in the USA During Prohibition: an economic analysis of the rise of an illegal industry*, Student Economic Review, Vol. 19, 2005 σσ.55-68

¹¹⁵ Ο Johnson αφού κέρδισε τις εκλογές το 1964 ασχολήθηκε εκτενώς με το ζήτημα του ελέγχου του εγκλήματος στη χώρα δημιουργώντας την President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice. Η Επιτροπή Katzenbach, όπως έμεινε γνωστή, εξέδωσε δεκάδες μελέτες για το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη κατά τα επόμενα δύο χρόνια, ενώ οι προτάσεις της χρησίμευσαν ως πρότυπο για το Omnibus Crime Control and Safe Streets Act

¹¹⁶ PUBLIC LAW 90-351-JUNE 19, 1968 <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-82/pdf/STATUTE-82-Pg197.pdf>

- περιέλαβε διατάξεις που θέσπισαν περιορισμούς στην πώληση και κατοχή όπλων¹¹⁷
- καθιέρωσε διαδικασίες που επιτρέπουν τις υποκλοπές κλήσεων από τις αρχές επιβολής του νόμου¹¹⁸
- περιέλαβε διατάξεις σχετικά με το παραδεκτό των ομολογιών σε ποινικές δίκες¹¹⁹

Αναλυτικότερα, οι κυβερνητικές επιχορηγήσεις έχουν ως στόχο την υποστήριξη του κρατικού και τοπικού σχεδιασμού καταπολέμησης της εγκληματικότητας, προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των αστυνομικών δυνάμεων καθώς και ενισχύσεων εξοπλισμών, υποδομών και σχετικών ερευνών¹²⁰. Αν και οι τοπικές Κυβερνητικές αρχές δυσκολεύονταν να καλύψουν με τον προϋπολογισμό τους τις αυξανόμενες ανάγκες για αποτελεσματική αστυνόμευση και επιβολή του νόμου, αρχικά εκφράστηκαν ανησυχίες ότι η ομοσπονδιακή επιχορήγηση θα μπορούσε να αποτελέσει δυνητικά το πρώτο βήμα για τη δημιουργία μιας ομοσπονδιακής αστυνομίας. Αυτές οι ανησυχίες οφείλονταν μεταξύ άλλων και στις συγκρούσεις μεταξύ ομοσπονδιακής, κρατικών και και τοπικών κυβερνήσεων σχετικά με την επιβολή του νόμου που αφορά σε πολιτικά δικαιώματα και με τις αντιπαραθέσεις που αφορούσαν στον ομοσπονδιακό έλεγχο των τοπικών προγραμμάτων βάσει του Νόμου περί Οικονομικών Ευκαιριών¹²¹. Προκειμένου να επιλυθεί το ζήτημα, το Κογκρέσο απομάκρυνε τις διατάξεις που επέτρεπαν επιχορηγήσεις για την πληρωμή μισθών στελεχών της αστυνομίας ενώ ταυτόχρονα εγκρίθηκαν τροπολογίες που αφορούσαν στο δικαίωμα αρνησικυρίας των κυβερνητών πάνω σε οποιαδήποτε επιχορήγηση (“*Line--item Veto*”)¹²² αλλά και στην απαγόρευση ομοσπονδιακού ελέγχου επί των κρατικών και τοπικών

¹¹⁷ Omnibus Crime Control and Safe Streets Act Title VII-Unlawful Possession or Receipt of Firearms. Η ρύθμιση των πυροβόλων όπλων έγινε εθνικό ζήτημα ιδίως μετά τις δολοφονίες του Martin Luther King Jr, του Προέδρου Kennedy και του γερουσιαστή Robert F. Kennedy. Πριν από το 1968, οι ιδιοκτήτες όπλων έπρεπε απλά να καταγραφούν όπως οριζόταν στον National Firearms Act του 1934, αλλά η OCCSSA έβαλε τους πρώτους σημαντικούς περιορισμούς στην αγορά και κατοχή τους (ο Gun Control Act του 1968 επέκτεινε αυτούς τους περιορισμούς)

¹¹⁸ Omnibus Crime Control and Safe Streets Act Title III- Wiretapping and Electronic Surveillance

¹¹⁹ Omnibus Crime Control and Safe Streets Act Title II- Admissibility of Confessions, Reviewability of Admission in Evidence of Confessions in State cases, Admissibility in Evidence of Eye Witness Testimony and Procedures in Obtaining Writs of Habeas Corpus

¹²⁰ President’s Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice, *The Challenge of Crime in a Free Society: A report*. Washington DC US Government Printing Office 1967

¹²¹ United States Public Law 88-452-Economic Opportunity Act of 1964. Στόχος ήταν η εναρμόνιση πολιτικών σε ομοσπονδιακό επίπεδο για την καταπολέμηση της φτώχειας με τη σύσταση Κοινοτικών Οργανισμών Δράσης που θα ελέγχονταν απευθείας από την κυβέρνηση των ΗΠΑ. Περισσότερα για το ρόλο της κεντρικής κυβέρνησης βλ. Richard H. Leach, *The Federal Role in the War on Poverty Program*, Law and Contemporary Problems, Anti-Poverty Programs - Duke Law Scholarship Repository 1966 pp. 19-38

¹²² βλ.τι ισχύει για κάθε Πολιτεία ξεχωριστά “*The Governors: Powers*” (Table 4.4, *The Book of the States* 2017, source: The Council of State Governments) <http://knowledgecenter.csg.org/kc/system/files/4.4.2017.pdf>

υπηρεσιών ποινικής δικαιοσύνης¹²³. Κατά το πρώτο έτος η LEAA χορήγησε 300 εκατομμύρια δολάρια , ενώ μέχρι το 1981 το ποσό είχε φτάσει τα 8 δις δολάρια¹²⁴. Η κατάργησή της ίσως φαινομενικά να θεωρηθεί ως ένδειξη αποτυχίας αποτελεσματικής λειτουργίας, αξίζει όμως να σημειωθεί πως οι Κυβερνήσεις υιοθέτησαν σε ποσοστό 70% τα προγράμματά της με αποτέλεσμα να εκσυγχρονιστεί μεγάλο μέρος των τοπικών αρχών αστυνόμευσης¹²⁵.

Σύμφωνα με το Νόμο για τις Τηλεπικοινωνίες του 1934¹²⁶, η υποκλοπή αποτελούσε αδίκημα ακόμα και για τις αρχές επιβολής του νόμου. Οι αποφάσεις όμως του Ανώτατου Δικαστηρίου στις υποθέσεις Berger κατά Ηνωμένων Πολιτειών¹²⁷ (1967) και Katz κατά Ηνωμένων Πολιτειών¹²⁸ (1967) έκριναν ότι η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων μέσω μεθόδων ηλεκτρονικής παρακολούθησης αποτελεί “έρευνα και κατάσχεση” που υπάγεται στο πλαίσιο της Τέταρτης Τροποποίησης του Συντάγματος¹²⁹. Ανταποκρινόμενο στις αποφάσεις αυτές, το Κογκρέσο θέσπισε με το OCCSSA διαδικασίες και διατάξεις που ρυθμίζουν τη χρήση της ηλεκτρονικής παρακολούθησης, την οποία και επιτρέπουν σε πολύ αυστηρά περιορισμένες περιπτώσεις. Η αξία των διατάξεων αυτών μπορεί να εντοπιστεί περισσότερο στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος από οπουδήποτε αλλού.

---

¹²³ OMNIBUS CRIME CONTROL AND SAFE STREETS ACT OF 1968 42 U.S.C. § 3789D

¹²⁴ Wilbur R. Miller, *The Social History of Crime and Punishment in America*, SAGE, Jun 29, 2012 σσ. 990-991

¹²⁵ *ibid.*

¹²⁶ Communications Act of 1934 Title III. Επίσης βλ. Howard J. Kaplan Joseph A. Matteo Richard Sillett Arkin Kaplan Rice, ABA Section of Litigation 2012 Section Annual Conference April 18-20, 2012: *The Lessons of the Raj Rajaratnam Trial: Be Careful Who's Listening , The History and Law of Wiretapping* σελ. 3

¹²⁷ 388 U.S. 41 *Berger v. New York* όπου "the order authorizing the use of the electronic device in *Osborn* afforded similar protections to those . . . of conventional warrants authorizing the seizure of tangible evidence. Through those protections, no greater invasion of privacy was permitted than was necessary under the circumstances.. Here, too, a similar judicial order could have accommodated the legitimate needs of law enforcement by authorizing the carefully limited use of electronic surveillance. Thus, the fact that the petitioner in *Osborn* was unaware that his words were being electronically transcribed did not prevent this Court from sustaining his conviction, and did not prevent the Court in *Berger* from reaching the conclusion that the use of the recording device sanctioned in *Osborn* was entirely lawful. 388 U. S. 41, 388 U. S. 57.

¹²⁸ *Katz v. United States*, 389 U.S. 347 (1967)

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/389/347/case.html#F16>

¹²⁹ 389 U. S. at 350-353. Η τέταρτη τροποποίηση (Τροπολογία IV) του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών απαγορεύει τις έρευνες και κατασχέσεις χωρίς έννομο λόγο, απαιτεί οι κυβερνητικές έρευνες και κατασχέσεις να διεξάγονται μόνο με την έκδοση εντάλματος, εγκριθέντος δικαστικώς από πιθανή αιτία, υποστηριζόμενη από όρκο ή επιβεβαίωση, περιγράφοντας ιδιαίτερα τον τόπο προς αναζήτηση και τα πρόσωπα ή τα πράγματα που πρέπει να κατασχεθούν https://www.law.cornell.edu/constitution/fourth_amendment

Organized Crime Control Act of 1970 (OCCA)¹³⁰ και RICO

Ο OCCA έχει ως σκοπό την εξάλειψη του οργανωμένου εγκλήματος στις ΗΠΑ ενισχύοντας τα νομικά εργαλεία στη διαδικασία συλλογής αποδεικτικών στοιχείων, θεσπίζοντας νέες ποινικές απαγορεύσεις και παρέχοντας ενισχυμένες κυρώσεις που στοχεύουν σε άτομα που ασχολούνται με το οργανωμένο έγκλημα. Οι τίτλοι που σχετίζονται με τη διαδικασία συλλογής αποδεικτικών στοιχείων είναι, για παράδειγμα, εκείνοι που επιτρέπουν τη δημιουργία ειδικών Μεγάλων Δικαστικών Επιτροπών (επιτροπές πολιτών με αρμοδιότητα διερεύνησης) και εκείνοι που προβλέπουν ειδικούς κανόνες για να διευκολύνεται η συγκέντρωση πληροφοριών από μάρτυρες. Αυτοί οι ειδικοί κανόνες περιλαμβάνουν:

- Τη φυλάκιση μαρτύρων σε περίπτωση που αρνούνται, απουσία βάσιμων λόγων, να συμμορφωθούν με δικαστικές αποφάσεις
- Τη φυλάκιση μαρτύρων και την επιβολή προστίμων για την παροχή ψευδών πληροφοριών σε δικαστήριο
- Τον περιορισμό της άρνησης των μαρτύρων να καταθέσουν με βάση το γεγονός ότι η κατάθεσή τους μπορεί να τους ενοχοποιήσει
- Την παροχή ασφαλούς στέγης για όσους φοβούνται ότι η κατάθεσή τους θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλειά τους.

Δύο τίτλοι του OCCA αφορούν στη δημιουργία νέων ποινικών απαγορεύσεων ("new penal prohibitions."). Αυτοί οι τίτλοι καταδεικνύουν τα οργανωμένα εγκλήματα που σχετίζονται με τυχερά παιχνίδια και με εκρηκτικά. Ένας ακόμη τίτλος αφορά τις «ενισχυμένες κυρώσεις» για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ άλλος προβλέπει αυξημένες ποινές σε περιπτώσεις «επικίνδυνων ειδικών παραβατών».

Το πλέον αμφιλεγόμενο σημείο του OCCA είναι ο Νόμος RICO (Racketeer Influenced και Corrupt Organizations Act). Οι επικριτές του ισχυρίζονται πως αν και σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει το οργανωμένο έγκλημα, χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που δεν έχουν καμία σχέση με αυτό¹³¹. Οι υπερασπιστές από την άλλη πλευρά τονίζουν ότι μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλου είδους εγκλήματα όπως είναι τα οικονομικά και μη βίαια εγκλήματα που διαπράττονται από επιχειρηματίες ή/και κυβερνητικά στελέχη (White-collar crimes). Ο RICO

---

¹³⁰ Pub. L. No. 91-452, 84 Stat. 922, 941 (1970) - An Act Relating to the Control of Organized Crime in the United States <https://www.gpo.gov/fdsys/granule/STATUTE-84/STATUTE-84-Pg922-3/content-detail.html>

¹³¹ *H.J. Inc. v. Northwestern Bell Tel. Co.*, 492 U.S. 229, 248 (1989)

επιτρέπει στην κυβέρνηση λοιπόν, να ασκεί ποινικές διώξεις εναντίον ανθρώπων ή "οντοτήτων"¹³², ενώ προκειμένου να τεθεί σε ισχύ σε μια περίπτωση θα πρέπει αυτή (η κυβέρνηση) να αποδείξει ότι ένα "πρόσωπο" (όπως αυτό ορίζεται από το συγκεκριμένο Νόμο έχει χρησιμοποιήσει ένα μοτίβο εγκληματικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει το στοιχείο της εκβίασης ("pattern of racketeering") ή έσοδα από μια τέτοια δραστηριότητα προκειμένου να διεισδύσει σε μια διακρατική¹³³ "επιχείρηση" με τους εξής τρόπους¹³⁴:

- είτε επενδύοντας στην επιχείρηση χρηματικό κεφάλαιο που προέρχεται από την επαναλαμβανόμενη εγκληματική δραστηριότητα
- είτε αποκτώντας/διατηρώντας συμφέροντα στην επιχείρηση μέσω της επαναλαμβανόμενης εγκληματικής δραστηριότητας
- είτε χρησιμοποιώντας την επαναλαμβανόμενη εγκληματική δραστηριότητα με στόχο τη λειτουργία της επιχείρησης¹³⁵
- είτε συνωμοτώντας προκειμένου να επιτευχθούν όλα/μερικά από τα ανωτέρω (δηλαδή επένδυση/απόκτηση ωφελημάτων/λειτουργία επιχείρησης)

Επομένως, ο RICO στοχεύει στην εγκληματικότητα που βασίζεται στις επιχειρήσεις. Καταδικάζει ορισμένα εγκλήματα κατά, από ή μέσω της λειτουργίας επιχειρήσεων. Η "επιχείρηση" καλύπτει τόσο τις εγκληματικές οργανώσεις όσο και νόμιμες επιχειρήσεις¹³⁶. Μια επιχείρηση, σύμφωνα με το Νόμο μπορεί να είναι μια "ατομική, συνεταιριστική, επιχειρηματική ή άλλη νομική σχέση" εφ' όσον σχετίζεται στην πραγματικότητα ("in fact")¹³⁷. Το μοτίβο της εγκληματικής δραστηριότητας¹³⁸ ουσιαστικά συνιστά σε πράξεις

---

¹³² Οντότητα είναι πρόσωπο ή ομάδα προσώπων ικανών να έχουν νομικά αναγνωρισμένο συμφέρον σε ακίνητα.

¹³³ Τα US Circuit courts έχουν συχνά υποστηρίξει ότι η κυβέρνηση χρειάζεται να αποδείξει ότι οι δραστηριότητες της επιχείρησης είχαν μια ελάχιστη επίδραση στο διακρατικό ή το ξένο εμπόριο για να ικανοποιήσει τη σχέση δικαιοδοσίας του RICO Βλ. π.χ. *United States v. Fernandez*, 388 F.3d 1199, 1249 (9th Cir. 2004). Στην *Nascimento*, 491 F.3d at 43-45, για παράδειγμα, το First Circuit κατέληξε στο ότι τα παρακάτω πειστήρια αποδεικνύουν τις ελάχιστες αυτές επιδράσεις: (1) μια βίαιη εγκληματική συμμορία - που το δικαστήριο είχε καταλήξει ότι ήταν ένας "μαζικός αγοραστής όπλων" - κατείχε τουλάχιστον εννέα διαφορετικά πυροβόλα όπλα που χρησιμοποιούσαν τα μέλη για την εκτέλεση των υποθέσεων της επιχείρησης και όλα εκτός από ένα από τα πυροβόλα όπλα κατασκευάζονται εκτός του κράτους, (2) ένα μέλος έκανε διακρατικό ταξίδι για να αποκτήσει ένα από αυτά τα πυροβόλα όπλα και (3) τα μέλη επικοινωνούσαν μεταξύ τους με κινητό τηλέφωνο για την άσκηση των δραστηριοτήτων της συμμορίας

¹³⁴ *Sedima, S.P.R.L. v. Imrex Co., Inc.*, 473 U.S. 479, 496-97 (1985), *United States v. Posada-Rios*, 158 F.3d 832, 855 (5th Cir. 1998)

¹³⁵ *United States v. Rastelli*, 870 F.2d 822, 828 (2d Cir. 1989)

¹³⁶ *United States v. Nascimento*, 491 F.3d 25, 42 (1st Cir. 2007) (υποστηρίζοντας ότι "RICO was not defeated by the lack of "economic motive" in the violent street gang's criminal activities")

¹³⁷ 18 U.S.C. § 1961(4) (2012)

¹³⁸ *H.J. Inc.*, 492 U.S. at 238-239 "[T]o prove a pattern of racketeering activity a ... prosecutor must show that the racketeering predicates are related, and that they amount to or pose a threat of continued criminal activity."

εκβίασης. Αναλυτικότερα, περιλαμβάνει πράξεις “βίας, παροχής παράνομων αγαθών και υπηρεσιών, διαφθοράς σε κυβερνητικό επίπεδο¹³⁹ και εμπορικής απάτης”.

Όλες οι προαναφερθείσες νομοθεσίες αποτέλεσαν κομβικό σημείο στις ομοσπονδιακές προσπάθειες αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος, Σύμμαχοί τους σε αυτές τις προσπάθειες έγιναν και οι εξής νόμοι στους οποίους και πρέπει να γίνει μια μικρή αναφορά: Travel Act, Violent Crime Control and Law Enforcement Act, Asset Forfeiture and Money Laundering Statutes, Civil Asset Forfeiture Reform Act of 2000 (CAFRA) και Bank Secrecy Act (BSA). Ο αρχικός σκοπός του Travel Act (1961)¹⁴⁰ ήταν να σταματήσει την παράνομη ροή των κερδών από το οργανωμένο έγκλημα και να βοηθήσει τις πολιτείες στην καταπολέμηση εγκληματικών δραστηριοτήτων που διασχίζουν τα εσωτερικά κρατικά σύνορα των *ΗΠΑ*¹⁴¹. Απαγορεύει τη χρήση του ταχυδρομείου των *ΗΠΑ* ή διαπολιτειακών/διακρατικών μετακινήσεων με σκοπό την εκτέλεση συγκεκριμένων εγκληματικών ενεργειών¹⁴². Το εδάφιο (β) ορίζει την "παράνομη δραστηριότητα" για τους σκοπούς του ταξιδιωτικού νόμου. Οι δραστηριότητες που ορίζονται στο παρόν εδάφιο περιλαμβάνουν παράνομες δραστηριότητες τυχερών παιχνιδιών, αλκοολούχα ποτά στα οποία δεν έχει καταβληθεί ο ομοσπονδιακός φόρος κατανάλωσης, ελεγχόμενες παραβάσεις ουσιών, αδικήματα πορνείας, εκβιάσεις, δωροδοκίες ή εμπρησμούς που παραβιάζουν είτε τον ομοσπονδιακό νόμο είτε τους νόμους της εκάστοτε πολιτείας. Η αξία του νόμου εντοπίζεται στο γεγονός ότι ομοσπονδιοποιεί αποτελεσματικά ορισμένους πολιτειακούς νόμους που ενδέχεται να μην ισχύουν σε όλες τις πολιτείες και να μην έχουν ανάλογες διατάξεις σε ομοσπονδιακό επίπεδο¹⁴³. Παρόμοιος αλλά πιο συγκεκριμένος είναι ο Νόμος για τη Διακρατική Μεταφορά Εξοπλισμού Τυχερών Παιχνιδιών σκοπός του οποίου ήταν η ποινικοποίηση της διακρατικής μεταφοράς "*of any record, paraphernalia, ticket, certificate, bills, slip, token, paper, writing, or other device used, or to be used, adapted, devised or*

---

¹³⁹ το αδίκημα της διαφθοράς έμμεσα εντοπίζεται και στον ποινικό κώδικα των ΗΠΑ 18 U.S. Code § 201 - Bribery of public officials and witnesses

¹⁴⁰ 18 U.S.C. § 1952. Εγκρίθηκε το 1961 και αποτέλεσε το επίκεντρο του τότε πολέμου του Γενικού Εισαγγελέα Ρόμπερτ Φ. Κένεντι για το οργανωμένο έγκλημα <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1952>

¹⁴¹ U.S. v Nardello, 393 U.S. 286, 292 (1969)

¹⁴² διανείμει το προϊόν οποιασδήποτε παράνομης δραστηριότητας ,διαπράττει οποιοδήποτε έγκλημα βίας για να επεκτείνει την παράνομη δραστηριότητα ή προωθεί με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, διαχειρίζεται, δημιουργεί, συνεχίζει ή διευκολύνει την προώθηση, διαχείριση, εγκατάσταση ή τη διεξαγωγή οποιασδήποτε παράνομης δραστηριότητας

¹⁴³ Για παράδειγμα, ορισμένες πολιτείες έχουν νόμους που απαγορεύουν την εμπορική δωροδοκία (δωροδοκία που δεν περιλαμβάνει κυβερνητικούς αξιωματούχους), αλλά δεν υπάρχει κανένα ομοσπονδιακό καθεστώς το οποίο να αντιμετωπίζει άμεσα αυτό το ζήτημα. Diamant Michael, Fleming Brendon. "FCPA + Travel Act: Double trouble?" <http://www.gibsondunn.com/publications/Documents/DiamantFleming-FCPAandTravelAct.pdf>

designed for use in bookmaking, wagering pools with respect to sporting events or a numbers, policy, bolita, or similar game"¹⁴⁴.

Ο Violent Crime Control and Law Enforcement Act (1994) αποτελεί το μεγαλύτερο νομοσχέδιο για την εγκληματικότητα στην ιστορία της χώρας. Στα σημαντικά σημεία του περιλαμβάνεται η παροχή πρόσθετης χρηματοδότησης ύψους 2,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το FBI, το DEA, το INS, τους Δικηγόρους των Ηνωμένων Πολιτειών, διάφορα τμήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και για τα ομοσπονδιακά δικαστήρια και το Υπουργείο Οικονομικών. Ουσιώδεις ποινικές διατάξεις άξιες αναφοράς για τους σκοπούς της εργασίας είναι αυτές σχετικά με την παροχή άδειας πυροβόλων όπλων, με το αδίκημα της απάτης, με εγκληματικές ενέργειες συμμοριών και με τη μετανάστευση και το λαθρεμπόριο αλλοδαπών στη χώρα.

Τέλος, δε θα μπορούσε να μη γίνει αναφορά στις αρμοδιότητες του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών ο οποίος έχει τη δυνατότητα να προβεί σε απευθείας εξουσιοδοτήσεις προκειμένου να αντιμετωπίσει "οποιαδήποτε ασυνήθιστη και έκτακτη απειλή, η οποία προέρχεται εξ ολοκλήρου (ή ένα ουσιαστικό μέρος) της εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών, και απειλεί την εθνική ασφάλεια, την εξωτερική πολιτική ή την οικονομία της χώρας"¹⁴⁵. Καθ' αυτόν τον τρόπο ο Πρόεδρος Barack Obama υπέγραψε Εκτελεστική Εντολή¹⁴⁶ όπου και εμποδίζει τη χρήση περιουσιακών στοιχείων από συγκεκριμένες εγκληματικές οργανώσεις¹⁴⁷.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Το μεγάλο πρόβλημα της Ένωσης στον τομέα της αντεγκληματικής πολιτικής είναι η μη ποινικοποίηση του οργανωμένου εγκλήματος. Από τη μια πλευρά είναι λογικό να υπάρχει

---

¹⁴⁴ βλ. Robert Blakey and Harold A. Kurland, *The Development of the Federal Law of Gambling*, Cornell Law Review Volume 63 No.6, August 1978 at *II Modern Criminal Statutes: an attack on organized crime* σσ. 972-975 <http://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4158&context=clr>

¹⁴⁵ 50 U.S. Code § 1701 - Unusual and extraordinary threat; declaration of national emergency; exercise of Presidential authorities. Επίσης βλ. 3 U.S. Code § 301 - General authorization to delegate functions; publication of delegations

¹⁴⁶ Executive Order 1358, effective July 25, 2011

¹⁴⁷ Executive Order 13581--Blocking Property of Transnational Criminal Organizations Sections (1), (2) and Annex

δυσκολία εναρμόνισης των ποινικών διατάξεων του κάθε κράτους μέλους, από την άλλη πλευρά όμως αυτή η εναρμόνιση φαίνεται να είναι η κύρια προϋπόθεση για μια αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου¹⁴⁸. Σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, η **ΕΕ** δεν διαθέτει πλήρη νομοσχέδια τα οποία να περιλαμβάνουν πολλές και διάφορες πολιτικές αντιμετώπισης, συνειδητοποιώντας όμως ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν είναι μόνο ένα σύνολο φορέων αλλά περισσότερο αποτελεί ένα σύνολο δραστηριοτήτων, έχει κατορθώσει να δημιουργήσει μια πληθώρα νομικών εργαλείων για ένα μεγάλο αριθμό εγκληματικών πράξεων και μεθόδων, τα πιο σημαντικά από τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω.

Κεφάλαιο 1.2 Παρουσίαση σημαντικότερων νομοθετικών μέτρων ανά θεματική κατηγορία

Εκβίαση

Στις **ΗΠΑ** ο νόμος Hobbs¹⁴⁹ απαγορεύει τη ληστεία και την εκβίαση με την προϋπόθεση-στοιχείο δικαιοδοσίας¹⁵⁰, - ότι παρεμβαίνουν στο διακρατικό εμπόριο¹⁵¹ αποτελώντας έτσι ένα βασικό εργαλείο για την αντιμετώπιση συμμοριών και γενικότερα του οργανωμένου εγκλήματος. Συνήθως, η απόδειξη του διακρατικού εμπορίου συνίσταται σε αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αφορούν σε έναν από τους εξής τρόπους¹⁵²: στην άμεση συμμετοχή σε εμπορικές διακρατικές δραστηριότητες¹⁵³, στην αγορά εμπορευμάτων τα οποία διακινούνται μέσω διακρατικού εμπορίου¹⁵⁴ ή στην αγορά εμπορευμάτων εντός της χώρας, που έχουν

---

¹⁴⁸ βλ. Κεφάλαιο 1

¹⁴⁹ 18 U.S. Code § 1951 - Interference with commerce by threats or violence

¹⁵⁰ *United States v. Harrington*, 108 F.3d 1460, 1465 (D.C. Cir. 1997) "A 'jurisdictional element' . . . is a provision which requires a factual finding justifying the exercise of federal jurisdiction in connection with any individual application of the statute."

¹⁵¹ 18 U.S.C. § 1951(a) (2011), *Scheidler v. National Org. for Women, Inc.*, 547 U.S. 9, 23 (2006) (*Scheidler III*) και *United States v. Partida*, 385 F.3d 546, 561 (5th Cir. 2004) ("Extortion which depletes funds otherwise available for drug trafficking obstructs commerce within the meaning of the Hobbs Act.")

¹⁵² *United States v. Needham*, 604 F.3d 673, 682 (2d Cir. 2010)

¹⁵³ *United States v. Farrish*, 122 F.3d 146, 149 (2d Cir. 1997)

¹⁵⁴ *United States v. Thomas*, 159 F.3d 296, 297 (7th Cir. 1998) ("The cocaine would, the evidence showed, have originated in South America, and thus would have traveled in interstate commerce.") και *United States v. Celaj*, 649 F.3d 162, 168 (2d Cir. 2011) ("[A] jury may assume that cocaine and heroin travel in interstate commerce because those drugs cannot be grown, processed, and sold entirely within the state of New York.").

όμως διαφορετική χώρα προέλευσης. Όταν λοιπόν οι επίδοξοι εγκληματίες ληστεύουν ένα τεθωρακισμένο αυτοκίνητο και διαφεύγουν με τραπεζικές καταθέσεις¹⁵⁵, ή παίρνουν χρήματα και μαριχουάνα από έναν διακινητή ναρκωτικών¹⁵⁶ ή στέλνουν τα κέρδη που προέρχονται από ληστείες επιχειρήσεων σε άλλες πολιτείες ή χώρες, ο νόμος αυτός θα αποτελέσει σύμμαχο στις ομοσπονδιακές προσπάθειες καταπολέμησης τέτοιου είδους εγκληματικότητας.

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση η εκβίαση αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο που διατίθεται στις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες για διείσδυση στη νόμιμη οικονομία¹⁵⁷. Αυτή ήταν η ανησυχία που εξέφρασε η Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Χιλιετία¹⁵⁸, η οποία ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει και να εφαρμόσει μέτρα για την πρόληψη της διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η σοβαρότητα του φαινομένου έχει οδηγήσει στη συμπερίληψή του στον κατάλογο των αδικημάτων για τα οποία μπορεί να εκδοθεί το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης¹⁵⁹. Επιπλέον, οι εγκληματικές πράξεις εκβίασης συμπεριελήφθησαν σε διάφορες Αποφάσεις-Πλαίσια του Συμβουλίου που αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: 2008/947/ΔΕΥ, 2008/909/ΔΕΥ, 2006/960/ΔΕΥ, 2006/783/ΔΕΥ και 2005/214/ΔΕΥ. Το έγκλημα της εκβίασης αναφέρεται επίσης και στην Πρόταση Απόφασης σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ποινικού Μητρώου (ECRIS¹⁶⁰) κατ'εφαρμογή του Άρθρου 11 της Απόφασης- Πλαισίου 2008/XX/ΔΕΥ¹⁶¹, στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών προς την κατεύθυνση γενικής πολιτικής σχετικά με την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο {SEC(2007) 641}{SEC(2007) 642}¹⁶², στη Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Επίσης καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται, χρειάζονται όλο και περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία βλ. *United States v. Horne*, 474 F.3d 1004, 1005-06 (7th Cir. 2007) (επιβεβαιώνοντας την απόδειξη συμμετοχής του κατηγορούμενου στο διακρατικό εμπόριο με τη διαφήμιση προϊόντων προς πώληση στο Ebay στα υποψήφια για ληστεία θύματα τα οποία προέρχονταν από διαφορετικά κράτη/πολιτείες)

¹⁵⁵ *United States v. Reaves*, 649 F.3d 862, 864 (8th Cir. 2011)

¹⁵⁶ *United States v. Lettiere*, 640 F.3d 1271, 1273 (9th Cir. 2011)

¹⁵⁷ *Study on Extortion Racketeering the Need for an Instrument to Combat Activities of Organised Crime*, A study financed by the European Commission - DG JLS (Contract No. JLS/2008/D2/002), TRANSCRIME, Joint Research Centre on Transnational Crime σελ. 21

¹⁵⁸ Official Journal C 124, 03/05/2000 p.1-33

¹⁵⁹ Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002

¹⁶⁰ European Criminal Records Information System

¹⁶¹ *Proposal for a Council Decision on the establishment of the European Criminal Records Information System (ECRIS) in application of Article 11 of Framework Decision 2008/XX/JHA* /* COM/2008/0332 final - CNS 2008/0101 */ στο 0908 00

¹⁶² στο 1.2.4

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών-Στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας-διάλογος, πνεύμα συνεργασίας και ενίσχυση των ικανοτήτων»¹⁶³ και στη Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας»¹⁶⁴.

Παρά το γεγονός ότι η **ΕΕ** άργησε να λάβει μέτρα σχετικά σε σχέση με τις **ΗΠΑ** αφήνοντας τα κράτη μέλη να ασχολούνται με αυτό ξεχωριστά σε εθνικό επίπεδο, η σοβαρότητα του φαινομένου καθώς και το γεγονός ότι μόνο επτά από τα κράτη μέλη¹⁶⁵ διαθέτουν εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση της εκβίασης, αποδεικνύουν πως τελικά χρειάζεται μεγαλύτερος συντονισμός και σε ευρωπαϊκό επίπεδο κάτι το οποίο και φαίνεται να υλοποιείται.

Ναρκωτικά

Η καταπολέμηση των ναρκωτικών στην ευρωπαϊκή επικράτεια αποτέλεσε αντικείμενο πολιτικής ενασχόλησης ήδη από το 1989¹⁶⁶ και παρά την έλλειψη ειδικής νομικής βάσης για τα ναρκωτικά, η Κοινότητα ενέκρινε το 1990¹⁶⁷, 1992¹⁶⁸ και 1993¹⁶⁹ πράξεις σχετικά με την αποτροπή παρασκευής/πώλησης ψυχοτρόπων ουσιών και την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση όμως, πλέον τα ναρκωτικά και η τοξικομανία αποτελούσαν προτεραιότητα που ενέπιπτε και στους τρεις πυλώνες¹⁷⁰ με

¹⁶³ COM(2006) 251 τελικό (2007/C 97/09) στο 2.5

¹⁶⁴ 2006/C 318/26 στα 4, 4.5, 4.7.1 και 8.6

¹⁶⁵ Κύπρος; Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Ιταλία, Σλοβακία, Ισπανία, Σουηδία βλ. *Transcrime, Study on Extortion Racketeering the Need for an Instrument to Combat Activities of Organised Crime, FINAL REPORT* European Commission (Contract No. JLS/2008/D2/002) σσ. 265-268

¹⁶⁶ Georges Estievenart, *The European Union and Drugs: Trafficking, consumption and strategies*, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) σελ. 57

¹⁶⁷ Council Regulation (EEC) No 3677/90 of 13 December 1990 laying down measures to be taken to discourage the diversion of certain substances to the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances

¹⁶⁸ Council Directive 92/109/EEC of 14 December 1992 on the manufacture and the placing on the market of certain substances used in the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances

¹⁶⁹ Council Directive 91/308/EEC of 10 June 1991 on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering

¹⁷⁰ ναρκωτικά και τοξικομανία ως προτεραιότητα στον τομέα της δημόσιας υγείας (1ος πυλώνας-άρθρο 152), παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών ως προτεραιότητα για τη συνεργασία με την (παραγωγική και διαμετακομιστική) χώρα (2ος πυλώνας), διακίνηση ναρκωτικών και το έγκλημα που συνδέεται με τα ναρκωτικά

αποτέλεσμα την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μέσω της προσέγγισης κοινών νόμων και πρακτικών¹⁷¹. Σταθμό αποτέλεσε η Απόφαση Πλαίσιο του 2003¹⁷² για την εναρμόνιση των ελάχιστων κυρώσεων κατά της διακίνησης ναρκωτικών. Επιπλέον από το 2005 εφαρμόζεται σύστημα για την ανίχνευση νέων ουσιών και μηχανισμός αξιολόγησης των κινδύνων των ουσιών και απαγόρευσής τους σε ολόκληρη την **ΕΕ**¹⁷³. Ακολούθησαν τα Ευρωπαϊκά Σχέδια Δράσης για τα ναρκωτικά (2000-2004), (2005-2012), (2013-2016) και (2017-2020) τα οποία όμως περιλαμβάνουν μάλλον γενικότερες οδηγίες-στόχους και όχι συγκεκριμένες δράσεις. Τέλος, προκειμένου να υλοποιηθούν τα Σχέδια Δράσης η **ΕΕ** παρέχει χρηματοδότηση μέσω των εξής προγραμμάτων¹⁷⁴: Justice Programme 2014-2020, Internal Security Fund 2014-2020, Health Programme 2014-2020 και Horizon 2020.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες παρουσιάζουν ένα περίπλοκο συνονθύλευμα νόμων περί απαγορεύσεως των ναρκωτικών, καθώς τα συμπληρωματικά ομοσπονδιακά και πολιτειακά νομικά καθεστάτα φαίνεται να βρίσκονται σε αρκετές περιπτώσεις σε σύγκρουση. Οι Controlled Substances Act και Anti-Drug Abuse Act συγκεντρώνουν τις σημαντικότερες ομοσπονδιακές προσπάθειες κατά των ναρκωτικών που παράγονται, εισάγονται, χρησιμοποιούνται ή διανέμονται από εγκληματικές επιχειρήσεις¹⁷⁵: ενδεικτικά μια διάταξη επιτρέπει στον Πρόεδρο να αυξήσει τα τιμολόγια (φόροι επί των εισαγωγών) σε προϊόντα από χώρες που δεν συνεργάζονται με τις προσπάθειες των **ΗΠΑ** να σταματήσουν τις εισαγωγές ναρκωτικών στις Ηνωμένες Πολιτείες¹⁷⁶, ενώ μια άλλη καθιστά ευκολότερη την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων¹⁷⁷. Ο Anti-Drug Abuse Act δημιούργησε επίσης τις πρώτες διατάξεις κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της μετακίνησης παράνομων χρημάτων (όπως τα έσοδα από την πώληση ναρκωτικών ουσιών) σε τραπεζικούς λογαριασμούς, το πιο σημαντικό μέρος όμως είναι αυτό που αφορά στις

ως προτεραιότητα της συνεργασίας στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (3ος πυλώνας-τίτλος VI)

¹⁷¹ 96/750/JHA: Joint Action of 17 December 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning the approximation of the laws and practices of the Member States of the European Union to combat drug addiction and to prevent and combat illegal drug trafficking και 97/396/JHA: Joint Action of 16 June 1997 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning the information exchange, risk assessment and the control of new synthetic drugs

¹⁷² COM/2001/0259

¹⁷³ (Council Decision 2005/387/JHA on the information exchange, risk assessment and control of new psychoactive substances

¹⁷⁴ βλ. EU's response to drugs-financial programmes for drug-related projects https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/drug-control/eu-response-to-drugs_en

¹⁷⁵ Controlled Substances Act-Title 21-Chapter 13 - Subchapter I -§ 848 and § 853 και Anti-Drug Abuse Act SEC. 1253

¹⁷⁶ Anti-Drug Abuse Act Title VIII, Sec. 802 (b)(2)

¹⁷⁷ Anti-Drug Abuse Act, Title I, Subtitle D

υποχρεωτικές ποινές φυλάκισης για κατοχή ναρκωτικών, καθώς μέχρι το 1986 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ουσιαστικά δεν διέθετε υποχρεωτικές ελάχιστες ποινές για τα ναρκωτικά¹⁷⁸.

Ξέπλυμα χρήματος

Τα έγγραφα του Παναμά¹⁷⁹ και οι περαιτέρω διαρροές ενίσχυσαν την άποψη ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η φοροδιαφυγή αποτελούν ζητήματα, τα οποία συχνά συμβαδίζουν¹⁸⁰. Ο κύριος ρόλος των offshore κέντρων¹⁸¹ είναι να παρέχουν μυστικότητα προκειμένου να αποκρύψουν παράνομες δραστηριότητες, εγκληματικές ταυτότητες και περιουσιακά στοιχεία. Η καταπολέμηση μπορεί να γίνει με διάφορες προσεγγίσεις, μια εκ των οποίων είναι η επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων (μέθοδος ΗΠΑ), ενώ μια άλλη είναι η συμμόρφωση των παραγόντων που εμπλέκονται (κυβερνήσεις, τράπεζες, συμβολαιογράφοι κτλ) μέσω της διερεύνησης των κινήτρων τους. Αυτή είναι μια πιο φιλόδοξη αλλά μακροπρόθεσμα ελπιδοφόρα προσέγγιση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί μια μέση τακτική.

Η ρύθμιση τόσο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσο και της φοροδιαφυγής αρχικά αποτελούσε μια εναλλακτική λύση για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, καθώς οι προσπάθειες αντιμετώπισης του τελευταίου φαινόταν να αποβαίνουν άκαρπες. Ο Bank Secrecy Act (BSA-1970) αποτελεί το σημείο εκκίνησης. Ο νόμος θέσπισε απαιτήσεις για την τήρηση αρχείων και την υποβολή εκθέσεων από ιδιώτες, τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ ιδιαίτερα οι τράπεζες έπρεπε να υποβάλλουν σε εκθέσεις και τις συναλλαγές σε μετρητά που είναι μεγαλύτερες από 10.000 δολάρια, προκειμένου να είναι γνωστά τα πρόσωπα που συναλλάσσονται με αυτές¹⁸². Ο BSA ενισχύθηκε από τον Money Laundering Control Act (1986) που καθιέρωσε το ξέπλυμα

---

¹⁷⁸ Οι πρώτες ομοσπονδιακές υποχρεωτικές ποινές για τα ναρκωτικά εγκρίθηκαν το 1951 και επέβαλαν μια ελάχιστη ποινή διάρκειας δύο ετών για κατοχή και πενταετή ποινή για εμπορία. όμως καταργήθηκαν σε μεγάλο βαθμό στο νόμο περί πρόληψης και ελέγχου κατάχρησης ναρκωτικών του 1970

¹⁷⁹ Will Fitzgibbon and Emilia Díaz-Struck, *Panama Papers have had historic global effects-and the impacts keep coming* Dec.1 2016, The International Consortium of Investigative Journalists

¹⁸⁰ Michael Hudson, *US officials react to Panama Papers disclosures with get-tough proposals*, May 5 2016, The International Consortium of Investigative Journalists

¹⁸¹ τα offshore κέντρα αναφέρθηκαν για πρώτη φορά στη δεκαετία του 1920, όταν εγκληματίες όπως ο Al Capone μετέφεραν το παράνομο εμπόριό τους σε διάφορες πολιτείες, ενώ μετά το Β' ΠΠ χρησιμοποιήθηκαν από τις κατεχόμενες χώρες για να συνεχίσουν το εξωεδαφίο εμπόριό τους

¹⁸² Bank Secrecy Act, Anti-money Laundering, and Office of Foreign Assets Control Section 8.1 σελ. 50

χρημάτων ως ομοσπονδιακό έγκλημα, απαγόρευσε τη διάρθρωση των συναλλαγών προκειμένου να αποφεύγεται η αναφορά των συναλλαγών σε μετρητά άνω των \$ 10.000, εισήγαγε αστική και ποινική ευθύνη για παραβιάσεις της BSA και θέσπισε προϋποθέσεις για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης¹⁸³. Ο Anti-Drug Abuse Act (1988) απαιτεί την πρόσθετη επαλήθευση της ταυτότητας των αγοραστών νομισματικών μέσων¹⁸⁴. Ο Annunzio-Wylie Anti-Money Laundering Act (1992) υποχρεώνει την αναφορά ύποπτων δραστηριοτήτων σε σχέση με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁸⁵, ενώ ο Money Laundering Suppression Act (1994) θεσπίζει την ίδια υποχρέωση και για τα καζίνο¹⁸⁶. Ο Money Laundering and Financial Crimes Strategy Act (1998) προβλέπει τη δημιουργία μιας ενιαίας εθνικής στρατηγικής, ειδικά εκπαιδευμένων ομάδων και την κατάρτιση τραπεζικών στελεχών για την απόκτηση δεξιοτήτων σχετικά με την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και υπό τον Τίτλο III του USA PATRIOT Act μεταξύ άλλων ποινικοποιήθηκε η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενισχύθηκαν οι διαδικασίες ταυτοποίησης πελατών ενώ βελτιώθηκε η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων κρατικών θεσμών. Τέλος ο Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act (2004) τροποποιώντας τον BSA, ανέθεσε στον Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών να ορίσει κανονισμούς που απαιτούν από ιδρύματα να αναφέρουν διασυνοριακές ηλεκτρονικές διαβιβάσεις κεφαλαίων, εάν ο αυτός κρίνει ότι η αναφορά αυτή είναι "λογικά αναγκαία" για να βοηθήσει στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας¹⁸⁷.

---

¹⁸³ Jimmy Gurule, *The Money Laundering Control Act of 1986: Creating a New Federal Offense or Merely Affording Federal Prosecutors an Alternative Means of Punishing Specified Unlawful Activity?* Notre Dame Law School, *American Criminal Law Review* Vol. 32:823, σελ.825

¹⁸⁴31 USC § 5316(a)(i): an individual is obligated to file a CMIR when he/she knowingly "transports or is about to transport monetary instruments of more than \$10,000 at one time." Monetary instruments are: coins and currency of a foreign country, travelers' checks, bearer negotiable instruments, bearer investment securities, bearer securities, stock on which title is passed on delivery, and similar material or checks, drafts, notes, money orders, and other similar instruments which are drawn on or by a foreign financial institution and are not in bearer form- 31 USC § 5312(a)(3)(C)

¹⁸⁵ Annunzio-Wylie *Anti-Money Laundering Act, Subtitle B: Nonbank Financial Institutions and General Provisions* https://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/annunzio_wylie.pdf

¹⁸⁶ Money Laundering Suppression Act of 1994 Sec. 409

¹⁸⁷ INTELLIGENCE REFORM AND TERRORISM PREVENTION ACT OF 2004 [Public Law 108-458; December 17, 2004] [As Amended Through P.L. 114-113] Sec. 7703. Expanded reporting and testimony requirements for the Secretary of the Treasury, Sec. 7802. Treasury support for financial services industry preparedness and response and consumer education

Σε ευρω-ενωσιακό επίπεδο, αρκετά μέτρα έχουν επίσης αναληφθεί, όπως οι τέσσερις Οδηγίες της **ΕΕ** κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁸⁸. Ειδικότερα, η Οδηγία 91/308 ορίζει την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και επιβάλλει υποχρεώσεις μόνο στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η Οδηγία 2001/97 επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 91/308 όσον αφορά στα εγκλήματα, στα επαγγέλματα και στις δραστηριότητες που καλύπτονται. Η Οδηγία 2005/60 συμπεριέλαβε τις συστάσεις της Financial Action Task Force (FATF) του 2003 και την απαγόρευση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας¹⁸⁹. Η τέταρτη Οδηγία 2015/849 λαμβάνει υπόψη τις τελευταίες συστάσεις της FATF από το 2012 σύμφωνα με τις οποίες τα φορολογικά εγκλήματα (tax crimes¹⁹⁰) που σχετίζονται με τους άμεσους και έμμεσους φόρους περιλαμβάνονται στον ευρύ ορισμό της «εγκληματικής δραστηριότητας» τονίζοντας με αυτό τον τρόπο ότι και η φοροδιαφυγή είναι ένα σοβαρό έγκλημα, παρόμοιο με το εμπόριο ναρκωτικών, τη διαφθορά, όπλων και εμπορίας ανθρώπων.

Για την **ΕΕ**, οι ανωτέρω Οδηγίες δείχνουν τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων από την καταπολέμηση των ναρκωτικών (Οδηγία του 1991), στη συμπερίληψη άλλων εγκλημάτων όπως η απάτη και η διαφθορά (Οδηγία του 2001), στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Οδηγία του 2005) και στη συμπερίληψη των φορολογικών εγκλημάτων (Οδηγία 2015). Η πιο πρόσφατη προσπάθεια είναι η Προτεινόμενη Οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με βάση το ποινικό δίκαιο της 8ης Ιουνίου 2017 της οποίας τα κύρια σημεία είναι τα εξής:

- Ομοιόμορφος ορισμός των εγκληματικών δραστηριοτήτων που συνιστούν αξιόπινες πράξεις για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών εγκλημάτων.
- Εναρμόνιση των βασικών αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. μετατροπή, μεταφορά, απόκρυψη, απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα)

---

¹⁸⁸ Ως νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, νοούνται τα ποινικά αδικήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 έως 3 της 1990 Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceeds from Crime (CETS αριθ. 141, Στρασβούργο, 8.11.1990)

¹⁸⁹ Εξίσου σημαντική για αυτή την Οδηγία είναι και η Οδηγία 2006/70 όπου ορίζεται το πολιτικά εκτεθειμένο πρόσωπο και τα τεχνικά κριτήρια για απλουστευμένες διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη

¹⁹⁰ Ο όρος «φορολογικό έγκλημα» είναι πολύ διφορούμενος. Πρόκειται για αμερικανικό όρο που δύσκολα απαντάται με ένα και μόνο ορισμό στους ευρωπαϊκούς νόμους.

- Επιβεβαίωση της εξωεδαφικής επίδρασης των εγκλημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και συμπερίληψη της υποκίνησης, την υποβοήθησης και της απόπειρας εγκληματικής πράξης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στα ποινικά αδικήματα.
- Επιβεβαίωση ότι οι εταιρείες (και άλλα νομικά πρόσωπα) μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για συμπεριφορά που διαπράττεται προς όφελός τους.
- Περιγραφή ορισμένων επιβαρυντικών περιστάσεων που πρέπει να λάβουν υπόψη τα κράτη μέλη σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (για παράδειγμα, όταν το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης)

Εγκλήματα κατά των κοινοτικών/ ομοσπονδιακών συμφερόντων

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση, οι απάτες επηρέασαν το 0,19% των πληρωμών που πραγματοποίησε η Επιτροπή για την πολιτική συνοχής κατά την περίοδο 2000-2008 (που ισοδυναμεί με 383 εκατ. ευρώ)¹⁹¹. Επιπλέον κατά μέσο όρο, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο αναφέρει τρεις τέτοιες περιπτώσεις κάθε χρόνο¹⁹², ενώ 42 περιπτώσεις αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταγράφηκαν από την Eurojust από τον Ιανουάριο του 2004 έως τον Οκτώβριο του 2010¹⁹³.

Οι «κοινοτικές απάτες» (“community frauds”) ανήκουν στην κατηγορία της οργανωμένης οικονομικής εγκληματικότητας¹⁹⁴. Στην περίπτωση των «κοινοτικών απατών» θύμα δεν είναι μόνο η ίδια η **ΕΕ** και τα οικονομικά της συμφέροντα, αλλά και οι φορολογούμενοι πολίτες των κρατών μελών, αφού πλήττεται ο προϋπολογισμός της **ΕΕ**, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι εισφορές των κρατών μελών σε περίπτωση απώλειας εσόδων του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της **ΕΕ**, που απασχόλησε εκτός από την ελληνική δικαιοσύνη και το

¹⁹¹ Europa - Summaries of EU legislation- *Progress report on Action Plan to strengthen the European Commission's supervisory role for shared management of structural actions*

¹⁹² ECA's contribution to the study on *How does organized crime misuse EU funds?* 15 April 2011

¹⁹³ *How does organised crime misuse EU funds?* Study, Directorate General for Internal Policies Policy Department D: Budgetary Affairs, European Parliament 453.225 (2011) σελ. 35

¹⁹⁴ Οι όροι «παρατυπία», «(σοβαρή) απάτη», «διαφθορά» και «άλλες παράνομες δραστηριότητες επιβλαβείς για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης», καθορίζονται σε διάφορες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ. βλ. Regulation (EC) No 1083/2006 για την παρατυπία

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αποτελεί η υπόθεση του «γιουκοσλαβικού καλαμποκιού»¹⁹⁵.

Η **ΕΕ**¹⁹⁶ και τα κράτη μέλη μοιράζονται την ευθύνη για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της **ΕΕ**. Για την αντιμετώπιση τέτοιων περιπτώσεων (οργανωμένης¹⁹⁷) ευρωαπάτης, η **ΕΕ** κατάφερε να παρουσιάσει από πολύ νωρίς ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ποινικών διατάξεων, το «Corpus Juris»¹⁹⁸, δημιούργησε την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)¹⁹⁹, εξέδωσε τον Κανονισμό του Συμβουλίου «για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας»²⁰⁰ και κατάρτισε την Οδηγία²⁰¹ σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Για τις **ΗΠΑ**, τα μη βίαια εγκλήματα που διαπράττονται, άμεσα ή έμμεσα, για οικονομικό όφελος εν γένει εμπίπτουν στην κατηγορία των εγκλημάτων “λευκού κολάρου” (white collar crimes”). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν το πρόσωπο ή τα άτομα που κατηγορούνται για παράνομη δραστηριότητα είναι επαγγελματίες στον τομέα των επιχειρήσεων. Τα εγκλήματα λευκού κολάρου. Η κατηγορία αυτή μεταξύ διαφόρων οικονομικών εγκλημάτων περιλαμβάνει²⁰²: τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την υπεξαίρεση χρημάτων, την εκβίαση και την εταιρική -και μη- απάτη (με τραπεζικές κάρτες, πλαστά έγγραφα, φοροαπαλλαγή, ψευδορκία). Όσον αφορά στα εγκλήματα κατά των συμφερόντων

---

¹⁹⁵ Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Νομολογία του Δικαστηρίου, υπόθεση 68/1988

¹⁹⁶ Η νομική βάση για δράση σε επίπεδο ΕΕ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και την καταπολέμηση η απάτη ορίζεται στο άρθρο 325 της ΣΛΕΕ

¹⁹⁷ για την πρόληψη και τη δίωξη της απάτης που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεν έχει σημασία αν το έγκλημα διαπράττεται από ιδιώτη ή από εγκληματική οργάνωση. Την προσέγγιση αυτή ενστερνίστηκαν οι εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στο Expert Meeting on Misuse of EU funds by organised crime (European Parliament, 27 January 2011 επίσης βλ. *How does organised crime misuse EU funds?* Study, Directorate General for Internal Policies Policy Department D: Budgetary Affairs, European Parliament 453.225 (2011) σελ.11

¹⁹⁸ Το 1997 εκδόθηκε από μία ομάδα εμπειρογνομόνων ένα σχέδιο «Κοινού Ευρωπαϊκού Κώδικα» («Corpus Juris Penalibus Europaei»), που βασίζονταν στον πρώην πρώτο πυλώνα και συγκεκριμένα στο άρθρο 280 παρ. 4 ΣΕΚ και απετέλεσε μία ακόμη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εισαγωγή του ποινικού δικαίου στη ΣΕΚ. Husabø E. & Strandbakken A., *Harmonization of Criminal Law in Europe*, Oxford, Intersentia Antwerpen, 2005, σελ. 104

¹⁹⁹ 1999/352/EC, ECSC, Euratom: Commission Decision of 28 April 1999 establishing the European Anti-fraud Office (OLAF) (notified under document number SEC(1999) 802)

²⁰⁰ Council Regulation (EC, Euratom) No 2988/95 of 18 December 1995 on the protection of the European Communities financial interests

²⁰¹ Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law

²⁰² αναλυτικότερα βλ. FBI, *What we investigate, White collar crime* <https://www.fbi.gov/investigate/white-collar-crime>

της χώρας, η απάτη στους φόρους (συμπεριλαμβανομένης και της φοροαπαλλαγής²⁰³) κοστίζει στην κυβέρνηση των μέχρι και 458 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις της Internal Revenue Service (IRS)²⁰⁴. Ο Internal Revenue Code, ο οποίος αντιμετωπίζει τη φορολογική απάτη ξεχωριστά από άλλα αδικήματα απάτης²⁰⁵, καθιστά έγκλημα την υποβολή ψευδών πληροφοριών σχετικά σε μια φορολογική δήλωση ή σε άλλο φορολογικό έγγραφο. Επιπλέον παρέχει συγκεκριμένη διάταξη κατά την οποία εάν δύο ή περισσότερα πρόσωπα δεσμεύονται είτε να διαπράξουν οποιοδήποτε αδίκημα εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών είτε να εξαπατήσουν τις Ηνωμένες Πολιτείες ή οποιαδήποτε υπηρεσία τους με οποιονδήποτε τρόπο ή για οποιονδήποτε σκοπό και ένα ή περισσότερα από αυτά τα πρόσωπα θα λάβουν οποιαδήποτε ενέργεια για να επιτύχουν τον σκοπό της συνωμοσίας, τότε το καθένα από αυτά είτε θα φυλακιστεί το πολύ 5 χρόνια, είτε θα υποβληθεί πρόστιμο ύψους \$ 250.000 για τα άτομα (και \$ 500.000 για τις επιχειρήσεις), είτε και τα δύο από τα παραπάνω²⁰⁶. Οι κρατικοί νόμοι έχουν παρόμοιες διατάξεις για ψευδείς δηλώσεις σχετικά με τους κρατικούς φόρους εισοδήματος, τους φόρους ακίνητης περιουσίας, τους φόρους franchise και άλλους τοπικούς φόρους.

Πολλές από τις πιο διάσημες διώξεις για φοροδιαφυγή αφορούσαν άτομα που δεν κατάφεραν να δηλώσουν εισοδήματα από παράνομες δραστηριότητες στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Το Ανώτατο Δικαστήριο των *ΗΠΑ*, στην υπόθεση Sullivan, τόνισε ότι το δικαίωμα της Πέμπτης Τροπολογίας του συντάγματος κατά της αυτοενοχοποίησης, δεν επιτρέπει στον φορολογούμενο να αρνείται να αποκαλύψει τέτοια εισοδήματα²⁰⁷. Μπορεί δηλαδή να επιτρέψει στα άτομα να αρνηθούν να αποκαλύψουν την πηγή των παράνομων αποδοχών, αλλά υποχρεούνται να την αναφέρουν ως εισόδημα²⁰⁸. Αυτό επέτρεψε στην κυβέρνηση να χρεώσει τον περιβόητο γκάνγκστερ Al Capone με φοροδιαφυγή. Αυτός ο τύπος φοροδιαφυγής συνδέεται στενά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,

---

²⁰³ Δεν θεωρούνται εγκληματικές όλες οι προσπάθειες αποφυγής πληρωμής φόρων. Το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ αναγνώρισε στην υπόθεση Gregory κατά Helvering ότι οι φορολογούμενοι έχουν ένα "νόμιμο δικαίωμα. . . να μειώσουν το ποσό του τι θα πληρώσουν, ή να τους αποφύγουν εντελώς, με τα μέσα που επιτρέπει ο νόμος" P. 293 U. S. 469

²⁰⁴ *Here's How Much Tax Cheats Cost the U.S. Government a Year*, By Chris Matthews April 29, 2016 <http://fortune.com/2016/04/29/tax-evasion-cost/> και *Uncollected Taxes Now Total \$458 Billion, IRS Estimates* By Charles S. Clark April 29, 2016 <http://www.govexec.com/management/2016/04/uncollected-taxes-now-total-458-billion-irs-estimates/127916/>

²⁰⁵ Title 26 USC § 7201, 7202, 7203, 7206(1), 7206(2)

²⁰⁶ Title 18 USC § 371 Conspiracy to commit offense or to defraud the United States

²⁰⁷ P. 274 U. S. 263

²⁰⁸ *Garner v. United States*, 424 U.S. 648, 650-51 n.3 (1976) ("[N]othing we say here questions the continuing validity of Sullivan's holding that returns must be filed." Επίσης βλ. Richard B. Stanley, *Comments: Conflict between the Internal Revenue Code and the Fifth Amendment Privilege against Self-Incrimination*, University of Baltimore Law Review, Volume 15, Issue 3, Spring 1986, Article 5 σσ. 533-535

δεδομένου ότι τα άτομα ενδέχεται να προσπαθήσουν να αναφέρουν ότι τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες προέρχονται από νόμιμες πηγές. Για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους παραβατικότητας, το Κογκρέσο επέκτεινε σταδιακά την αρμοδιότητα της κυβέρνησης να διακόψει και να διαλύσει τις εγκληματικές επιχειρήσεις που είχε ξεκινήσει ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, με τη θέσπιση διαφόρων νόμων κατάσχεσης και κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όπως ο RICO του 1970²⁰⁹, τα Asset Forfeiture and Money Laundering Statutes²¹⁰, ο Civil Asset Forfeiture Reform Act του 2000 (CAFRA)²¹¹, ο Bank Secrecy Act (BSA)²¹² και ο US Patriot Act του 2001²¹³.

Εμπορία ανθρώπων

Για τις *HIPA* ο Trafficking Victims Protection Act (TVPA) αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ομοσπονδιακής νομοθεσίας για την εμπορία ανθρώπων και θέσπισε διάφορες μεθόδους δίωξης των εμπόρων, προστατεύοντας παράλληλα τα θύματα, καθιερώνοντας τις πράξεις αυτές ως ομοσπονδιακά εγκλήματα και αποδίδοντάς τους αυστηρές κυρώσεις. Αναλυτικότερα, απαγορεύει τη χρήση βίας, απειλών ή εξαναγκασμού για να προς ένα άτομο για εκπόρνευση²¹⁴ και ενοχοποιεί οποιονδήποτε ο οποίος ωφελείται, οικονομικά από τη συμμετοχή του σε μια τέτοια πράξη²¹⁵ ή επιχειρεί να ωφεληθεί²¹⁶. Μια άλλη διάταξη καθιερώνει τη συγγραφή μιας ετήσιας Έκθεσης από το State Department που να εξετάζει τις τάσεις και τα ποσοστά καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, ενώ μέσα από αυτό το νόμο ο Πρόεδρος εξουσιοδοτείται να επιβάλει κυρώσεις σε κράτη που δεν πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων²¹⁷. Σχετική

---

²⁰⁹Proceeds Derived From Racketeering Activity-Section 1963(a)(3)
<https://www.justice.gov/usam/file/870856/download>

²¹⁰ βλ. Jaikumar Ramaswamy, *Overview of Asset Forfeiture and Money Laundering Program*, United States Department of Justice Executive Office for United States Attorneys Washington, DC 20530, September 2013 Volume 61 Number 5 σσ. 1-11

²¹¹ 28 U.S.C. 2461(c), *USA Patriot Improvement and Reauthorization Act of 2005*, Pub.L. 109-177, Title IV, § 410, 120 Stat. 246, Mar. 9, 2006

²¹² 31 USC 5311 ή αλλιώς *Currency and Foreign Transactions Reporting Act*. Εγκρίθηκε αρχικά από το Κογκρέσο το 1970 και τροποποιήθηκε επανειλημμένως από τότε, (για να συμπεριλάβει στον Τίτλο III διατάξεις του US Patriot Act. (31 USC 5311-5330 και 31 CFR Κεφάλαιο X-Financial Crimes Enforcement Network)

²¹³ *The USA PATRIOT Act: Preserving Life and Liberty (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism)*, Department of Justice Website

²¹⁴ 18 U.S.C. §1591

²¹⁵ 18 U.S.C. §1591(a)(2)

²¹⁶ 18 U.S.C. §1594

²¹⁷ σύμφωνα με τον International Emergency Economic Powers Act (P.L. 95-223)

νομοθεσία²¹⁸ για τη σωματεμπορία είναι συνοπτικά και η εξής: Hobbs Act²¹⁹, Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2003²²⁰, 2005²²¹, 2008²²², 2013²²³, Justice for Victims of Trafficking Act (JVTA) of 2015, Tariff Act of 1930²²⁴, Customs and Facilitations and Trade Enforcement Act (2009)²²⁵, Mann Act²²⁶, PROTECT Act²²⁷ και National Defense Authorization Act (2013)²²⁸.

Όσον αφορά στο νόμο RICO, αν και οι εισαγγελείς μπορούσαν να τον χρησιμοποιήσουν για την αντιμετώπιση οργανωμένου εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων από το 2003, το πρώτο κατηγορητήριο δεν υποβλήθηκε μέχρι τις 6 Μαΐου 2009²²⁹. Ακολούθησε μια άλλη υπόθεση

---

²¹⁸ για μια περαιτέρω ανάλυση και σύγκριση της νομοθεσίας ανά Πολιτεία βλ. *An Analysis of Twelve Categories of State Laws that are Critical to a Basic Legal Framework that Combats Human Trafficking*, Polaris Project 2013 <https://polarisproject.org/sites/default/files/2013-State-Ratings-Analysis.pdf>

²¹⁹ 18 U.S.C. § 1951 (172) ακούσια δουλεία

²²⁰ Θέσπιση ενός ομοσπονδιακού, αστικού δικαιώματος δράσης για τα θύματα τα οποία έχουν τη δυνατότητα να κινηθούν νομικά εναντίον των διακινητών, συμπερίληψη της σωματεμπορίας στον κατάλογο των εγκλημάτων που βρίσκεται στο Racketeering Influenced Corrupt Organizations (RICO) statute, θέσπιση διατάξεων για την προστασία των θυμάτων και των οικογενειών τους από την απέλωση και απαίτηση από τον Γενικό Εισαγγελέα να υποβάλλει ετησίως έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες της αμερικανικής κυβέρνησης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

²²¹ Προβλέψεις για την καταπολέμηση του σεξουαλικού τουρισμού, πρόγραμμα για την ενίσχυση των κρατικών συμβάσεων, ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν θα γίνουν με άτομα ή οργανισμούς που προωθούν ή συμμετέχουν σε εμπορία ανθρώπων

²²² Η κυβέρνηση θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες για τα δικαιώματα των εργαζομένων σε όλους τους αιτούντες θεωρήσεων εργασίας και εκπαίδευσης, καθιέρωση νέων συστημάτων για τη συγκέντρωση και αναφορά δεδομένων για τη σωματεμπορία, απαίτηση να εξεταστούν όλα τα ασυνόδετα αλλοδαπά παιδιά ως πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων.

²²³ Εγκρίθηκε ως τροποποίηση του Νόμου για τη Βία κατά των Γυναικών, εξασφαλίζει μέσω προγραμμάτων ότι οι πολίτες των ΗΠΑ δεν αγοράζουν προϊόντα που προέρχονται από θύματα εμπορίας, κανονιστικές διατάξεις για άμεση κινητοποίηση του State Department σε περιόδους κρίσεων, ενίσχυση συνεργασίας με τοπικές αρχές επιβολής του νόμου

²²⁴ Ο δασμολογικός νόμος του 1930 απαγορεύει την εισαγωγή αγαθών που κατασκευάζονται υπό αναγκαστική εργασία

²²⁵ σε συνέχεια με τον προηγούμενο νόμο, προσθέτει την απαγόρευση εισαγωγής αγαθών για τα οποία χρησιμοποιήθηκε εξαναγκασμός ή θύματα εμπορίας ανθρώπων

²²⁶ Mann Act του 1910 (18 USC § 2421-2424). Όπως τροποποιήθηκε το 1978 και πάλι το 1986, ποινικοποιεί τη μεταφορά ανηλικών και τον εξαναγκασμό των ενηλικών να ταξιδεύουν πέρα από τα σύνορα του κράτους ή σε ξένες χώρες, με σκοπό την πορνεία. Και τα δύο εγκλήματα τιμωρούνται με μέχρι και εικοσαετή φυλάκιση, ενώ για τη μεταφορά ανηλικών οι ποινές είναι αυστηρότερες

²²⁷ Prosecutorial Remedies and Other Tools to End the Exploitation of Children Today (PROTECT) Act. Ενισχυμένες κυρώσεις για άτομα που επιδίδονται σε τουρισμό του σεξ με παιδιά, τόσο εντός όσο και εκτός των ΗΠΑ. Καθιέρωση συστήματος προειδοποίησης του κοινού για περιπτώσεις παιδιών που έχουν απαχθεί, εξαφανιστεί και εκμεταλλευτεί.

²²⁸ Τα χωρία 1701-1708 στοχεύουν στον περιορισμό της εμπορίας ανθρώπων που συνδέεται με κρατικούς εργολάβους. Παρέχουν στις κυβερνητικές υπηρεσίες τη δυνατότητα να τερματίζουν οποιαδήποτε σύμβαση ή επιχορήγηση με επιχείρηση ή άτομο που ασχολείται με την εμπορία ανθρώπων, απαιτούν ότι όλες οι επιχορηγήσεις και οι συμβάσεις αξίας άνω των 500.000 δολαρίων πρέπει να έχουν ρητή πιστοποίηση ότι κανένα συμβαλλόμενο μέρος στη συναλλαγή δεν θα συμμετάσχει ή θα υποστηρίξει πρακτικές διακίνησης ανθρώπων και τέλος, καθορίζει μεθόδους αναφοράς και διερεύνησης πιθανών περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων

²²⁹ Press Release, Office of the United States Att’y, W. Dist. of Mo., *RICO Indictment, Human Trafficking Rescue Project: Eight Uzbekistan Nationals Among 12 Charged with Racketeering, Human Trafficking, Immigration Violations* (May 27, 2009)

τον Απρίλιο του 2011, όπου ο Εισαγγελέας των *ΗΠΑ* για τη Νότια Πολιτεία της Καλιφόρνια έθεσε σε κατηγορητήριο ότι τριάντα οκτώ άτομα και μια Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Limited Liability Company-LLC) παραβίασαν το νόμο RICO. Συγκεκριμένα οι κατηγορίες ήταν η χρήση μιας διεφθαρμένης επιχείρησης προκειμένου να δραστηριοποιηθεί μέσω εκβιαστικών μεθόδων στην σεξουαλική οικονομική εκμετάλλευση ανηλίκων και ενηλίκων, σε διακρατικό εμπόριο ναρκωτικών και άλλων εγκληματικών πράξεων²³⁰. Κάθε Πολιτεία έχει εισάγει στην έννομη τάξη της τον RICO, με μικρές διαφοροποιήσεις²³¹. Θα πρέπει να υπάρχει όμως μια ξεκάθαρη κατεύθυνση και μεγαλύτερη διευκόλυνση στη δίωξη των ατόμων και επιχειρήσεων που είναι υπεύθυνα για τέτοιου είδους πράξεις και όχι των θυμάτων, ενώ οι ποινές θα πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο φυλάκιση όσο και χρηματικές κυρώσεις προκειμένου να διαλυθεί πλήρως η εγκληματική οργάνωση.

Η προστασία των θυμάτων της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων από πολύ νωρίς αποτέλεσε στόχο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η *ΕΕ* ασχολήθηκε ενεργά με το θέμα αυτό κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1990, δημοσιεύοντας το 1997, μια λεπτομερή Κοινή Δράση²³² σχετικά με το θέμα της εμπορίας ανθρώπων και τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών. Το άρθρο 5 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων θα είναι το επόμενο χρονικά νομικό κείμενο που θα καταδικάσει την εμπορία ανθρώπων διατυπώνοντας ρητά: πως « κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλειά ούτε σε ειλωτεία. , κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία και πως απαγορεύεται η εμπορία των ανθρωπίνων όντων»²³³. Κατά τη διάρκεια των ετών 2002 και 2004, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθέτησε δύο ακόμα κείμενα τα οποία αφορούσαν στην εμπορία και τη διακίνηση προσώπων, την Απόφαση-Πλαίσιο για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων²³⁴ και την Οδηγία 2004/81/EK για την βραχυπρόθεσμη χορήγηση άδειας

---

²³⁰ Press Release, Office of the United States Att’y, Southern District of California. *Members and Associates of Oceanside Crip Street Gangs and One Hotel Charged with Racketeering Conspiracy Relating to Prostitution of Minors and Adults and Other Crimes and Criminal Forfeiture* (April 18, 2011). Για τις επιβληθείσες ποινές βλ. Southern District of California, Case No. 11CR1448, Second Superseding Indictment filed 2/24/12, document number 773 και Southern District of California, Case No. 11CR1448 Docket Report, Judgments for defendants Washington, Bernard, Villareal, Bivens, Harris, Miyako Traylor, Kambanda, Samuels, Deonte Sutton, Griffith and Salazar

²³¹ για μια συγκριτική ανάλυση κάθε Πολιτειών βλ. Maus and Veith, *RICO Prosecution and DMST Offenses*

²³² Joint Action of 24 February 1997 concerning action to combat trafficking in human beings and sexual exploitation of children (97/154/JHA)), η οποία έπαυσε να ισχύει με τη θέση σε ισχύ της Απόφασης πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (ΕΕ L203 της 1/8/2002), (άρθρο 9)

²³³ Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διακηρύχθηκε το 2000 από τα αρμόδια για την ενωσιακή νομοπαραγωγική διαδικασία θεσμικά όργανα αλλά απέκτησε νομική δεσμευτικότητα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, μόλις το 2009, 2012/C 326/02

²³⁴ Council Framework Decision on combating trafficking in human beings (2002/629 JHA)

διαμονής στα θύματα εμπορίας ανθρώπων η οποία αντικαταστάθηκε από την πιο πρόσφατη του 2011²³⁵.

Το ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής της **ΕΕ** για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων καθορίζεται από την «Παγκόσμια προσέγγισή για τη μετανάστευση και την κινητικότητα»²³⁶. Για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ειδικότερα υιοθέτησε τον Ιούνιο του 2012 την «Στρατηγική της **ΕΕ** για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016)»²³⁷. Στο πλαίσιο της αναταραχής στον αραβικό κόσμο, η **ΕΕ** άλλαξε ελαφρώς την προσέγγισή της όσον αφορά τη μετανάστευση στη Βόρεια Αφρική. Οι συμφωνίες επανεισδοχής με τις αρχές αυτών των κρατών έχουν καταστεί κεντρικό θέμα των διμερών συνομιλιών και έχουν ενισχυθεί οι προσπάθειες για τη σφράγιση των συνόρων της **ΕΕ**. Στο σχέδιο διαπραγματεύσεων για τον μελλοντικό προϋπολογισμό της **ΕΕ** (2014-2020), τα κονδύλια για την "Εσωτερική ασφάλεια" και τη "Μετανάστευση και Άσυλο" πρόκειται να αυξηθούν με περίπου 40%. Μέρος των χρημάτων αυτών προορίζεται για την εφαρμογή ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων και ενός νέου συστήματος επιτήρησης των συνόρων («Eurosur»). Τα μέτρα περιλαμβάνουν τη δημιουργία "έξυπνων συνόρων" με βάση τη βιομετρία, ένα σύστημα εισόδου- εξόδου και μια κατάσταση εγγεγραμμένων ταξιδιωτών για τους πολίτες τρίτων χωρών, ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών και την ανάπτυξη μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων για την ανίχνευση σκαφών που λειτουργούν κάτω από ραντάρ.

Κεφάλαιο 1.3 Επιχειρησιακές Έρευνες

Σε γενικές γραμμές, η εννοιολογική οριοθέτηση της πρόληψης στο αστυνομικό έργο περιλαμβάνει το σύνολο των επιχειρησιακών ενεργειών και δραστηριοτήτων της Αστυνομίας, οι οποίες αποσκοπούν στο να παρεμποδίσουν ορισμένα άτομα από την τέλεση

²³⁵Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA

²³⁶ "Global approach to migration and mobility", European Commission, 18 November 2011, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0743:FIN:EN:PDF>

²³⁷ "The EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings 2012–2016", European Commission, 19 June 2012, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0286:FIN:EN:PDF>

ποινικών αδικημάτων και ταυτόχρονα άλλα πρόσωπα από το να γίνουν θύματα²³⁸. Η προληπτική, κατά της εγκληματικότητας, δράση της Αστυνομίας είναι κατά κανόνα αόρατη ή αθόρυβη. Ακόμα και η αποτελεσματικότητα αστυνομικών υπηρεσιών στη δίωξη μιας μορφής εγκληματικότητας (λ.χ. εμπορία ή χρήση ναρκωτικών) ενέχει, με την εκφοβιστική επίδραση που ασκεί, κάποια προληπτική συνέπεια απέναντι σε άτομα με ροπή προς το συγκεκριμένο έγκλημα από το οποίο αποτρέπονται, χάρη στην αποτελεσματικότητα των αστυνομικών κατασταλτικών μέτρων²³⁹. Η αποτροπή μέσα από τη σύλληψη ή το φόβο σύλληψης, συνάγεται και από τα πορίσματα μιας έρευνας των Wilson & Boland το 1976 στην Αμερική τα οποία θεμελίωσαν μια αρνητική σχέση μεταξύ της διαλεύκανσης ενός αδικήματος (μέσα από τη σύλληψη του δράστη) και τέλεσης παρόμοιων αδικημάτων, όπου όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό διαλεύκανσης τόσο μικρότερο είναι το ποσοστό των αδικημάτων αυτής της κατηγορίας. Στην πράξη ωστόσο, η σημασία αυτών των διαπιστώσεων είναι μικρή, αν ληφθεί υπόψη ο πολύ χαμηλός δείκτης διαλεύκανσης των αδικημάτων²⁴⁰.

ΗΠΑ

Το Σύνταγμα των **ΗΠΑ** δεν προβλέπει ρητά τη σύσταση και τη συντήρηση των αστυνομικών υπηρεσιών ούτε όμως και απαγορεύει τέτοιες υπηρεσίες. Οι σιωπηρές εξουσίες της ρήτρας Ι8 του άρθρου Ι που βρίσκεται στο Τμήμα 8, το οποίο προβλέπει την κοινή άμυνα και την προαγωγή της γενικής ευημερίας του λαού, έχει ερμηνευθεί ως η εξουσία στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση να ιδρύσει ομοσπονδιακές οργανώσεις επιβολής του νόμου. Ως εκ τούτου, το Σύνταγμα των **ΗΠΑ** είναι η βάση για την ομοσπονδιακή επιβολή του νόμου. Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια της πηγής, η οποία είναι η πράξη ή το μέσο με το οποίο δημιουργείται μια ειδική υπηρεσία επιβολής του νόμου. Η πηγή όλων των ομοσπονδιακών υπηρεσιών επιβολής του νόμου είναι το Κογκρέσο. Είναι το Κογκρέσο που θεσπίζει την κατάλληλη νομοθεσία για τη δημιουργία και τη συντήρηση ενός οργανισμού. Το αμερικανικό σύστημα λοιπόν χαρακτηρίζεται από μια πολύ κατακερματισμένη προσέγγιση στην επιβολή του νόμου. Οι δραστηριότητες της δικαιοσύνης και της αστυνομίας

---

²³⁸ Στεργιούλης Ευάγγελος, *Σύγχρονη Αστυνομία*, στον Τιμητικό Τόμο για τον Καθηγητή Ιάκωβο Φαρσεδάκη: *Η σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπισή της και η Επιστήμη της Εγκληματολογίας*, Τόμος ΙΙ, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011, σελ. 1665

²³⁹ Ζιανίκας Χαράλαμπος, *Η Αστυνομία σήμερα*, Εκδόσεις Εστία 1990, σελ. 35

²⁴⁰ Ζαραφονίτου Χριστίνα, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη Αθήνα 2004, σελ. 160

εκτελούνται από ένα ευρύ φάσμα κυβερνητικών υπηρεσιών με κάποια επικάλυψη αρμοδιοτήτων²⁴¹. Συνεπώς η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στις *ΗΠΑ* δεν αποτελεί καθήκον που διαχειρίζεται μια ενιαία ομοσπονδιακή υπηρεσία ή ακόμη και ένα τμήμα, σε αντίθεση με την *ΕΕ*. Τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν συγκριτικά τα κράτη μέλη της *ΕΕ* από τις εθνικές αστυνομικές δυνάμεις, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα αρκετών ομοσπονδιακών υπηρεσιών οι οποίες καθορίζονται πρωτίστως από τον Αμερικανικό Κώδικα.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, και συγκεκριμένα το Συμβούλιο Οργανωμένου Εγκλήματος του Γενικού Εισαγγελέα των *ΗΠΑ*, είναι υπεύθυνο για τη δημιουργία εσωτερικής πολιτικής για το οργανωμένο έγκλημα²⁴². Το Συμβούλιο προεδρεύεται από τον Αναπληρωτή Γενικό Εισαγγελέα και έχει εκπροσώπους από τους εξής οργανισμούς και υπηρεσίες: Federal Bureau of Investigation (FBI), U.S. Drug Enforcement Agency (DEA), Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (ATF), U.S. Immigration and Customs Enforcement (ICE), U.S. Secret Service; Internal Revenue Service (IRS), U.S. Postal Inspection Service, Diplomatic Security και U.S. Department of Labor, Office of the Inspector General. Επιπλέον, το 2009 ιδρύθηκε το International Organized Crime Intelligence and Operations Center (IOC-2)²⁴³ με στόχο τον συγχρονισμό και τη συγκέντρωση πόρων και πληροφοριών από διάφορες αμερικανικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου για τη συλλογική ομόσπονδη δράση κατά των διεθνών εγκληματικών οργανώσεων, ενώ από το 2010 και την υπογραφή της Εντολής Εκσυγχρονισμού του Προγράμματος του Οργανωμένου Εγκλήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης²⁴⁴ δημιουργήθηκε το Organized Crime and Gang Section (OCGS) συγχωνεύοντας τα: Organized Crime and Racketeering Section, Gang Unit και National Gang Targeting, Enforcement & Coordination Centre. Ιδιαίτερα σημαντικό έργο επιτελεί και

---

²⁴¹ Όσον αφορά τις ειδικές έρευνες για το οργανωμένο έγκλημα, μερικές φορές είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί ποια υπηρεσία είναι υπεύθυνη ή ποιος πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο. Ως αποτέλεσμα, προκύπτουν διαμάχες μεταξύ των υπηρεσιών και σημαντικές πληροφορίες δεν κοινοποιούνται σε όσους τις χρειάζονται. Για να διορθωθεί αυτό, δημιουργήθηκαν κέντρα πληροφοριών για την ενοποίηση και τη διάδοση πληροφοριών πιο αποτελεσματικά

²⁴² Exec. Order No. 11,396, 33 Fed .Reg. 2689 (1968). Στο έργο αυτό και κυρίως στην υλοποίηση των αντεγκληματικών στρατηγικών συμβάλλουν και διάφορα άλλα σημαντικά Τμήματα του Υπουργείου: Child Exploitation & Obscenity Section, Computer Crime and Intellectual Property Section, Fraud section, International Criminal Investigative Training Assistance Program, Money Laundering and Asset Recovery Section, Narcotic and Dangerous Drug Section, Office of Enforcement Operations, National Institute of Justice, National Institute of Corrections, National Gang Center, Drug Enforcement Administration και Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives

²⁴³ Attorney General Announces Center to Fight International Organized Crime , Department of Justice(202) 514-2007
Washington, D.C.May 29, 2009

²⁴⁴ Attorney General Order No. 3206-2010 προτεραιότητες η ιεράρχηση και διάθεση επαρκών πόρων για τη διερεύνηση και δίωξη των «ομάδων οργανωμένου εγκλήματος υψηλής προτεραιότητας»

η IOC Targeting Committee για τον εντοπισμό και χαρακτηρισμό ατόμων και ομάδων ως απειλών για την εθνική ασφάλεια των *HΠΑ* συλλέγοντας στοιχεία και τάσεις για το οργανωμένο έγκλημα. Κύριο επίτευγμά της αποτελεί η σύσταση ενός καταλόγου²⁴⁵ στον οποίο περιλαμβάνονται οι εγκληματικοί στόχοι μεγάλης προτεραιότητας (“prioritized targets”).

Το FBI²⁴⁶ αποτελεί την κατ’ εξοχήν υπηρεσία συλλογής πληροφοριών για το οργανωμένο έγκλημα²⁴⁷. Επομένως, οι βασικές του λειτουργίες εκτείνονται πέραν των απλών - συμβατικών ερευνών και περιλαμβάνουν ευρύτερες αναλυτικές και επιχειρησιακές αρμοδιότητες οι οποίες προέρχονται από διάφορες διοικητικές και θεσμικές πηγές²⁴⁸. Η αρμοδιότητα της διερεύνησης από την υπηρεσία αυτή απορρέει απευθείας από τον Γενικό Εισαγγελέα όπως προβλέπεται στους νόμους 28 U.S.C. §§ 509, 510, 533²⁴⁹ και 534. Επιπλέον, προκειμένου να διευκολύνει τη λειτουργία του FBI, ο Γενικός Εισαγγελέας εξέδωσε Γενικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Εγχώριες Επιχειρήσεις²⁵⁰ οι οποίες συνοψίζουν τις δικαιοδοσίες του στις εξής²⁵¹:

- Διεξαγωγή ερευνών και συλλογή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων
- παροχή ερευνητικής συνδρομής σε άλλες ομοσπονδιακές, κρατικές, τοπικές υπηρεσίες και ξένους οργανισμούς
- Διεξαγωγή στρατηγικής ανάλυσης και προγραμματισμού
- Διατήρηση και κοινή χρήση πληροφοριών

Ως βασικό αναλυτικό εργαλείο, το FBI χρησιμοποιεί την Επιχειρησιακή Θεωρία της Διερεύνησης (Enterprise Theory of Investigation-ETI) για τη διερεύνηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η ETI περιλαμβάνει δύο βήματα: τον εντοπισμό μιας εγκληματικής οργάνωσης

²⁴⁵ Top International Criminal Organizations Targets-TICOT List

²⁴⁶ για μια σύντομη ιστορική αναδρομή βλ. Timeline-FBI <https://www.fbi.gov/history/timeline>

²⁴⁷ Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 όμως, το FBI αναδιοργανώθηκε, δίνοντας προτεραιότητα περισσότερο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε σχέση με τα παραδοσιακά/συμβατικά εγκλήματα που διερευνούσε. Παρ’ όλα αυτά όμως δεν άλλαξε σημαντικά την κατανομή των πρακτόρων του για υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος μεταξύ του 2001 και του 2004 Department of Justice, Office of the Inspector General, Audit Division, *The External Effects of the Federal Bureau of Investigation’s Reprioritization Efforts*, Audit Report 05-37, September 2005, σελ. 73

²⁴⁸ Executive Order 12333, 28 U.S.C. § 532 (P.L. 108-458 §§ 2001-2003) και § 534 (P.L. 109-162 § 1107)

²⁴⁹ ο Γενικός Εισαγγελέας μπορεί να διορίζει αξιωματούχους για την ανίχνευση εγκλημάτων κατά των Ηνωμένων Πολιτειών και να διεξάγει άλλες έρευνες επί επίσημων θεμάτων υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Δικαιοσύνης (DOJ) και του Υπουργείου Εξωτερικών (DOS)

²⁵⁰ Attorney General Guidelines for Domestic FBI Operations (AGG-Dom), September 29, 2008

²⁵¹ *Domestic Investigations and Operations Guide-2.2. (U)General FBI Authorities under AGG-Dom*, Federal Bureau of Investigation (FBI) December 16, 2008

και τις εγκληματικές δραστηριότητες αυτής της οργάνωσης και τον προσδιορισμό των περιουσιακών στοιχείων της εγκληματικής οργάνωσης για πιθανή κατάσχεση. Αυτή η τακτική αποδυνάμωσης εγκληματικών ομάδων φαίνεται να παραπέμπει στη στρατηγική του νόμου RICO ο οποίος όπως αναφέρθηκε επίσης στοχεύει στην οικονομική επιβάρυνση του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Πολλοί θεωρούν το FBI ως μια γενική υπηρεσία επειδή οι ευθύνες του επεκτείνονται σε όλους τους σημαντικούς τομείς του ομοσπονδιακού ποινικού δικαίου. Ωστόσο, ως υπηρεσία διερεύνησης, δεν φέρει τις γενικές λειτουργίες διατήρησης της ειρήνης, ελέγχου της κυκλοφορίας και κοινωνικών υπηρεσιών που καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της προσπάθειας των γενικών αστυνομικών υπηρεσιών σε κρατικό και τοπικό επίπεδο²⁵². Εκτός από τις παραδοσιακές αρμοδιότητες επιβολής του νόμου, το FBI έχει επίσης σημαντικές ευθύνες στις πληροφορίες, (κάτι το οποίο θεωρείται πρόβλημα, ότι το FBI δηλαδή είναι ποινική υπηρεσία επιβολής του νόμου και πρακτορείο πληροφοριών ταυτόχρονα²⁵³), δίνοντας αναφορά τόσο στο Γενικό Εισαγγελέα όσο και Διευθυντής της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

Σύμμαχος στις ομόσπονδες προσπάθειες καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος είναι και η Μυστική Υπηρεσία (United States Secret Service-USSS) που υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των *ΗΠΑ*²⁵⁴ από το 2003 και μετά²⁵⁵ και είναι κυρίως γνωστή για τις υψηλού επιπέδου υπηρεσίες προστασίας προς τον Πρόεδρο των *ΗΠΑ* και άλλων στελεχών της αμερικανικής κυβέρνησης. Η ίσως λιγότερο γνωστή όμως αρμοδιότητα που έχει είναι και η προστασία των αμερικανικών συστημάτων πληρωμών²⁵⁶ και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από απάτες, κυβερνοεπιθέσεις, κλοπές ταυτότητας κ.α. μέσω της διερεύνησης και ελέγχου στόχων που είναι ύποπτοι για τρομοκρατικές και εγκληματικές δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό είναι βασικό μέλος στην Κοινή Ομάδα Τρομοκρατίας του FBI (Joint Terrorism Task Force-JTTF).

---

²⁵² De Feo, M.A., *The US Experience in Federal Policing – A Model for Europe*. D&D (1994), 475-484

²⁵³ Verbruggen, F., *Euro-Cops? Just say maybe. European lessons from the 1993 reshuffle of US drug enforcement*, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice (3) (1995), 150-201. Η παραδοσιακή στάση των περισσότερων χωρών είναι να δίνουν τυπικές αστυνομικές αποστολές και λειτουργίες πληροφοριών σε διαφορετικές υπηρεσίες. Η γραμμή μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των πληροφοριών μπορεί να είναι ασαφής, αλλά παρ'όλα αυτά διακριτή

²⁵⁴ Department of Homeland Security και Vizzard, W., *The FBI, a hundred year perspective*. Public Administration Review (6) (2008), 1079-1086.

²⁵⁵ Μέχρι το 2003, η Υπηρεσία ανήκε στο Υπουργείο Οικονομικών των Η.Π.Α., δεδομένου ότι η ο λόγος που ιδρύθηκε αρχικά ήταν για την καταπολέμηση της διαδεδομένης παραχάραξης του αμερικανικού νομίσματος

²⁵⁶ την αρμοδιότητα αυτή έχει ήδη από την εποχή του Εμφυλίου Πολέμου

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνεργασία των Κρατών-Μελών σε θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας αναπτύχθηκε προοδευτικά από το 1975. Πρώτο βήμα αποτέλεσε η συγκρότηση της «Ομάδας Τρενί» με τη συμμετοχή των Υπουργών Εσωτερικών των Κρατών Μελών. Στόχος της ήταν να καταπολεμήσει την τρομοκρατία και να συντονίσει την Αστυνομική συνεργασία στην Κοινότητα²⁵⁷. Ένα ακόμη σημαντικό βήμα αποτελεί και η θέσπιση Ομάδων Εργασίας βάσει της Σύστασης 44 του Συμβουλίου του Τάμπερε που ζητούσε τη συμμετοχή των Αρχηγών των Αστυνομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης “με σκοπό την ανταλλαγή, σε συνεργασία με την Ευρώπη, εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών σε επίκαιρες τάσεις στο διασυνοριακό έγκλημα και την συνεισφορά στον σχεδιασμό επιχειρησιακών δράσεων”²⁵⁸. Η πρώτη άτυπη συνάντηση διεξήχθη στη Λισαβόνα το 2000 και από τότε διεξάγεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνα, η μορφή των Ομάδων Εργασίας επανεξετάστηκε και πλέον από το 2011 οι Αρχηγοί των Αστυνομιών συναντιούνται στο European Police Chiefs Convention (ECPC).

Η ΕΕ βάσει της Συνθήκης για τη Λειτουργία της **ΕΕ** μπορεί πλέον να αναπτύσσει Αστυνομική Συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες Αρχές των Κρατών-Μελών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους. Γι' αυτούς τους σκοπούς, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μπορούν να λαμβάνουν μέτρα που αφορούν τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών την παροχή υποστήριξης για την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και τη συνεργασία όσον αφορά τις ανταλλαγές προσωπικού, τον εξοπλισμό και την εγκληματολογική έρευνα. τις κοινές τεχνικές έρευνας όσον αφορά την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος²⁵⁹

Τα ευρωπαϊκά όργανα αστυνομικής συνεργασίας είναι τα εξής: η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL), η Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI), το European Union Intelligence Analysis Centre-INTCEN και οι Κοινές Ομάδες Έρευνας (JITs).

²⁵⁷ έπαψε να λειτουργεί όταν ενσωματώθηκε στον πύλινα της Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992.

²⁵⁸ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε 15 και 16 Οκτωβρίου 1999-Συμπεράσματα της Προεδρίας <http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/GR-%CE%A4AMPERE-1999.pdf>

²⁵⁹ Άρθρο 87, ΣΛΕΕ

Europol

Η επίσημη πρόταση για την ίδρυση της Europol υποβλήθηκε από τον Γερμανό Καγκελάριο Kohl στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου την 28 η Ιουνίου 1991, στο Λουξεμβούργο, στην οποία ενσωματώθηκε και μία παράλληλη Βρετανική πρόταση, που υπήρχε την περίοδο εκείνη, για την ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Μονάδας Πληροφοριών για τα ναρκωτικά. Η εν λόγω πρόταση υιοθετήθηκε από την αμέσως επόμενη Σύνοδο Κορυφής στο Μάαστριχτ και τέθηκε σε ισχύ με το άρθρο Κ.1.9²⁶⁰ της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Έτσι με την με την Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου²⁶¹, η Europol λειτουργεί πλέον ως οργανισμός της Ένωσης, χρηματοδοτούμενος από τον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, του οποίου αποστολή είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αρμόδιων αρχών των Κρατών-Μελών και της αμοιβαίας συνεργασίας τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα Κράτη-Μέλη Η Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου αντικατέστησε τη Σύμβαση δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Σύμβαση Europol)²⁶².

Η Europol μπορεί να εμπλακεί και να παράσχει υποστήριξη σε μία υπόθεση, υπό την προϋπόθεση ότι δύο ή και περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ, θίγονται από το αποτέλεσμα της εγκληματικής δραστηριότητας και η οποία θα πρέπει να ενέχει ενδείξεις οργανωμένου ή σοβαρού εγκλήματος. Οι πρόσθετες δυνατότητες πέρα από την απλή ανταλλαγή πληροφοριών εντοπίζονται στους τομείς ανάλυσης πληροφοριών, του συντονισμού και της υποστήριξης διεθνών αστυνομικών ερευνών καθώς και της λειτουργίας μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, όπου όλα τα κράτη μέλη μπορούν να έχουν πρόσβαση καθ' όλο το 24ωρο²⁶³. Πιο συγκεκριμένα, τα βασικά της καθήκοντα είναι τα εξής: α) η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων, β) η άμεση ενημέρωση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, μέσω της εθνικής μονάδας που

---

²⁶⁰ Το άρθρο Κ.1.9 διατυπώνεται ως εξής: «police cooperation for the purposes of preventing and combating terrorism, unlawful drug trafficking and other serious forms of international crime, including if necessary certain aspects of customs cooperation, in connection with the organization of a Union-wide system for exchanging information within a European Police Office (Europol)»

²⁶¹ Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Απριλίου 2009, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (ΕΕ L 121 της 15.5.2009, σ. 37)

²⁶² EEC 316 της 27.11.1995, σ. 1.

²⁶³ Στεργιούλης Αθ. Ευάγγελος, *Europol: Η ευρωπαϊκή αστυνομική υπηρεσία*, Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ. 80

αναφέρεται στο άρθρο 8 για πληροφορίες που τις αφορούν και για τη συνάφεια που ενδεχομένως διαπιστώνεται μεταξύ αξιόποινων πράξεων, γ) η διευκόλυνση ερευνών που διεξάγονται στα κράτη - μέλη, ιδίως, με τη διαβίβαση όλων των συναφών πληροφοριών στις εθνικές μονάδες, δ) η υποβολή αιτήματος στις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών για την έναρξη, διεξαγωγή ή τον συντονισμό ερευνών, και η πρόταση σύστασης κοινών ομάδων έρευνας σε συγκεκριμένες υποθέσεις, ε) η παροχή στοιχείων και αναλυτικής υποστήριξης στα κράτη - μέλη σε σχέση με μείζονος σημασίας διεθνή συμβάντα, στ) η εκπόνηση αξιολόγησης απειλών, στρατηγικών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων για την πρόοδο των εργασιών σχετικά με την εκπλήρωση του στόχου της, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα²⁶⁴.

Οι σημαντικότερες πλατφόρμες ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ Europol των Κρατών-Μελών και των επιχειρησιακών εταίρων της, γίνεται μεταξύ τριών συστημάτων: Την Πλατφόρμα Εμπειρογνομόνων της Europol (E.P.E.), το Σύστημα Πληροφοριών Europol²⁶⁵ (E.I.S.) και την Ασφαλή Εφαρμογή Δικτύου Ανταλλαγής Πληροφοριών (S.I.E.N.A.). Όπως το FBI, έτσι και η Europol στελεχώνει ποικίλα τμήματα για τη διερεύνηση συγκεκριμένων και διακριτών τομέων εγκληματικής δραστηριότητας: European Cybercrime Centre - EC3, Financial Intelligence Units – FIU.net, Joint Cybercrime Action Taskforce (J-CAT), European Migrant Smuggling Centre - EMSC, European Counter Terrorism Centre – ECTC, Intellectual Property Crime Coordinated Coalition - IPC3.

Κεφάλαιο 1.4 Ποινική Συνεργασία

ΗΠΑ

Εάν ένα έγκλημα έρθει σε γνώση των ομοσπονδιακών αρχών, μια ομοσπονδιακή υπηρεσία επιβολής του νόμου θα διεξαγάγει έρευνα προκειμένου να διαπιστώσει εάν έχει διαπραχθεί ένα ομοσπονδιακό αδίκημα και, αν ναι, ποιος τη διέπραξε. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν είναι κάθε έγκλημα ομοσπονδιακό, επομένως οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες επιβολής του

²⁶⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

²⁶⁵ Το Πληροφοριακό Σύστημα Europol (E.I.S.) είναι η κεντρική βάση δεδομένων της Europol που περιέχει εγκληματολογικές πληροφορίες και στοιχεία και καλύπτει όλους τους τομείς εγκληματικότητας που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Europol, ακόμη και την τρομοκρατία.

νόμου θα διερευνήσουν ένα έγκλημα μόνο εάν υπάρχει λόγος να πιστεύουν ότι το έγκλημα παραβίασε ομοσπονδιακό νόμο. Ως επακόλουθο λοιπόν τόσο του νόμου όσο και της πρακτικής, τα εγκλήματα που διώκονται συχνότερα από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση περιλαμβάνουν αδικήματα διακίνησης ναρκωτικών, οργανωμένο έγκλημα και οικονομικά εγκλήματα, μεγάλης κλίμακας απάτες και εγκλήματα στα οποία υπάρχει ειδικό ομοσπονδιακό συμφέρον όπως εγκλήματα κατά των ομοσπονδιακών αξιωματούχων, και απάτες εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών²⁶⁶.

Επιπλέον, η φύση του ομοσπονδιακού αδικήματος καθορίζει ποιος οργανισμός αναλαμβάνει την έρευνα. Δεν είναι κάθε ομοσπονδιακή υπηρεσία επιβολής του νόμου υπεύθυνη να διερευνήσει κάθε έγκλημα (για παράδειγμα, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο η Μυστική Υπηρεσία είναι υπεύθυνη για τη διερεύνηση της παραχάραξης νομισμάτων και το FBI είναι ο επικεφαλής ομοσπονδιακής υπηρεσίας για περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας). Αν και υπάρχουν διαφορές στην ποινική διαδικασία μεταξύ των κρατών και μεταξύ των κρατών και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, ορισμένες βασικές αρχές του αμερικανικού ποινικού δικαίου ισχύουν εξίσου για όλες τις κρατικές και ομοσπονδιακές έρευνες και διώξεις. Αρχικά, σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες η έρευνα και δίωξη του εγκλήματος είναι ευθύνη του εκτελεστικού κλάδου της κυβέρνησης. Οι εισαγγελείς, οι ανακριτές και οι αστυνομικοί είναι μέλη του εκτελεστικού τμήματος, όχι του δικαστικού κλάδου. Ως εκ τούτου, ο ρόλος των δικαστών στη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων είναι περιορισμένος. Ωστόσο, ορισμένες ενέργειες κατά τη διάρκεια μιας έρευνας μπορούν να ληφθούν μόνο με την άδεια ενός δικαστή. Μόνο ένας δικαστής μπορεί να εκδώσει ένταλμα για την αναζήτηση και την κατάσχεση αποδεικτικών στοιχείων, να διατάξει την καταγραφή των τηλεφωνικών συνομιλιών, να ενεργήσει για την εκτέλεση κλήτευσης (“enforce a subpoena”) και, εκτός από περιορισμένες περιπτώσεις, να εκδώσει ένταλμα σύλληψης κατηγορουμένου²⁶⁷.

---

²⁶⁶ υπάρχουν και ορισμένα εγκλήματα που μόνο η ομοσπονδιακή κυβέρνηση μπορεί να ασκήσει δίωξη. Αυτά περιλαμβάνουν τα τελωνειακά αδικήματα, τα αδικήματα που αφορούν τα ομοσπονδιακά φορολογικά θέματα και τα εγκλήματα κατασκοπείας και προδοσίας

²⁶⁷ Στο ομοσπονδιακό σύστημα, ένας υπάλληλος του δικαστηρίου μπορεί να εκδώσει ένταλμα σύλληψης εάν υπάρχει ήδη κατηγορητήριο για την καταδίκη ενός προσώπου με ποινικό αδίκημα. Σύμφωνα με τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών, ένα ένταλμα σύλληψης μπορεί να εκδοθεί μόνο μετά από διαπίστωση πιθανής αιτίας. Δεδομένου ότι το ίδιο το κατηγορητήριο αρκεί για να αποδείξει πιθανή αιτία, το ένταλμα σύλληψης μετά από κατηγορητήριο γενικά δεν απαιτεί πρόσθετη διαπίστωση πιθανής αιτίας από δικαστή

Η αρχή που εμπλέκεται στη διερεύνηση και δίωξη των ομοσπονδιακών εγκλημάτων είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης- όλοι οι ομοσπονδιακοί εισαγγελείς είναι μέλη του. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι έρευνας του Federal Bureau of Investigation (FBI) και της Drug Enforcement Administration (DEA), οι ποινικοί ανακριτές του Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (BATFE) υπάγονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και εποπτεύονται από το Γενικό Εισαγγελέα. Οι αστυνομικοί μπορούν να αποκτήσουν εντάλματα σύλληψης και αναζήτησης ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης ή ηλεκτρονικά αποθηκευμένων πληροφοριών²⁶⁸. Από την 1η Δεκεμβρίου 2009, ο Κανόνας 41 των Ομοσπονδιακών Κανόνων Ποινικής Δικονομίας διέπει αυτές τις έρευνες²⁶⁹. Η νέα έκδοση του άρθρου 41 που διέπει αυτές τις έρευνες επιτρέπει επίσης στους αστυνομικούς να εγκαθιστούν συσκευές εντοπισμού σε πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία. Επιπλέον οι Ομοσπονδιακοί Κανόνες Ποινικής Δικονομίας επιτρέπουν στους αξιωματικούς να αντιγράψουν το κατασχεθέν υλικό για μελλοντική μελέτη, ενώ σε γενικές γραμμές μόνο υπό ειδικές συνθήκες οι αστυνομικοί μπορούν να εκτελέσουν εντάλματα έρευνας τη νύχτα²⁷⁰. Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών επεδίωξε να διευρύνει τα μέσα με τα οποία το προσωπικό επιβολής του νόμου θα μπορούσε να διερευνήσει πιθανές τρομοκρατικές δραστηριότητες. Ο Patriot Act²⁷¹ δημιούργησε και επέκτεινε ορισμένες εξαιρέσεις για τα παραδοσιακά εντάλματα έρευνας. Παρόλο που ένα πρόσωπο που υπόκειται σε ένταλμα έρευνας έχει συνήθως το δικαίωμα να γνωρίζει ότι το ένταλμα εκδόθηκε, ο νόμος Patriot επιτρέπει στους δικαστές να εκδίδουν τα εντάλματα «sneak and peak», τα οποία δεν απαιτούν από την αστυνομία να ειδοποιεί το υποκείμενο²⁷². Επιπλέον, η πράξη επέκτεινε τις ικανότητες των αξιωματικών να ακολουθούν τον στόχο για λόγους εποπτείας αντί να συνδέουν την επιτήρηση με μια συγκεκριμένη εγκατάσταση και πάροχο, όταν οι ενέργειες

---

²⁶⁸ Ένα Ένταλμα Αναζήτησης Ηλεκτρονικά Αποθηκευμένων Πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 41(ε) (2)(Α) μπορεί να επιτρέψει την κατάσχεση ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης ή την κατάσχεση ή αντιγραφή ηλεκτρονικά αποθηκευμένων πληροφοριών. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, το ένταλμα επιτρέπει την μετέπειτα επιθεώρηση των μέσων ή των πληροφοριών που είναι σύμφωνες με το ένταλμα. Ο χρόνος εκτέλεσης του εντάλματος σύμφωνα με τον κανόνα 41 (ε) (2) (Α) και (στ) (1) (Α) αναφέρεται στην κατάσχεση ή την επιτόπια αντιγραφή των μέσων ή των πληροφοριών και όχι σε μεταγενέστερη

²⁶⁹βλ. Federal Rules of Criminal Procedure <https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp>

Οι Ομοσπονδιακοί Κανόνες της Ποινικής Δικονομίας διέπουν όλες τις πτυχές των διεθνών ποινικών διαδικασιών. Το Κογκρέσο μπορεί να κωδικοποιήσει το ομοσπονδιακό ποινικό δίκαιο βάσει του Τίτλου 18 του Κώδικα των ΗΠΑ

²⁷⁰ *Gooding v. United States*, 416 U.S. 430 (1974). Οι διαφορετικές δικαιοδοσίες χρησιμοποιούν διαφορετικούς ορισμούς της "νύχτας". Για παράδειγμα, οι ομοσπονδιακοί αξιωματικοί επιβολής του νόμου ξεκινούν τις έρευνες μεταξύ 6:00 π.μ. και 10:00 μ.μ. Στην πράξη, η εξαίρεση ειδικών περιστάσεων ισχύει συχνότερα σε περιπτώσεις ναρκωτικών. Βλ. Άρθρο 41 του Ομοσπονδιακού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

²⁷¹ Pub. L. 107-56, 115 Stat. 272

²⁷² Τμήμα 213 υπό τον Τίτλο II ή Enhanced Surveillance Procedures

του στόχου ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποτροπή αυτής της επιτήρησης²⁷³. Παρότι οι διατάξεις του νόμου Patriot έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν την ικανότητα των υπηρεσιών επιβολής του νόμου να αποτρέπουν τις τρομοκρατικές ενέργειες εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών, πολλές από αυτές τις διατάξεις μπορούν να εφαρμοστούν σε πολίτες των *ΗΠΑ* που δεν ασκούν τέτοιες δραστηριότητες.

Το Ανώτατο Δικαστήριο των *ΗΠΑ* δεν ερμήνευσε την Τέταρτη Τροποποίηση ώστε να σημαίνει ότι η αστυνομία πρέπει να λαμβάνει πάντα ένταλμα έρευνας πριν διεξαγάγει έρευνα, αντ' αυτού θεωρεί ότι ένα ένταλμα έρευνας απαιτείται για μια αναζήτηση, εκτός αν εντάσσεται σε μια αναγνωρισμένη εξαίρεση. Οι εξαιρέσεις από την απαίτηση για ένταλμα έρευνας είναι πολλές. Μία συνηθισμένη εξαίρεση είναι η αναζήτηση ενός προσώπου για το οποίο εκκρεμεί η νόμιμη σύλληψή του. Στην υπόθεση *Chimel v. California*²⁷⁴ το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι ένας αξιωματικός της αστυνομίας μπορεί να διερευνήσει το άμεσο φυσικό περιβάλλον του υπόπτου που μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται υπό τον έλεγχο του (υπόπτου). Άλλες εξαιρέσεις περιλαμβάνουν καταστάσεις κατά τις οποίες ένας αξιωματικός καταδιώκει ένα άτομο για το οποίο υπάρχει έκτακτη ανάγκη να διερευνηθούν αντικείμενα όπως το αυτοκίνητο ή το κινητό του. Ομοίως, οι έρευνες σε σημεία ελέγχου όπως αεροδρόμια και διεθνή σύνορα μπορούν να διεξάγονται χωρίς πρώτα να αποκτηθεί ένταλμα έρευνας.

Όταν λοιπόν ένας από τους ομοσπονδιακούς οργανισμούς διερεύνησης εγκλημάτων πιστεύει ότι έχει επαρκείς ενδείξεις παραβίασης του ομοσπονδιακού δικαίου, οι υπεύθυνοι έρευνας θα παρουσιάσουν τα ευρήματά τους στο Γραφείο του Εισαγγελέα των *ΗΠΑ* στην περιοχή τους. Ένας από τους Βοηθούς Εισαγγελείς των *ΗΠΑ* (Assistant U.S. Attorney) θα εξετάσει την υπόθεση και θα ερωτήσει τον πράκτορα λεπτομερώς για να καθορίσει εάν τα αποδεικτικά στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει πιθανός λόγος να πιστευτεί ότι έχει διαπραχθεί ένα έγκλημα. Ο Βοηθός Εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει από τους πράκτορες να συνεχίσουν την έρευνά τους ή μπορεί να αποφασίσει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να υποβληθούν σε Ειδική Δικαστική Επιτροπή (Grand Jury²⁷⁵) προκειμένου να αποδοθεί κατηγορητήριο (χρέωση ποινικού αδικήματος). Στις περιπτώσεις όμως που δεν υπάρχει χρονικό περιθώριο, ο Βοηθός Εισαγγελέας θα ζητήσει από δικαστή να εκδώσει ένταλμα σύλληψης βασισμένο σε

²⁷³ Τμήμα 206 Roving Surveillance Authority under the Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978

²⁷⁴ 395 U.S. 752, 89 S. Ct. 2034, 23 L. Ed. 2d 685 (1969)

²⁷⁵ Η ειδική δικαστική επιτροπή προβλέπεται από την Πέμπτη Τροποποίηση του Συντάγματος και αποτελείται από πολίτες που έχουν το καθήκον να ψηφίζουν, μετά από εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων, για μια προτεινόμενη ποινική κατηγορία.

ένορκη δήλωση που ονομάζεται καταγγελία, η οποία καθορίζει τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά του αδικήματος και εάν, μετά από προσεκτική εξέταση, ο δικαστής διαπιστώσει ότι υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, θα εκδώσει ένταλμα για τη σύλληψη αυτού του προσώπου. Εάν ένα άτομο συλληφθεί σύμφωνα με αυτή τη διαδικασία, ο Βοηθός Εισαγγελέας θα πρέπει στη συνέχεια να παρουσιάσει την υπόθεση στην ειδική δικαστική επιτροπή και να λάβει ένα κατηγορητήριο. Σε περίπλοκα εγκλήματα όπως οι περισσότερες απάτες σε τραπεζικά ιδρύματα, η συμμετοχή μιας Ειδικής Δικαστικής Επιτροπής από την αρχή είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική διερεύνηση.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνα συντελέστηκαν σημαντικές μεταβολές στον τρόπο διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου καθώς ενισχύθηκε η δυνατότητα θέσπισης ποινικών κανόνων από την **ΕΕ**, η οποία κατοχυρώθηκε θεσμικά με την καθιέρωση ειδικών μηχανισμών. Οι σημαντικότερες αλλαγές στο πεδίο του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου που επήλθαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνα είναι οι εξής:²⁷⁶

- τα Όργανα της **ΕΕ** απολαμβάνουν διευρυμένη εξουσιοδότηση προς ποινική νομοθέτηση²⁷⁷
- διευρύνεται η δικαστική και αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και επεκτείνεται η αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και διαταγών²⁷⁸
- η **ΕΕ** έχει τη δυνατότητα να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ και αναγνωρίζεται στη Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της **ΕΕ** το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες²⁷⁹

---

²⁷⁶ Μυλωνόπουλος Χ., *Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνα, Η ουσιαστική νομοποίηση του Ευρωπαϊκού Ποινικού Δικαίου και η σημασία της ποινικής δογματικής για τη διαμόρφωσή του*, Ποινικά Χρονικά, τευχ. ΞΑ, 2011, σσ. 81-92

²⁷⁷ αρθρ. 83, 79 και 325 ΣΛΕΕ

²⁷⁸ αρθρ. 82, 85, 87 ΣΛΕΕ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες που αφορούν: α) το αμοιβαίως παραδεκτό των αποδείξεων μεταξύ των κρατών μελών, β) τα δικαιώματα των προσώπων στην ποινική διαδικασία, γ) τα δικαιώματα των θυμάτων της εγκληματικότητας, και δ) άλλα ειδικότερα στοιχεία της ποινικής διαδικασίας, τα οποία θα έχουν προηγουμένως προσδιορισθεί από το Συμβούλιο με απόφαση ληφθείσα ομόφωνα, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βλ. Παπαδοπούλου Ρ.-Ε., *Το Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σσ. 51-54

²⁷⁹ αρθρ. 6 παρ. 1 και 2 ΣΕΕ

Επομένως, η Συνθήκη της Λισαβόνα επιχειρεί να συνενώσει 28 διαφορετικές έννομες τάξεις παρέχοντας στους πολίτες των κρατών μελών υψηλό επίπεδο προστασίας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης σεβόμενη πάντα τον πλουραλισμό και την εθνική ποινική κυριαρχία²⁸⁰. Σημαντικότετος αρωγός σε αυτή την προσπάθεια είναι φυσικά η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Η Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584 του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης²⁸¹, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2004, κατήργησε την έκδοση μεταξύ κρατών μελών καθιερώνοντας ένα σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών αρχών. Ένταλμα μπορεί να εκδοθεί για λόγους ποινικής δίωξης σχετικά με πράξεις κολάσιμες βάσει του εσωτερικού δικαίου με ποινή ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 12 μηνών (κατά τη φάση της έρευνας, της ανάκρισης και της δίκης, μέχρις ότου εκδοθεί οριστική καταδικαστική απόφαση) ή μπορεί να εκδοθεί για την εκτέλεση καταδικαστικής απόφασης ή παραγγελίας κράτησης τουλάχιστον 4 μηνών.

Τα πλεονεκτήματα του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης συνοπτικά είναι ότι :

- α) εκδίδεται και εκτελείται απευθείας από τις δικαστικές αρχές
- β) εκδίδεται το ίδιο απλό έντυπο σε όλα τα κράτη μέλη, διευκολύνοντας έτσι τη χρήση και τη μετάφρασή του,
- γ) Για 32 κατηγορίες σοβαρών αδικημάτων, δεν απαιτείται να χαρακτηρίζεται η πράξη ως ποινικό αδίκημα σε αμφότερες τις χώρες. Η μόνη απαίτηση που τίθεται είναι η πράξη να τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 ετών στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος,
- δ) οι λόγοι άρνησης εκτέλεσής του περιορίζονται αυστηρά από την Απόφαση- Πλαίσιο, η οποία κάνει διάκριση μεταξύ υποχρεωτικών²⁸² και προαιρετικών λόγων (άρθρα 3-4),

---

²⁸⁰ Το ποινικό δίκαιο όμως δεν πρέπει να συνδέεται αποκλειστικά με το υψηλό επίπεδο ασφάλειας των πολιτών, γιατί έτσι ευνοείται η ανέλεγκτη διεύρυνση του αξιοποίνου σε βάρος θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι παρεμβάσεις της ΕΕ στον τομέα του ποινικού δικαίου και οι αρχές που τις διέπουν θα πρέπει να προκύπτουν από την ερμηνεία του άρθρου 67 παρ. 1 και 3 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με τις γενικές αξίες και τους στόχους της ΕΕ που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 ΣΕΕ

²⁸¹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, EEL 190 της 18.7.2002, σ. 1 έως 20, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση-Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για την κατοχύρωση των δικονομικών δικαιωμάτων των προσώπων και την προώθηση της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην του ενδιαφερομένου προσώπου στη δίκη, EEL 81, 27.3.2009, σσ. 24-36

²⁸² Υποχρεωτικοί λόγοι: το πρόσωπο έχει ήδη δικασθεί για το ίδιο αδίκημα (ne bis in idem), το πρόσωπο δεν έχει συμπληρώσει την απαιτούμενη ελάχιστη ηλικία για να θεωρείται ποινικώς υπεύθυνο στο κράτος στο οποίο συνελήφθη (ανηλικότητα), το κράτος στο οποίο συνελήφθη το πρόσωπο θα μπορούσε να είχε ασκήσει δίωξη για τη σχετική αξιόποινη πράξη και η αξιόποινη πράξη καλύπτεται από αμνηστία στο εν λόγω κράτος (αμνηστία)

ε) οι προθεσμίες για τη λήψη απόφασης σχετικά με την εκτέλεσή του είναι σαφείς, πράγμα που επιταχύνει κατά πολύ τη διαδικασία παράδοσης σε σχέση με την προηγούμενη διαδικασία έκδοσης και

στ) καταχώρηση στο SIS ισοδυναμεί με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (άρθρο 9 παρ. 3), με αποτέλεσμα να απλοποιείται η διαβίβαση των ενταλμάτων

Η **ΕΕ** επίσης, εκτός από αυτό το τόσο σημαντικό εργαλείο στη διάθεσή της, έχει θεσπίσει ειδικά όργανα για να διευκολυνθεί η αμοιβαία συνδρομή στον ποινικό τομέα, προκειμένου να ενισχυθεί ο διάλογος και η δράση μεταξύ των δικαστικών αρχών των διάφορων κρατών μελών στον τομέα αυτό και να επιτευχθεί η καταπολέμηση του εγκλήματος: το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ), η Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust) και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

Ενότητα 2: Εναλλακτικές-συμπληρωματικές πρωτοβουλίες αποτροπής

Κεφάλαιο 2.1 Προστασία των εθνικών συνόρων

Τα σύνορα συνδέονται με μια σειρά δραστηριοτήτων που ισορροπούν μεταξύ της επιβολής του νόμου και της ενίσχυσης της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και διευκόλυνσης της νόμιμης μετακίνησης ανθρώπων. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτή η ισορροπία, χρειάζεται και το απαραίτητο επίπεδο ασφάλειας το οποίο αναπόφευκτα επιτυγχάνεται με τη συγκέντρωση πληροφοριών και την ταυτοποίηση όλων όσων εισέρχονται και εξέρχονται καθημερινά από αυτά.

ΗΠΑ

Τα σύνορα, λιμάνια και αεροδρόμια της Αμερικής είναι πολυάσχολα μέρη, με δεκάδες εκατομμύρια εμπορευματοκιβώτια και νόμιμους ταξιδιώτες να εισέρχονται κάθε χρόνο²⁸³.

---

²⁸³ Οι μεταφορές εμπορευμάτων μέσω λιμένων (εισαγωγές και εξαγωγές) εκτιμήθηκαν σε 3,7 τρισεκατομμύρια δολάρια το 2011, περίπου 25% του ΑΕΠ των ΗΠΑ και ο διεθνής τουρισμός στις εκτιμήθηκε σε 134 δισεκατομμύρια δολάρια το 2010, περίπου 1% του ΑΕΠ. U.S. Customs and Border Protection (CBP), "CBPs

Παράλληλα όμως τα ποσοστά παράνομης μετακίνησης τόσο εμπορευμάτων όσο και ανθρώπων είναι εξαιρετικά μεγάλα²⁸⁴, ενώ το λαθρεμπόριο όπλων προς, αλλά κυρίως από τις **ΗΠΑ** προκαλεί εξίσου μεγάλη ανησυχία, καθώς στο Μεξικό η κατοχή όπλων από πολίτες είναι σε μεγάλο βαθμό απαγορευμένη²⁸⁵. Επομένως τα πυροβόλα όπλα που μεταφέρονται από τις **ΗΠΑ** στο Μεξικό έχουν αναφερθεί ότι συμβάλλουν σημαντικά στη βία που σχετίζεται με τη διακίνηση των ναρκωτικών στην περιοχή²⁸⁶.

Σε γενικές γραμμές, η στρατηγική των **ΗΠΑ** για την επιβολή του νόμου στα σύνορα, όπως αντικατοπτρίζεται στους στόχους του Department of Homeland Security, βασίζεται στη διαχείριση κινδύνου, η οποία ορίζεται ως "η διαδικασία προσδιορισμού και ανάλυσης του κινδύνου και η αποδοχή, αποφυγή, μεταφορά ή έλεγχος του σε ένα αποδεκτό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη το σχετικό κόστος και οφέλη από τις ενέργειες που έχουν αναληφθεί"²⁸⁷. Με λίγα λόγια δηλαδή η διαχείριση του κινδύνου πρέπει να στοχεύει σε πολιτικές κατά συγκεκριμένων απειλών που θα είναι ανάλογες ως προς τη σοβαρότητα του κινδύνου αλλά και την αποδοτικότητα από πλευράς κόστους για το κράτος. Η νομοθεσία σχετικά με τον επιχειρησιακό έλεγχο²⁸⁸ των συνόρων είναι ιδιαίτερα εκτενής, επομένως για λόγους χώρου και χρόνου θα παρουσιασθούν οι νόμοι εκείνοι που σχετίζονται κυρίως με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Ο Immigration and Nationality Act (INA) απαγορεύει την είσοδο ορισμένων εγκληματιών, συμπεριλαμβανομένων αλλοδαπών με πολλαπλές σοβαρές ποινικές καταδίκες, διακινητές ουσιών, αλλοδαπών που εκτελούν πορνεία καθώς και ατόμων που διαπλέκονται με ξέπλυμα παράνομου χρήματος²⁸⁹. Ο Transnational Drug Trafficking Act παρέχει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης πρόσθετα εργαλεία για να στοχεύσει στη δραστηριότητα εξωεδαφικής

2011 Fiscal Year in Review," December 12, 2011 και CRS Report RL33577, *U.S. International Trade: Trends and Forecasts*, by Brock R. Williams and J. Michael Donnelly και CRS Report R41409, *U.S. Travel and Tourism Industry*, by Suzanne M. Kirchoff.

²⁸⁴ Jeffrey Passel and D.Vera Cohn, *Unauthorized Immigrants: 11.1 Million in 2011*, Pew Research Hispanic Center, Washington, DC, December 6, 2012 και U.S. Department of Justice, National Drug Intelligence Center, *National Drug Threat Assessment 2011*

²⁸⁵ CRS Report R40733, *Gun Trafficking and the Southwest Border*, by Vivian S. Chu and William J. Krouse

²⁸⁶ David A. Shirk, *The Drug War in Mexico: Confronting a Shared Threat*, Council on Foreign Relations, Council Special Report No. 60, Washington, DC, March 2011, σελ. 13

²⁸⁷ DHS, *Risk Management Fundamentals: Homeland Security Risk Management Doctrine*, Washington, DC, April 2011 page 7

²⁸⁸ Ο "επιχειρησιακός έλεγχος" ορίζεται στο τμήμα 2 (β) του Secure Fence Act του 2006 (8 U.S.C.1701 note, P.L. 109-367) ως "η πρόληψη όλων των παράνομων εισόδων στις Ηνωμένες Πολιτείες..."

²⁸⁹ INA §212(a)(2), U.S.C. §1182(a)(2)

διακίνησης ναρκωτικών²⁹⁰. Ο No-Hassle Flying Act εξουσιοδοτεί την Υπηρεσία Ασφάλειας Μεταφορών (Transportation Security Administration) να καθορίσει εάν οι ήδη ελεγμένες αποσκευές μιας πτήσης ή ενός τμήματος πτήσεων που προέρχονται από διεθνή αερολιμένα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών πρέπει να επανεξεταστούν στις Ηνωμένες Πολιτείες για εκρηκτικές ύλες πριν να μπορέσουν να συνεχίσουν το ταξίδι τους²⁹¹. Ο Jamie Zapata Border Enforcement Security Task Force Act προωθεί τις συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ των ομοσπονδιακών, πολιτειακών και τοπικών αρχών επιβολής του νόμου για την προστασία των συνοριακών πόλεων και κοινοτήτων από το διεθνικό έγκλημα, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο όπλων, το λαθρεμπόριο παράνομων αλλοδαπών, τη βία και τις απαγωγές²⁹². Ο Border Tunnel Prevention Act έχει ως στόχο να μειωθεί η εμπορία ναρκωτικών και να αποφευχθεί το λαθρεμπόριο ανθρώπων αποτρέποντας την κατασκευή και τη χρήση συνοριακών σηράγγων. Ο Secure Fence Act προβλέπει την κατασκευή εκατοντάδων χιλιομέτρων πρόσθετης περιφράξεως κατά μήκος των νότιων συνόρων, περισσότερους φραγμούς οχημάτων, σημεία ελέγχου και φωτισμό για να αποτρέψει τους ανθρώπους να εισέλθουν παράνομα και εξουσιοδοτεί το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας να αυξήσει τη χρήση προηγμένης τεχνολογίας όπως κάμερες, δορυφόρους και μη επανδρωμένα εναέρια οχήματα. Οι USA Patriot Act και Enhanced Border Security and Visa Reform Act²⁹³ ενθάρρυναν την ταχύτερη ανάπτυξη ενός αυτοματοποιημένου συστήματος εισόδου και εξόδου και απαίτησαν τη χρήση βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων σε διαβατήρια, θεωρήσεις και άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα. Γενικότερα, η διασφάλιση του συντονισμού και της συνέχειας των λειτουργιών μέσω της κεντρικής διοίκησης του Department of Homeland Security, η προώθηση μιας κοινής κουλτούρας η ανάπτυξη της πολυεπίπεδης ασφάλειας μέσω υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού, η μεγιστοποίηση της ευαισθητοποίησης για τη διαχείριση του κινδύνου με την αξιοποίηση πληροφοριών, πληροφοριών και τεχνολογίας και η διεύρυνση της ζώνης ασφαλείας με την προώθηση της διεθνούς και εγχώριας συνεργασίας και εταιρικών σχέσεων αποτελούν τα βασικά στοιχεία- στόχους της στρατηγικής των **ΗΠΑ** όσον αφορά στον έλεγχο των συνόρων τους.²⁹⁴ Προκειμένου να επιτευχθούν τα ανωτέρω, το Department of Homeland Security θέσπισε το πρόγραμμα Secure Border Initiative (SBI) το

---

²⁹⁰ P.L. 114-154 (S.32)

²⁹¹ κατόπιν συμφωνίας αεροπορικής ασφάλειας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της χώρας στην οποία βρίσκεται ο αερολιμένας P.L. 112-218 (S.3542)

²⁹² P.L. 112-205 (H.R. 915)

²⁹³ P.L. 107-56. και P.L. 107-173. Βιομετρικά στοιχεία περιλαμβάνει και ο Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act

²⁹⁴ Chad C. Haddal , People Crossing Borders: An Analysis of U.S. Border Protection Policies Congressional Research Service May 13, 2010 σελ. 14

οποίο συντονίζει τις τέσσερις βασικές επιχειρησιακές συνιστώσες για την ασφάλεια των αμερικανικών συνόρων: τις υπηρεσίες Customs and Border Protection (CBP), Immigration and Customs Enforcement (ICE), U.S. Citizenship and Immigration Services (USCIS) και U.S. Coast Guard (USCG).

Όσον αφορά στη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών, ήδη από το 1996 το Κογκρέσο ζήτησε από το Γενικό Εισαγγελέα να δημιουργήσει ένα αυτοματοποιημένο σύστημα δεδομένων το οποίο θα παρακολουθούσε την άφιξη και την αναχώρηση αλλοδαπών - ένα πρόγραμμα που είναι τώρα γνωστό ως US-VISIT²⁹⁵. Το US-VISIT αποτελείται από πολυάριθμα συστήματα δεδομένων, όπως το σύστημα αυτόματης βιομετρικής αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων (Automated Biometric Fingerprint Identification System-IDENT²⁹⁶), το σύστημα συμμόρφωσης με την επιβολή του νόμου για τους ταξιδιώτες (Traveler Enforcement Compliance System-TECS II), και πληροφορίες που παρέχονται από ξένες κυβερνήσεις μέσω συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών²⁹⁷. Εκτός από το σύστημα US-VISIT, υπάρχουν πολλά άλλα συστήματα που χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στο έργο της προστασίας των συνόρων. Μερικά από αυτά τα συστήματα παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες ορισμένων ατόμων στο εσωτερικό της χώρας²⁹⁸

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ένας από τους θεμελιώδεις στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα όπου οι άνθρωποι μπορούν να μετακινούνται, να ζουν και να εργάζονται ελεύθερα, γνωρίζοντας ότι τα δικαιώματά τους είναι απόλυτα σεβαστά και διασφαλίζεται η ασφάλειά τους. Αυτός ο στόχος πραγματοποιήθηκε με τη δημιουργία του Χώρου Schengen το 1985, όταν πέντε κράτη μέλη της **ΕΕ** υπέγραψαν την ομώνυμη Συμφωνία, σηματοδοτώντας έτσι την έναρξη της συνεργασίας για την εξουδετέρωση των

---

²⁹⁵ για περισσότερες πληροφορίες βλ. Lisa M. Seghetti, U.S. Visitor and Immigrant Status Indicator Technology (US-VISIT) Program, CRS Report for Congress, Order Code RL32234

²⁹⁶ Το IDENT αποτελείται από δύο βάσεις δεδομένων: (1) μια βάση δεδομένων "επιφυλακής" που περιέχει δακτυλικά αποτυπώματα και φωτογραφίες αλλοδαπών που έχουν προηγουμένως απελαθεί ή έχουν ποινικό ιστορικό και (2) μια βάση δεδομένων "recidivist" που περιέχει δακτυλικά αποτυπώματα και φωτογραφίες παράνομων αλλοδαπών που έχουν συλληφθεί από την περιπολία στα σύνορα

²⁹⁷ U.S. Department of Homeland Security, National Protection & Programs Directorate, United States Visitor and Immigrant Status Indicator Technology, Congressional Budget Justification: Fiscal Year 2011, Washington, DC, February 2010, pp. 18.

²⁹⁸ ενδεικτικά βλ. Student and Exchange Visitor Information System (SEVIS), National Security Entry-Exit Registration System (NSEERS) και Social Security Administration databases

ελέγχων στα εσωτερικά τους σύνορα²⁹⁹. Τα επόμενα χρόνια, τα περισσότερα κράτη μέλη της **ΕΕ**, μαζί με μερικές χώρες εκτός **ΕΕ**, προσχώρησαν στη συνεργασία αυτή. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι οι χώρες που συμμετέχουν στη συνεργασία Σένγκεν ακολουθούν ένα σύνολο κοινών κανόνων για τη διενέργεια ελέγχων προσώπων στα εξωτερικά σύνορα και για τη χορήγηση θεωρήσεων για σύντομες διαμονές. Μέσω αυτών των κοινών κανόνων, η **ΕΕ** μπορεί να ελέγξει αποτελεσματικά τα εξωτερικά της σύνορα και να αποτρέψει απειλές για την ασφάλειά της, καθώς και να αντιμετωπίσει την εμπορία ανθρώπων και να διαχειριστεί καλύτερα τα μεταναστευτικά ρεύματα.

Για να διαχειριστούν καλύτερα τα κοινά εξωτερικά τους σύνορα, τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους κοινά συστήματα πληροφοριών που επιτρέπουν την εύκολη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν. Το πρόσφατα δρομολογημένο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (Schengen Information System-SIS II³⁰⁰) επιτρέπει στις αρχές αυτές να έχουν πρόσβαση και να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένους τύπους καταχωρήσεων για πρόσωπα και αντικείμενα (όπως πληροφορίες για αγνοούμενα πρόσωπα και για κλεμμένα ή χαμένα αυτοκίνητα, πυροβόλα όπλα και έγγραφα ταυτότητας) αποτελεσματικά και σε πραγματικό χρόνο. Προσφέρει νέες λειτουργίες, όπως για παράδειγμα τη χρήση βιομετρικών αναγνωριστικών (π.χ. δακτυλικών αποτυπωμάτων) και νέων τύπων ειδοποιήσεων, καθώς και τη δυνατότητα σύνδεσης διαφορετικών ειδών ειδοποιήσεων (π.χ. ειδοποίησης σε άτομο και όχημα). Αποτελεί το πλέον διαδεδομένο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών για τη διαχείριση των συνόρων και την ασφάλεια στην Ευρώπη καθώς οι επιχειρησιακές δυνάμεις το έχουν συμβουλευτεί πάνω από 2,9 δισεκατομμύρια φορές το 2015. Επιπλέον, το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (Visa Information System³⁰¹-VIS) προβλέπει οι εθνικές αρχές να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και αποφάσεις σχετικά με αιτήσεις θεώρησης,

---

²⁹⁹ The Schengen acquis - Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders

³⁰⁰ Regulation (EC) No 1987/2006, Council Decision 2007/533/JHA, Regulation (EC) No 1986/2006. Επίσης βλ. Commission Implementing Decision (EU) 2017/1528 of 31 August 2017 replacing the Annex to Implementing Decision 2013/115/EU on the SIRENE Manual and other implementing measures for the second generation Schengen Information System (SIS II) (notified under document C(2017) 5893)

³⁰¹ Council Decision (EC) no. 2004/512 of 8 June 2004 establishing the VIS, OJEU L213, 15.6.2004, Regulation (EC) no. 767/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 concerning the VIS and the exchange of data between Member States on short-stay visas (VIS Regulation), OJEU L218, 13.8.2008, Council Decision 2008/633/JHA of 23 June 2008, Regulation (EC) no. 81/2009 of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 amending Regulation (EC) No 562/2006, Commission Decision (EC) no. 2010/49 of 30 November 2009 και Regulation (EC) no. 810/2009 of the European Parliament and the Council of 13 July 2009

επιτρέποντάς τους να πραγματοποιούν βιομετρική αντιστοίχιση (κυρίως δακτυλικών αποτυπωμάτων-ο αριθμός των οποίων έχει φτάσει τα 18,8 εκατομμύρια ως τα τέλη Μαρτίου 2016) προκειμένου να επαληθεύουν την ταυτότητα των κατόχων θεωρήσεων και να εντοπίζουν πρόσωπα που είναι παρόντα στο χώρο Σένγκεν χωρίς έγγραφα ταυτότητας ή με πλαστά έγγραφα. Το VIS λοιπόν όχι μόνο διευκολύνει την έκδοση θεωρήσεων, αλλά βοηθά επίσης στην καταπολέμηση των καταχρήσεων και στην προστασία των ταξιδιωτών. Το ευρωπαϊκό σύστημα επιτήρησης των συνόρων (European Border Surveillance System-Eurosur³⁰²) αποτελεί επίσης μηχανισμό ανταλλαγής πληροφοριών ο οποίος βελτιώνει την ικανότητα των κρατών μελών της **ΕΕ** να μοιράζονται και να συντονίζουν τις επιχειρησιακές τους δυνάμεις και να αντιδρούν σε συμβάντα στα εξωτερικά σύνορα. Ο μηχανισμός επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη της **ΕΕ** να αντιμετωπίζουν καλύτερα το διασυνοριακό έγκλημα, να αποτρέπουν την παράνομη διέλευση των συνόρων και να μειώνουν τον αριθμό των θανάτων των μεταναστών στη θάλασσα. Τέλος, η EURODAC³⁰³ βάση δεδομένων έχει αποδειχθεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο που παρέχει στοιχεία σύγκρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων για να βοηθήσει στον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται στην **ΕΕ** και επιτρέπει τόσο στις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών όσο και στη Europol να συγκρίνουν τα δακτυλικά αποτυπώματα που συνδέονται με ποινικές έρευνες με εκείνα που περιέχονται στο EURODAC, μόνο για τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης και διερεύνησης σοβαρών εγκλημάτων και τρομοκρατίας, υπό αυστηρά ελεγχόμενες συνθήκες και ειδικές διασφαλίσεις. ιδίως με την απαίτηση να ελέγχονται πρώτα όλες οι διαθέσιμες βάσεις δεδομένων ποινικού μητρώου και να περιορίζονται οι έρευνες μόνο στα σοβαρότερα εγκλήματα.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της **ΕΕ** (European Border and Coast Guard Agency-Frontex), συστάθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 2007/2004 Ε.Ε. 349/25-11-2004 4 , με έδρα τη Βαρσοβία στη Πολωνία και κινείται σε 4 άξονες: ο πρώτος άξονας σχηματίζεται με την ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη-μέλη, τη μετανάστευση και τον επαναπατρισμό, ο δεύτερος αφορά στους συνοριακούς και τελωνειακούς ελέγχους

---

³⁰² Regulation (EU) No 1052/2013 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 establishing the European Border Surveillance System (Eurosur)

³⁰³ Regulation (EC) No 2725/2000 και Regulation (EU) No 603/2013 . Επίσης βλ. COM(2016) 272 final 2016/0132 (COD)

συμπεριλαμβανόμενης ανάλυσης κινδύνου, ο τρίτος συνδέεται με την συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών αρχών μεταξύ των χωρών και τέλος, ο τέταρτος άξονας αφορά τη συνεργασία των κρατών μελών με τις τρίτες χώρες, δια μέσου κοινών δραστηριοτήτων. Ο Frontex δεν διαθέτει δικό του εξοπλισμό ή συνοριοφύλακες. Κατά τον συντονισμό μιας κοινής επιχείρησης, βασίζεται στις χώρες της **ΕΕ** για την παροχή συνοριοφυλάκων, πλοίων, αεροσκαφών και άλλων πόρων. Σε όλους τους τομείς δραστηριότητας όπως είναι η ανάλυση κινδύνου, η κατάρτιση, η έρευνα και η ανάπτυξη, ενεργεί ως συντονιστής, δημιουργώντας εξειδικευμένα δίκτυα μεταξύ των συνοριακών αρχών.

Κεφάλαιο 2.2 Διεθνής και περιφερειακή συνεργασία

ΗΠΑ

Εκτός από την πλήρη νομοθετική εξουσία, το Σύνταγμα των **ΗΠΑ** παρέχει στη Γερουσία τη μοναδική εξουσία έγκρισης συνθηκών. Στη νομοθετική διαδικασία, οι συνθήκες αντιμετωπίζονται πολύ σαν τα νομοσχέδια, ωστόσο, το Σύνταγμα απαιτεί τα δύο τρίτα των γερουσιαστών να συμφωνήσουν για την επικύρωση μιας συνθήκης. Επιπλέον, η σύνταξη του Αμερικανικού Συντάγματος αντανακλώντας τη συναίνεση ότι χρειάζεται να ενισχυθεί η ομοσπονδιακή κυβέρνηση περιλαμβάνει τη "ρήτρα κυριαρχίας", που βρίσκεται στο άρθρο VI και ορίζει ότι το Σύνταγμα, οι νόμοι των Ηνωμένων Πολιτειών και όλες οι Συνθήκες που συνάπτονται ή που θα συναφθούν υπό την κυβέρνηση, θα είναι ο ανώτατος νόμος του ομόσπονδου κράτους. Επομένως και οι δικαστές σε κάθε Πολιτεία θα δεσμεύονται με αυτές. Αυτό το άρθρο καθιέρωσε την πρώτη και αδιαίρετη αρχή του αμερικανικού δικαίου: όπου το ομοσπονδιακό Σύνταγμα μιλάει, καμία πολιτεία δεν μπορεί να αντιφάσκει. Η υπογραφή επομένως μιας συνθήκης από την κυβέρνηση και η επικύρωσή της από τη Γερουσία δεσμεύει τόσο τη χώρα στο σύνολό της όσο και την κάθε Πολιτεία ξεχωριστά³⁰⁴.

---

³⁰⁴ βλ. The Legislative Process: Executive Business in the Senate <https://www.congress.gov/legislative-process/executive-business-senate>

Οι *ΗΠΑ* όπως είναι φυσικό, πρωτοστατούν και στις διεθνείς προσπάθειες καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και των ειδών του, είτε με την υπογραφή αντίστοιχων διεθνών συνθηκών³⁰⁵, είτε με άλλου είδους πρωτοβουλίες³⁰⁶ για διεθνή και περιφερειακή συνεργασία. Η μόνη διεθνής Σύμβαση στην οποία θα γίνει μια μικρή αναφορά, είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος καθώς αποτελεί το κύριο διεθνές εργαλείο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος³⁰⁷. Το 2005, οι Ηνωμένες Πολιτείες επικύρωσαν τη Σύμβαση καθώς και τα συνοδευτικά Πρωτόκολλα για την εμπορία ανθρώπων και το λαθρεμπόριο μεταναστών στις διατάξεις των οποίων προβλέπεται μεγαλύτερη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και στην αμοιβαία δικαστική συνδρομή μεταξύ των εθνών. Επιπλέον, οι εγχώριες ομοσπονδιακές υπηρεσίες επιβολής του νόμου συνεργάζονται με διεθνείς οργανισμούς για την καταπολέμηση των απειλών οργανωμένου εγκλήματος. Ως παράδειγμα αυτής της συνεργασίας, η κυβέρνηση των *ΗΠΑ* και οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες υποστηρίζουν τις προσπάθειες του Γραφείου του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC). Το UNODC βοηθά τα κράτη μέλη του ΟΗΕ να εφαρμόσουν τις διατάξεις της προαναφερθείσας Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών. Επιπλέον, στο πλαίσιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το Εθνικό Κεντρικό Γραφείο των *ΗΠΑ* (U.S. National Central Bureau-USNCB³⁰⁸) της INTERPOL είναι το σημείο επαφής που μπορεί να έχει πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων και να συντονίζει αιτήματα διεθνούς έρευνας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των *ΗΠΑ* και των διεθνών εταίρων τους. Συγκεκριμένα, το Τμήμα Τρομοκρατίας και Βίαιων Εγκλημάτων της USNCB συντονίζει τις αιτήσεις για περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος. Επίσης, το FBI συμμετέχει σε διάφορες διεθνείς ομάδες εργασίας για τη διαμόρφωση βέλτιστων πρακτικών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Μέσω του προγράμματος Legal Attaché οι πράκτορες του FBI μπορούν να συνεργάζονται με περισσότερες από 190 χώρες για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με εγκλήματα όπως η διακίνηση ναρκωτικών διαθέτοντας περισσότερα από 64 Γραφεία Επαφής

---

³⁰⁵ Οι “κλασικές” διεθνείς συνθήκες στις οποίες είναι μέρη παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1. Για Συμφωνίες μέσω διεθνών οργανισμών βλ. ενδεικτικά την Πολυμερή Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις (Agreement on Government Procurement-GPA) η οποία είναι μια πολυμελής συμφωνία υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, τέθηκε σε ισχύ το 1981, επαναδιαπραγματεύτηκε το 2012 και έχει ως στόχο τη ρύθμιση κρατικών προμηθειών, αγαθών και υπηρεσιών από τις δημόσιες αρχές των συμβαλλομένων μερών βάσει των αρχών της διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης

³⁰⁶ παράδειγμα αποτελεί η Presidential Decision Directive 42 που υπέγραψε ο Πρόεδρος Κλίντον η οποία κατευθύνει τις κυβερνητικές υπηρεσίες να χρησιμοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα νομικά μέσα για να αντιμετωπίσουν το οργανωμένο έγκλημα μέσω της διεθνούς συνεργασίας

³⁰⁷ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime
https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=ind&mtidsg_no=xviii-12&chapter=18&lang=en

³⁰⁸ INTERPOL-USNCB Functions Pursuant To 28 C.F.R. § 0.34

(“legats”) τα οποία εποπτεύονται από την Διεύθυνση Διεθνών Επιχειρήσεων του FBI³⁰⁹. Προσπάθειες για την κατάρτιση και την υποστήριξη των υπαλλήλων άλλων χωρών, ένα σημαντικό συστατικό του την καταπολέμηση του διεθνούς εγκλήματος, τελούνται υπό την ηγεσία του Υπουργείου Εξωτερικών και συγκεκριμένα από το Τμήμα των Διεθνών Υποθέσεων για τα Ναρκωτικά και την Επιβολή του Νόμου (International Narcotics and Law Enforcement Affairs-INL)³¹⁰.

Όσον αφορά την περιφερειακή συνεργασία, οι ΗΠΑ μαζί με 34 ακόμα κράτη αποτελούν ενεργά μέλη του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (Organization of American States-OAS). Στο πλαίσιο του οργανισμού αυτού έχουν μετρηθεί πολλές αξιόλογες πρωτοβουλίες συνεργασίας για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Εξάλλου όπως χαρακτηριστικά τονίζεται στο Άρθρο 2 του Καταστατικού του, δυο από τις οκτώ βασικές επιδιώξεις του είναι η ενίσχυση της ειρήνης και της ασφάλειας της αμερικανικής ηπείρου και η λύση πολιτικών, δικαστικών και οικονομικών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν. Προς αυτή την κατεύθυνση λοιπόν οι *ΗΠΑ* έχουν υπογράψει και επικυρώσει τις εξής συνθήκες που αφορούν στη συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις : Inter-American Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, Optional Protocol Related to the Inter-American Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, Inter-American Convention on Serving Criminal Sentences Abroad, Convention to Prevent and Punish the Acts of Terrorism taking the Form of Crimes against Persons and Related Extortion that are of International Significance και Inter-American Convention Against Corruption. Στην ασιατική ήπειρο αξίζει να γίνει αναφορά στις σχέσεις μεταξύ ASEAN και *ΗΠΑ*. Και οι δυο πλευρές επιθυμώντας την επίτευξη της μεγαλύτερης ασφάλειας στην ευρύτερη περιοχή, δεν χάνουν την ευκαιρία να συνομιλούν σε forums και συναντήσεις κορυφής και να δεσμεύονται στενότερα με την υπογραφή Κοινών Δηλώσεων³¹¹.

---

³⁰⁹ αναλυτικότερα βλ. The Legal Attaché Program Audit Report 04-18 March 2004 <https://fas.org/irp/agency/doj/fbi/legat.pdf>

³¹⁰ βλ. για παράδειγμα United States Department of State Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL) Notice of Funding Opportunity (NOFO) for Preventing Violent Extremism in Benin through Rural Community Engagement NOFO Opportunity Number: INL17GR0061-INLAMEBenin-CVE-07262017

³¹¹ οι ΗΠΑ υπέγραψαν την ASEAN-U.S. Joint Declaration on Cooperation to Combat International Terrorism on 1 August 2002 βλ. ASEAN Secretariat’s Information Paper October 2017 ,OVERVIEW OF ASEAN-UNITED STATES DIALOGUE RELATIONS <http://asean.org/storage/2012/05/Overview-of-ASEAN-U-S-Dialogue-Relations-October-2017fin.pdf>

Τέλος, δε θα μπορούσε παρά να αναφερθεί και η εξωεδαφική αρμοδιότητα της αμερικανικής κυβέρνησης (παραχωρημένη από το Κογκρέσο) για τη διερεύνηση και δίωξη ατόμων που παραβαίνουν εγκληματικά τα συμφέροντα των *ΗΠΑ* στο εξωτερικό³¹². Η νομοθεσία αυτή έχει ως στόχο την καταπολέμηση των τρομοκρατικών ενεργειών κατά των Ηνωμένων Πολιτειών και έτσι η εξωεδαφική δικαιοδοσία δεν καλύπτει απαραίτητως όλα τα εγκλήματα που διαπράττουν ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, παρ' όλα αυτά είναι πολύ πιθανό να επεκταθεί η χρήση του λόγω της ολοένα αυξανόμενης αλληλεπίδρασης του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας³¹³.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Σε διεθνές επίπεδο, η *ΕΕ* προωθεί μια πολυεπίπεδη προσέγγιση κατά του οργανωμένου εγκλήματος, δεσμευόμενη να συνεργαστεί μέσω πολυμερών, περιφερειακών και διμερών διαύλων. Αυτό αντικατοπτρίζεται σε διάφορα έγγραφα της *ΕΕ*, όπως η Στρατηγική του 2005 για την Εξωτερική Διάσταση της ΔΕΥ³¹⁴, η Ανακοίνωση του 2005 από την Επιτροπή για την Ανάπτυξη Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος³¹⁵ ή το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης 2010. Σε πολυμερές επίπεδο, η *ΕΕ* εργάζεται κυρίως με τα Ηνωμένα Έθνη³¹⁶ σύμφωνα με το δόγμα της «αποτελεσματικής πολυμέρειας» και τον στόχο της οικοδόμησης μιας στρατηγικής σημασίας εταιρική σχέση με τον οργανισμό³¹⁷. Άλλοι οργανισμοί με τους οποίους συνεργάζεται προσπαθώντας να προωθήσει διεθνείς νομικές δεσμεύσεις είναι οι: UNODC, Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE), Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), Interpol, the World Customs Organisation (WCO) και International Organisation for Migration (IOM).

---

³¹² P.L. 99-399

³¹³ Omnibus Diplomatic Security and Antiterrorism act of 1968, Title XII of P.L. 99-399. Αναλυτικότερα βλ. Charles Doyle, CRS Report 94-166, *Extraterritorial Application of American Criminal Law*

³¹⁴ 2005 Strategy for the External Dimension of JHA

³¹⁵ 2005 Communication from the Commission on Developing a Strategic Concept on Tackling Organised Crime

³¹⁶ Η ΕΕ έχει υπογράψει και επικυρώσει τη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και τα 3 πρωτόκολλα και είναι ο πέμπτος μεγαλύτερος δωρητής στον προϋπολογισμό του UNODC (6%)

³¹⁷ European Commission, *The European Union and the United Nations: The choice of multilateralism*, COM(2003) 526 final, Brussels, September 2003

Η συνεργασία με περιφερειακές οργανώσεις αποτελεί επίσης μέρος της στρατηγικής προσέγγισης της *ΕΕ*. Συγκεκριμένα, οι εταιρικές σχέσεις που αναφέρονται ρητά στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης είναι μεταξύ *ΕΕ* και Αφρικής αφενός και *ΕΕ* με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής αφετέρου. Αυτές οι δύο δια-περιφερειακές εταιρικές σχέσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, όπως αναφέρεται και στο 2010 European Pact to Combat International Drug Trafficking – Disrupting Cocaine and Heroin Route. Συνεργασία προβλέπεται επίσης στο πλαίσιο του ASEAN, όμως σε αρκετά μικρότερο βαθμό³¹⁸.

Σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, η Europol μπορεί να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε Αρχές Τρίτων Χωρών ή σε Διεθνείς Οργανισμούς ή άλλες Υπηρεσίες, μετά από απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου και μόνον βάσει απόφασης της Επιτροπής δια της οποίας διαπιστώνεται ότι η εκάστοτε χώρα ή ο Διεθνής Οργανισμός διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων («απόφαση περί της επάρκειας») ή, ελλείψει απόφασης περί της επάρκειας, βάσει διεθνούς συμφωνίας που έχει συνάψει η Ένωση κατ' εφαρμογή του άρθρου 218 ΣΛΕΕ ή βάσει συμφωνίας συνεργασίας που επιτρέπει την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και έχει συναφθεί μεταξύ της Europol, και της εν λόγω Τρίτης Χώρας³¹⁹. Ανάλογα με την περίπτωση και σύμφωνα με τον Κανονισμό 45/2001³²⁰, η Επιτροπή θα πρέπει να μπορεί να ζητήσει τη γνώμη του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων πριν και κατά τη διαπραγμάτευση μιας Διεθνούς Συμφωνίας. Όταν το διοικητικό συμβούλιο αναγνωρίζει μια επιχειρησιακή ανάγκη συνεργασίας με Τρίτη Χώρα ή Διεθνή Οργανισμό, θα πρέπει να είναι σε θέση να προτείνει στο Συμβούλιο να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη να ληφθεί απόφαση περί επάρκειας ή να εκδοθεί σύσταση για την έναρξη διαπραγματεύσεων για διεθνή συμφωνία.

Επίσης, Αξιωματικούς Συνδέσμους έχουν αποσπάσει στην Europol και τρίτες χώρες και άλλοι Ευρωπαϊκοί ή Διεθνείς Οργανισμοί και Υπηρεσίες με τους οποίους η Europol έχει

---

³¹⁸ βλ. ASEAN Secretariat's Information Paper As of September 2017, ASEAN-EU DIALOGUE RELATIONS <http://asean.org/asean/external-relations/european-union/>

³¹⁹ Βάσει του άρθρου 9 του πρωτοκόλλου 36 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και τη ΣΛΕΕ, τα νομικά αποτελέσματα αυτών των συμφωνιών θα πρέπει να διατηρούνται έως την κατάργηση, ακύρωση ή τροποποίησή τους κατά την εφαρμογή των Συνθηκών

³²⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000

υπογράψει Συμφωνίες συνεργασίας³²¹. Η εκπροσώπηση γίνεται με, τουλάχιστον, έναν Αξιωματικό Σύνδεσμο. Αποτέλεσμα αυτού είναι να υπάρχουν Αξιωματικοί Σύνδεσμοι από τριάντα έξι (36) Χώρες και από την Interpol και την Eurojust. Τα γραφεία τους βρίσκονται σε ξεχωριστή υποδομή ώστε να διευκολύνεται η επικοινωνία μεταξύ τους και μεταξύ των υπηρεσιών των χωρών τους. Το εν λόγω δίκτυο υποστηρίζεται από ασφαλείς διαύλους επικοινωνίας που παρέχονται από την Europol.

Διμερείς συμφωνίες

ΗΠΑ

Ενώ ένας αστυνομικός σύνδεσμος μπορεί να αποβεί εξαιρετικά χρήσιμος, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου η αστυνομία του κράτους μπορεί να κάνει λίγα χωρίς να λάβει δικαστική εντολή. Τα λεγόμενα *rogatory letters* αποτελούσαν αρχικά τη λύση στο ζήτημα αυτό, καθώς μέσω αυτών γίνεται η εκτέλεση επί των αιτήσεων δικαστικής συνδρομής³²². Το αρνητικό στοιχείο όμως ήταν ότι πολλές φορές χρειαζόταν να περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία με αποτέλεσμα να καθυστερεί η άφιξη των ζητούμενων αποδεικτικών στοιχείων στη χώρα ή ακόμα χειρότερα αυτά (τα στοιχεία) να λαμβάνονται μετά τη δίκη του υπόπτου. Προκειμένου να αρθεί η συγκεκριμένη “γραφειοκρατία”, δημιουργήθηκαν οι Συνθήκες Αμοιβαίας Νομικής Συνδρομής (Mutual Legal Assistance Treaties-MLATs και Mutual Legal Assistance Agreements) που επιτρέπουν γενικά την ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων και πληροφοριών σε ποινικές υποθέσεις. Σε περιπτώσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, μπορούν να αποβούν εξαιρετικά χρήσιμες ως μέσο απόκτησης τραπεζικών και άλλων οικονομικών στοιχείων. Οι **ΗΠΑ** έχουν συνάψει τέτοιου είδους συμφωνίες με πάνω από 60 κράτη³²³. Η πιο σημαντική

---

³²¹ Αλβανία, Αυστραλία, Ελβετία, Ισλανδία, Καναδάς, Κολομβία, Κροατία, Νορβηγία, Ιντερπόλ και τις ακόλουθες υπηρεσίες επιβολής του νόμου των ΗΠΑ: Υπηρεσία οιοπνευματωδών, καπνού, πυροβόλων και εκρηκτικών (ATF), Υπηρεσία δίωξης ναρκωτικών (DEA), Μυστική υπηρεσία (USSS), Ομοσπονδιακό γραφείο ερευνών (FBI), Υπηρεσία μετανάστευσης και τελωνείων (ICE) και Υπηρεσία φορολογικών εσόδων (IRS)

³²² Title 28, United States Code, Section 1782. Επίσης βλ. John E. Harris, *International Cooperation in Fighting Transnational Organized Crime: special emphasis on mutual legal assistance and extradition* σσ. 137-138

³²³ βλ. Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs 2012 *International Narcotics Control Strategy Report* (INCSR) Report March 7, 2012 <https://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2012/vol2/184110.htm> και John E. Harris, *International Cooperation in Fighting Transnational Organized Crime: special emphasis on mutual legal assistance and extradition* σσ. 139-141. Ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο βλ. ενδεικτικά Treaty Between the UNITED STATES OF

συνεργασία όμως η οποία πρέπει να αναφερθεί είναι αυτή μεταξύ *ΗΠΑ* και Μεξικό, καθώς οι στενότεροι εμπορικοί, διασυνοριακοί συνδέσεις και οικογενειακοί δεσμοί μεταξύ αυτών των δυο χωρών είναι ιδιαίτερα εμφανείς καθημερινά. Δέκα χρόνια μετά την έναρξη της στρατιωτικής εκστρατείας εναντίον της μεξικανικής κυβέρνησης εναντίον του εμπορίου ναρκωτικών, τα βίαια εγκλήματα εξακολουθούν να απειλούν την ασφάλεια των πολιτών και τους κυβερνητικούς θεσμούς σε μέρη του Μεξικού, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων κατά μήκος των νοτιοδυτικών συνόρων των *ΗΠΑ*. Παρά το γεγονός ότι η βία που σχετίζεται με το έγκλημα στο Μεξικό μειώθηκε από το 2011 έως το 2014, αυξήθηκε το 2015 και πάλι το 2016³²⁴. Υπό αυτές τις συνθήκες οι ΗΠΑ, αναγνωρίζοντας πως η κατάσταση στο Μεξικό δεν απειλεί μόνο την ασφάλεια της χώρας αλλά και την ευρύτερη ασφάλεια στην περιοχή, έχει προβεί σε ποικίλα εγχειρήματα συνεργασίας, με κύριο τη διμερή Συμφωνία Mérida (Mérida Initiative)³²⁵.

Source: U.S. Department of State, "Fact Sheet: the Mérida Initiative: an Overview," January 2015; Graphic prepared by CRS Graphics.

Οι στόχοι της πρωτοβουλίας διαχωρίζονται σε τέσσερις άξονες. Ο πρώτος αφορά στη μείωση της δύναμης των εγκληματικών οργανώσεων μέσω της συστηματικής σύλληψης των μελών και της καταπολέμησης νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων. Ο δεύτερος στόχος αφορά στην ενίσχυση των μεξικανικών υπηρεσιών δημόσιας ασφάλειας, των συνόρων και των δικαστικών θεσμών, στη βελτίωση των εσωτερικών ελέγχων, στην περαιτέρω εκπαίδευση

AMERICA and FRANCE Signed at Paris December 10, 1998 , TREATIES AND OTHER INTERNATIONAL ACTS SERIES 13010 <https://www.state.gov/documents/organization/121413.pdf>

³²⁴ Earl Anthony Wayne, US-Mexico Cooperation Against Organized Crime, Presentation to Asociación de Bancos de México, 2017 βλ. τους σχετικούς στατιστικούς πίνακες

³²⁵ αρχικά στο σχέδιο περιλαμβανόταν ολόκληρη η Κεντρική Αμερική, όμως το Κογκρέσο τη διαχώρισε δημιουργώντας μια ξεχωριστή Πρωτοβουλία Περιφερειακής Ασφάλειας για την Κεντρική Αμερική (Central American Regional Security Initiative-CARSI) βλ. CRS Report R41731, *Central America Regional Security Initiative: Background and Policy Issues for Congress*

του στρατού και της αστυνομίας και στις μεταρρυθμίσεις του τομέα της δικαιοσύνης. Επιπλέον η πρωτοβουλία Mérida θα παρέχει τις βάσεις για καλύτερη υποδομή και τεχνολογία για την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό της ασφάλειας των συνόρων στα βόρεια και στα νότια σύνορα, στα λιμάνια και στα αεροδρόμια προκειμένου να τελείται απρόσκοπτα το νόμιμο εμπόριο, οι συναλλαγές και η κυκλοφορία των πληθυσμών. Τέλος, με την εφαρμογή προγραμμάτων δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, την επέκταση δικτύων κοινωνικής ασφάλειας και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις κοινότητες, η πρωτοβουλία Mérida θα προσπαθήσει να αποτρέψει τις μελλοντικές γενιές να παρανομήσουν βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο.

Μέσω της πρωτοβουλίας Mérida, το Κογκρέσο διέθεσε περισσότερα από 2,6 δισεκατομμύρια δολάρια από το 2008 έως το 2016 στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος με 1,6 δισ. δολάρια να έχουν ήδη δαπανηθεί για την κατάρτιση και τον εξοπλισμό των επιχειρησιακών δυνάμεων του Μεξικού προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος δημιουργίας των “συνόρων του 21ου αιώνα”³²⁶. Η βοήθεια των *ΗΠΑ* επικεντρώνεται ολοένα και περισσότερο στην υποστήριξη των προσπαθειών ενίσχυσης των θεσμών στο Μεξικό μέσω της κατάρτισης και της τεχνικής βοήθειας. Τα χρηματικά ποσά υποστηρίζουν μαθήματα κατάρτισης που προσφέρονται σε νέες ή ανακαινισμένες ακαδημίες εκπαίδευσης για τελωνειακούς υπαλλήλους, ομάδες σκύλων και αστυνομία (κρατική και τοπική).

---

³²⁶ βλ. Joint Declaration on 21st Century Border Management και U.S.-Mexico 21st Century Border Management: 2013 Progress Report

Table 1. Estimated Mérida Initiative Funding: FY2007-FY2017 (Request)

(\$ in millions)

Account	ESF	INCLE	FMF	Total
FY2007	11.4	36.7	0.0	48.1
FY2008	20.0	263.5	116.5	400.0
FY2009	15.0	406.0	39.0	460.0
FY2010	9.0	365.0	265.2	639.2
FY2011	18.0	117.0	8.0	143.0
FY2012	33.3	248.5	Not Applicable	281.8
FY2013	32.1	190.1	Not Applicable	222.2
FY2014	35.0	143.1	Not Applicable	178.1
FY2015	33.6	110.0	Not Applicable	143.6
FY2016	39.0	100.0	Not Applicable	139.0
Total	235.0	1,943.2	428.7	2,654.9
FY2017 Request	49.0	80.0	Not Applicable	129.0

Source: U.S. Agency for International Development (USAID) budget office, November 3, 2016; U.S. Department of State, November 18, 2016. U.S. Department of State, *Congressional Budget Justification for Foreign Operations FY2010-FY2013*.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αποτελούν αδιαμφισβήτητα το βασικό εταίρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Ενώ η επίσημη συνεργασία μεταξύ τους εντοπίζεται ήδη από το 1995³²⁷, από το 2001 ειδικότερα, έχει ενταθεί. Σύμφωνα με τη Europol³²⁸, μόνο το 2014, περισσότερες από 600 διεθνείς επιχειρήσεις ξεκίνησαν σε συνεργασία με τις ομοσπονδιακές υπηρεσίες των *ΗΠΑ*, οδηγώντας σε πολλές επιχειρησιακές επιτυχίες σε διάφορους τομείς εγκληματικών πράξεων, όπως η αγορά "darknet"³²⁹, παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε μεγάλη κλίμακα³³⁰, η παραχάραξη νομισμάτων, η εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο και η σεξουαλική εκμετάλλευση μέσω του εμπορίου ανθρώπων.

³²⁷ βλ. Department of Homeland Security, News Archives, *Joint EU-U.S. Press Statement Following the EU-U.S. Justice and Home Affairs Ministerial*. Επίσης βλ. New Transatlantic Agenda και Joint EU-US Action Plan

³²⁸ Europol, Newsroom, *US Ambassador to the EU visits Europol*, 07 January 2015 και EU-US Joint Statement on "Enhancing transatlantic cooperation in the area of Justice, Freedom and Security"

³²⁹ Europol, Newsroom, *Global Action Against Dark Markets on TOR Network*, 07 November 2014 <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/global-action-against-dark-markets-tor-network>

³³⁰ Europol, Newsroom, *292 Internet Domain Names Seized for Selling Counterfeit Products*, 01 December 2014 <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/292-internet-domain-names-seized-for-selling-counterfeit-products>

Τον Οκτώβριο του 2009, οι υπουργοί της ΕΕ και των *ΗΠΑ* ενέκριναν τη Δήλωση της Ουάσινγκτον (Washington Statement³³¹) για την ενίσχυση της διατλαντικής συνεργασίας στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας, η οποία εκθέτει τις αρχές και τους κύριους τομείς κοινής ενασχόλησης για τα επόμενα πέντε έτη. Ακολούθησε τον Ιούνιο του 2015, η υπουργική συνάντηση *ΕΕ* και *ΗΠΑ*, όπου και εγκρίθηκε η Δήλωση της Ρίγας (Riga Statement³³²) που επιβεβαιώνει εκ νέου τις αρχές της Δήλωσης της Ουάσινγκτον και περιγράφει νέους τομείς προτεραιότητας για τη διατλαντική συνεργασία κατά την επόμενη πενταετία (και δέσμευση για συγκεκριμένες δράσεις για κάθε τομέα). Μέχρι και το 2020, οι βασικοί τομείς των διατλαντικών προσπαθειών στον τομέα της ασφάλειας είναι η ανταλλαγή πληροφοριών παράλληλα με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού, η μετανάστευση και οι συνοριακοί έλεγχοι, ο εντοπισμός πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών, το ξέπλυμα χρήματος, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και τα ναρκωτικά. Οι δεσμευτικές συμφωνίες (MLA) που έχουν υπογράψει αποδεικνύουν την αυθεντική πρόθεση για συνεργασία και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων ρυθμίσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών, την έκδοση και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή, τα αρχεία καταγραφής επιβατών (PNR), την ασφάλεια των εμπορευματοκιβωτίων και την ανταλλαγή οικονομικών δεδομένων για τους σκοπούς του προγράμματος παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας των *ΗΠΑ* (US Terrorist Finance Tracking Programme-TFTP)³³³.

Ξεκινώντας από το 2003, οι *ΕΕ* και *ΗΠΑ* υπέγραψαν δύο συνθήκες, σχετικά με την έκδοση και την αμοιβαία νομική συνεργασία³³⁴, οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ το 2010. Η Συμφωνία Έκδοσης θεωρείται ότι εκσυγχρονίζει τις υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες έκδοσης μεταξύ των *ΗΠΑ* και των κρατών μελών, αυξάνει την ανταλλαγή πληροφοριών και συστήνει

---

³³¹ EU-US Statement on "Enhancing transatlantic cooperation in the area of Justice, Freedom and Security", adopted in Washington D.C. on 28 October 2009 (15184/09)

³³² Riga statement on enhancing transatlantic cooperation in the area of Justice, Freedom and Security

³³³ Τον Αύγουστο του 2010, η συμφωνία ΗΠΑ-ΕΕ για την ανταλλαγή χρηματοπιστωτικών δεδομένων για τους σκοπούς του TFTP τέθηκε σε ισχύ για περίοδο πέντε ετών. Τον Αύγουστο του 2015, η συμφωνία ανανεώθηκε αυτόματα για περίοδο ενός έτους. Βλ. Kristin Archick, *US-EU Cooperation against Terrorism*, Congressional Research Service, RS22030, March 2, 2016 και 2010/412/ Council Decision on the conclusion of the Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program

³³⁴ *Handbook on the practical application of the EU-U.S. Mutual Legal Assistance and Extradition Agreements*, Council of the EU, 8024/11, March 2011

κανόνες για τον καθορισμό της προτεραιότητας σε περιπτώσεις ανταγωνιστικής έκδοσης αιτήσεων. Επιπλέον παρέχει διευκολύνσεις στις *ΗΠΑ*, όπως η πρόσβαση σε οικονομικές πληροφορίες από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε ποινικές έρευνες και δημιουργεί κοινές ερευνητικές ομάδες . Οι *ΗΠΑ* έχει επίσης υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας με τη Europol³³⁵ και τη Eurojust³³⁶, οι οποίες επιτρέπουν την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων για ποινικές υποθέσεις. Η διαπραγμάτευσή τους ήταν ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω της επιμονής της *ΕΕ* ότι η συμφωνία θα έπρεπε να αντικατοπτρίζει τα πρότυπα της *ΕΕ* για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Τον Φεβρουάριο του 2015 υπογράφηκαν δύο ακόμα συμφωνίες μεταξύ της Europol και των τελωνειακών αρχών των *ΗΠΑ*, σχετικά με τους ξένους τρομοκράτες και την παράνομη μετανάστευση³³⁷. Τον Ιούνιο του 2012, η Επιτροπή και η Transportation Security Administration των *ΗΠΑ* υπέγραψαν συμφωνία αμοιβαίας αναγνώρισης σχετικά με τα καθεστάτα ασφαλείας των εναέριων φορτίων με στόχο την επιτάχυνση των υπερατλαντικών αποστολών και τη μείωση του κόστους³³⁸ σε συνδυασμό με την ενίσχυση της ασφάλειας των μεταφορών και του εμπορίου. Παρόμοια συμφωνία για τον έλεγχο των εμπορευμάτων που διακινούνται μέσω θαλάσσης έχει υπογραφεί³³⁹.

---

³³⁵ Agreement Between the United States of America and the European Police Office και Supplemental Agreement between the Europol Police Office and the United States of America on the Exchange of Personal Data and Related Information

³³⁶ διαθέσιμο [http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/agreements/Agreement%20Eurojust-USA%20\(2006\)/Eurojust-USA-2006-11-06-EN.pdf](http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/agreements/Agreement%20Eurojust-USA%20(2006)/Eurojust-USA-2006-11-06-EN.pdf)

³³⁷ Europol, Newsroom, *Increased Law Enforcement Cooperation Between the United States and Europe*, 25 February 2015 <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/increased-law-enforcement-cooperation-between-united-states-and-europe>

³³⁸ European Commission Press Release Database, EU-US security agreement allows cheaper and faster air cargo operations MEMO/12/400, Brussels, 1 June 2012

³³⁹ Joint Statement on Supply Chain Security και DECISION OF THE US-EU JOINT CUSTOMS COOPERATION COMMITTEE of 4 May 2012 regarding mutual recognition of the Customs-Trade Partnership Against Terrorism program in the United States and the Authorised Economic Operators programme of the European Union (2012/290/EU)

Μέρος Τρίτο : Όρια αντεγκληματικής πολιτικής

Ενότητα 1 Ζητήματα που αφορούν στην ανταλλαγή πληροφοριών και στα ανθρώπινα δικαιώματα- προστασία προσωπικών δεδομένων

ΗΠΑ

Σύμφωνα με την Τέταρτη Τροποποίηση του Αμερικανικού Συντάγματος, “ *people have the right to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures*”³⁴⁰. Η πρόταση αυτή θεωρείται ότι περιλαμβάνει και την προστασία ορισμένων δεδομένων που αποδίδονται σε ένα άτομο, όπως είναι τα τηλεφωνικά ή τραπεζικά αρχεία. Ωστόσο αυτό ισχύει μόνο στις περιπτώσεις όπου το άτομο έχει μια νόμιμη προσδοκία να απολαμβάνει αυτή την ιδιωτικότητα (“*legitimate expectation of privacy*”³⁴¹). Η έννοια της προσδοκώμενης ιδιωτικότητας έχει συρρικνωθεί εξαντλητικά, ώστε να αποκλείονται όλες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα άτομο έχει μεταβιβάσει εκουσίως προσωπικές πληροφορίες σε τρίτους (όπως π.χ. πάροχοι τραπεζικών ή τηλεφωνικών υπηρεσιών), προτού οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου τις αποκτήσουν³⁴². Με αυτόν τον τρόπο αποκλείεται λοιπόν αποτελεσματικά ένα ευρύ πεδίο προσωπικών δεδομένων από την προστασία της τέταρτης τροπολογίας, όπως είναι οι ιστοσελίδες που τα άτομα έχουν επισκεφθεί, οι διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, οι τηλεφωνικοί αριθμοί που καλούνται, καθώς και δημόσια, τραπεζικά και εκπαιδευτικά προσωπικά αρχεία. Η Τέταρτη Τροποποίηση δεν ισχύει γενικά για αλλοδαπούς πολίτες³⁴³, όπως πολίτες της **ΕΕ** που δεν κατοικούν στις **ΗΠΑ** και παρά τα όριά της που συνοψίζονται παραπάνω, εφαρμόστηκε πρόσφατα από το δικαστικό σώμα σε μια απόφαση, που ερμηνεύθηκε ως η αρχή δημιουργίας ενός δυνητικού "δικαιώματος διαγραφής" παρωχημένων δεδομένων που κατέχουν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου³⁴⁴. Πέρα από το Σύνταγμα, θα γίνει αναφορά και στους σημαντικότερους νόμους προστασίας προσωπικών δεδομένων σε ποινικές υποθέσεις στις **ΗΠΑ** οι οποίοι είναι οι εξής: Privacy Act, Electronic Communications Privacy Act, Foreign Intelligence Surveillance Act , PATRIOT Act και USA FREEDOM Act.

---

³⁴⁰Για τηλεφωνικά αρχεία δες *Smith vs. Maryland*, 442 U.S. 735 (1979), για τραπεζικά δεδομένα δες *United States vs. Miller*, 425 U.S. 435 (1976)

³⁴¹ *Katz vs. United States*, 389 U.S. 347 (1967)

³⁴² υποστηρίζεται ότι τα δικαστήρια μπορούν να εξετάσουν λεπτομερώς αυτή την ευρεία απαλλαγή υπό το φως του μεταβαλλόμενου ηλεκτρονικού και τεχνικού περιβάλλοντος, βλ. *ACLU vs. Clapper*, No. 14-42 (2nd Cir. May 7, 2015). Ωστόσο, αυτή η εξέλιξη δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί στην πράξη

³⁴³ *United States vs. Verdugo-Urquides*, 494 U.S. 1092 (1990)

³⁴⁴ *United States v. Ganius*, No. 12-240 (2d Cir. 2014). Δες επίσης *Fourth Amendment — Search and Seizure and Evidence Retention — Second Circuit Creates a Potential “Right to Deletion” of Imaged Hard Drives. — United States v. Ganius*, 755 F. 3d 125 (2d Cir. 2014), 128 Harv. L. Rev. 743, διαθέσιμο: <http://harvardlawreview.org/2014/12/united-states-v-ganias>.

Ο Privacy Act του 1974 αποσκοπεί στη ρύθμιση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις **ΗΠΑ**. Ρυθμίζει τη συλλογή, χρήση και παράθεση πολλών τύπων προσωπικών πληροφοριών, που περιγράφονται ως «αρχείο» που φυλάσσεται σε ένα άτομο «συμπεριλαμβανομένων, χωρίς περιορισμό, της εκπαίδευσης, των οικονομικών συναλλαγών, του ιατρικού και ποινικού ιστορικού ή του ιστορικού απασχόλησης» που περιέχει «το όνομά του ή έναν αριθμό, σύμβολο αναγνώρισης ή άλλο αναγνωριστικό στοιχείο που έχει εκχωρηθεί στο άτομο, όπως τα δακτυλικά/ηχητικά αποτυπώματα ή φωτογραφία³⁴⁵. Οι αποδέκτες του είναι κατ' αρχήν όλοι οι τύποι ομοσπονδιακών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου (αποκλείονται οι κρατικούς ή τοπικοί οργανισμοί και ιδιωτικοί φορείς)³⁴⁶. Η εφαρμογή του νόμου περιορίζεται στους πολίτες των **ΗΠΑ** ή τους αλλοδαπούς με μόνιμη κατοικία στις **ΗΠΑ**³⁴⁷ (ως εκ τούτου, αποκλείονται οι πολίτες της **ΕΕ**, εκτός εάν διαμένουν μόνιμα στις **ΗΠΑ**).

Σύμφωνα με την παράγραφο 552a(b), "κανένας οργανισμός δεν αποκαλύπτει κανένα αρχείο το οποίο περιέχεται σε σύστημα αρχείων, με οποιοδήποτε μέσο επικοινωνίας σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή σε άλλο φορέα, εκτός κατόπιν γραπτής αίτησης ή με προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση του ατόμου στον οποίο το ρεκόρ αναφέρεται." Ένα άτομο απολαμβάνει το δικαίωμα πρόσβασης και αναθεώρησης των δεδομένων του και την απόκτηση αντιγράφων του. Επίσης μπορεί να ζητήσει την αναθεώρησή τους εάν πιστεύει ότι τα δεδομένα δεν είναι ακριβή, συναφή, έγκαιρα ή πλήρη. Ωστόσο, η πρόσβαση αποκλείεται για δέκα ρητά αναφερόμενες περιπτώσεις πληροφοριών³⁴⁸ από τις οποίες θα αναφερθούν μόνο εκείνες που είναι σχετικές με την παρούσα εργασία:

- 1) πληροφορίες που αφορούν στη CIA (π.χ. πολυγραφικά αρχεία, μέθοδοι συλλογής πληροφοριών, αρχεία σχετικά με τις εγκαταστάσεις, την οργάνωση και λειτουργία του οργανισμού ή έγγραφα που παρέχονται από ξένες κυβερνήσεις)³⁴⁹
- 2) πληροφορίες που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε ποινικές διαδικασίες³⁵⁰

---

³⁴⁵ 5 U.S.C. § 552a(a)(4)

³⁴⁶ 5 U.S.C. § 552a(a)(1)

³⁴⁷ 5 U.S.C. § 552a(a)(2)

³⁴⁸ 5 U.S.C. § 552a(d)(5), 5 U.S.C. § 552a (j)(1), 5 U.S.C. § 552a (j)(2), 5 U.S.C. § 552a (k)(1), 5 U.S.C. § 552a (k)(2), 5 U.S.C. § 552a (k)(3), 5 U.S.C. § 552a (k)(4), 5 U.S.C. § 552a (k)(5), 5 U.S.C. § 552a (k)(6), 5 U.S.C. § 552a(k)(7)

³⁴⁹ 5 U.S.C. § 552a (j)(1)

³⁵⁰ 5 U.S.C. § 552a (j)(2)

- 3) πληροφορίες που είναι διαβαθμισμένης σημασίας βάσει εκτελεστικής εντολής του Προέδρου για λόγους εθνικού συμφέροντος³⁵¹.
- 4) πληροφορίες που αφορούν άτομα για τα οποία υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι παρανομούν³⁵²
- 5) πληροφορίες που αφορούν στην προστασία του Προέδρου ή άλλου προσώπου σύμφωνα με το Τμήμα 3056 του Τίτλου 18³⁵³

Για λόγους διαφάνειας κάθε οργανισμός υποχρεούται να ενημερώνει τα άτομα από τα οποία ζητά δεδομένα σχετικά με την έγκριση μιας τέτοιας αίτησης, τον κύριο σκοπό της συλλογής δεδομένων, τις συνήθεις χρήσεις και τις επιπτώσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν αυτά τα άτομα, ενώ οι οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι να διατηρούν στα αρχεία τους μόνο τις πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές και απαραίτητες για την επίτευξη ενός σκοπού του οργανισμού που προέρχεται είτε από το νόμο είτε από εκτελεστικό διάταγμα του Προέδρου³⁵⁴. Τέλος, μια επίσης σημαντική διάταξη προβλέπει την υποχρέωση των οργανισμών να διατηρούν την ασφάλεια και την εμπιστευτικότητα των αρχείων³⁵⁵ (ρύθμιση σχετικά με τις περιόδους διατήρησης δεδομένων δεν υπάρχει, αυτό όμως θα αλλάξει με τον Wiretap Act³⁵⁶).

Γενικότερα, υπάρχουν τρεις διαφορετικές μέθοδοι για τη συλλογή προσωπικών πληροφοριών σε ένα συνηθισμένο πλαίσιο ποινικής έρευνας:

- είτε μέσω της πρόσβασης σε ιδιωτικές βάσεις δεδομένων και σε διαδικτυακούς τόπους
- είτε μέσω διοικητικών κλητεύσεων για την προσκόμιση εγγράφων
- είτε μέσω δικαστικών εντολών στο πλαίσιο του ECPA

Η χρήση του πρώτου μέσου, φαίνεται να είναι ως επί το πλείστον εκείνη που χρησιμοποιείται κατά κόρον, αλλά δεν ρυθμίζεται επαρκώς νομικά. Η δεύτερη δυνατότητα, οι κλήσεις, είναι

---

³⁵¹ 5 U.S.C. § 552a (k)(1)

³⁵² 5 U.S.C. § 552a (k)(2) “so long as the investigation was “realistically based on a legitimate concern that federal laws have been or may be violated or that national security may be breached” the records may be considered law enforcement records” *Vymetalik v. FBI* 785 F.2d στο 1098

³⁵³ 5 U.S.C. § 552a (k)(3)

³⁵⁴ 5 U.S.C. § 552a(e)(1)

³⁵⁵ 5 U.S.C. § 552a(e)(10)

³⁵⁶ 18 U.S.C. § 2518 (5)

δεσμευτικές εντολές, οι οποίες μπορούν να εκδοθούν μεταξύ άλλων για τη συλλογή δεδομένων από διοικητικές αρχές, ενώ οι όροι για τη χρήση τέτοιων μέσων συνήθως απαιτούν έναν ελάχιστο βαθμό σχέσης μεταξύ των πληροφοριών και του σκοπού της έρευνας. Το τρίτο και τελευταίο μέσο παρέχεται από τον Electronic Communications Privacy Act ο οποίος αποτελείται από τους επιμέρους Wiretap Act, Stored Communications Act, Pen Register Act και περιλαμβάνει όρους για την ηλεκτρονική επιτήρηση, παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων στο πλαίσιο ποινικών ερευνών³⁵⁷. Παρόλο που ο Wiretap Act φαίνεται να συνεπάγεται το υψηλότερο επίπεδο προστασίας για τα άτομα και οι υπόλοιπες πράξεις περιέχουν εξίσου ορισμένα βασικά δικαιώματα. Το σημαντικό σημείο πάντως είναι ότι οι αρχές επιβολής του νόμου προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στα δεδομένα χρειάζονται είτε δικαστική απόφαση, είτε ένταλμα έρευνας, είτε μια διοικητική ή δικαστική κλήτευση³⁵⁸. Επιπλέον οι Wiretap Act και Stored Communication Act προβλέπουν την ενημέρωση του υποκειμένου (αφού πρώτα ολοκληρωθεί η διαδικασία παρακολούθησης)³⁵⁹. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις (π.χ. υποψίες για τρομοκρατία), υπάρχει η δυνατότητα το FBI να αποκτήσει δεδομένα για τα οποία δεν έχει συναινέσει εξ αρχής το υποκείμενο από διάφορους ιδιωτικούς παρόχους μέσω των λεγόμενων National Security Letters-NSL³⁶⁰. Ωστόσο, τέτοια αιτήματα δεν μπορούν να εκτελεστούν, εάν το ύποπτο άτομο είναι πολίτης των ΗΠΑ και η έρευνα βασίζεται αποκλειστικά σε δραστηριότητες που προστατεύονται από την Πρώτη Τροποποίηση του Συντάγματος³⁶¹. Το FBI μπορεί να απαγορεύσει στον πάροχο υπηρεσιών να ενημερώσει οποιοδήποτε άλλο άτομο σχετικά με το αίτημα (με εξαίρεση έναν δικηγόρο για να λάβει νομικές συμβουλές)³⁶² καθώς και να διανείμει τις πληροφορίες που έχουν ληφθεί σε άλλες υπηρεσίες, εφόσον αυτό προβλέπεται από συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές ή εάν "αυτές οι πληροφορίες είναι σαφώς σχετικές με τις εξουσιοδοτημένες ευθύνες αυτού του οργανισμού"³⁶³. Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εγγυήσεις του ECPA ισχύουν εξίσου για όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους³⁶⁴. Ωστόσο, όσον αφορά τα αιτήματα NSL σχετικά με τις έρευνες στο

---

³⁵⁷ 18 U.S.C. Chapters 119 (18 U.S.C. 2510 et seq.), 121 (18. U.S.C. 2701 και παρακάτω) και 206 (18 U.S.C. 3121 και παρακάτω)

³⁵⁸ 18 U.S.C. § 2518; 18 U.S.C. § 2703; 18 U.S.C. § 3122 (ενδεικτικά)

³⁵⁹ 18 U.S.C. § 2518 (8) (d) 18 U.S.C. § 2703 (b)

³⁶⁰ Stored Communication Act (18 U.S.C. 2709), Right to Financial Privacy Act [12 U.S.C. § 3414(a)(2)] και Fair Credit Reporting Act [15. U.S.C. § 1681u], [15. U.S.C. § 1681v(a)]

³⁶¹ 18 U.S.C. § 2709(b)

³⁶² 18 U.S.C. § 2709(c)

³⁶³ 18 U.S.C. § 2709(e)

³⁶⁴ *Suzlon Enegrgy Ltd. v. Microsoft Corp.*, 671 F.3d 726, 729 (9th Cir. 2011)

πλαίσιο της Πρώτης Τροποποίησης του Συντάγματος, ο νόμος Stored Communication κάνει διάκριση μεταξύ των αμερικανικών και των μη αμερικανικών προσώπων.

Όσον αφορά στον Foreign Intelligence Surveillance Act-FISA, οι σημαντικότερες διατάξεις που αφορούν στις νόμιμα επιτρεπόμενες δράσεις της κυβέρνησης, βρίσκονται στον Τίτλο 50, Κεφάλαιο 36 του Αμερικανικού Κώδικα. Ειδικότερα, επιτρέπεται η πρόσβαση σε συγκεκριμένες επιχειρηματικές πληροφορίες σε έρευνες για την τρομοκρατία³⁶⁵, η παρακολούθηση των μετα-δεδομένων³⁶⁶ (“metadata surveillance”) καθώς και η συλλογή πληροφοριών ξένης προέλευσης οποιουδήποτε τύπου (και οποιουδήποτε περιεχομένου) σε οποιοδήποτε μη-αμερικανικό πρόσωπο που πιστεύεται ότι βρίσκεται εκτός των *ΗΠΑ*³⁶⁷. Η πρώτη και τρίτη δράση περιλαμβάνονται και στον PATRIOT Act³⁶⁸.

Μια απαραίτητη προϋπόθεση για τη συλλογή πληροφοριών είναι η έγκριση ενός δικαστή. Μόνο εάν η δικαστική αρχή διαπιστώνει ότι η αίτηση του FBI πληροί τις αναγκαίες απαιτήσεις μπορούν να προσεγγιστούν τα δεδομένα. Για να είναι επιτυχής, η αίτηση πρέπει να έχει ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο³⁶⁹. Σχετικά με αυτό το περιεχόμενο, η θέσπιση του νόμου Freedom τονίζει ότι σε όλες τις περιπτώσεις, ο FBI πρέπει να παρουσιάσει “συγκεκριμένο όρο επιλογής” (specific selection term) στην αίτησή του για εντολή αναζήτησης. Η προϋπόθεση αυτή ισχύει ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και αποσκοπεί στην αποτροπή μαζικής συλλογής δεδομένων εντός των ΗΠΑ. Ουσιαστικά ένας “συγκεκριμένος όρος επιλογής” σημαίνει έναν όρο που προσδιορίζει συγκεκριμένα ένα άτομο, λογαριασμό, προσωπική συσκευή, διεύθυνση ή οποιοδήποτε άλλο προσωπικό αναγνωριστικό στοιχείο. Ο Freedom Act έχει τροποποιήσει κι άλλες διατάξεις των FISA και PATRIOT Act, για παράδειγμα σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ιδιωτικές εταιρείες οφείλουν να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες στο FBI χωρίς προηγούμενη έγκριση από δικαστή. Εντούτοις, απαιτείται εκ των υστέρων δικαστικός έλεγχος³⁷⁰. Επιπλέον σχετικά με το αίτημα για υποκλοπές κλήσεων, η δικαστική απόφαση που επιτρέπει την παραγωγή αρχείων

---

³⁶⁵ 50 U.S.C. § 1861

³⁶⁶ 50 U.S.C. § 1842

³⁶⁷ 50 U.S.C. § 1881(a)

³⁶⁸ για τη διάταξη 50 U.S.C. § 1861 δεξ PATRIOT Act-Section 215 και για τη διάταξη 50 U.S.C. § 1881(a) δεξ PATRIOT Act-Section 702

³⁶⁹ 50 U.S.C. § 1861 (β) (2)

³⁷⁰ Freedom Act-Section 102(i)(3)

λεπτομερειών κλήσεων σε καθημερινή βάση δεν θα πρέπει υπερβαίνει μια περίοδο 180 ημερών³⁷¹.

Ο Freedom Act δεν αλλάζει και πολλά πράγματα στις παρακολουθήσεις ατόμων που θεωρούνται κάτοικοι των ΗΠΑ³⁷². Το υποκεφάλαιο VI του Κεφαλαίου 36 αφορά τη συλλογή πληροφοριών για τους αλλοδαπούς πολίτες σε ξένο έδαφος, αντιπροσωπεύοντας τη νομική βάση για τα προγράμματα μαζικής παρακολούθησης της NSA, όπως το PRISM³⁷³. Επιπλέον η συλλογή ξένων δεδομένων δεν περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο τύπο πληροφοριών³⁷⁴, ενώ οι τυχαία ληφθείσες πληροφορίες μπορούν να διανεμηθούν στις αρχές επιβολής του νόμου όταν υποδεικνύει συμμετοχή σε δραστηριότητες που ενδέχεται να παραβιάζουν ομοσπονδιακούς, κρατικούς, ή τοπικούς νόμους.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η διατήρηση δεδομένων συνίσταται στη συλλογή δεδομένων κίνησης και τοποθεσίας (μεταδεδομένα), χωρίς να υπάρχει αρχική υποψία εγκληματικής δραστηριότητας ή δικαστικής παρέμβασης, για μεταγενέστερη χρήση για σκοπούς επιβολής του νόμου. Διαφέρει από την παρακολούθηση του περιεχομένου των επικοινωνιών (υποκλοπή κλήσεων) ή την “κλασική” διατήρηση των δεδομένων, σύμφωνα με την οποία οι αρχές διατηρούν τα δεδομένα συγκεκριμένων ατόμων που θεωρούνται ύποπτα για εγκλήματα³⁷⁵.

Οι εγγυήσεις προστασίας δεδομένων υφίστανται σε επίπεδο ευρωπαϊκού πρωτογενούς δικαίου από το 2009, όταν η Συνθήκη της Λισαβόνα τέθηκε σε ισχύ. Το άρθρο 16 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται ρητά στο ατομικό

---

³⁷¹ Freedom Act-Section 101(b)(3)

³⁷² 50 U.S.C. § 1881. Η Presidential Policy Directive 28 αντιθέτως περιελάμβανε ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη μαζική συλλογή δεδομένων, τα στοιχεία αναλογικότητας και ορισμένα μέτρα προστασίας της ιδιωτικής ζωής για τα άτομα που δεν είναι κάτοικοι των ΗΠΑ The White House, Presidential Policy Directive – Signals Intelligence Activities, <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/01/17/presidential-policy-directive-signals-intelligence-activities>

³⁷³ Caspar Bowden, *The US surveillance programmes and their impact on EU citizens' fundamental rights*, PE 474.405, σελ.13

³⁷⁴ Ο ορισμός των ξένων πληροφοριών βρίσκεται στην Εκτελεστική Εντολή 12333- § 3.5 (e)

³⁷⁵ E. Guild and S. Carrera, “*The Political and Judicial Life of Metadata: Digital Rights Ireland and the Trail of the Data Retention Directive*”, CEPS Liberty and Security in Europe Papers No.65 (May 29, 2014). Επίσης βλ. *Practical differences between data retention and data preservation* https://www.unodc.org/cld/lessons-learned/fin/practical_differences_between_data_retention_and_data_preservation.html?&tmpl=cyb

δικαίωμα προστασίας των δεδομένων και καθορίζει διάφορους διαδικαστικούς κανόνες. Επιπλέον, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CFR) περιλαμβάνει τα άρθρα 7 και 8, τα οποία διασφαλίζουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων για *όλους*³⁷⁶. Τα άρθρα 7 και 8 του CFR είναι αλληλένδετα και αντικατοπτρίζουν το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, ιδίως το άρθρο 7 (CFR), το οποίο έχει παρόμοια διατύπωση. Το πεδίο εφαρμογής του περιλαμβάνει το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και τις επικοινωνίες. Το άρθρο 8 του CFR ξεχωρίζει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και θεσπίζει το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων³⁷⁷, ενώ το άρθρο 8 (1) του CFR αναγνωρίζει ρητώς το αυτόνομο δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με το οποίο “τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται σε δίκαιη επεξεργασία για συγκεκριμένες περιπτώσεις και σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή άλλη νόμιμη βάση που καθορίζεται από το νόμο”. Το ίδιο το ΔΕΕ επιβεβαιώνει τη στενή σχέση μεταξύ CFR και ΕΣΔΑ:

“[...] the right to respect for private life with regard to the processing of personal data, recognised by Articles 7 and 8 of the Charter, concerns any information relating to an identified or identifiable individual [...] and the limitations which may lawfully be imposed on the right to the protection of personal data correspond to those tolerated in relation to Article 8 of the Convention (ECHR)³⁷⁸”.

Οποιοδήποτε είδους περιορισμός αυτών των δικαιωμάτων θα πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 52 (1) CFR, να προβλέπεται από το νόμο, να σέβεται την ουσία αυτών των δικαιωμάτων, να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή να είναι απαραίτητος και να ανταποκρίνεται πραγματικά στους στόχους του γενικού συμφέροντος της Ένωσης ή να είναι απαραίτητος για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των υπολοίπων ανθρώπων.³⁷⁹

---

³⁷⁶ Charter of Fundamental Rights of the European Union, OJ C 83, 30.3.2010, σσ. 389 – 403. Η Directive 95/46/EC αναφέρεται αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα

³⁷⁷ ουσιαστικά βασίζεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, στο άρθρο 286 της Συνθήκης ΕΚ, στην οδηγία 95/46 / ΕΚ και στη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης

³⁷⁸ CJEU, υποθέσεις C-92/09 και C-93/09, *Volker und Markus Schecke and Eifert*, Judgment of the Court of 9 November 2010, παρ.52. Επίσης βλ. CJEU, Case C-94/00 *Roquette Frères*, Judgment of the Court of 22 October 2002, παρ. 29

³⁷⁹ Κατά την επαλήθευση του κατά πόσον ένας περιορισμός δικαιολογείται ουσιαστικά και είναι επαρκώς ισορροπημένος ώστε να είναι σύμφωνος με τον Χάρτη, το Δικαστήριο συνήθως απαντά σε αυτά τα ερωτήματα. Βλ. CJEU, C-293/12 και C-594/12 *Digital Rights Ireland*, CJEU, C-92/09 και C-93/09 *Schecke*

Η **ΕΕ** έχει θεσπίσει σε δεύτερο επίπεδο αρκετές σημαντικές Αποφάσεις και Οδηγίες. Η Οδηγία 95/46/EC³⁸⁰ δημιούργησε ένα πλαίσιο προστασίας, επιτρέποντας παράλληλα στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα παρέκκλισης που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση θεμελιωδών συμφερόντων όπως η εθνική και δημόσια ασφάλεια ή η επιβολή του νόμου. Ο Κανονισμός 45/2001 θεσπίζει τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων στα θεσμικά όργανα της **ΕΕ** - καθώς και τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων³⁸¹. Η Οδηγία 2002/58/ΕΚ προβλέπει πρόσθετους κανόνες προστασίας δεδομένων για τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και τις υπηρεσίες διαδικτύου³⁸². Μέχρι και το 2004, τα κράτη δυσκολεύονταν να καταλήξουν σε μια κοινή κατεύθυνση και ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο ως προς τη διατήρηση των δεδομένων³⁸³. Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στη Μαδρίτη (2004) και στο Λονδίνο (2005), ωστόσο, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις επιθυμούσαν να ενισχύσουν τους κρατικούς μηχανισμούς παρακολούθησης, προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικότερα η τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα³⁸⁴. Τον Απρίλιο του 2004 μια ομάδα κρατών μελών πρότειναν την έγκριση μιας ευρείας Απόφασης-Πλαίσιο υπό τον τρίτο πυλώνα η οποία θα περιλάμβανε εναρμονισμένους κανόνες σχετικά με τη διατήρηση, πρόσβαση και ανταλλαγή δεδομένων επικοινωνιών για σκοπούς επιβολής του νόμου. Μετά από γνωμοδότηση της νομικής υπηρεσίας του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την αδυναμία έγκυρης έγκρισης του μέτρου³⁸⁵, η Επιτροπή συνέταξε

---

³⁸⁰ εφαρμόζεται στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων και σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που αποτελούν μέρος ενός συστήματος αρχαιοθήτησης. Η Οδηγία ορίζει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ως κάθε πληροφορία που σχετίζεται με ένα "αναγνωρισμένο ή αναγνωρίσιμο φυσικό πρόσωπο". Επίσης βλ. άρθρο 13 παρ. 1

³⁸¹ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε Πρόταση υπό συζήτηση η οποία θα καταργήσει τον Κανονισμό μόλις τεθεί σε ισχύ: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Union institutions, bodies, offices and agencies and on the free movement of such data, and repealing Regulation (EC) No 45/2001 and Decision No 1247/2002/EC, COM/2017/08 final - 2017/02 (COD)

³⁸² Επιτρέπει όμως στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μέτρα διατήρησης δεδομένων για περιορισμένο χρονικό διάστημα, εάν αυτά είναι "απαραίτητα, κατάλληλα και ανάλογα εντός μιας δημοκρατικής κοινωνίας" (άρθρο 15 (1)). Η Οδηγία θα καταργηθεί μετά από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέσπιση Κανονισμού στις 10 Ιανουαρίου 2017 η οποία βρίσκεται υπό συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council concerning the respect for private life and the protection of personal data in electronic communications and repealing Directive 2002/58/EC (Regulation on Privacy and Electronic Communications) COM/2017/010 final - 2017/03 (COD)

³⁸³ Το 2004, 15 κράτη μέλη δεν διέθεταν νόμους σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων. Όταν υπήρχαν τέτοιοι νόμοι, στο ήμισυ των περιπτώσεων, δεν υπήρχαν μέτρα εφαρμογής ενώ στο άλλο ήμισυ, το πεδίο εφαρμογής και οι περίοδοι διατήρησης ήταν εξαιρετικά διαφορετικές. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οδηγία Διατήρησης Δεδομένων, MEMO / 05/328

³⁸⁴ The Hague Programme on strengthening freedom, security and justice in the European Union [2005] OJ C53/1, European Council Declaration on combating terrorism, 7906/04 JAI, 100 και European Council Presidency Conclusions of June 16 and 17, 10255/1/05 REV 1, 5

³⁸⁵ "EU: Data Retention proposal partly illegal, say Council and Commission lawyers" (April 2005), Statewatch News Online, <http://www.statewatch.org/news/2005/apr/02eu-data-retention.htm>

εναλλακτική πρόταση για οδηγία, η οποία επιδιώκει μόνο την εναρμόνιση των κανόνων που επιβάλλουν υποχρεώσεις διατήρησης δεδομένων στους παρόχους υπηρεσιών του ιδιωτικού τομέα. Με αυτόν τον τρόπο, θα μπορούσε να βασιστεί στις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με την εσωτερική αγορά³⁸⁶. Το 2006 λοιπόν, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο ενέκριναν την Data Retention Directive³⁸⁷ σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν χρησιμοποιούν αποθηκευμένα δεδομένα για την έρευνα και δίωξη σοβαρών εγκλημάτων, υποχρεώνοντας τους παρόχους ηλεκτρονικών επικοινωνιών να διατηρούν όλα τα δεδομένα κίνησης και θέσης για τουλάχιστον έξι μήνες και μέχρι και δύο έτη³⁸⁸. Ωστόσο, η Οδηγία δεν ρυθμίζει τη χρήση, την πρόσβαση και την ανταλλαγή των δεδομένων που διατηρούνται.

Η Απόφαση-Πλαίσιο 2008/977 του Συμβουλίου, σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις περιορίστηκε στην επεξεργασία δεδομένων που διαβιβάστηκαν μεταξύ αρχών διαφορετικών κρατών μελών, με αποτέλεσμα να μην συμπεριληφθούν τα εγχώρια δεδομένα. Με τη νέα Οδηγία όμως θα πραγματοποιηθεί πλήρης εναρμόνιση των εθνικών κανόνων με τους στόχους της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης και του υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων, σύμφωνα με τον Χάρτη της **ΕΕ**³⁸⁹. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι και αρκετές υποθέσεις στο ΔΕΕ όσον αφορά στην ερμηνεία της προστασίας προσωπικών δεδομένων, μερικές από τις οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω³⁹⁰.

---

³⁸⁶ άρθρο 114 της ΣΛΕΕ. Επίσης βλ. Commission Staff Working Paper, “*Projet de décision-cadre sur la conservation des données—Analyse juridique*” SEC(2005) 420, σελ.2

³⁸⁷ Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC

³⁸⁸ Elspeth Guild, Sergio Carrera, *The Political and Judicial Life of Metadata: Digital Rights Ireland and the Trail of the Data Retention Directive*, CEPS Liberty and Security in Europe Papers No. 65

³⁸⁹ Directive (EU) 2016/680 of 27 April 2016 on personal data protection in criminal justice of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA

³⁹⁰ για όλες τις υποθέσεις του ΔΕΕ σχετικά με την προστασία δεδομένων από το 2000 μέχρι και το 2015 βλ. Laraine Laudati, Summaries of EU Court Decisions Relating to Data Protection 2000-2015, OLAF & Data Protection Officer https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/caselaw_2001_2015_en.pdf

Schwarz C-291/12³⁹¹

Ο Κανονισμός 2252/2004 του Συμβουλίου θέσπισε εναρμονισμένα χαρακτηριστικά ασφαλείας για τα διαβατήρια **EE**, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν δύο δακτυλικά αποτυπώματα³⁹². Ο κ. Schwarz, Γερμανός πολίτης, ζήτησε διαβατήριο, αλλά αρνήθηκε να συμπεριλάβει δακτυλικά αποτυπώματα. Υποστήριξε ότι η υποχρέωση λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων συνιστά σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων του που απορρέουν από τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη. Ενώ το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα αρχεία δακτυλικών αποτυπωμάτων αποτελούν ασφαλώς προσωπικά δεδομένα, δεν διαπίστωσε παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων, αναγνωρίζοντας για πρώτη φορά την πρόληψη της παράνομης εισόδου στην **EE** ως στόχο γενικού ενδιαφέροντος³⁹³. Επιπλέον υποστήριξε ότι η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων είναι πάντοτε ορατή για τους άλλους και κατά συνέπεια είναι "... όχι μια πράξη στενής φύσης", ούτε "προκαλεί ιδιαίτερη σωματική ή πνευματική δυσφορία στο προσβεβλημένο άτομο ..." ³⁹⁴. Το επιχείρημα αυτό θα αλλάξει στις επόμενες αποφάσεις του Δικαστηρίου αφού αυτή η έλλειψη "άμεσης επίδρασης" των παράνομων μέτρων αποτελεί μια από τις δυσκολίες στην εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις απόκτησης προσωπικών πληροφοριών δεν υφίσταται άμεση ή σωματική βλάβη³⁹⁵.

Google v. Spain C-131/12

Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι ένα άτομο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει την απομάκρυνση των συνδέσμων στη μηχανή αναζήτησης της Google σχετικά με τα προσωπικά του στοιχεία, ακόμη και αν αυτές οι πληροφορίες είναι σωστές, διότι το δικαίωμα του αιτούντος στην ιδιωτική ζωή όσον αφορά την επεξεργασία των μεταφερόμενων προσωπικών του δεδομένων από τη μηχανή αναζήτησης θεωρείται πρωταρχικής σημασίας σε σχέση με τα απλά οικονομικά συμφέροντα της Google που διακυβεύονται: *"the activity of a search engine is therefore liable to affect significantly, and additionally compared with that of the publishers of websites, the fundamental rights to privacy and to the protection of personal*

---

³⁹¹ αφορούσε την αποθήκευση και την επακόλουθη χρήση των αρχείων δακτυλικών αποτυπωμάτων στα διαβατήρια

³⁹² Article 1, Council Regulation (EC) No 2252/2004 of 13 December 2004 on standards for security features and biometrics in passports and travel documents issued by Member States, OJ L 385, 29.12.2004, σσ.1–6

³⁹³ CJEU, C-291/12 Schwarz, παρα. 37

³⁹⁴ CJEU, C-291/12 Schwarz, παρα. 48

³⁹⁵ CJEU, C-293/12 και C-594/12 Digital Rights Ireland, παρα. 33

*data... ”.³⁹⁶ Ένα επίσης σημαντικό σημείο στην απόφαση αυτή είναι η επιβεβαίωση ότι όλα τα δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων και των τραπεζικών πληροφοριών) που αφορούν πολίτες της **ΕΕ** και υποβάλλονται σε επεξεργασία ή αποθηκεύονται στις **ΗΠΑ**, προστατεύονται από το δίκαιο της **ΕΕ** εάν ο φορέας εκμετάλλευσης έχει “εγκαταστάσεις” στην **ΕΕ**.*

Digital Rights Ireland and Seitlinger and Others- C-293/12 και C-594/12

Η υπόθεση προέρχεται από μια μαζική εναντίωση περισσότερων από 11.000 πολιτών της Αυστρίας κατά τμήματα του εθνικού νόμου περί τηλεπικοινωνιών που ουσιαστικά ενσωματώνει την Οδηγία περί διατήρησης δεδομένων³⁹⁷ (ο αιτών στην περίπτωση της Ιρλανδίας ήταν η ΜΚΟ "Digital Rights Ireland" όπου και έθεσε μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με τη συμβατότητα της Οδηγίας με τα θεμελιώδη δικαιώματα και συγκεκριμένα το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των προσωπικών δεδομένων³⁹⁸). Το Δικαστήριο στην απόφασή του δηλώνει πως η Οδηγία είναι πλήρως άκυρη και εξηγεί τους λόγους. Αρχικά παρατηρεί πως η Data Retention Directive "επιτρέπει την εξαγωγή πολύ συγκεκριμένων συμπερασμάτων σχετικά με την ιδιωτική ζωή των προσώπων των οποίων τα δεδομένα είχαν διατηρηθεί"³⁹⁹ τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ελευθερία της έκφρασης, αλλά έκρινε ότι «άμεσα και συγκεκριμένα» επηρέασαν το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή (άρθρο 7 CFR) και την προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 8 CFR)⁴⁰⁰. Ακολουθώντας προσεκτικά τη συλλογιστική του ΕΔΔΑ στην υπόθεση *S* και *Marper*⁴⁰¹, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση “in view of the important role played by the protection of personal data in the light of the fundamental right to respect for private life [...], the EU legislature’s discretion [was] reduced, with the result that review of that discretion should be strict”⁴⁰². Το Δικαστήριο συνεχίζει ότι η Οδηγία εφαρμόστηκε

³⁹⁶ CJEU, C-131/12 Google Spain, παρ. 37-38

³⁹⁷ Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC

³⁹⁸ Opinion of A.G. Cruz Villalón in Digital Rights Ireland (C-293/12) [2013] E.C.R. I-845

³⁹⁹ Digital Rights Ireland (C-293/12) στο 27

⁴⁰⁰ Χωρίς λεπτομερή αιτιολογία, χαρακτήρισε τις παρεμβολές ως "ευρείες", "ιδιαίτερα σοβαρές" και "πιθανό να δημιουργήσουν στο μυαλό όλων το συναίσθημα ότι η ιδιωτική ζωή τους αποτελεί αντικείμενο συνεχούς επιτήρησης" Digital Rights Ireland (C-293/12) στα 34-37

⁴⁰¹ Case of *S. and Marper v. the United Kingdom* (Applications nos. 30562/04 και 30566/04)

⁴⁰² Digital Rights Ireland (C-293/12) στο 48

αδιακρίτως σε όλα τα άτομα και όλα τα μέσα ηλεκτρονικών επικοινωνιών καθώς και δεδομένα κίνησης χωρίς διαφοροποίηση, περιορισμό ή εξαίρεση το στόχο της καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας⁴⁰³ και δεν απαιτούσε οποιαδήποτε σχέση μεταξύ των προσώπων των οποίων τα δεδομένα επικοινωνίας διατηρήθηκαν και συγκεκριμένων απειλών για την ασφάλεια⁴⁰⁴. Επιπλέον δεν θέσπισε όρια, ούτε επέβαλε αντικειμενικά κριτήρια σχετικά με την πρόσβαση στα δεδομένα από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και την επακόλουθη χρήση τους για την επιβολή του νόμου⁴⁰⁵. Η συγκεκριμένη υπόθεση έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία καθώς αναπτύσσει τις παραμέτρους για επανεξέταση των νομοσχεδίων όταν διακυβεύονται θεμελιώδη δικαιώματα, εκχωρεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση μια νέα ευθύνη για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεσπίζει ένα αυστηρό κριτήριο ελέγχου που θα πρέπει να εφαρμόζεται στα κοινοτικά νομοθετικά μέτρα που παρεμβαίνουν σοβαρά στα ανθρώπινα δικαιώματα με την παράλληλη εφαρμογή αυστηρών ελέγχων αναλογικότητας στο πλαίσιο του Χάρτη.

Tele2 and Watson- C-203/15 και C-698/15

Μετά την υπόθεση Digital Rights Ireland , υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο δύο σχεδόν όμοιες αναφορές⁴⁰⁶ σε σχέση με τη γενική υποχρέωση που επιβάλλεται στη Σουηδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να διατηρήσουν τα δεδομένα που αφορούν στις επικοινωνίες αυτές, η διατήρηση των οποίων απαιτείτο από την ακυρωμένη Οδηγία 2006/24/EC. Το ΔΕΕ αρχικά διαπίστωσε ότι η Οδηγία 2002/58/EK όπως τροποποιήθηκε τελευταία το 2009, προβλέπει την εξαίρεση στα κράτη μέλη να περιορίσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην Οδηγία για λόγους εθνικής ασφάλειας, άμυνας, δημόσιας ασφάλειας ή για σκοπούς επιβολής του ποινικού κώδικα (Art.15(1)), επομένως κατέληξε ότι τα εθνικά μέτρα σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων για το σκοπό της καταπολέμησης σοβαρών εγκλημάτων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας⁴⁰⁷. Παρόλο όμως που αναγνώρισε ότι όλο και περισσότερο

---

⁴⁰³ Digital Rights Ireland (C-293/12) στο 57

⁴⁰⁴ Digital Rights Ireland (C-293/12) στο 58–59

⁴⁰⁵ Digital Rights Ireland (C-293/12) στο 61–65

⁴⁰⁶ Στη Σουηδία, η Tele2 Sverige (φορέας τηλεπικοινωνιών), αρνήθηκε να συνεχίσει να στέλνει δεδομένα πελατών στην Εθνική Αστυνομική Αρχή, η οποία άσκησε έπειτα αγωγή για μη συμμόρφωση με τα εθνικά πρότυπα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατατέθηκαν πολλές καταγγελίες ζητώντας την επανεξέταση της νομιμότητας ορισμένων τμημάτων της εθνικής νομοθεσίας που επέτρεψαν την αδιάκριτη συλλογή από ηλεκτρονικές επικοινωνίες

⁴⁰⁷ Joined Cases C- 203/15 και C- 698/15, Judgement of the Court, παρ. 69-74

βασίζομαστε στη σύγχρονη έρευνα και τις τεχνικές για την καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, ο στόχος αυτός δεν δικαιολογείται μέσα που χρησιμοποιήθηκαν εν προκειμένω⁴⁰⁸. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα δεδομένου ότι όλα τα δεδομένα όλων των χρηστών διατηρήθηκαν, ακόμη και εκείνων για τους οποίους δεν υπήρχε κανένα στοιχείο ικανό να υποδηλώνει ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να έχει μια σύνδεση, έστω και έμμεση ή απομακρυσμένη, με σοβαρές αξιόποινες πράξεις. Είναι επομένως απαραίτητο για τα δεδομένα που συλλέγονται, να αποκαλύπτουν μια σύνδεση με τον στόχο της καταπολέμησης σοβαρών εγκλημάτων. Πάνω σε αυτό το ΔΕΕ έκρινε ότι τα κράτη μέλη δεν απαγορεύεται να εισαχθούν εθνική νομοθεσία που να απαιτεί, ως προληπτικό μέτρο τη στοχοθετημένη διατήρηση δεδομένων θέσης και κυκλοφορίας υπό τον όρο ότι η διατήρηση των δεδομένων θα είναι περιορισμένη, όσον αφορά τις κατηγορίες των δεδομένων που πρέπει να διατηρηθούν, τα σχετικά μέσα επικοινωνίας, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και την περίοδο διατήρησής τους⁴⁰⁹. Επιπλέον δήλωσε ότι είναι "ουσιώδες" ότι η πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα θα πρέπει, εκτός από περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης, να υπόκειται σε εκ των προτέρων επανεξέταση είτε από δικαστήριο είτε από ανεξάρτητο φορέα. Τέλος, το ΔΕΕ έκρινε ότι η εθνική νομοθεσία πρέπει να προβλέπει τη διατήρηση εντός της **ΕΕ** και την αμετάκλητη καταστροφή των δεδομένων στο τέλος της περιόδου διατήρησής⁴¹⁰ (παρόλο που έδωσε τις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές, δεν κατέληξε σε συμπεράσματα σχετικά με την εν λόγω σουηδική και βρετανική νομοθεσία).

Περαιτέρω επεξεργασία όπως η πρόληψη, η διερεύνηση, η ανίχνευση μπορεί να επιτραπεί στη δίωξη ποινικών αδικημάτων⁴¹¹. Αν και, στην περίπτωση αυτή, η επεξεργασία πρέπει να παραμείνει αυστηρά εντός των ορίων της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας⁴¹². Επιπλέον τα δεδομένα που διαβιβάζονται σε άλλο κράτος μέλος, επιτρέπεται να επεξεργαστούν και για άλλους λόγους, εάν το κράτος μέλος που τα διαβιβάζει συμφωνεί με την επεξεργασία αυτή⁴¹³. Αυτό είναι σαφές όμως ότι αποτελεί μια πολύ σημαντική παρέκκλιση από την αρχή του περιορισμού του σκοπού, η οποία αποσυνδέει τα δεδομένα από τον αρχικό σκοπό της συλλογής. Όσον αφορά στη μεταφορά δεδομένων σε άλλο

---

⁴⁰⁸ *ibid* παρ. 103

⁴⁰⁹ *ibid* παρ. 108-111

⁴¹⁰ *ibid* παρ.122

⁴¹¹ Article 11 of Framework Decision 2008/977/JHA

⁴¹² Articles 11, 3 (2) of Framework Decision 2008/977/JHA

⁴¹³ Article 11 (d) of Framework Decision 2008/977/JHA

κράτος⁴¹⁴, οι Europol και Eurojust έχουν αναπτύξει το δικό τους σύστημα μεταφοράς, επιτρέποντας τη σύναψη συμφωνιών ανταλλαγής διαφόρων πληροφοριών με τρίτα κράτη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν παρέχουν επαρκές επίπεδο προστασίας στο πλαίσιο της Οδηγίας 95/46/EK⁴¹⁵.

Στο πλαίσιο της μεταφοράς δεδομένων σε τρίτο κράτος για ποινικές υποθέσεις, η καταλληλότητα του επιπέδου της προστασίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων. Η μεταφορά διευρύνει σημαντικά τον αριθμό των αρχών που έχουν πρόσβαση και ενδεχομένως μεταφέρουν περαιτέρω τα δεδομένα. Επιπλέον, τα δεδομένα διαβιβάζονται σε μια τελείως διαφορετική δικαιοδοσία, με αποτέλεσμα να καθίσταται όλο και πιο δύσκολη η εξασφάλιση απόλαυσης των ατομικών δικαιωμάτων. Τα ζητήματα αυτά γίνονται περισσότερο κατανοητά εάν εξετάσει κανείς τις προσπάθειες συνεργασίας *ΗΠΑ* και *ΕΕ* για την ανταλλαγή και παράλληλη προστασία προσωπικών δεδομένων.

Ενότητα 2: Συνεργασία ΗΠΑ-ΕΕ για την προώθηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων

Το κυριότερο πρόβλημα σύμφωνα με την *ΕΕ* ήταν ότι οι *ΗΠΑ* δεν διαθέτουν γενικά εφαρμοστέο νόμο που να ρυθμίζει τον τρόπο με τον οποίο επιτρέπεται στις επιχειρήσεις να επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα που κατέχουν. Ελλείπει λοιπόν μιας γενικής διαπιστευμένης επάρκειας προστασίας προσωπικών δεδομένων για τους μη Αμερικανούς πολίτες στις *ΗΠΑ*, έπρεπε να δημιουργηθεί ένα θεσμικό πλαίσιο για τη μεταφορά δεδομένων από τις χώρες της *ΕΕ* στις *ΗΠΑ* προκειμένου να διασφαλιστεί το ίδιο επίπεδο προστασίας και στις δυο άκρες του Ατλαντικού. Οι *ΗΠΑ* είχαν ήδη καταλήξει, αμέσως μετά τις τρομοκρατικές ενέργειες στη Νέα Υόρκη, στο ότι οι καταστάσεις με τα ονόματα των

---

⁴¹⁴ Εκτός από τη μεταφορά σε τρίτα κράτη, τα δεδομένα μπορούν επίσης να διαβιβάζονται σε ιδιώτες Article 14 of Framework Decision 2008/977/JHA και European Data Protection Supervisor, Third opinion on Framework Decision 2008/977/JHA, OJ 2007 C 139, 23.6.2007, παρ 34-36

⁴¹⁵ Council Decision 2009/935/JHA determining the list of third States and organisations with which Europol shall conclude agreements, OJ L 325, 11.12.2009, σσ. 12–13, Council Decision 2009/934/JHA of 30 November 2009 adopting the implementing rules governing Europol's relations with partners, including the exchange of personal data and classified information, OJ L 325, 11.12.2009 σσ. 6-11

επιβατών (Passenger Name Records-PNR) ήταν ανεκτίμητα εργαλεία για τη διερεύνηση και την αποτροπή των τρομοκρατικών επιθέσεων αλλά και άλλων μορφών σοβαρών εγκλημάτων. Το πλεονέκτημα τους έναντι των παρόμοιας χρήσης δεδομένων API⁴¹⁶ είναι ότι τα PNR περιλαμβάνουν περισσότερα στοιχεία, είναι διαθέσιμα νωρίτερα (72 ώρες πριν από μια προγραμματισμένη αναχώρηση) και μπορούν να διατηρηθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα (15ετή περίοδο διατήρησης, η οποία αποτελείται από μια 7ετή " ενεργό" περίοδο και μια 8ετή "λανθάνουσα" περίοδο⁴¹⁷) συνιστώντας κατ' αυτό τον τρόπο ένα σημαντικό μέσο για τη διενέργεια εκτιμήσεων επικινδυνότητας για τα άτομα, για την απόκτηση απόρρητων πληροφοριών, την πραγματοποίηση συσχετισμών μεταξύ γνωστών και αγνώστων ατόμων και την ανίχνευση αγνώστων εγκληματιών ή τρομοκρατών, δηλαδή προσώπων για τα οποία δεν υπάρχει αρχικά καμία υποψία, αλλά που θα μπορούσαν ενδεχομένως να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις αρχές επιβολής του νόμου⁴¹⁸

Την πρακτική των *ΗΠΑ* ακολούθησαν σύντομα ο Καναδάς και η Αυστραλία. Ως εκ τούτου, όταν οι τρεις χώρες ζήτησαν από τους αερομεταφορείς να διαβιβάσουν δεδομένα PNR σχετικά με τις πτήσεις με προορισμό το έδαφος τους, αυτοί βρέθηκαν σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση. Για τον λόγο αυτόν παρενέβη η Επιτροπή σε επίπεδο Ένωσης, η οποία αφού προέβη στην απαιτούμενη από τη σχετική νομοθεσία της *ΕΕ* προηγούμενη αξιολόγηση του επιπέδου προστασίας των δεδομένων που διαβιβάζονται από την Κοινότητα προς τις *ΗΠΑ*⁴¹⁹, άρχισε τη διαπραγμάτευση συμφωνίας με τις αμερικανικές αρχές σχετικά με τα δεδομένα PNR το 2003⁴²⁰, η οποία τελικά συνήφθη στις 28 Μαΐου 2004⁴²¹. Η Συμφωνία όμως τελικά τέθηκε άκυρη από το ΔΕΕ⁴²² λόγω έλλειψης νομικής αρμοδιότητας, αφού το περιεχόμενο τους δεν αφορά τον πρώτο πυλώνα και τη λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, αλλά αφορά ζήτημα, που

⁴¹⁶ Οδηγία 2004/82/E Κ του Συμβουλίου, EEL 261 της 6 .8 .2004 , σ. 24

⁴¹⁷ Συμφωνία με τις ΗΠΑ, EEL 204 της 4.8.2007 , σ. 17-25, παρ. VH

⁴¹⁸ COM (2007) 6 5 4 τελικό, Πρόταση Απόφασης-Πλαισίου του Συμβουλίου για τη χρήση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR) με σκοπό την επιβολή του νόμου, Βρυξέλλες, 6.11.2007. Επίσης για παραδείγματα ανάλυσης PNR που συνέβαλαν στη διερεύνηση σοβαρών μορφών διασυνοριακού εγκλήματος βλ. COM (2010)385 τελικό, Παράρτημα

⁴¹⁹ Απόφαση 2004/535/E Κ της Επιτροπής, της 14ης Μοάου 2004 , σχετικά με την ικανοποιητική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των επιβατών (Passenger Name Record) αεροπορικών μεταφορών, ο οποίος διαβιβάζεται στο Bureau of Customs and Border Protection (υπηρεσία τελωνείων και προστασίας των συνόρων) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, EEL 235 της 6.7.2004 , σελ 11 έως 22. Τα δεδομένα των PNR θα χρησιμοποιούνται αυστηρά για τους σκοπούς της αποτροπής και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και συναφών εγκλημάτων, άλλων σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία έχουν διεθνικό χαρακτήρα, και των αποδράσεων σ ε περίπτωση ενταλμάτων σύλληψης ή επιβολής ποινών φυλάκισης για τα ανωτέρω εγκλήματα.

⁴²⁰ Speech by Commissioner Bolkestein on EU/US talks on transfers of airline passengers' personal data of 16.12.2003

⁴²¹ Συμφωνία PNR 2004 EK -ΗΠΑ, EEL 183 της 20.5.2004 , σελ. 84

⁴²² CJEU, Joined cases C-317/04 και C-318/04, *Parliament v. Council*, Judgment of the Court of 30 May 2006

σχετίζεται με την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη και άπτεται της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας του τρίτου πυλώνα.

Η Απόφαση Safe Harbor⁴²³ αποτελεί μια ακόμα προσπάθεια συνεργασίας, με τον ιδιωτικό αυτή τη φορά, τομέα. Ουσιαστικά δημιούργησε έναν μηχανισμό “αυτο-πιστοποίησης” για εταιρείες των **ΗΠΑ** που μεταφέρουν δεδομένα στην **ΕΕ** ο οποίος λειτουργεί ως εξής: παρεκκλίνοντας από τις συνήθεις τυπικές απαιτήσεις των αποφάσεων επάρκειας, η Απόφαση αποδέχεται «αρχές» και «συχνές ερωτήσεις», που εκδόθηκαν από το Υπουργείο Εμπορίου των **ΗΠΑ** και προσαρτήθηκαν σε αυτή, ως εγγυήσεις για ένα επαρκές επίπεδο προστασίας και επιτρέπει στις αμερικανικές εταιρείες να μεταφέρουν δεδομένα από την **ΕΕ** στις ΗΠΑ. Το 2013, αφού αποκαλύφθηκε ότι οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών απέκτησαν πρόσβαση σε μαζικά ποσά δεδομένων που μεταφέρθηκαν στις **ΗΠΑ** από εταιρείες που περιλαμβάνονται στην Απόφαση Safe Harbor, η Επιτροπή εξέδωσε έναν κατάλογο 13 συστάσεων που θα βελτίωναν το υφιστάμενο καθεστώς και θα ξεκινούσαν διαπραγματεύσεις για ένα νέο και πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο⁴²⁴.

Τα προβλήματα σε αυτή τη θεσμική συνεργασία όμως είναι και άλλα. Αρχικά, ενώ η νομοθεσία της **ΕΕ** για την προστασία των δεδομένων ακολουθεί την προσέγγιση κατά την οποία γενικά η επεξεργασία δεδομένων απαγορεύεται, εκτός εάν δεν συμμορφώνεται με μια από τις εξαιρέσεις που την επιτρέπει, η Απόφαση καθορίζει το αντίθετο. Η επεξεργασία εξαρτάται από την εφαρμογή της ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων σχετικά με τη επεξεργασία και την αρχή της επιλογής, η οποία μετατρέπει τη γενική απαγόρευση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε μια γενική άδεια για επεξεργασία. Η αρχή της ειδοποίησης, διατυπώνεται κατά τρόπο που αφήνει σημαντικά περιθώρια στις επιχειρήσεις όταν την εφαρμόζουν⁴²⁵. Στην πράξη, οι εταιρείες που μεταφέρουν δεδομένα στο πλαίσιο Safe Harbor διαμορφώνουν έναν ευρύ στόχο επεξεργασίας τη στιγμή που τα δεδομένα συλλέγονται για πρώτη φορά, με αποτέλεσμα στην περίπτωση που τα δεδομένα μεταφέρονται στις **ΗΠΑ**, να μη χρειάζεται περαιτέρω ενημέρωση του υποκειμένου. Αυτό μπορεί εύκολα να οδηγήσει σε καταστάσεις στις οποίες τα άτομα δεν μπορούν να ενημερώνονται από εταιρείες ότι τα δεδομένα τους ενδέχεται να υπόκεινται σε πρόσβαση

---

⁴²³ Safe Harbor Decision, OJ L 215, 25.08.2000

⁴²⁴ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Functioning of the Safe Harbour from the Perspective of EU Citizens and Companies Established in the EU, COM/2013/0847, σσ. 18-19

⁴²⁵ Boehm, Legal opinion on the adequacy of the safe harbor decision, σσ. 11-14

από τρίτους⁴²⁶. Επιπλέον τα δικαιώματα προστασίας προσωπικών δεδομένων όπως η πρόσβαση, η διόρθωση και η διαγραφή αναφέρονται στην Απόφαση, αλλά δεν έχουν περαιτέρω προδιαγραφές-ερμηνείες. Το μόνο δικαίωμα που περιγράφεται λεπτομερέστερα είναι το δικαίωμα πρόσβασης⁴²⁷. Σε περίπτωση παραβίασης του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων οι μηχανισμοί εναλλακτικής επίλυσης διαφορών δεν διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα για την αποκατάσταση συμμόρφωσης και δεν έχουν την εξουσία να διερευνούν ενεργά τις πιθανές παραβιάσεις της προστασίας δεδομένων ή να ασκούν οποιαδήποτε μορφή εξωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, επιλέγονται από την εταιρεία που φέρεται να παραβιάζει το νόμο⁴²⁸.

Καθόλου έκπληξη δεν προκαλεί επομένως η καταδικαστική απόφαση του ΔΕΕ που επήλθε το 2015 στην υπόθεση Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner⁴²⁹ η οποία ουσιαστικά ακυρώνει την Απόφαση της Επιτροπής του 2000 για το Safe Harbour, καθώς διαπίστωσε ότι τα άτομα (όπως ο αυστριακός φοιτητής Law Max Schrems) έχουν το δικαίωμα να καταθέσουν ερωτήματα/αμφιβολίες για το εάν μια τρίτη χώρα παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για τα προσωπικά τους δεδομένα που μεταφέρονται εκεί. Επιπλέον οι Αρχές Προστασίας Δεδομένων των κρατών μελών (στην προκειμένη περίπτωση, αυτές της Ιρλανδίας) είχαν υποχρέωση να αξιολογήσουν την προστασία των τρίτων χωρών και ειδικότερα στην περίπτωση του Safe Harbor, η απόφαση της Επιτροπής του 2000 είχε δεν είχε λάβει υπόψη κατά πόσον οι **ΗΠΑ** διέθεταν επαρκείς ελέγχους για να διασφαλίσουν ότι η πρόσβαση της κυβέρνησης στα δεδομένα που συλλέγονται από ιδιωτικές επιχειρήσεις θα ήταν αναγκαία και αναλογική⁴³⁰. Ενώ το ΔΕΕ δεν αποφάνθηκε συγκεκριμένα για το αν οι **ΗΠΑ** παρείχαν επαρκείς διασφαλίσεις, αυτό επαναλαμβάνει αρκετές φορές ότι η μεταβίβαση προσωπικών δεδομένων σε τρίτη χώρα που δεν παρέχει την αρμόζουσα προστασία "πρέπει να απαγορευτεί" και υπογραμμίζει ότι ως «επαρκές επίπεδο προστασίας» πρέπει να νοηθεί ότι η τρίτη χώρα θα μπορεί να εξασφαλίσει, μέσω του εθνικού της δικαίου ή των διεθνών δεσμεύσεών του ένα επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που

---

⁴²⁶ Communication on Functioning of Safe Harbor, σελ. 16 κι έπειτα, ειδικά παρ. 7.3

⁴²⁷ provisions on access, Annex 1 and FAQ 8, Annex 2 to the Safe Harbor Decision

⁴²⁸ Communication on Functioning of Safe Harbor, σελ. 10, ειδικά παρα. 5 και Annex II, FAQ No 6 to the Safe Harbor Decision

⁴²⁹ Case C-362/14

⁴³⁰ σχετικά με το τελευταίο ζήτημα, η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου αναφέρεται τακτικά στην ανάγνωση της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων «υπό το πρίσμα» του Ευρωπαϊκού Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που εγγυάται η **ΕΕ**⁴³¹. Τέλος, το ΔΕΕ τονίζει ότι Επιτροπή έχει την υποχρέωση “να ελέγχει περιοδικά αν η διαπίστωση σχετικά με την επάρκεια του επιπέδου προστασίας που διασφαλίζεται από την εν λόγω τρίτη χώρα εξακολουθεί να δικαιολογείται από αντικειμενικά και νομικά στοιχεία” και “όταν εξετάζεται η εγκυρότητα μιας απόφασης της Επιτροπής που εκδίδεται κατ'εφαρμογήν του άρθρου 25, παράγραφος 6, της οδηγίας 95/46, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι περιστάσεις που έχουν προκύψει μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης”⁴³².

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι **ΗΠΑ**, ξεκίνησαν συζητήσεις για μια επικαιροποίηση της συμφωνίας Safe Harbor μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου αλλά και την έντονη αντίδραση της Ευρώπης στις αποκαλύψεις της NSA. Η EU-US Privacy Shield δημοσιοποιήθηκε το 2016⁴³³ και θέτει ακόμα αυστηρότερες υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που μεταφέρουν προσωπικά δεδομένα στις **ΗΠΑ**, ενσωματώνει συγκεκριμένες υποσχέσεις από τις **ΗΠΑ** όσον αφορά την πρόσβαση σε τέτοια δεδομένα από κυβερνητικές υπηρεσίες (υπηρεσίες πληροφοριών και επιβολής του νόμου) και παρέχει στους πολίτες της **ΕΕ** πρόσθετες πηγές προσφυγής και έννομης προστασίας σε περίπτωση που αισθάνονται ότι τα δεδομένα που μεταφέρονται στις **ΗΠΑ** υφίστανται κατάχρηση. Οι βασικές της αρχές είναι⁴³⁴ :

- η αρχή της ειδοποίησης, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει να ενημερώνουν τα άτομα για βασικά στοιχεία σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων τους
- η αρχή της επιλογής, βάσει της οποίας τα άτομα μπορούν να αντισταθούν στη μεταφορά των δεδομένων τους σε τρίτους ή σε οποιαδήποτε «ουσιαστικά διαφορετική» χρήση αυτών των δεδομένων
- η αρχή της ασφάλειας, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνουν τις κατάλληλες διασφαλίσεις για να διατηρούν τα δεδομένα που έχουν στην κατοχή τους ασφαλή

---

⁴³¹ Case C-362/14 παρ. 68-74

⁴³² *ibid* παρ. 76-77

⁴³³ European Commission, ‘Commission Implementing Decision pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequacy of the protection provided by the EU-U.S. Privacy Shield.’ http://ec.europa.eu/justice/dataprotection/files/privacy-shield-adequacy-decision_en.pdf

⁴³⁴ όλο το κείμενο διατίθεται στο ομώνυμο site <https://www.privacyshield.gov/EU-US-Framework>

- η αρχή της ακεραιότητας των δεδομένων και περιορισμού του σκοπού συλλογής τους, σύμφωνα με την οποία μια εταιρεία δεν μπορεί να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τρόπο ασυμβίβαστο με τον σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν αρχικά ή στη συνέχεια εγκρίθηκε από το άτομο
- η αρχή πρόσβασης, η οποία εξασφαλίζει ότι ένα άτομο μπορεί πάντα να ενημερώνεται για τον τρόπο με τον οποίο τα δεδομένα του χρησιμοποιούνται από μια επιχείρηση και επιτρέπει στο συγκεκριμένο άτομο να διορθώσει, να τροποποιήσει ή να διαγράψει προσωπικές πληροφορίες όπου είναι ανακριβείς ή έχουν υποστεί επεξεργασία κατά παράβαση των Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
- η αρχή της υπευθυνότητας για περαιτέρω μεταφορά, όταν μια επιχείρηση πρέπει να εξασφαλίσει ότι κάθε άλλο μέρος που έχει πρόσβαση στα δεδομένα σύμφωνα με τις αρχές της ειδοποίησης και της επιλογής υπόκειται σε όλους τους περιορισμούς της συμφωνίας και
- οι αρχές της προσφυγής, της επιβολής και της ευθύνης, οι οποίες απαιτούν από μια επιχείρηση να δημιουργήσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς προσφυγής για να διασφαλίσει την επιβολή των αρχών.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να πιστοποιήσουν εκ νέου την τήρηση αυτών των αρχών και το Υπουργείο Εμπορίου των *ΗΠΑ*, στο πλαίσιο της Συμφωνίας, δεσμεύεται να παρακολουθεί ενεργά τη συμμόρφωση και να απομακρύνει επιχειρήσεις που δεν συμμορφώνονται από τον κατάλογο. Οι Αρχές της *ΕΕ* για την Προστασία των Δεδομένων, στη γνωμοδότησή⁴³⁵ τους της σχετικά με τη νέα αυτή Συμφωνία αναγνώρισαν τις σημαντικές βελτιώσεις που επετεύχθησαν σε σχέση με το Safe Harbor, αλλά επεσήμαναν ότι, από εμπορικής απόψεως, δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς το ζήτημα της διατήρησης δεδομένων και ότι η Συμφωνία είναι πολύ ασαφής όσον αφορά στις μεταγενέστερες μεταφορές προς τρίτες χώρες. Όσον αφορά την κυβερνητική πρόσβαση στα δεδομένα διακρίνουν ότι, μολονότι το Privacy Shield αντιμετωπίζει εκτενώς αυτό το θέμα, δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις έναντι της μαζικής και αδιάκριτης συλλογής προσωπικών δεδομένων, αναλογικές και αυστηρά αναγκαίες σε μια δημοκρατική κοινωνία. Την ίδια άποψη εξέφρασε και ένα σχετικό Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴³⁶. Τόσο η Επιτροπή όσο και η αμερικανική πλευρά προσπάθησαν να

⁴³⁵ European Commission, Article 29 Data Protection Working Party, ‘Opinion 01/2016 on the EU-U.S. Privacy Shield Draft Adequacy Decision,’ 16/EN, WP 238, 13 April, 2016

⁴³⁶ European Parliament, ‘European Parliament Resolution of 26 May 2016 on Transatlantic Data Flows,’ 26 May, 2016 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0233+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

αντιμετωπίσουν τα παραπάνω ζητήματα και έτσι ενέκριναν ορισμένες τροποποιήσεις στην αρχική Συμφωνία, οι οποίες διευκρινίζουν ότι οι αμερικανικές υπηρεσίες μπορούν να έχουν πρόσβαση μόνο σε δεδομένα μέσω «στοχευμένων και επικεντρωμένων» αιτημάτων, ότι πρέπει να παρέχουν πιο συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη διατήρηση δεδομένων και να υπάρχει μεγαλύτερη ακρίβεια ως προς τα ζητήματα που αφορούν τις μεταφορές αυτών προς τρίτες χώρες. Αυτές οι αλλαγές οδήγησαν στην Απόφαση Επάρκειας της 12ης Ιουλίου 2016⁴³⁷, η οποία ωστόσο, θα ελεγχθεί και ενδεχομένως αμφισβητηθεί όχι μόνο βάσει της Οδηγίας 95/46/EC για την προστασία των δεδομένων αλλά και βάσει του General Data Protection Regulation.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί και το EU-US data protection ‘Umbrella Agreement’, μια, θεωρητικά τουλάχιστον προς το παρόν, λύση ως προς τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας δεδομένων υψηλού επιπέδου για τη συνεργασία επιβολής του νόμου μεταξύ **ΕΕ** και **ΗΠΑ**. Η Συμφωνία καλύπτει όλα τα προσωπικά δεδομένα (για παράδειγμα ονόματα, διευθύνσεις, ποινικά μητρώα) που ανταλλάσσονται μεταξύ της ΕΕ και των **ΗΠΑ** με σκοπό την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας. Καλύπτει επίσης τα προσωπικά δεδομένα που μεταβιβάζονται από ιδιωτικούς φορείς στην επικράτεια ενός μέρους, στις αρμόδιες αρχές του άλλου μέρους για τους σκοπούς αυτούς. Επίσης θα παράσχει διασφαλίσεις και εγγυήσεις για τη νομιμότητα των διαβιβάσεων δεδομένων, ενισχύοντας έτσι τα θεμελιώδη δικαιώματα, διευκολύνοντας τη συνεργασία ΕΕ-ΗΠΑ στον τομέα της επιβολής του νόμου και αποκαθιστώντας την εμπιστοσύνη. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ίδια η συμφωνία δεν θα αποτελέσει τη νομική βάση για οποιαδήποτε διαβίβαση προσωπικών πληροφοριών στις **ΗΠΑ**, αλλά θα συμπληρώσει, όπου είναι απαραίτητο, τις διασφαλίσεις προστασίας δεδομένων σε υφιστάμενες και μελλοντικές συμφωνίες μεταφοράς δεδομένων ή σε εθνικές διατάξεις που επιτρέπουν τέτοιες μεταφορές. Οι διαπραγματεύσεις **ΕΕ** - **ΗΠΑ** σχετικά με τη συμφωνία ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2015 και η Επιτροπή υπέβαλε την υπογραφή της στη συμφωνία υπό τον όρο ότι το Κογκρέσο των **ΗΠΑ** θα εγκρίνει τον νόμο περί ένδικης προστασίας (Judicial Redress Act). Αυτό θα εξαλείψει μια ορατή διάκριση, δίνοντας στους πολίτες της **ΕΕ** που δεν είναι κάτοικοι των **ΗΠΑ** το δικαίωμα να αμφισβητήσουν στα

---

⁴³⁷ Commission Implementing Decision of 12.7.2016 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequacy of the protection provided by the EU-U.S. Privacy Shield C(2016) 4176 final

δικαστήρια των *ΗΠΑ* τον τρόπο με τον οποίο τα δεδομένα τους χρησιμοποιούνται βάσει της συμφωνίας⁴³⁸.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο Ψήφισμά του της 12ης Μαρτίου 2014 σχετικά με το πρόγραμμα επιτήρησης του Οργανισμού Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ (NSA), υπογράμμισε τη σημασία της συμφωνίας για την αποκατάσταση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και τόνισε ότι πρέπει να παρέχει αποτελεσματικά και εκτελεστά διοικητικά και δικαστικά ένδικα μέσα για όλους τους πολίτες της *ΕΕ* στις *ΗΠΑ* χωρίς διακρίσεις. Στο Ψήφισμα που ακολούθησε στις 29 Οκτωβρίου 2015, το Κοινοβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για τις προσπάθειες που κατέβαλε η κυβέρνηση των *ΗΠΑ* και ειδικότερα για το γεγονός ότι ο Judicial Redress Act εγκρίθηκε επιτυχώς, ενώ ταυτόχρονα παρότρυνε την Επιτροπή να αξιολογήσει τον νομικό αντίκτυπο και τις συνέπειες της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Schrems έναντι οποιωνδήποτε συμφωνιών με τρίτες χώρες που επιτρέπουν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

---

⁴³⁸ Το δικαίωμα αυτό απολαμβάνουν ήδη υπήκοοι των ΗΠΑ στην ΕΕ, βλ. Μέρος Τρίτο-Ενότητα 1

Ενότητα 3: Τρέχουσες τάσεις και προκλήσεις

Το οργανωμένο έγκλημα αποκτά όλο και πιο διακρατικό χαρακτήρα παρά τις συνεχείς προσπάθειες αντιμετώπισής του. Η μετατόπιση αυτή διευκολύνεται από παράγοντες όπως η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η βελτιωμένη τεχνολογία επικοινωνιών⁴³⁹, ενώ σύμφωνα με το Εθνικό Συμβούλιο Πληροφοριών μέχρι το 2025 η σχετική ισχύς των εγκληματικών δικτύων θα συνεχίσει να αυξάνεται και ορισμένα κράτη θα μπορούσαν ακόμη να ελέγχονται από αυτά τα δίκτυα⁴⁴⁰.

Κεφάλαιο 3.1 Νέες Τεχνολογίες- Κυβερνοέγκλημα

Η ανάπτυξη και πρόοδος των τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφοριών έχουν φέρει επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μοιράζονται πληροφορίες. Δυστυχώς όμως, τα ίδια οφέλη των τεχνολογιών επιτρέπουν στους διακινητές να στρατολογούν ευκολότερα, να βλάπτουν, και να εκμεταλλεύονται τα θύματα χωρίς φόβο να συλληφθούν και να διωχθούν. Οι εγκληματίες του κυβερνοχώρου γίνονται όλο και πιο εξελιγμένοι και συνεχίζουν να αναπτύσσουν κακόβουλα λογισμικά και βελτιωμένες μεθόδους για τη μόλυνση υπολογιστών και δικτύων⁴⁴¹. Η μόλυνση των υπολογιστών, αν και πρωταρχικά αποσκοπεί στη απόκτηση οικονομικού οφέλους, αποτελεί επίσης μια μέθοδο απόκτησης του ελέγχου δεκάδων χιλιάδων υπολογιστών που στη συνέχεια χρησιμοποιούνται για επίθεση στη βιομηχανία ή άλλες κρίσιμες υποδομές. Προπληρωμένα διαθέσιμα κινητά τηλέφωνα αγοράζονται χωρίς μακροπρόθεσμα συμβόλαια και δεν απαιτείται πιστωτικός ή προσωπικός έλεγχος ταυτότητας. Αυτά τα τηλέφωνα είναι τα ιδανικά εργαλεία επικοινωνίας για διακινητές ανθρώπων και ναρκωτικών, καθώς παρέχουν υψηλό επίπεδο ανωνυμίας και καθιστούν δυσχερέστερη την επιβολή του νόμου σε ενοχοποιητικά αποδεικτικά στοιχεία για τη δίωξη⁴⁴². Οι τεχνολογίες παρέχουν επίσης νέα φόρουμ για τον δελεασμό θυμάτων,

⁴³⁹ Committee on Law and Justice, National Research Council, *Transnational Organized Crime: Summary of a Workshop*, ed. Peter Reuter and Carol Petrie (Washington: National Academy Press, 1999), σσ. 1-2

⁴⁴⁰ National Intelligence Council, *Global Trends 2025: A Transformed World*, NIC 2008-003, November 2008, σελ. 1

⁴⁴¹ Jeremy Kirk, "Hackers Build Private IM to Keep Out the Law," *ComputerWorld.com*, March 28, 2007

⁴⁴² Latonero, M., Musto, J., Boyd, Z., Boyle, E., Bissel, A., Gibson, K. & Kim, J. (2012), *The rise of mobile and the diffusion of technology-facilitated trafficking*. Los Angeles, CA: USC Annenberg Center on Communication Leadership & Policy, Vitale, K. (2012) και *Barricading the information superhighway to stop the flow of traffic: Why international regulation of the internet is necessary to prevent sex trafficking*. *American University International Law Review*, 27(1), 91-131

συμπεριλαμβανομένων χώρων συνομιλίας και ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης και διαφήμισης⁴⁴³. Μέσα σε όλες αυτές τις δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο, προστίθεται και το προνόμιο της ανωνυμίας, η οποία καθιστά εξαιρετικά δύσκολο τον εντοπισμό ατόμων, πόσο μάλλον ολόκληρων ομάδων που επιδίδονται σε εγκληματικές πράξεις.

Ενώ λοιπόν το διαδίκτυο αποτελεί το χώρο όπου πλέον πραγματοποιούνται οι περισσότερες παράνομες συναλλαγές και δράσεις (από εμπορία ανθρώπων και οργάνων, μέχρι κυβερνο-όπλα, συμβατικά όπλα⁴⁴⁴, πλαστά έγγραφα/νομίσματα, στοιχεία πιστωτικών καρτών), συγχρόνως αποτελεί και τον χώρο που είναι λιγότερο νομικά ρυθμιζόμενος. Ένας συγκεκριμένος (νομικός) ορισμός για παράδειγμα, για το Cybertrafficking δεν υπάρχει ούτε σε ομοσπονδιακό⁴⁴⁵ ούτε και σε ευρωπαϊκό⁴⁴⁶ επίπεδο, ενώ την ίδια στιγμή πληθαίνουν οι υποθέσεις στα αμερικανικά δικαστήρια που αφορούν σε αυτή την πρακτική⁴⁴⁷. Ένα επιπλέον αρνητικό στοιχείο, είναι και το γεγονός ότι στα αμερικανικά δικαστήρια συχνά θεωρείται πως το διαδίκτυο δεν παρέχει αυθεντικότητα και αξιοπιστία, με αποτέλεσμα οι ηλεκτρονικές αποδείξεις να είναι ανεπαρκείς ως μέσο υποστήριξης ενός νομικού επιχειρήματος⁴⁴⁸. Παρά τις ανησυχίες της γνησιότητας από ορισμένα δικαστήρια για τη δίωξη τέτοιου είδους υποθέσεων, οι ακόλουθες περιπτώσεις υποδηλώνουν ότι υπάρχουν τρόποι για να ξεπεραστούν αυτές οι ανησυχίες. Για παράδειγμα, η χρήση διαφημίσεων στο διαδίκτυο ήταν το κλειδί για την επιτυχή δίωξη της εμπορίας ανθρώπων στην υπόθεση *Iowa v. Russell*⁴⁴⁹. Σε

---

⁴⁴³ United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking (UN.GIFT). (2008). The Vienna forum to fight human trafficking Background Paper: Technology and Human Trafficking <http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2008/BP017TechnologyandHumanTrafficking.pdf>

⁴⁴⁴ βλ. *Behind the curtain: the illicit trade of firearms, explosives and ammunition on the dark web*, RAND Europe Report 2017

⁴⁴⁵ V. Greiman and C. Bain, The Emergence of Cyber Activity as a Gateway to Human Trafficking, Published In International Journal of Cyber Warfare and Terrorism (IJCWT) Vol. 12, Issue 2, σσ. 41-49

⁴⁴⁶ Το μόνο κείμενο σε υπερεθνικό επίπεδο που αναφέρεται στην εμπορία με τη μορφή παιδικής πορνογραφίας είναι η Σύμβαση του 2001 του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (CETS αριθ. 185), η οποία δεν δίνει τον ορισμό της διαδικτυακής διακίνησης

⁴⁴⁷ βλ. *United States v. Askarkhodjaev, et al.* (W.D. Mo.), Indictment, May 6, 2009, Case 4:09-cr-00143-SOW, Doc. 1. Διαθέσιμη: <http://blogs.kansascity.com/files/traffick.pdf> η οποία αφορά σε μια επιχείρηση που χρησιμοποίησε ψευδείς συμβουλές για τη μετανάστευση σε ιστότοπους προκειμένου να προσλαμβάνει αλλοδαπούς εργαζόμενους τόσο από το εξωτερικό όσο και από τις ΗΠΑ

⁴⁴⁸ αυτό ακριβώς συνέβη στην υπόθεση *St. Clair v. Johnny's Oyster & Shrimp, Inc.* 76 F. Supp. 2d 773 (S.D. Tex. 1999) όπου “While some look to the Internet as an innovative vehicle for communication, the Court continues to warily and wearily view it largely as one large catalyst for rumor, innuendo, and misinformation” <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp2/76/773/2370358/> . Επίσης βλ. *Commonwealth v. William* του 2010, όπου δεν πιστοποιήθηκε σωστά ελλείψει αποδείξεων ποιος είχε πραγματικά πρόσβαση σε λογαριασμό MySpace και είχε στείλει συγκεκριμένα μηνύματα

⁴⁴⁹ Στην περίπτωση αυτή, ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε για εμπορία ανθρώπων σύμφωνα με τον Κώδικα της Iowa § 710A.1 (1). Ο κατηγορούμενος συναντήθηκε με δύο έφηβες μέσω μιας γυναίκας που ονομάζεται

ομοσπονδιακό επίπεδο παρόμοια είναι η υπόθεση U.S. v. Wilson 2010, όπου πέντε άτομα καταδικάστηκαν για εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση βάσει του 18 U.S.C. §1594(c), καθώς το Δικαστήριο έκρινε ότι το διαδίκτυο βοήθησε τους κατηγορούμενους στο να διαφημίσουν το “εμπόρευμά” τους σε πιθανούς πελάτες. Δε θα πρέπει τέλος να ξεχνάμε και τη ρήτρα αποκλεισμού των αποδεικτικών στοιχείων που ισχύει σε ποινικές υποθέσεις οποιουδήποτε περιεχομένου και αφορά στην απόκτηση ενοχοποιητικών πειστηρίων. Ακόμα και αν εντοπισθούν στοιχεία, αυτά δε θα μπορούν να σταθούν σε δίκη εάν δεν έχει εξασφαλιστεί πρωτύτερα βάσει εντάλματος η διερεύνησή τους⁴⁵⁰

Οι παραπάνω υποθέσεις αναδεικνύουν χαρακτηριστικά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι διαφόρων ειδών διαδικτυακές απειλές σε ομοσπονδιακό επίπεδο και θυμίζουν λίγο την αρχική μορφή των νομοθετικών κανόνων σχετικά με το παράνομο εμπόριο ναρκωτικών. Σύμφωνα δηλαδή με την αμερικανική νομοθεσία, επειδή το Διαδίκτυο είναι μέσο διακρατικού εμπορίου, οι απειλές που ενυπάρχουν σε αυτό μπορεί να είναι διάκοντα ομοσπονδιακά. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά είδη εγκληματικών ενεργειών που μπορούν να διαπραχθούν σε διαδικτυακό περιβάλλον και οι αντίστοιχες νομοθετικές πράξεις καταπολέμησής τους.

Cyberstalking	18 U.S.C. § 2261A
Ransom/Kidnapping threats and extortion	18 U.S.C. § 875
Obscene or harassing telephone calls	47 U.S.C. § 223
Production of child pornography	18 U.S.C. § 2251
Enticement/coercion of a minor	18 U.S.C. § 2422(b)
Computer hacking/fraud/abuse acts	18 U.S.C. § 1030
Travel Act extortion	18 U.S.C. § 1952

Οι *ΗΠΑ* μόλις πρόσφατα (από το 2010 και μετά) κατέβαλαν συστηματικές προσπάθειες σε ομοσπονδιακό επίπεδο να καταπολεμήσουν το έγκλημα στο διαδίκτυο. Μερικά από τα πιο

«Jazzie». Τα θύματα συμφώνησαν να πάνε σε οδικό ταξίδι και αργότερα έμαθαν ότι θα έπρεπε να εργαστούν σε κλαμπ ως πόρνες. Το νομικό στοιχείο της "συνεχιζόμενης βάσης" πληρούται επειδή υπήρχαν στοιχεία που αποδείκνυαν τη συνεχή σεξουαλική εκμετάλλευση των θυμάτων με φωτογραφίες τους στο διαδίκτυο

⁴⁵⁰ βλ. Exclusionary Rule https://www.law.cornell.edu/wex/exclusionary_rule#

αξιοπρόσεκτα νομοσχέδια που πρότεινε η Βουλή των Αντιπροσώπων ή η Γερουσία είναι τα εξής: Cyber Security Public Awareness Act (S. 813), Executive Cyberspace Coordination Act (H.R. 1136), Cybersecurity and Internet Freedom Act (S. 413), Cybersecurity and Internet Safety Standards Act (S. 372), Cyber Security and American Cyber Competitiveness Act (S. 21), Homeland Security Cyber and Physical Infrastructure Protection Act (H.R. 174), Cybersecurity Education Enhancement Act (H.R. 76), Homeland Security Cyber and Physical Infrastructure Protection Act (H.R. 6423) και Cybersecurity Enhancement Act (H.R. 5966)⁴⁵¹. Ακόμη και ο Πρόεδρος Ομπάμα το 2014 πρότεινε⁴⁵² τη σύσταση μιας νέας στρατηγικής κατά του κυβερνοεγκλήματος και έκδωσε εκτελεστικό διάταγμα⁴⁵³ για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας με την καθιέρωση βασικών προτύπων ασφάλειας στον κυβερνοχώρο σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα. Το στοιχείο που πρέπει να αναφερθεί είναι το γεγονός ότι ο Πρόεδρος αναγνωρίζει στις ανακοινώσεις αυτές την ανάγκη για επικαιροποίηση του νόμου RICO ώστε να εφαρμόζεται στα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο, να αποσαφηνίζει τις ποινές για αυτά και οι κυρώσεις να ευθυγραμμίζονται με άλλα παρόμοια εγκλήματα εκτός του κυβερνοχώρου.

Όσον αφορά στο εμπόριο ναρκωτικών, ο δυνητικός ρόλος του διαδικτύου στη διευκόλυνσή του εντοπίστηκε για πρώτη φορά με την άνοδο και πτώση του γνωστού πλέον σε όλους Silk Road: την πρώτη σημαντική αγορά στο βαθύ/σκοτεινό διαδίκτυο (deep/dark web) για παράνομα αγαθά. Μετά το κλείσιμο του Silk Road από το FBI τον Οκτώβριο του 2013⁴⁵⁴, χρειάστηκαν μόνο λίγες εβδομάδες μέχρι οι αντιγραφείς γεμίσουν το κενό. Σήμερα, υπάρχουν περίπου 50 λεγόμενες κρυπτο-αγορές, όπου πωλούνται ναρκωτικά, νέες ψυχοτρόπες ουσίες, συνταγογραφούμενα φάρμακα και άλλα αγαθά και υπηρεσίες. Αλλά δεν είναι μόνο τα σκοτεινά μέρη του διαδικτύου όπου προσφέρονται φάρμακα. Υπάρχουν πολυάριθμα καταστήματα ηλεκτρονικού εμπορίου, εύκολα εντοπιζόμενα από μηχανές αναζήτησης, τα οποία προσφέρουν σχεδιαστικά φάρμακα υπό τον τίτλο 'research

---

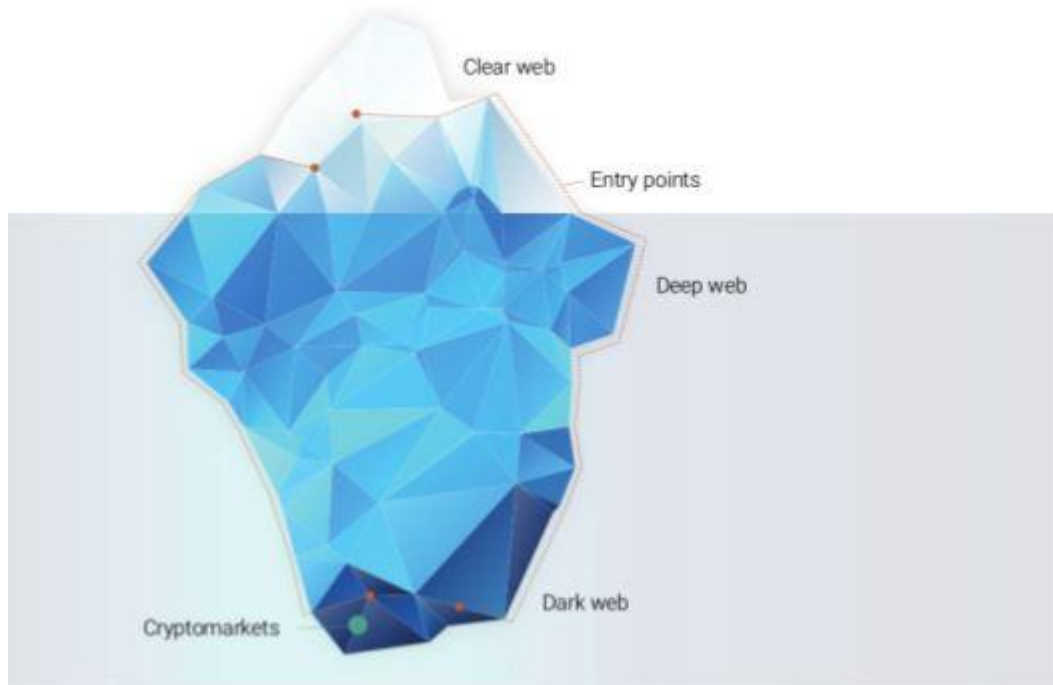
⁴⁵¹ όλα διαθέσιμα διαδικτυακά στο <https://www.congress.gov/>. Επίσης δεξ Isaac R. Porche III, Jerry M. Sollinger, Shawn McKay, *A Cyberworm that Knows no Boundaries*, Rand National Research Institute 2011, Appendix D. Federal Cyber Legislation

⁴⁵² The White House, Office of the Press Secretary, *President Obama Announces New Cybersecurity Legislative Proposal and Other Cybersecurity Efforts*, January 13, 2015

⁴⁵³ The White House, Office of the Press Secretary, *Executive Order on Improving Critical Infrastructure Cybersecurity*, February 12, 2013

⁴⁵⁴ United States Court of Appeals, Second Circuit, *USA, v. Ross William Ulbright a/k/a Dread Pirate Roberts, a/k/a Silk Road, a/k/a Sealed Defendant 1, a/k/a DPR.*, No. 15-1815

chemicals⁴⁵⁵. Οι Κάτω Χώρες κατέχουν καθοριστική θέση στις ευρωπαϊκές αγορές παράνομων ναρκωτικών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction-EMCDDA)⁴⁵⁶, το εάν όμως συνδέονται και με τη διαδικτυακή προσφορά είναι δύσκολο να εντοπιστεί, καθώς στοιχεία για το μέγεθος, τη διάρθρωση και την εξέλιξη των αγορών αυτών είναι αρκετά περιορισμένα ακόμα⁴⁵⁷.

Source: Behind the curtain: the illicit trade of firearms, explosives and ammunition on the dark web, RAND Europe Report 2017

Τα ευρωπαϊκά κράτη που είναι ταυτόχρονα μέλη στην **ΕΕ** και στο Συμβούλιο της Ευρώπης, μπορεί να μην έχουν στο οπλοστάσιό τους ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό οδηγό αποκλειστικά για την αντιμετώπιση εγκλημάτων που διαπράττονται μέσω/στον κυβερνοχώρο (πέρα από ένα μικρό αριθμό σχετικών νομοθετικών πράξεων)⁴⁵⁸, θα πρέπει όμως να

⁴⁵⁵ Στην Ευρώπη, Το 2013, στην έρευνα που διενήργησε το EMCDDA εντοπίστηκαν 651 δικτυακοί τόποι πώλησης «νόμιμων διεγερτικών» σε Ευρωπαίους καταναλωτές, ενώ σε στοχευμένες διαδικτυακές έρευνες αποτύπωσης που έγιναν το 2014 εντοπίστηκαν δικτυακοί τόποι που πουλούσαν συγκεκριμένες ουσίες, όπως το συνθετικό οπιοειδές MT-45, ενίοτε σε συσκευασίες κιλών. *Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα Ναρκωτικά 2015*, EMCDDA σελ. 34

⁴⁵⁶ *Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα Ναρκωτικά 2015*, EMCDDA σσ. 27-31

⁴⁵⁷ βλ. Kristy Kruithof, Judith Aldridge, David Décarry-Hétu, Megan Sim, Elma Dujso, Stijn Hoorens, *Internet-facilitated drugs trade An analysis of the size, scope and the role of the Netherlands*, RAND Europe 2016, Section 5.2-Data on demand side of Internet-facilitated drugs trade

⁴⁵⁸ Budapest Convention 2001, Framework Decision on Attacks against Information Systems (2005/222/JHA), European Commission Report COM (2008) 448, Directive on Combating the Sexual Abuse and Sexual

εφαρμόσουν τις αρχές που έχουν ήδη επεξεργαστεί σε άλλα πλαίσια που αφορούν τη συμβατική καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, μερικές από τις οποίες είναι οι εξής:

- 1) θετική υποχρέωση προστασίας των ατόμων από τη δουλεία και την εμπορία, σύμφωνα με το άρθρο 4⁴⁵⁹
- 2) θετική υποχρέωση τιμωρίας βιασμών, βιαιοτήτων και άλλων μορφών (σεξουαλικής) κακοποίησης, σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 8⁴⁶⁰
- 3) θετική υποχρέωση για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ομιλίας του μίσους, των διακρίσεων, της μισαλλοδοξίας και της τρομοκρατίας⁴⁶¹
- 4) περιορισμοί που ενδέχεται να αποδειχθούν αναγκαίοι (π.χ. ελευθερία έκφρασης και πρόσβαση σε πληροφορίες)⁴⁶²
- 5) προστασία ευάλωτων ατόμων⁴⁶³

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πρωτοβουλία που έχει συνεισφέρει στην αναγνώριση των απειλών του κυβερνοχώρου είναι η σύσταση του European Cybercrime Centre εντός της Europol το 2013. Η ετήσια Έκθεση (Internet Organised Crime Threat Assessment-IOCTA) που δημοσιεύεται περιλαμβάνει τόσο τις δράσεις του Κέντρου όσο και γενικότερες πληροφορίες σχετικά με την παράνομη χρήση των διευκολύνσεων που προσφέρει το διαδίκτυο. Η τελευταία Έκθεση του 2017 τονίζει τα εξής:

- μεταξύ των προτεραιοτήτων για την **EE** και τα κράτη μέλη ξεχωριστά θα πρέπει να είναι το έγκλημα που εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο, το οποίο ορίζεται ως οποιοδήποτε έγκλημα που μπορεί να τελεστεί μόνο με τη χρήση υπολογιστών, δικτύων ή άλλων μορφών επικοινωνιακής τεχνολογίας (ICT).
- χρειάζεται άμεσα στενότερη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των παγκοσμίως κορυφαίων εταιριών τεχνολογίας⁴⁶⁴

Exploitation of Children, and Child Pornography 2011, Directive on security of network and information systems (the NIS Directive) of 6 July 2016

⁴⁵⁹ βλ. *Rantsev v. Cyprus and Russia*, no. 25965/04, παρ. 289 και 307

⁴⁶⁰ βλ. *C.A.S. and C.S. v. Romania*, no. 26692/05, παρ. 82, και *Söderman v. Sweden* no. 5786/08, παρ. 85 και 89

⁴⁶¹ *Jersild v. Denmark*, no. 298, παρ. 30, *Leroy v. France*, no. 36109/03

⁴⁶² *Mouvement raëlien Suisse v. Switzerland* [GC] (no. 16354/06), παρ. 76, *K.U. v. Finland* (no. 2872/02), παρ. 41-50

⁴⁶³ *Mouvement raëlien suisse v. Switzerland* [GC], παρ. 72. Επίσης βλ. *Pay v. the United Kingdom* (no. 32792/05)

- Με πολλά κράτη μέλη της **ΕΕ** να διεξάγουν σημαντικές εκλογές κατά τη διάρκεια του 2017 και 2018, υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες παρεμβολής στις διαδικασίες με τη μορφή επιθέσεων (distributed denial-of-service attack ή DDoS)⁴⁶⁵
- Ο εξαναγκασμός και ο σεξουαλικός εκβιασμός χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο για την απόκτηση περαιτέρω υλικού παιδικής κακοποίησης, για οικονομικό όφελος ή για φυσική πρόσβαση στα θύματα
- Μια ακόμα προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί και η online απάτη (card-not-present-CNP) και η απάτη η οποία συνήθως τελείται σε καταστήματα λιανικής πώλησης και σε ATM⁴⁶⁶
- Οι παράνομες ηλεκτρονικές αγορές, τόσο στον επιφανειακό ιστό όσο και στο Darknet πληθαίνουν όσο ποτέ, δίνοντας την ευκαιρία σε εγκληματίες να εξαπλώσουν και πέρα από το διαδίκτυο τις παράνομες δραστηριότητές τους και το αντίστροφο.
- Οι έρευνες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στην Ευρώπη έχουν δείξει ότι η χρήση του διαδικτύου για εγκληματικές ενέργειες αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο σε οποιαδήποτε τρομοκρατική ενέργεια.

Κεφάλαιο 3.2 Διαφθορά

Η Παγκόσμια Τράπεζα θεωρεί τη διαφθορά ως ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, υπονομεύοντας και αποδυναμώνοντας τα θεμέλια του κράτους δικαίου⁴⁶⁷. Αν και δεν είναι τόσο διαδεδομένη όσο σε άλλες χώρες⁴⁶⁸, η διαφθορά

⁴⁶⁴ π.χ. βλ. συνεργασία μεταξύ Europol-Kaspersky <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol-and-kaspersky-lab-expand-cooperation-in-combating-cybercrime>

⁴⁶⁵ Είδος επιθέσεων στον κυβερνοχώρο όπου ο δράστης επιδιώκει να καταστήσει μη διαθέσιμη μια πηγή ή δίκτυο στους χρήστες, διακόπτοντας προσωρινά ή επ' αόριστον τις υπηρεσίες ενός κεντρικού υπολογιστή συνδεδεμένου με το Διαδίκτυο. Η άρνηση εξυπηρέτησης επιτυγχάνεται συνήθως με την κατάκλυση του στοχευόμενου μηχανήματος με περιττά αιτήματα σε μια προσπάθεια να υπερφορτωθούν τα συστήματα και να αποφευχθεί η εκπλήρωση ορισμένων ή όλων των νόμιμων αιτημάτων. *Understanding Denial-of-Service Attacks*, <https://www.us-cert.gov/ncas/tips/ST04-015>

⁴⁶⁶ Τον Μάρτιο του 2017, η Κυπριακή Αστυνομία, με την υποστήριξη της Europol, τη Μυστική Υπηρεσία των ΗΠΑ και την Investigative Committee της Λευκορωσίας, διέλυσαν μια οργανωμένη εγκληματική ομάδα που έπληττε περισσότερα από 130 000 άτομα κατόχους καρτών πληρωμής από 29 χώρες. Οι οικονομικές απώλειες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τους πολίτες της ΕΕ, ανήλθαν συνολικά σε 8 εκατ. ευρώ

⁴⁶⁷ World Bank Group, *Understanding Poverty, Topics, Governance, Combating Corruption* (September 26, 2017) <http://www.worldbank.org/en/topic/governance/brief/anti-corruption>
Nine Reasons why Corruption is a Destroyer of Human Prosperity, by Augusto Lopez-Claros <http://blogs.worldbank.org/futuredevelopment/nine-reasons-why-corruption-destroyer-human-prosperity>

αποτελεί ένα αρκετά σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες. Εκτός από την ευρύτερα γνωστή σχέση της με εγκληματικά συνδικάτα, η διαφθορά μπορεί να εντοπιστεί και σε υγιείς και νόμιμες επιχειρήσεις που όμως επιδίδονται σε παράνομες δραστηριότητες. Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, η συζήτηση σχετικά με τα αίτια της τρομοκρατίας εστίασε την προσοχή στις σχέσεις μεταξύ φτώχειας, κακής διακυβέρνησης, διαφθοράς και πολιτικής αστάθειας. Παρόλο που αποδείχθηκε δύσκολη η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των ανωτέρω συνιστωσών, η ανασκόπηση του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς της Transparency International, των Δεικτών Διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Δείκτη Πολιτικής Αδυναμίας του Economist Intelligence Unit δείχνει ότι οι πιο πολιτικά ασταθείς χώρες του κόσμου μαστίζονται από τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς, το αδύναμο κράτος δικαίου και τη χρόνια φτώχεια⁴⁶⁹. Κατά τη διάρκεια ακρόασης τον Μάρτιο του 2010, εκπρόσωποι του FBI και του Αμερικανικού Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας (DHS) παρουσίασαν μια ανησυχητική εικόνα της αυξημένης διείσδυσης των εγκληματικών συνδικάτων στις τάξεις περισσότερων από 41.000 πρώτων αστυνομικών και δημόσιων αξιωματούχων στα σύνορα *ΗΠΑ* -Μεξικού⁴⁷⁰. Ο αμερικανικός ορισμός θεωρεί τη διαφθορά ως μια πράξη τοπικού, κρατικού ή ομοσπονδιακού υπαλλήλου που επηρεάζεται με κάποιο τρόπο, συνήθως μέσω δωροδοκίας. Η διαφθορά χρησιμοποιείται προς όφελος κυβερνητικού αξιωματούχου και ενός ατόμου ή ομάδας ανθρώπων. Η διεθνής διαφθορά έχει εντοπιστεί ως ένα σημαντικό πρόβλημα εξωτερικής πολιτικής για τις *ΗΠΑ* λόγω των επιπτώσεών της στην υπονόμευση της ανάπτυξης, των οικονομικών ευκαιριών και των θεσμών της κοινωνίας των πολιτών στις αναδυόμενες αγορές και στα μεταβατικά κράτη.

Μια από τις πρώτες προσπάθειες καταπολέμησης της δωροδοκίας, πέρα από τη θέσπιση του RICO⁴⁷¹, είναι και η θέσπιση του U.S. Foreign Corrupt Practices Act-FCPA). Το Κογκρέσο θέσπισε τον FCPA το 1977 μετά από αποκαλύψεις εκτεταμένης παγκόσμιας διαφθοράς εν μέσω του πολιτικού σκανδάλου Watergate. Η Αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Securities and Exchange Commission-SEC ανακάλυψε ότι περισσότερες από 400 εταιρείες

---

⁴⁶⁸ Οι ΗΠΑ είναι η 18η λιγότερο διεφθαρμένη χώρα στον κόσμο, σύμφωνα με τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς του 2016 από τη Transparency International https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

⁴⁶⁹ Transparency International: *Corruption Perceptions Index, data from 2011*, World Bank: Worldwide Governance Indicators data from 1996–2010 και Economist Intelligence Unit: *Global Fraud Report 2011–2012*

⁴⁷⁰ Τον Αύγουστο του 2010, για παράδειγμα, μια αξιωματούχος της CBP καταδικάστηκε σε 20 χρόνια φυλάκισης για να βοηθήσει να μεταφερθούν σημαντικές ποσότητες κοκαΐνης από την Ciudad Juárez στο El Paso. Η πράκτορας Martha Garnica, είχε μια διπλή ζωή για πολλά χρόνια και είχε επινοήσει μυστικές διαδρομές για τους λαθρεμπόρους στα σύνορα του Νέου Μεξικού. Δες Ceci Connolly, “*Woman’s Links to Mexican Drug Cartel a Saga of Corruption on U.S. Side of Border*,” Washington Post, September 12, 2010

⁴⁷¹ βλ. Μέρος Δεύτερο

των *ΗΠΑ* είχαν πληρώσει εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια σε δωροδοκίες σε ξένους κυβερνητικούς αξιωματούχους για την εξασφάλιση των υπερπόντιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους⁴⁷². Η SEC ανέφερε ότι οι εταιρείες χρησιμοποιούσαν μυστικά κεφάλαια (“slush funds”) προκειμένου να κάνουν παράνομες συνεισφορές σε πολιτικές καμπάνιες στις Ηνωμένες Πολιτείες και διεφθαρμένες πληρωμές σε αλλοδαπούς αξιωματούχους στο εξωτερικό παραποιώντας την εταιρική τους χρηματοδότηση και τις καταγραφές πληρωμών⁴⁷³.

Ο FCPA περιλαμβάνει τόσο διατάξεις που απαγορεύουν τη δωροδοκία, όσο και λογιστικές διατάξεις. Η πρώτη κατηγορία απαγορεύει σε Αμερικανούς υπηκόους, εγχώριες επιχειρήσεις-εκδότες (“issuers”⁴⁷⁴), ή ξένα άτομα και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αμερικανικό έδαφος να πραγματοποιούν παράνομες πληρωμές προκειμένου να εκτελέσουν τις νόμιμες δραστηριότητές τους. Οι λογιστικές διατάξεις εν ολίγοις προβλέπουν τη διατήρηση οικονομικών βιβλίων και εγγράφων πιστοποίησης εσόδων και εξόδων της κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας προκειμένου να υπάρχει εξακριβωμένη διαφάνεια στην κίνηση των χρηματικών κεφαλαίων μέσω του εσωτερικού αρχικά ελέγχου από την ίδια την επιχείρηση. Πράξεις όπως η επίδραση για την απόκτηση προμηθειών, η παράκαμψη των κανόνων εισαγωγής προϊόντων, η απόκτηση πρόσβασης σε πληροφορίες για μη δημόσιους διαγωνισμούς προσφοράς, η αποφυγή φόρων ή κυρώσεων, η επιρροή στην εκδίκαση αγωγών ή μέτρων επιβολής του νόμου ή η απόκτηση εξαιρέσεων από κανονισμούς απαγορεύονται και τιμωρούνται. Τόσο το Υπουργείο Δικαιοσύνης των *ΗΠΑ* (με τη σύσταση του Τμήματος Απάτης στη Διεύθυνση Εγκλήματος) όσο και η SEC μοιράζονται τις αρχές που πρεσβεύει ο FCPA και προσπαθούν με αυτόν να καταπολεμήσουν τη διαφθορά. Η τελευταία, προκειμένου να διευκολυνθεί στο έργο της, δημιούργησε το Whistleblower’s Office, ένα πρόγραμμα καταγγελίας δυσλειτουργιών με στόχο τον εντοπισμό των διαφόρων ειδών απατών και την ελαχιστοποίηση των επενδυτικών απωλειών⁴⁷⁵, ενώ συνεργάζεται στενότερα και με άλλους ομοσπονδιακούς οργανισμούς όπως το FBI (συγκεκριμένα με το Τμήμα Διεθνούς Διαφθοράς), το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας (Department of Homeland

---

⁴⁷² *A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act*, Criminal Division of the U.S. Department of Justice and the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission 2012 σελ.3

⁴⁷³ U.S. Sec. and Exchange Comm., *Report of the Securities and Exchange Commission on Questionable and Illegal Corporate Payments and Practices* 2-3 (1976)

⁴⁷⁴ Section 30A of the Securities Exchange Act of 1934 ή 15 U.S.C. §78dd-1. Κάθε εταιρεία με κινητές αξίες που είναι εισηγμένες σε εθνική χρηματιστηριακή αγορά στις ΗΠΑ ή οποιαδήποτε εταιρεία με μια κατηγορία τίτλων που είναι εισηγμένες στην αγορά εξωχρηματιστηριακών συναλλαγών στις ΗΠΑ και απαιτείται να υποβάλλουν περιοδικές εκθέσεις στην SEC, είναι “issuer”.

⁴⁷⁵ 2017 Annual Report to Congress: Whistleblower Program, U.S. Securities and Exchange Commission σελ. 4

Security) και την Εσωτερική Υπηρεσία Εσόδων (Internal Revenue Service-Criminal Division). Επιπλέον, άλλα Υπουργεία συμβάλλουν με τον δικό τους τρόπο στην αντιμετώπιση της διαφθοράς με περιοδικές εκθέσεις βέλτιστων πρακτικών ή οδηγούς νομικών συμβουλών (π.χ. το Υπουργείο Εμπορίου έχει δημοσιεύσει τον οδηγό *Business Ethics: A Manual for Managing a Responsible Business Enterprise in Emerging Market Economies*, ο οποίος περιέχει πληροφορίες σχετικά με προγράμματα εταιρικής συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται στο διεθνές εμπόριο⁴⁷⁶.

Το 2002, το Κογκρέσο ενέκρινε την ίδρυση της Millennium Challenge Corporation (MCC), μέσω της οποίας ενισχύεται η εξωτερική πολιτική, συνδέοντας επιχορηγήσεις με τη χρηστή διακυβέρνηση, την οικονομική ελευθερία και τις βιώσιμες επενδύσεις με απώτερο στόχο την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων και τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η έμφαση στην συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ως κύριας μεθόδου για τη δημιουργία βιώσιμης ανάπτυξης επιβεβαιώθηκε σε πρόσφατες παρατηρήσεις του Γενικού Διευθυντή της MCC, Daniel Yohannes: *“It has been my goal since joining MCC to work even more collaboratively with the private sector. Our goal is to leverage aid dollars with private sector investments to ensure sustainable economic growth and poverty reduction.”*⁴⁷⁷

Πέρα από την ύπαρξη διαφθοράς στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, υπάρχει και μια υποκατηγορία, η οποία πρέπει να αναφερθεί ξεχωριστά και αυτή είναι η διαφθορά που ενυπάρχει στις ομόσπονδες υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Ο λόγος για τον οποίο πρέπει να γίνει ειδική αναφορά, είναι επειδή οι διάφοροι ομόσπονδοι οργανισμοί διερεύνησης εγκληματικών ενεργειών είναι εκείνοι που βρίσκονται στα ίχνη των παράνομων συνδικάτων και από τα ευρήματα των ερευνών τους εξαρτάται η τύχη των μελών και δραστηριοτήτων των εν λόγω ομάδων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι σχετικά πρόσφατες “δημοσιογραφικές ανησυχίες”⁴⁷⁸ που αφορούν στην Αμερικανική Τελωνιακή και Συνοριακή Υπηρεσία (US Customs and Border Protection-CBP), κατά τις οποίες τίθεται υπό

---

⁴⁷⁶ The Business Ethics Manual http://www.ita.doc.gov/goodgovernance/business_ethics/manual.asp.

⁴⁷⁷ Millennium Challenge Corporation, “MCC CEO Daniel Yohannes Announces Invitation to Innovate Initiative,” press release, March 28, 2011

⁴⁷⁸ βλ. Melissa del Bosque and Patrick Michels, Homeland Insecurity, publishes in Texas Observer <http://www.texasobserver.org/homeland-security-corruption-border-patrol/>

αμφισβήτηση το κατά πόσο η μεγαλύτερη υπηρεσία επιβολής του νόμου⁴⁷⁹ καταπολεμά αποτελεσματικά τη διαφθορά και τη διείσδυση εγκληματικών οργανώσεων στη χώρα. Για τις ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος του Μεξικού, η προσπάθεια να διαφθείρουν τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου που εργάζονται στα σύνορα αποτελούν μέρος του επιχειρηματικού τους μοντέλου. Ενδιαφέρον έχει να μελετήσει κανείς την ανάλυση του Center for Investigative Reporting που φαίνεται να επιβεβαιώνει το συμπέρασμα ότι η CBP όντως γίνεται ολοένα και συχνότερα στόχος ερευνών για τη διαφθορά⁴⁸⁰. Η CBP για πολλά χρόνια δεν είχε ποινικούς ανακριτές που θα μπορούσαν να διερευνήσουν τη διαφθορά και άλλες καταχρήσεις μέσα στις τάξεις της. Αντί αυτού, περίπου 200 ανακριτές από το Γραφείο του Γενικού Επιθεωρητή⁴⁸¹ του Department of Homeland Security-DHS είχαν την εντολή να επιβλέπουν όλους τους 220.000 υπαλλήλους του DHS - ποσοστό περίπου ενός ερευνητή για κάθε 1.000 εργαζόμενους⁴⁸². Μόνο πρόσφατα η CBP έλαβε τους δικούς της ερευνητές, αλλά εξακολουθεί να μην έχει αρκετούς για να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τη διαφθορά.

Η Ευρωπαϊκή Ήπειρος γενικότερα, ταλανίζεται εξίσου από τις επιπτώσεις της διαφθοράς, υπάρχει όμως διαφορετική κατανόηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο το οργανωμένο έγκλημα την χρησιμοποιεί. Στην **ΕΕ** ειδικότερα, ιστορικές, κοινωνικές και οικονομικές διαφορές σε όλη την Ένωση ρυθμίζουν τους τρόπους που χρησιμοποιεί το οργανωμένο έγκλημα τη διαφθορά, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανομοιομορφία στους τομείς στους οποίους κατευθύνεται η διαφθορά (πολιτική, αστυνομία, δικαιοσύνη, σύνορα, ιδιωτικές επιχειρήσεις) ανάλογα κάθε φορά με τη χώρα εξέτασης. Αξιοσημείωτο είναι πάντως το γεγονός ότι υπάρχουν αποκλίσεις ως προς το τι πιστεύουν οι πολίτες για τη διαφθορά στη χώρα τους και τι πραγματικά ισχύει⁴⁸³.

---

⁴⁷⁹ Το τεράστιο μέγεθος της CBP και η σχετική έλλειψη εποπτικού προσωπικού καθιστούν την υπηρεσία ιδιαίτερα ευάλωτη στη διαφθορά. Με 62.450 πράκτορες, αξιωματικούς και ειδικούς, η CBP απασχολεί περισσότερους αξιωματικούς από το Αστυνομικό Τμήμα της Νέας Υόρκης (51,304), το FBI (35,104), τη CIA, (21,575), την ICE (20,000), ακόμα και τη DEA (10,784)

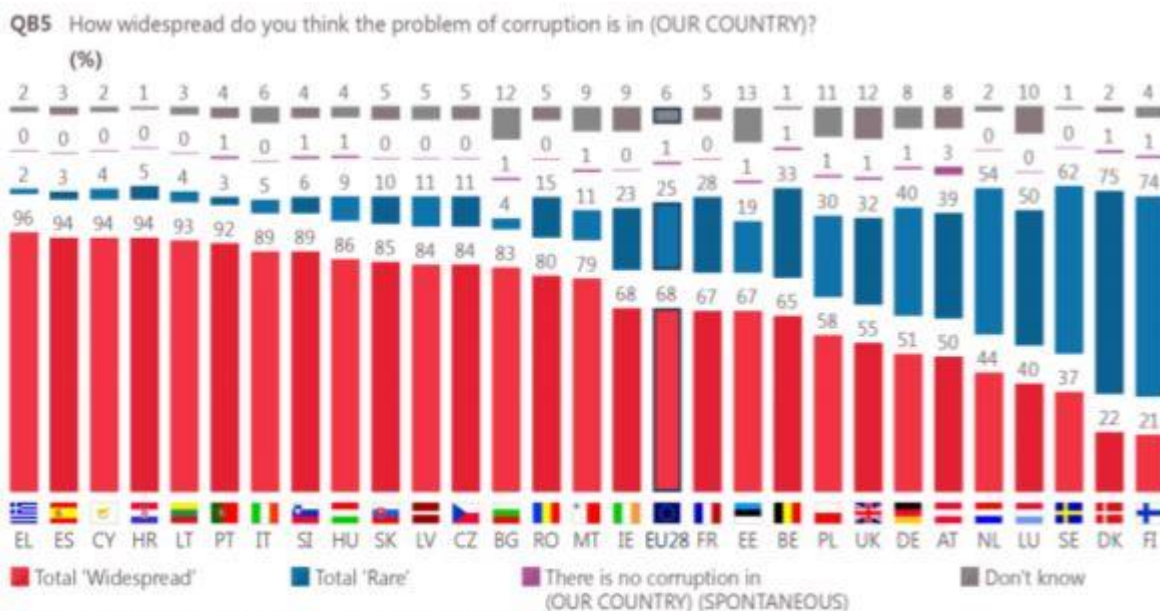
⁴⁸⁰ 41 άτομα από τα 153 φαίνεται να δωροδοκήθηκαν κάποια στιγμή στην καριέρα τους βλ. Center for Investigative Reporting, Investigation: Crossing the line: Corruption at the Border <http://bordercorruption.apps.cironline.org/#all>

⁴⁸¹ Σύμφωνα με τον Inspector General Act του 1978 η αποστολή του Γενικού Επιθεωρητή είναι μεταξύ άλλων και η διεξαγωγή ανεξάρτητων και αντικειμενικών ελέγχων σχετικά με τα προγράμματα και τις λειτουργίες του DHS, καθώς και η ανίχνευση απάτης και κατάχρησης εξουσίας

⁴⁸² "Investigations of DHS Employee Corruption Cases," Department of Homeland Security (DHS) Office of Inspector General (OIG) Fiscal Year 2015 Report to Congress σελ. 3

⁴⁸³ για το τι πιστεύουν οι πολίτες βλ. Special Eurobarometer 470 Corruption Report για το τι ισχύει βλ. Report from the Commission to the Council and the European Parliament, EU Anti-Corruption Report COM(2014) 38 final στο II. Results of Eurobarometer survey on perceptions of corruption and experience of corruption

Οι ανατολικές χερσαίες συνοριακές διέξοδοι υφίστανται την μεγαλύτερη πίεση, ιδίως από τους διακινητές τσιγάρων, αλλά και από τους λαθρεμπόρους παραποιημένων ή άλλων καταναλωτικών αγαθών εκτός της ΕΕ. Στις παραμεθόριες περιοχές μικρών πόλεων, οι οικογενειακοί δεσμοί και οι τοπικοί πολιτικοί δημιουργούν επίσης ευνοϊκό περιβάλλον ή πιέσεις που διευκολύνουν την τελωνειακή διαφθορά. Σε αυτές τις περιοχές, οι τοπικές οικονομίες συχνά εξαρτώνται από την παραοικονομία. Στοιχεία για τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα δεν είναι γενικά διαθέσιμα, καθώς οι περισσότερες κυβερνήσεις δεν συλλέγουν τέτοια δεδομένα. Οι έρευνες απάτης των εταιρειών (π.χ. Kroll Annual Global Fraud Survey⁴⁸⁴), δεν καλύπτουν το οργανωμένο έγκλημα. Η απαγόρευση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα σχετικά πρόσφατα συμπεριλήφθηκε στις νομοθεσίες (όχι όλων) των κρατών μελών, μετά την έκδοση της Απόφασης-Πλαισίου 2003/568/ΔΕΥ και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την επίτευξη εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών, εντούτοις υπάρχουν αρκετά σοβαρά ζητήματα τα οποία υπονομεύουν τις όποιες ευρωπαϊκές προσπάθειες. Οι ευρωπαϊκοί θεσμοί βασίζονται στα κράτη μέλη να κινήσουν διώξεις όσον αφορά την κατάχρηση των χρηματοδοτήσεων που προέρχονται από την Ένωση, ενώ μηχανισμοί παρακολούθησης όπως τα Annual Control Reports-ACR ή ο Cooperation and Verification Mechanism-CVM δεν εξετάζουν την **ΕΕ** εσωτερικά ως οργανισμό και δεν περιλαμβάνουν μια ενιαία διαδικασία αξιολόγησης των χωρών. Εκτός **ΕΕ**, το Συμβούλιο της Ευρώπης

⁴⁸⁴ Kroll Global Fraud Report: Vulnerabilities on the rise Annual Edition 2015/16

φαίνεται να προσεγγίζει συστηματικά τη διαφθορά προωθώντας ήπιους μηχανισμούς συμμόρφωσης, όμως και πάλι δεν εξετάζει τους θεσμούς της *ΕΕ*⁴⁸⁵. Η πολιτική κατά της διαφθοράς είναι πρωτίστως αρμοδιότητα των κρατών μελών - η *ΕΕ* δεν έχει σαφείς αρμοδιότητες σε αυτόν τον τομέα⁴⁸⁶, ωστόσο περιλαμβάνεται ως στόχος στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁴⁸⁷ και αναφέρεται ρητά σε πρόσφατη Ανακοίνωση της Επιτροπής⁴⁸⁸ η οποία καθορίζει τη μελλοντική ατζέντα της Ένωσης στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων.

---

⁴⁸⁵ βλ. *The Cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption Annex II - Corruption*, EPRS, European Added Value Unit PE 579.319 - March 2016 σσ. 10-12

⁴⁸⁶ έχει αρμοδιότητα βάσει της Συνθήκης του Άμστερνταμ (Άρθρο 2 ΣΕΕ. Το άρθρο 29 ΣΕΕ ήταν ένας από τους στόχους που συνδέονται με την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Επίσης η ΕΕ έχει τη δυνατότητα να θεσπίσει ελάχιστους κανόνες όσον αφορά τον καθορισμό των κυρώσεων για ποινικά αδικήματα στους τομείς της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακές διαστάσεις, εκ των οποίων ένας από αυτούς είναι η διαφθορά (άρθρο 83 ΣΛΕΕ). Τέλος βλ. Άρθρα 235 και 114 της ΣΛΕΕ

⁴⁸⁷ Draft Multi-annual programme for an area of Freedom, Security and Justice serving the citizen (The Stockholm Programme) 14449/09 (JAI 679) στα 4.4.5, 6, 6.3 και 6.6

⁴⁸⁸ An open and secure Europe: making it happen {SWD(2014) 63 final}. Επίσης βλ. Proposal for a 'Directive on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law COM(2012) 363 final "corruption constitutes a particularly serious threat against the Union's financial interests, which can in many cases also be linked to fraudulent conduct"

Συμπερασματικές σκέψεις-αποτίμηση των δυο στρατηγικών

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στα κράτη μέλη της ΕΕ, υπάρχουν σύμφωνα με την Έκθεση της Europol για το 2017, περίπου 5.000 ομάδες οργανωμένου εγκλήματος. Καμία χώρα δεν μπορεί να θεωρήσει τον εαυτό της άνοσο. Αυτό ισχύει ακόμη και για τις χώρες με εξαιρετικές πολιτικές και βαθμούς εγκληματικότητας που βρίσκονται υπό έλεγχο. Για τουλάχιστον μια δεκαετία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε έγγραφα που ζητούν συγκεκριμένα να επεκταθεί το αδίκημα της σύμπραξης μαφίας/εγκληματικής οργάνωσης σε όλα τα κράτη μέλη. Το Κοινοβούλιο καλεί επίσης να επιτρέπεται η κατάσχεση ανεξήγητων περιουσιακών στοιχείων, ακόμη και χωρίς ποινική καταδίκη, κάτι που αποτελεί καινοτομία της ιταλικής νομοθεσίας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Όμως αυτά τα έγγραφα, παρά το γεγονός ότι εγκρίθηκαν από το κοινοβούλιο, έχουν παραμείνει ουσιαστικά ανενεργά λόγω της αντιπολίτευσης πολλών κρατών μελών. Αυτό σημαίνει πως οι εγκληματικές οργανώσεις συνεχίζουν να επωφελούνται από χώρες όπου τα πρότυπα (και οι έρευνες) είναι πιο ήπια.

Ιστορικά, οι ευρωπαϊκές ανησυχίες σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα πρωτοεμφανίζονται αρκετά χρόνια πριν αναπτυχθεί μια κοινή προσέγγιση. Η ομάδα TREVI ήταν ένα πρώιμο μέτρο αντιμετώπισης, ενώ η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993 έδωσε την πρώτη προτεραιότητα στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της **ΕΕ**, δημιουργώντας έναν διακυβερνητικό " τρίτο πυλώνα " με επίκεντρο τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Η Σύμβαση Σένγκεν και η Συμφωνία Εφαρμογής Σένγκεν ενίσχυσαν την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, ιδίως στον τομέα της διακίνησης ναρκωτικών και του ελέγχου των συνόρων. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ και της Λισαβόνα συνέχισαν την «κοινοτικοποίηση» των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα. Στον αγώνα αυτό όμως, η ΕΕ αντιμετωπίζει μια σειρά προκλήσεων συντονισμού. Πρώτον, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός οργανισμών και που ασχολούνται με αυτόν τον τομέα πολιτικής και είναι συνεπώς απαραίτητο να αναπτυχθούν συνέργειες. Δεύτερον, οι εν λόγω οργανισμοί και θεσμοί πρέπει να αποδείξουν την προστιθέμενη αξία του συντονισμού της **ΕΕ** σε έναν τομέα που κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό ακόμα από τα κράτη μέλη της **ΕΕ**. Τέλος, οι πολιτικές της **ΕΕ** κατά του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει

να συντονιστούν σε παγκόσμιο επίπεδο, πράγμα που συνεπάγεται όχι μόνο τη συνεργασία με βασικούς στρατηγικούς εταίρους αλλά και την προσαρμογή της εξωτερικής διάστασης των εσωτερικών πολιτικών.

Η Ευροpol, η ευρωπαϊκή αστυνομική υπηρεσία, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, ιδίως με την εκπόνηση της ετήσιας αξιολόγησης απειλών κατά του σοβαρού και του οργανωμένου εγκλήματος (SOCTA), με βάση τις πληροφορίες που συλλέγονται και διαβιβάζονται από τις εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Η έκθεση αυτή χρησιμεύει ως αναλυτικό υπόβαθρο για τον κύκλο πολιτικής της **ΕΕ** για το οργανωμένο έγκλημα. Πέρα από αυτό όμως, ως οργανισμός δεν έχει ακόμη καταστεί απαραίτητη για διασυνοριακές έρευνες την ίδια ώρα που ο κατάλογος των παραγόντων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος διευρύνεται (OLAF, Frontex, EMCDDA, Eurojust). Η κύρια πρόκληση με μια τέτοια πληθώρα φορέων είναι να εξασφαλιστεί ο συντονισμός και η συνεργασία. Παρόλο που η Συνθήκη της Λισαβόνα βελτίωσε ελαφρώς την κατάσταση, κυρίως με την πρόσκληση της Ευροpol και Eurojust υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων αυτών οργανισμών εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από δυσπιστία. Για παράδειγμα, το πεδίο των δραστηριοτήτων της OLAF και της Eurojust επικαλύπτεται σε μεγάλο βαθμό, αλλά υπάρχει λίγη συνεργασία - και μερικές φορές ακόμη και ανταγωνισμός.

Έχοντας επομένως εντοπίσει τα κυριότερα προβλήματα που εμποδίζουν μια αποτελεσματική αντεγκληματική πολιτική, οι προτάσεις για τη βελτίωση της στρατηγικής αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στην **ΕΕ** μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- 1) Περαιτέρω διερεύνηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των πολιτικών ελέγχου του. Συμμετοχή και συνεργασία ακαδημαϊκής κοινότητας με ιδρύματα και οργανισμούς έρευνας.
- 2) Αντιμετώπιση της προσφοράς εργασίας: η επαγγελματική εγκληματική σταδιοδρομία μπορεί να αποφευχθεί μέσω της αναβάθμισης του βιοτικού επιπέδου (περιορισμός φτώχειας και πείνας), του επιπέδου της εκπαίδευσης και παιδείας, καθώς και της παροχής αξιοπρεπών και νόμιμων ευκαιριών απασχόλησης.
- 3) Αντιμετώπιση της ζήτησης για παράνομα προϊόντα και υπηρεσίες: στόχευση στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Μια επιτυχημένη στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει τους καταναλωτές, τους επιχειρηματίες και τις ευάλωτες ομάδες (χαρακτηριστικό παράδειγμα για την εμπορία ανθρώπων προσφέρει ο Διεθνής

Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM), ο οποίος ξεκίνησε μια εκστρατεία στα μέσα ενημέρωσης στα τέλη του 2009, προτρέποντας τους καταναλωτές να αγοράσουν υπεύθυνα. Αυτή η εκστρατεία υπερβαίνοντας το δίκαιο εμπόριο, επιδιώκει να φέρει τους παράνομους εργαζόμενους στις αναπτυσσόμενες χώρες υπό την προστασία της εργατικής νομοθεσίας και να εξασφαλίσει μεγαλύτερο έλεγχο των αλυσίδων εφοδιασμού προϊόντων).

- 4) Για τα 2) και 3) η **ΕΕ** πρέπει να λάβει υπόψη και τις δράσεις των Ηνωμένων Εθνών όσον αφορά στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (εκείνοι που αφορούν άμεσα⁴⁸⁹ ή έμμεσα στο οργανωμένο έγκλημα και τις πτυχές του είναι τουλάχιστον 8)
- 5) Εναρμόνιση των νόμων τόσο μεταξύ όσο και εντός των χωρών. Δημιουργία ενός επίσημου και συγκεντρωτικού ευρωπαϊκού δικονομικού λεξικού που θα περιλαμβάνει ορισμούς αδικημάτων/συμμετοχής σε εγκληματικές ομάδες κτλ.
- 6) Καταστολή εγκληματικών δραστηριοτήτων: ο Κύκλος Πολιτικής για το Σοβαρό και Οργανωμένο Έγκλημα ('Harmony Cycle') για παράδειγμα, αποτελεί θετική εξέλιξη καθώς συμβάλλει στον συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας. Με πρωτοβουλία του Συμβουλίου της **ΕΕ** και υλοποίηση από τη μόνιμη επιτροπή επιχειρησιακής συνεργασίας για την εσωτερική ασφάλεια (COSI), το πολυετές πρόγραμμα (2014-17) προσδιορίζει εννέα προτεραιότητες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ζητώντας ταυτόχρονα μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των μελών με την υποστήριξη της **ΕΕ**.
- 7) Προσπάθεια για εναρμονισμένη δράση **ΕΕ** για ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα που έχουν εκτίσει ποινές και χρειάζεται να επανενταχθούν στις κοινωνίες.
- 8) Κοινή μεταναστευτική πολιτική σε όλα τα επίπεδα και για όλα τα κράτη μέλη.
- 9) Ανάληψη ευθυνών και από τον ιδιωτικό τομέα. Επέκταση εφαρμογής εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πιστεύει ότι η CSR είναι σημαντική για τη βιωσιμότητα, την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία των επιχειρήσεων της **ΕΕ** και της οικονομίας της **ΕΕ**. Παρέχει οφέλη για τη διαχείριση του κινδύνου, την εξοικονόμηση κόστους, την πρόσβαση σε κεφάλαια, τις σχέσεις με τους πελάτες και τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων. Πέρα όμως από αυτά, η εταιρική κοινωνική ευθύνη αναφέρεται και στην ευθύνη των επιχειρήσεων για τον αντίκτυπό τους στην κοινωνία. Ίσως θα έπρεπε να εξεταστεί σε ξεχωριστό πλαίσιο η ευθύνη που έχουν συγκεκριμένου είδους εταιρείες των οποίων οι υπηρεσίες

---

⁴⁸⁹ A/RES/70/1, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development- Goal 16

αποτελούν κομβικό βοηθητικό εργαλείο για την υλοποίηση παράνομων δραστηριοτήτων (π.χ. παγκόσμιες εταιρείες παροχής διαδικτυακών υπηρεσιών, όπως η Google, Facebook)

ΗΠΑ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες όπως και η **ΕΕ** έχουν καταφέρει μέσα στα χρόνια να αποκτήσουν στο οπλοστάσιό τους διάφορα εργαλεία και μεθόδους αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος τα περισσότερα από τα οποία όμως είναι κατασταλτικά και όχι προληπτικά μέτρα. Το κυρίαρχο προληπτικό μέτρο (που ουσιαστικά όμως είναι προληπτικό μόνο ως προς την πράξη) το οποίο χρησιμοποιούν είναι η ηλεκτρονική παρακολούθηση. Τα στοιχεία που αποκτώνται από αυτήν, παρέχουν αξιόπιστες και αντικειμενικές ενδείξεις εγκλημάτων μέσω και επιτρέπουν στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου να μαθαίνουν τα σχέδια των συνωμοτών πριν από τη διεξαγωγή των εγκλημάτων. Είναι φανερό επομένως πως, σε αντίθεση με την **ΕΕ** οι **ΗΠΑ** θεωρούν την ασφάλεια υψίστης σημασίας και δύσκολα θα περιορίσουν τις δραστηριότητές τους προς όφελος των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων.

Όσον αφορά στις επιχειρησιακές ενέργειες, φαίνεται να υπάρχει μια σαφής γραμμή μεταξύ της κρατικής και της ομοσπονδιακής δικαιοδοσίας για τη δίωξη εγκλημάτων. Ωστόσο, η αρμοδιότητα του κάθε οργανισμού για την διερεύνηση περιπτώσεων μπορεί να είναι κάποιες φορές ασαφής. Αυτό μπορεί να οφείλεται εν μέρει σε αλληλεπικαλυπτόμενες ευθύνες των υπηρεσιών και οργανισμών αλλά μπορεί επίσης να προκύψει και από την πολυπλοκότητα των υποθέσεων υπό διερεύνηση. Για παράδειγμα, μια υπόθεση οργανωμένου εγκλήματος με συνιστώσα τα ναρκωτικά, μπορεί να εμπίπτει στη δικαιοδοσία τόσο του FBI όσο και του DEA, ενδεχομένως προκαλώντας σύγχυση ως προς το ποια υπηρεσία θα αναλάβει ηγετικό ρόλο.

Οι ΗΠΑ έχουν μια πολύ πιο ξεκάθαρη εικόνα της προέλευσης των εγκληματικών ομάδων τις οποίες αντιμετωπίζουν, παρά το πλεονέκτημα αυτό όμως η χώρα επιλέγει να χρησιμοποιεί το μεγαλύτερο μέρος των πόρων της σε βραχυχρόνια σχέδια αντιμετώπισης. Ας πάρουμε για παράδειγμα την περίπτωση του Μεξικό το οποίο αποτελεί μόνιμο πονοκέφαλο στις προσπάθειες για τη χώρα. Η κατάσταση εσωτερικής ασφαλείας στο Μεξικό άρχισε να επιδεινώνεται κατακόρυφα, όταν οι δολοφονίες που σχετίζονται με τα ναρκωτικά

υπερδιπλασιάστηκαν από 2.275 το 2007 σε 6.290 το 2008 για να φτάσουν τους 20.000 το 2017⁴⁹⁰. Σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα είναι η εμπορία ναρκωτικών, η τρομοκρατία και η ανταρσία, η παράνομη μετανάστευση και η εμπορία ανθρώπων. Οι **ΗΠΑ** αργά ή γρήγορα θα πρέπει να αποφασίσουν ποια ζητήματα ασφάλειας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά την προς στο Μεξικό και πώς πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις ενισχύσεις των Η.Π.Α. Με βάση το πόσο η νέα διοίκηση θέλει να δώσει προτεραιότητα στη μακροπρόθεσμη μεταρρύθμιση στο Μεξικό, υπάρχουν τρεις επιλογές πολιτικής που η διοίκηση μπορεί να χρησιμοποιήσει για την αντιμετώπιση των ζητημάτων ασφαλείας: να συμμετάσχει σε μια στρατηγική εταιρική σχέση με το Μεξικό που δίνει έμφαση στη μεταρρύθμιση και την μακροπρόθεσμη οικοδόμηση θεσμών, να επικεντρωθεί στην τρέχουσα ad hoc συνεργασία, η οποία όμως αντιμετωπίζει την πηγή του προβλήματος αλλά μάλλον τα συμπτώματά του, ή τέλος να εστιάσει στις εγχώριες ανάγκες αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος μετριάζοντας τη συνεργασία με το Μεξικό (προκειμένου να εξασφαλίσει περαιτέρω πόρους για τα εγχώρια προγράμματα ασφαλείας). Γενικά πάντως, οι προτάσεις για τη βελτίωση της στρατηγικής αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στις **ΗΠΑ** είναι σε αρκετά μεγάλο βαθμό παρόμοιες με αυτές της **ΕΕ** και μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- 1) Αντιμετώπιση της βίας ως πρόβλημα δημόσιας υγείας
- 2) “Δες το δάσος και όχι μόνο το δέντρο” πολιτικές: πρέπει να καταβληθεί πολύ περισσότερη προσπάθεια για την κατανόηση των επίσημων και ανεπίσημων κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών δομών που στηρίζουν τόσο το εγχώριο όσο και το εισαγόμενο οργανωμένο έγκλημα (έμφαση στη διασυνοριακή διαφθορά/στο σωφρονιστικό σύστημα/στη βία που συνεπάγεται η κατοχή όπλων)
- 3) Δημιουργία καλά στοχοθετημένων και ολοκληρωμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και παροχής ίσων ευκαιριών απασχόλησης.
- 4) Μεγαλύτερη συμβολή στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ειδικότερα από πολυεθνικές εταιρείες παροχής τεχνολογικών αγαθών και υπηρεσιών)
- 5) Βελτίωση σχέσεων με κομβικές χώρες εταίρους όπως το Μεξικό ή οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και ενίσχυση κονδυλίων για εκπαίδευση σε πανεπιστήμια και όχι τόσο για τις αρχές επιβολής του νόμου.

---

⁴⁹⁰ Max Fisher and Amanda Taub, Mexico’s Record Violence Is a Crisis 20 Years in the Making OCT. 28, 2017, The New York Times

- 6) Ενίσχυση ενημερωτικών καμπανιών για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μια επίσης πιθανή λύση θα μπορούσε να είναι και η υποχρεωτική εθελοντική εργασία προκειμένου να αναπτυχθεί το αίσθημα της αλληλεγγύης, του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής και του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ευθύνης που θα μπορούσε να συμβάλλει μακροχρόνια σε μείωση εγκλημάτων που σχετίζονται με το παράνομο εμπόριο άγριων ειδών ή τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος.
- 7) Αποδεκατισμός του εξτρεμισμού και των φυλετικών διακρίσεων και ενσωμάτωση όλων των διαφορετικών μειονοτήτων που κατοικούν στις *ΗΠΑ* προκειμένου να αναπτυχθεί το αίσθημα της ασφάλειας.

Πηγές μελέτης και συγγραφής

Αμερικανικές νομοθετικές πράξεις και έγγραφα

- President Donald J. Trump Announces Enhanced National Security Measures, The White House Office of the Press Secretary, September 24, 2017
- Report to the Attorney General, Feb. 10, 1959, Hearings Before Subcommittee No. 5 of the Committee on the Judiciary, House of Representatives, ser. no. 16, 87th Cong. 1st Sess, 103 (1961)
- Guide to the Records of the U.S. Senate at the National Archives
- Organized Crime: 25 Years after Valachi. Hearings before the Permanent Subcommittee on Investigations of the Committee on Governmental Affairs, United States Senate, One Hundredth Congress (Second Session), April 1988
- Richard Nixon: Special Message to the Congress on Drug Abuse Prevention and Control, June 17, 1971
- Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1968 (P.L. 90-351)
- Justice System Improvement Act of 1979 (P.L. 96-157)
- Organized Crime Control Act of 1970 (P.L. 91-452)
- Racketeer Influenced and Corrupt Organisations (RICO) Act
- Organized Crime Control Act of 1970 (P.L. 91-452)
- U.S. Code
- Civil RICO: 18 U.S.C. §§ 1961-1968 A Manual for Federal Attorneys October 2007
- Office of National Drug Control Policy, The President's National Drug Control Policy, Washington, D.C., January 2009
- John Walsh, senior associate, Washington Office on Latin America, "U.S. Drug Policy: At What Cost? Moving Beyond the Self-Defeating Supply-Control Fixation," statement at "Illegal Drugs: Economic Impact, Societal Costs, Policy Responses," hearing of the U.S. Congress Joint Economic Committee, June 19, 2008
- Clapper, J R. Statement for the Record: Worldwide Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community. Prepared testimony of Director of National Intelligence to the Senate Select Committee on Intelligence, January (2012)
- Statement for the Record: Worldwide Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community. Prepared testimony of Director of National Intelligence to the Senate Select Committee on Intelligence, March 12/2013
- A Line in the Sand: Countering Crime, Violence and Terror at the Southwest Border, A Majority Report by the United States House Committee on Homeland Security, Subcommittee on Oversight, Investigations, and Management, One Hundred Twelfth Congress Second Session, November 2012
- Terrorist and Organized Crime Groups in the Tri-Border Area (TBA) of South America ,July 2003 (Revised December 2010), Federal Research Division Library of Congress
- Ralf Mutschke, "The Threats Posed by the Convergence of Organized Crime, Drug Trafficking, and Terrorism," Testimony of the Assistant Director, Criminal Intelligence Directorate, International Criminal Police Organization-Interpol, before the U.S. Senate Judiciary Committee, sub-committee on Crime, 13 December 2000
- Steven Casteel, "Narco-Terrorism: International Drug Trafficking and Terrorism-A Dangerous Mix," Testimony of the Assistant Administrator for Intelligence, U.S. Drug Enforcement Administration, before the U.S. Senate Judiciary Committee, 20 May 2003
- National Security Council, International Crime Control Strategy, June 1998
- National Security Strategy (NSS) 2010
- Strategy to Combat Transnational Organized Crime: Addressing Converging Threats to National Security, July 2011
- United States Constitution
- Securities Exchange Act of 1934
- Economic Opportunity Act of 1964
- Controlled Substances Act of 1970
- USA Patriot Improvement and Reauthorization Act of 2005
- Anti-Drug Abuse Act of 1986
- Bank Secrecy Act of 1970
- Money Laundering Suppression Act of 1994

- Currency and Foreign Transactions Reporting Act of 1970
- Hobbs Act of 1946
- Trafficking Victims Protection Reauthorization Act of 2003
- Justice for Victims of Trafficking Act (JVTA) of 2015
- Tariff Act of 1930
- Customs and Facilitations and Trade Enforcement Act of 2009
- Mann Act of 1910
- National Defense Authorization Act of 2013
- International Emergency Economic Powers Act of 1977
- Prosecutorial Remedies and Other Tools to End the Exploitation of Children Today (PROTECT) Act of 2003
- Executive Order No. 11,396, 33 Fed .Reg. 2689 (1968) Providing for the coordination by the Attorney General of Federal law enforcement and crime prevention programs
- Attorney General Order No. 3206-2010
- Executive Order 12333 United States Intelligence Activities
- Attorney General Guidelines for Domestic FBI Operations (AGG-Dom), September 29, 2008
- Domestic Investigations and Operations Guide-2.2. (U)General FBI Authorities under AGG-Dom, Federal Bureau of Investigation (FBI) December 16, 2008
- The FBI, a hundred year perspective. Public Administration Review (6) (2008)
- Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978
- U.S. Customs and Border Protection (CBP), “CBPs 2011 Fiscal Year in Review,” December 12, 2011
- DHS, Risk Management Fundamentals: Homeland Security Risk Management Doctrine, Washington, DC, April 2011
- Secure Fence Act του 2006
- Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004
- Presidential Decision Directive 42
- Omnibus Diplomatic Security and Antiterrorism act of 1968
- Privacy Act του 1974
- Electronic Communications Privacy Act
- Foreign Intelligence Surveillance Act
- PATRIOT Act
- USA FREEDOM Act
- Wiretap Act
- Stored Communications Act
- Pen Register Act
- Right to Financial Privacy Act
- Fair Credit Reporting Act

Ευρωενωσιακές νομοθετικές πράξεις και έγγραφα

- Opinion & Social at the request of Directorate-General Home Affairs, European Commission
- Internal Security Strategy in Action
- Explanatory Memorandum, Recommendation Rec(2001)11 of the Committee of Ministers to member states concerning guiding principles on the fight against organised crime (Adopted by the Committee of Ministers on 19 September 2001 at the 765th meeting of the Ministers' Deputies)
- Joint action of 21 December 1998 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union
- Απόφαση-Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με σκοπό να βελτιώσει το επίπεδο προστασίας λαμβάνοντας υπόψη σύγχρονα στοιχεία και πρακτικές
- Draft Multi-annual programme for an area of Freedom, Security and Justice serving the citizen (The Stockholm Programme) 14449/09 (JAI 679)
- Proposal for a ‘Directive on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law COM(2012) 363 final “corruption constitutes a particularly serious threat against the Union's financial interests, which can in many cases also be linked to fraudulent conduct”

- Europe: making it happen {SWD(2014) 63 final}
- Council Decision on the conclusion of the Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program (2010/412)
- Handbook on the practical application of the EU-U.S. Mutual Legal Assistance and Extradition Agreements, Council of the EU, 8024/11, March 2011
- Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της Απόφασης-Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου
- Σχέδιο Δράσης ΕΕ (2000/С 124/01)
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε 15 και 16 Οκτωβρίου 1999-Συμπεράσματα της Προεδρίας
- Treaty on the Functioning of the EU
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Towards an EU Criminal Policy: Ensuring the effective implementation of EU policies through criminal law COM/2011/0573
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, On the protection of the financial interests of the European Union by criminal law and by administrative investigations An integrated policy to safeguard taxpayers' money
- Commission Decision of 21 February 2012 on setting up the expert group on EU criminal policy
- Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας
- Official Journal C 124, 03/05/2000
- Απόφαση του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2010 , για τη σύσταση της μόνιμης επιτροπής όσον αφορά την επιχειρησιακή συνεργασία για την εσωτερική ασφάλεια (2010/131)
- The Stockholm Programme: An open and secure Europe serving and protecting the citizens, OJ C 115, 11.5.2010
- Council Document, 5842/2/2010, Internal Security Strategy for the European Union: Towards a European Security Model
- Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (ΕΑΑ) και για την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου (2015/2219)
- Απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) και την κατάργηση της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ (2005/681)
- Απόφαση-πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας (ΕΕ L 162 20.06.2002)
- Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Πράξη του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000, με την οποία καταρτίζεται, βάσει του άρθρου 34 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 197, 12.07.2000)
- Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002
- Proposal for a Council Decision on the establishment of the European Criminal Records Information System (ECRIS) in application of Article 11 of Framework Decision 2008/XX/JHA /* COM/2008/0332 final
- Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002 σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος (2002/187/ΔΕΥ)
- Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας — διάλογος, πνεύμα συνεργασίας και ενίσχυση των ικανοτήτων COM(2006) 251 τελικό
- Transcrime, Study on Extortion Racketeering the Need for an Instrument to Combat Activities of Organised Crime, FINAL REPORT European Commission (Contract No. JLS/2008/D2/002)
- Council Regulation (EEC) No 3677/90 of 13 December 1990 laying down measures to be taken to discourage the diversion of certain substances to the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances

- Council Directive 92/109/EEC of 14 December 1992 on the manufacture and the placing on the market of certain substances used in the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances
- Council Directive 91/308/EEC of 10 June 1991 on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering
- Joint Action of 17 December 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning the approximation of the laws and practices of the Member States of the European Union to combat drug addiction and to prevent and combat illegal drug trafficking (96/750/JHA)
- Joint Action of 16 June 1997 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning the information exchange, risk assessment and the control of new synthetic drugs (97/396/JHA)
- Proposal for a Council framework Decision laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking/* COM/2001/0259 final - CNS 2001/0114 */
- Council Decision 2005/387/JHA on the information exchange, risk assessment and control of new psychoactive substances
- Europa - Summaries of EU legislation- Progress report on Action Plan to strengthen the European Commission's supervisory role for shared management of structural actions
- How does organised crime misuse EU funds? Study, Directorate General for Internal Policies Policy Department D: Budgetary Affairs, European Parliament 453.225 (2011)
- Expert Meeting on Misuse of EU funds by organised crime (European Parliament, 27 January 2011)
- How does organised crime misuse EU funds? Study, Directorate General for Internal Policies Policy Department D: Budgetary Affairs, European Parliament 453.225 (2011)
- 1999/352/EC, ECSC, Euratom: Commission Decision of 28 April 1999 establishing the European Anti-fraud Office (OLAF) (notified under document number SEC(1999) 802)
- Council Regulation (EC, Euratom) No 2988/95 of 18 December 1995 on the protection of the European Communities financial interests
- Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law
- 2005 Strategy for the External Dimension of JHA
- 2005 Communication from the Commission on Developing a Strategic Concept on Tackling Organised Crime
- European Commission, The European Union and the United Nations: The choice of multilateralism, COM(2003) 526 final, Brussels, September 2003
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000
- Joint Action of 24 February 1997 concerning action to combat trafficking in human beings and sexual exploitation of children (97/154/JHA)
- Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Council Framework Decision on combating trafficking in human beings (2002/629 JHA)
- Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA
- The EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings 2012–2016", European Commission, 19 June 2012
- Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002 , για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, EEL 190 της 18.7.2002
- Απόφαση-Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για την κατοχύρωση των δικονομικών δικαιωμάτων των προσώπων και την προώθηση της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην του ενδιαφερομένου προσώπου στη δίκη, EEL 81 ,27.3.2009
- Regulation (EC) No 1987/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on the establishment, operation and use of the second generation Schengen Information System (SIS II)
- Council Decision 2007/533/JHA of 12 June 2007 on the establishment, operation and use of the second generation Schengen Information System (SIS II)
- Regulation (EC) No 1986/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 regarding access to the Second Generation Schengen Information System (SIS II) by the services in the Member States responsible for issuing vehicle registration certificates

- Commission Implementing Decision (EU) 2017/1528 of 31 August 2017 replacing the Annex to Implementing Decision 2013/115/EU on the SIRENE Manual and other implementing measures for the second generation Schengen Information System (SIS II) (notified under document C(2017) 5893)
- Council Decision (EC) no. 2004/512 of 8 June 2004 establishing the VIS, OJEU L213, 15.6.2004
- Regulation (EC) no. 767/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 concerning the VIS and the exchange of data between Member States on short-stay visas (VIS Regulation)
- Council Decision 2008/633/JHA of 23 June 2008 concerning access for consultation of the Visa Information System (VIS) by designated authorities of Member States and by Europol for the purposes of the prevention, detection and investigation of terrorist offences and of other serious criminal offences
- Regulation (EC) no. 81/2009 of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 amending Regulation (EC) No 562/2006
- Commission Decision of 30 November 2009 determining the first regions for the start of operations of the Visa Information System (VIS) (notified under document C(2009) 8542)
- Regulation (EC) no. 810/2009 of the European Parliament and the Council of 13 July 2009 establishing a Community Code on Visas (Visa Code)
- Regulation (EU) No 1052/2013 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 establishing the European Border Surveillance System (Eurosur)
- Regulation (EC) No 2725/2000 concerning the establishment of 'Eurodac' for the comparison of fingerprints for the effective application of the Dublin Convention
- Regulation (EU) No 603/2013 on the establishment of 'Eurodac' for the comparison of fingerprints for the effective application of Regulation (EU) No 604/2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person and on requests for the comparison with Eurodac data by Member States' law enforcement authorities and Europol for law enforcement purposes, and amending Regulation (EU) No 1077/2011 establishing a European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice (recast)
- COM(2016) 272 final 2016/0132 (COD) Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the establishment of 'Eurodac' for the comparison of fingerprints for the effective application of [Regulation (EU) No 604/2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person] , for identifying an illegally staying third-country national or stateless person and on requests for the comparison with Eurodac data by Member States' law enforcement authorities and Europol for law enforcement purposes (recast)
- Charter of Fundamental Rights of the European Union
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Union institutions, bodies, offices and agencies and on the free movement of such data, and repealing Regulation (EC) No 45/2001 and Decision No 1247/2002/EC, COM/2017/08 final - 2017/02 (COD)
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council concerning the respect for private life and the protection of personal data in electronic communications and repealing Directive 2002/58/EC (Regulation on Privacy and Electronic Communications) COM/2017/010 final - 2017/03 (COD)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οδηγία Διατήρησης Δεδομένων, MEMO / 05/328
- The Hague Programme on strengthening freedom, security and justice in the European Union [2005] OJ C53/1
- European Council Declaration on combating terrorism, 7906/04 JAI
- European Council Presidency Conclusions of June 16 and 17, 10255/1/05
- Commission Staff Working Paper, "Projet de décision-cadre sur la conservation des données—Analyse juridique" SEC(2005) 420
- Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC
- Directive (EU) 2016/680 of 27 April 2016 on personal data protection in criminal justice of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal

offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA

- Council Regulation (EC) No 2252/2004 of 13 December 2004 on standards for security features and biometrics in passports and travel documents issued by Member States, OJ L 385, 29.12.2004
- Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC
- Framework Decision 2008/977/JHA
- European Data Protection Supervisor, Third opinion on Framework Decision 2008/977/JHA, OJ 2007 C 139, 23.6.2007
- Council Decision 2009/935/JHA determining the list of third States and organisations with which Europol shall conclude agreements, OJ L 325, 11.12.2009, σσ. 12–13, Council Decision 2009/934/JHA of 30 November 2009 adopting the implementing rules governing Europol's relations with partners, including the exchange of personal data and classified information, OJ L 325, 11.12.2009
- Speech by Commissioner Bolkestein on EU/US talks on transfers of airline passengers' personal data of 16.12.2003
- 2004 PNR agreement : Agreement between the European Community and the United States of America on the processing and transfer of PNR data by air carriers to the United States Department of Homeland Security, Bureau of Customs and Border Protection
- Safe Harbor Decision, OJ L 215, 25.08.2000
- Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Functioning of the Safe Harbour from the Perspective of EU Citizens and Companies Established in the EU, COM/2013/0847
- Boehm, Legal opinion on the adequacy of the safe harbor decision
- Communication on Functioning of Safe Harbor
- European Commission, 'Commission Implementing Decision pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequacy of the protection provided by the EU-U.S. Privacy Shield.'
- European Commission, Article 29 Data Protection Working Party, 'Opinion 01/2016 on the EU-U.S. Privacy Shield Draft Adequacy Decision,' 16/EN, WP 238, 13 April, 2016
- Commission Implementing Decision of 12.7.2016 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequacy of the protection provided by the EU-U.S. Privacy Shield C(2016) 4176 final
- Framework Decision on Attacks against Information Systems (2005/222/JHA), European Commission Report COM (2008) 448
- Directive on Combating the Sexual Abuse and Sexual Exploitation of Children, and Child Pornography 2011
- Directive on security of network and information systems (the NIS Directive) of 6 July 2016
- Report from the Commission to the Council and the European Parliament, EU Anti-Corruption Report COM(2014) 38 final

Δικαστικές υποθέσεις ΔΕΕ

- Case C-176/03 Commission v Council
- C-92/09 και C-93/09, Volker und Markus Schecke and Eifert
- Case C-94/00 Roquette Frères
- C-293/12 και C-594/12 Digital Rights Ireland
- C-92/09 και C-93/09 Schecke
- C-291/12 Schwarz
- C-131/12 Google Spain
- Opinion of A.G. Cruz Villalón in Digital Rights Ireland (C-293/12) [2013] E.C.R. I-845
- C-203/15 και C-698/15 Tele2 and Watson
- Joined cases C-317/04 και C-318/04, Parliament v. Council
- Case C-362/14, Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner

Δικαστικές υποθέσεις ΕΛΛΑ

- Case of S. and Marper v. the United Kingdom Applications nos. 30562/04 και 30566/04
- Rantsev v. Cyprus and Russia, no. 25965/04
- C.A.S. and C.S. v. Romania, no. 26692/05
- Söderman v. Sweden no. 5786/08,
- Jersild v. Denmark, no. 298
- Leroy v. France, no. 36109/03
- Mouvement raëlien Suisse v. Switzerland no. 16354/06
- K.U. v. Finland no. 2872/02
- Pay v. the United Kingdom no. 32792/05

Δικαστικές υποθέσεις ΗΠΑ

- Richardson v. United States No. 97-8629
- H.J. Inc. v. Northwestern Bell Telephone Co. No. 87-1252
- Gonzales v. Raich No. 03-1454
- U.S. Berger v. New York No. 615
- Katz v. United States No. 35
- United States v. Fernandez No. 12-50543
- Sedima, S.P.R.L. v. Imrex Co., Inc. No. 84-648
- United States v. Posada-Rios No. 94-20645
- United States v. Nascimento No. 06-1152, No. 06-1153, No. 06-1154
- U.S. v Nardello No. 51
- United States v. Harrington No. 96-3060
- Scheidler v. National Org. for Women, Inc. No. 01-1118
- United States v. Partida, 385 F.3d 546, 561 (5th Cir. 2004)
- United States v. Needham, 604 F.3d 673, 682 (2d Cir. 2010)
- United States v. Farrish, 122 F.3d 146, 149 (2d Cir. 1997)
- United States v. Thomas, 159 F.3d 296, 297 (7th Cir. 1998)
- United States v. Celaj, 649 F.3d 162, 168 (2d Cir. 2011)
- United States v. Horne, 474 F.3d 1004, 1005-06 (7th Cir. 2007)
- United States v. Reaves, 649 F.3d 862, 864 (8th Cir. 2011)
- United States v. Lettiere, 640 F.3d 1271, 1273 (9th Cir. 2011)
- Garner v. United States, 424 U.S. 648, 650-51 n.3 (1976)
- Gooding v. United States, 416 U.S. 430 (1974)
- Smith vs. Maryland No. 78-5374
- United States vs. Miller 307 U.S. 174 (1939)
- Katz vs. United States 389 U.S. 347 (1967)
- ACLU vs. Clapper, No. 14-42
- United States vs. Verdugo-Urquides 494 U.S. 259 (1990)
- United States v. Ganas, No. 12-240
- Suzlon Energy Ltd. v. Microsoft Corp. No. 10-35793
- United States v. Askarkhodjaev, et al. (W.D. Mo.)
- St. Clair v. Johnny's Oyster & Shrimp, Inc. 76 F. Supp. 2d 773 (S.D. Tex. 1999)
- Commonwealth v. Williams Supreme Judicial Court, May 21, 2010
- USA, v. Ross William Ulbright a/k/a Dread Pirate Roberts, a/k/a Silk Road, a/k/a Sealed Defendant 1, a/k/a DPR., No. 15-1815

Διεθνείς Συνθήκες-νομοθετικές πράξεις

- Addendum to the Algiers Memorandum on the Effective Implementation of Certain Good Practices Aimed at Preventing Kidnappings by Terrorists

- Addendum to The Hague-Marrakech Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the FTF Phenomenon, with a focus on Returning FTFs
- Unanimously Adopting Resolution 2199 (2015), Security Council Condemns Trade with Al-Qaida Associated Groups, Threatens Further Targeted Sanctions
- Buenos Aires Declaration on Prevention and Control of Organized Transnational Crime
- Travaux Préparatoires of the negotiations for the elaboration of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto, UN New York, 2006
- Global Action Plan against Organized Transnational Crime
- United Nations Convention Against Transnational Organized Crime
- S/RES/2322 (2016) – Threats to international peace and security caused by terrorist acts
- Σύμβαση του 2001 του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (CETS αριθ. 185)
- Budapest Convention 2001

Αρθρογραφία

- Nigel G Filding, The shaping of covert social networks-isolating the effects of secrecy, Trends Organ Crim DOI 10.1007/s12117-016-9277-0
- John E. Harris, International Cooperation in Fighting Transnational Organized Crime: special emphasis on mutual legal assistance and extradition
- Earl Anthony Wayne, US-Mexico Cooperation Against Organized Crime, Presentation to Asociación de Bancos de México, 2017
- W. Lacher, Organised Crime and Conflict in Sahel-Sahara Region, Carnegie Papers, Carnegie Endowment for International Peace, September 2012
- The European Union explained: How the EU work, European Commission, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2014
- Anabella Miranda Rodriguez, Criminal Policy: New Challenges, Old Ways, Cahiers de défense sociale 2003 Volume 30
- John F. Manley, Neo-Pluralism: A Class Analysis of Pluralism I and Pluralism II, The American Political Science Review, Vol. 77, No. 2 (Jun., 1983), American Political Science Association
- Huntington S. Transnational organizations in world politics, World Politics 25(3)
- M. Cherif Bassiouni, International Criminal Law, Volume 1: Sources, Subjects and Contents: Third Edition, Volume 1
- Jeffrey Passel and D.Vera Cohn, Unauthorized Immigrants: 11.1 Million in 2011, Pew Research Hispanic Center, Washington, DC, December 6, 2012
- U.S. Comptroller General (1981), Stronger Federal Effort Needed in Fight Against Organized Crime, Washington D.C
- George De Stefano, An Offer We Can't Refuse: The Mafia in the Mind of America, Faber & Faber/Farrar, Straus, Giroux 2007
- Walker Newell, The Legacy of Nixon, Reagan, and Horton: How the Tough On Crime Movement Enabled a New Regime of Race-Influenced Employment Discrimination, Berkeley Journal of African-American Law & Policy Volume 15 , Issue 1, Article 2, January 2013
- Nadelmann E. A. Cops across borders: The internationalization of U.S. criminal law enforcement, University Park, Pennsylvania State University Press 1993
- Beata Gruszczynska, Crime in Central and Eastern European Countries in the Enlarged Europe
- Dr. iur. Kole Krasniqi, Organized Crime In The Balkans, European Scientific Journal July 2016 edition vol.12, No.19
- Arcangelo Dimico, Alessia Isopi, Ola Olsson, Origins of the Sicilian Mafia: The Market for Lemons, CREDIT Research Paper No. 12/01
- Peter Reuter, Disorganized Crime: Illegal Markets and the Mafia, Cambridge: MIT Press, 1983
- FBIS, "BKA Registers Less Damage Caused by Gangs," Frankfurter Rundschau, July 13, 1998
- Stanley Wasserman and Katherine Faust, Social Network Analysis: Methods and Applications, Cambridge: Cambridge University Press, 1994
- Laczko, F., & Gramegna, M. Developing better indicators of human trafficking. Brown Journal of World Affairs (2003)
- Antonopoulos, G. A., & Winterdyk, J., The smuggling of migrants in Greece: An examination of its social organization, European Journal of Criminology, 2006

- Coluccello, S., & Massey, S. Out of Africa: The human trade between Libya and Lampedusa. Trends in Organized Crime, (2007)
- Düvell, F., Clandestine migration in Europe. Social Science Information, 47(4) (2008)
- Kaizen, J., & Nonneman, W. Irregular migration in Belgium and organized crime: An overview. International Migration, 45(2) (2007)
- “Off the backs of the children”, forced begging and other abuses against Talibes in Senegal, April 15 2010 Human Rights Watch
- Findlay, M. The Globalisation of Crime, Cambridge University Press, Cambridge (1999)
- Andrea Di Nicola and Alessandro Scartezzini, When economic crime becomes organized: the role of information technologies. A case study, Current Issue in Criminal Justice - Journal of the Institute of Criminology, University of Sidney, faculty of Law, Vol. 11, n. 3, March 2000
- Phil Williams, Organized Crime and Terrorism LACC Working Paper No. 2/2014
- Rollie Lal, “Terrorists and Organized Crime Join Forces,” International Herald Tribune, May 24, 2005
- Väyrynen, R., Illegal Immigration, Human Trafficking, and Organized Crime, UNU-WIDER Discussion Paper No. 2003/72
- Shelley, L., Human Trafficking: A Global Perspective, Cambridge University Press, New York 2010
- Blanca Madani, “Hezbollah's Global Finance Network: The Triple Frontier,” Middle East Intelligence Bulletin [a monthly publication of the United States Committee for a Free Lebanon] 4, no. 1 (January 2002)
- Kevin G. Hall, “Officials Link Pirated Goods in Paraguay to Terrorism: Money Sent on to Hezbollah,” San Diego Union –Tribune, April 15, 2001
- Thomas M. Sanderson, Transnational Terror and Organized Crime: Blurring the Lines IONAL SAIS Review TERRORvol. XXIV no. 1 (Winter–Spring 2004)
- Simon Cottee, “Reborn Into Terrorism,” The Atlantic, January 25, 2016
- Anthony Faiola and SouadMekhennet, “The Islamic State Creates a New Type of Jihadist: Part Terrorist, Part Gangster,” The Washington Post, December 20, 2015
- John E. Harris, International Cooperation in Fighting Transnational Organized Crime: special emphasis on mutual legal assistance and extradition
- Alissa J. Rubin et al., “France Says Truck Attacker Was Tunisia Native With Record of Petty Crime,” New York Times, July 15, 2016
- Joshua Berlinger and Laura Smith-Spark, “Berlin Christmas Market Attack Suspect: Who Was AnisAmri?” CNN.com, December 23, 2016
- Millennium Challenge Corporation, “MCC CEO Daniel Yohannes Announces Invitation to Innovate Initiative,” press release, March 28, 2011
- Phil Williams, “In Cold Blood: The Madrid Bombings,” Perspectives on Terrorism (June 2008): 22 και Phil Williams, “The Madrid Train Bombings,” in Fighting Back: What Governments Can Do About Terrorism, (Stanford: Stanford University Press, 2011
- Paul H. Robinson, An Introduction to Model Penal Law
- Weatherill St., Cases & Materials on EU Law, New York - United States, Oxford University Press Inc.,2007
- Conor Doyle, Organized Crime in the USA During Prohibition: an economic analysis of the rise of an illegal industry, Student Economic Review, Vol. 19, 2005
- Richard H. Leach, The Federal Role in the War on Poverty Program, Law and Contemporary Problems, Anti-Poverty Programs - Duke Law Scholarship Repository 1966
- Wilbur R. Miller, The Social History of Crime and Punishment in America, SAGE, Jun 29, 2012
- Robert Blakey and Harold A. Kurland, The Development of the Federal Law of Gambling, Cornell Law Review Volume 63 No.6, August 1978 at II Modern Criminal Statutes: an attack on organized crime
- Will Fitzgibbon and Emilia Díaz-Struck, Panama Papers have had historic global effects-and the impacts keep coming Dec.1 2016, The International Consortium of Investigative Journalists
- Michael Hudson, US officials react to Panama Papers disclosures with get-tough proposals, May 5 2016, The International Consortium of Investigative Journalists
- Jimmy Gurule, The Money Laundering Control Act of 1986: Creating a New Federal Offense or Merely Affording Federal Prosecutors an Alternative Means of Punishing Specified Unlawful Activity? Notre Dame Law School , American Criminal Law Review Vol. 32:823
- Husabø E. & Strandbakken A., Harmonization of Criminal Law in Europe, Oxford, Intersentia Antwerpen, 2005
- Richard B. Stanley, Comments: Conflict between the Internal Revenue Code and the Fifth Amendment Privilege against Self-Incrimination, University of Baltimore Law Review, Volume 15, Issue 3, Spring 1986

- De Feo, M.A., The US Experience in Federal Policing – A Model for Europe. D&D (1994)
- Jaikumar Ramaswamy, Overview of Asset Forfeiture and Money Laundering Program, United States Department of Justice Executive Office for United States Attorneys Washington, DC 20530, September 2013 Volume 61 Number 5
- Verbruggen, F., Euro-Cops? Just say maybe. European lessons from the 1993 reshuffle of US drug enforcement, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice (3) (1995)
- De Buck, B.: Europol’s possibilities to support Joint Investigation Teams, unpublished paper delivered at second Meeting of the national experts on JITs, 10 November 2006
- John M. Nomikos, European Union Intelligence Analysis Centre (INTCEN): Next stop to an Agency?, Journal of Mediterranean and Balkan Intelligence
- Megie A., “Mapping the Actors of European Judicial Cooperation”, Collection Cultures & Conflits,, The field of the EU Internal Security Agencies, L’ Harmattan / Centre d’ Etudes sur les Conflits, 2007
- Chad C. Haddal , People Crossing Borders: An Analysis of U.S. Border Protection Policies Congressional Research Service May 13, 2010
- Kristin Archick, US-EU Cooperation against Terrorism, Congressional Research Service, RS22030, March 2, 2016
- Fourth Amendment — Search and Seizure and Evidence Retention — Second Circuit Creates a Potential “Right to Deletion” of Imaged Hard Drives. — United States v. Ganius, 755 F. 3d 125 (2d Cir. 2014), 128 Harv. L. Rev. 743
- Elspeth Guild, Sergio Carrera, The Political and Judicial Life of Metadata: Digital Rights Ireland and the Trail of the Data Retention Directive, CEPS Liberty and Security in Europe Papers No. 65
- Laraine Laudati, Summaries of EU Court Decisions Relating to Data Protection 2000-2015, OLAF & Data Protection Officer
- Committee on Law and Justice, National Research Council, Transnational Organized Crime: Summary of a Workshop, ed. Peter Reuter and Carol Petrie (Washington: National Academy Press, 1999)
- Latonero, M., Musto, J., Boyd, Z, Boyle, E., Bissel, A., Gibson, K. & Kim, J. (2012), The rise of mobile and the diffusion of technology-facilitated trafficking. Los Angeles, CA: USC Annenberg Center on Communication Leadership & Policy, Vitale, K. (2012)
- Barricading the information superhighway to stop the flow of traffic: Why international regulation of the internet is necessary to prevent sex trafficking. American University International Law Review, 27(1)
- V. Greiman and C. Bain, The Emergence of Cyber Activity as a Gateway to Human Trafficking, Published In International Journal of Cyber Warfare and Terrorism (IJCWT) Vol. 12, Issue 2
- Ceci Connolly, “Woman’s Links to Mexican Drug Cartel a Saga of Corruption on U.S. Side of Border,” Washington Post, September 12, 2010

Ξενόγλωσσα Βιβλιογραφία

- Viotti, P, R., & Kauppi, M.V., International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism, Ed. Macmillan, New York 1987
- Keohane R.O. & Nye J.S., Transnational relations in world politics, Harvard University Press 1972
- Jenkins R., Transnational corporations and uneven development: The internationalization of capital and the third world. Routledge, New York 1987
- Michael Woodiwiss, Organized Crime and American Power: A History, University of Toronto Press, 2001
- Jay S. Albanese, Organized Crime in Our Times, 6th Ed., Anderson Publishing 2011
- William Howard Moore, The Kefauver Committee and the Politics of Crime, 1950 – 1952, University of Missouri Press, 1974
- Mark Galeotti, Global Crime Today: The Changing Face of Organised Crime, Routledge 2005
- Donald R. Cressey, The Functions and Structure of Criminal Syndicates, in Patrick J. Ryan and George E. Rush, eds., Understanding Organized Crime in Global Perspective (London: Sage, 1997)

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Σ. Αλεξιάδης, Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής, Δ΄ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005
- Ι. Φαρσεδάκης, Η Κοινωνική Αντίδραση στο Έγκλημα και τα όρια της, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991
- Νικολόπουλος Γ., Κράτος, Ποινική εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μία Εγκληματολογική προσέγγιση, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική, 2002
- Κουράκης, Ν., Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, Β΄: Πραγματολογική προσέγγιση και επιμέρους ζητήματα, Β΄ έκδοση, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005
- Νικολόπουλος Γεώργιος, Διακρατικές μετακινήσεις κρατουμένων και κοινωνική επανένταξη στο “χώρο ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης”, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2014,
- Νικολόπουλος Γεώργιος, Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής, Νομική Βιβλιοθήκη 2008
- Καρανικόλας Σπ., Η επίδραση του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου στην ελληνική ποινική έννομη τάξη, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (1999-2013), Αποτιμώντας τα προγράμματα δράσης του : Τάμπερε – Χάγη – Στοκχόλμη, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2014
- Στεργιούλης Ευάγγελος, Σύγχρονη Αστυνομία, στον Τιμητικό Τόμο για τον Καθηγητή Ιάκωβο Φαρσεδάκη: Η σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπισή της και η Επιστήμη της Εγκληματολογίας, Τόμος II, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011
- Ζιανίκας Χαράλαμπος, Η Αστυνομία σήμερα, Εκδόσεις Εστία 1990,
- Ζαραφονίτου Χριστίνα, Εμπειρική Εγκληματολογία, Νομική Βιβλιοθήκη Αθήνα 2004
- Στεργιούλης Αθ. Ευάγγελος, Europol: Η ευρωπαϊκή αστυνομική υπηρεσία , Νομική Βιβλιοθήκη 2003
- Μυλωνόπουλος Χ., Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Η ουσιαστική νομιμοποίηση του Ευρωπαϊκού Ποινικού Δικαίου και η σημασία της ποινικής δογματικής για τη διαμόρφωσή του, Ποινικά Χρονικά, τευχ. ΞΑ, 2011
- Παπαδοπούλου Ρ.-Ε., Το Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011
- Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Συντονιστικά όργανα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ: Από τον αστυνομικό (Europol) στο δικαστικό (Eurojust) συντονισμό- Η προοπτική της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, Ποινική Δικαιοσύνη, τευχ. 2, 2003
- Παπαδοπούλου Ρ.-Ε., Το Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011

Εκθέσεις Οργανισμών

- EU Serious and Organised Crime Threat Assessment 2013, The Hague: Europol, 2013
- Links between serious and organised crime and terrorism, Europol Serious And Organised Crime Threat Assessment 2017
- Overview of the Law Enforcement Strategy to Combat International Organized Crime , US Department of Justice April 2008
- Michael Miklaucic and Jacqueline Brewer, eds., Convergence: Illicit Networks and National Security in the Age of Globalization, Washington, D.C.: National Defense University, Center for Complex Operations, April 2013
- The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment, Vienna: UNODC, 2010
- First Interim Report of the Special Crime Study Commission on Organized Crime, Sacramento: California Board of Corrections, 1 March 1948
- Task Force on Organized Crime (1967), The President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice, The Task Force Report: Organized Crime, Annotations and Consultants' Papers, Washington D.C
- Report of the Select Committee on Assassinations of the U.S. House of Representatives, Washington, DC: United States Government Printing Office, 1979, vol. 1
- Organized Crime in Pennsylvania: A Decade of Change, Pennsylvania Crime Commission 1990 Report

- Threat Assessment: Italian Organized Crime, Europol 2013
- Marko Hajdinjak, Smuggling in Southeast Europe: The Yugoslav Wars and the Development of Regional Criminal Networks in the Balkans, Center for the Study of Democracy, 2002
- Scherrer, A., Mégie A. and Mitsilegas, V. The EU Role in Fighting Transnational Organised Crime, European Parliament, 2009
- Results of a pilot survey of forty selected organized criminal groups in sixteen countries September 2002, UN Global Program against Transnational Organized Crime
- Global Economic Crime Survey 2016: US Results, Adjusting the Lens on Economic Crime Preparation brings opportunity back into focus
- National Intelligence Council, Global Trends 2015 (Washington: National Intelligence Council, December 2000)
- National Drug Threat Assessment Summary 2016
- Europol SOCTA 2017
- Dowling S, Moreton K, Wright, Trafficking for the purposes of labour exploitation: a literature review, Home Office Online Report 10/07
- U.N. Office on Drugs and Crime. The globalization of organized crime: A transnational organized crime threat assessment. Vienna (2010)
- Ecorys and Fondazione Giacomo Brodolini, Study on high-risk groups for trafficking in human beings Executive summary, European Commission, Publications Office of the European Union, 2015
- EU Drug Markets Report Strategic Overview, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) and Europol 2016
- United Nations Office on Drugs and Crime, Estimating Illicit Financial Flows Resulting from Drug Trafficking and Other Transnational Organized Crimes: Research Report (Vienna, October 2011)
- European Parliament, Report on organised crime, corruption and money laundering: recommendations on action and initiatives to be taken, Brussels: European Parliament, 2013
- Organized Crime Council, Overview of the Law Enforcement Strategy to Combat International Organized Crime, U.S. Department of Justice, April 2008
- U.S. Department of Justice, “Remarks Prepared for Delivery by Attorney General Michael B. Mukasey on International Organized Crime at the Center for Strategic and International Studies,” April 23, 2008
- National Drug Intelligence Center, National Drug Threat Assessment 2010, Washington, D.C., February 2010
- The Legal Attaché Program Audit Report 04-18 March 2004
- George W. Bush, National Drug Control Strategy 2008 Annual Report: Message from the President of the United States Transmitting the Administration’s 2008 National Drug Control Strategy, Pursuant to 21 U.S.C. 1504, Washington, D.C., 2008
- Examining the Nexus between Organised Crime and Terrorism and its implications for EU Programming, CT Morse Counter-Terrorism Monitoring, Reporting and Support Mechanism
- Emilie Oftedal, “The Financing of Jihadi Terrorist Cells in Europe,” Norwegian Defence Research Establishment (FFI) (January 2015)
- UN Office of Drugs Crime (2013) Transnational Organized Crime in West Africa: A Threat Assessment
- Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto, United Nations Office on Drugs and Crime , Division for Treaty Affairs
- Report prepared by the Secretariat (United Nations publication, Sales No. E.86.IV.1, September 1985
- The Globalization Of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment, United Nations Office on Drugs and Crime 2010, ISBN: 978-92-1-130295-0
- Report of the Ninth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Cairo, 29 April-8 May 1995 (A/CONF.169/16/Rev.1)
- Outline of the US Legal System, Bureau of International Information Programs United States Department of State 2004
- CRS Report R41731, Central America Regional Security Initiative: Background and Policy Issues for Congress
- U.S.-Mexico 21st Century Border Management: 2013 Progress Report
- Department of Justice, Office of the Inspector General, Audit Division, The External Effects of the Federal Bureau of Investigation’s Reprioritization Efforts, Audit Report 05-37, September 2005,
- Codecision and Consiliation: A guide to how the European Parliament co-legislates under the ordinary legislative procedure, Directorate-General for Internal Policies of the Union Directorate for Legislative Coordination and Conciliations Conciliations and Codecision Unit, December 2014

- President’s Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice, The Challenge of Crime in a Free Society: A report. Washington DC US Government Printing Office 1967
- Howard J. Kaplan Joseph A. Matteo Richard Sillett Arkin Kaplan Rice, ABA Section of Litigation 2012 Section Annual Conference April 18-20, 2012: The Lessons of the Raj Rajaratnam Trial: Be Careful Who’s Listening , The History and Law of Wiretapping
- Study on Extortion Racketeering the Need for an Instrument to Combat Activities of Organised Crime, A study financed by the European Commission - DG JLS (Contract No. JLS/2008/D2/002), TRANSCRIME, Joint Research Centre on Transnational Crime
- Georges Estievenart, The European Union and Drugs: Trafficking, consumption and strategies, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA)
- An Analysis of Twelve Categories of State Laws that are Critical to a Basic Legal Framework that Combats Human Trafficking, Polaris Project 2013
- Chris Jones, Analysis Secrecy reigns at the EU’s Intelligence Analysis Centre, Statewatch
- House of Lords European Union Committee, Judicial Co-operation in the EU: The Role of Eurojust HL 138, 23rd Report of Session 2003-04, Great Britain, TSO (The Stationery Office), 2004
- CRS Report RL33577, U.S. International Trade: Trends and Forecasts, by Brock R. Williams and J. Michael Donnelly
- CRS Report R41409, U.S. Travel and Tourism Industry, by Suzanne M. Kirchoff.
- U.S. Department of Justice, National Drug Intelligence Center, National Drug Threat Assessment 2011
- CRS Report R40733, Gun Trafficking and the Southwest Border, by Vivian S. Chu and William J. Krouse
- David A. Shirk, The Drug War in Mexico: Confronting a Shared Threat, Council on Foreign Relations, Council Special Report No. 60, Washington, DC, March 2011
- Lisa M. Seghetti, U.S. Visitor and Immigrant Status Indicator Technology (US-VISIT) Program, CRS Report for Congress, Order Code RL32234
- U.S. Department of Homeland Security, National Protection & Programs Directorate, United States Visitor and Immigrant Status Indicator Technology, Congressional Budget Justification: Fiscal Year 2011, Washington, DC, February 2010
- Charles Doyle, CRS Report 94-166, Extraterritorial Application of American Criminal Law
- Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs 2012 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) Report March 7, 2012
- Caspar Bowden, The US surveillance programmes and their impact on EU citizens' fundamental rights, PE 474.405
- E. Guild and S. Carrera, “The Political and Judicial Life of Metadata: Digital Rights Ireland and the Trail of the Data Retention Directive”, CEPS Liberty and Security in Europe Papers No.65 (May 29, 2014)
- National Intelligence Council, Global Trends 2025: A Transformed World, NIC 2008-003, November 2008
- United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking (UN.GIFT). (2008). The Vienna forum to fight human trafficking Background Paper: Technology and Human Trafficking
- Behind the curtain: the illicit trade of firearms, explosives and ammunition on the dark web, RAND Europe Report 2017
- Isaac R. Porche III, Jerry M. Sollinger, Shawn McKay, A Cyberworm that Knows no Boundaries, Rand National Research Institute 2011
- Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα Ναρκωτικά 2015, EMCDDA
- Kristy Kruithof, Judith Aldridge, David Décary-Hétu, Megan Sim, Elma Dujso, Stijn Hoorens, Internet-facilitated drugs trade An analysis of the size, scope and the role of the Netherlands ,RAND Europe 2016
- Transparency International: Corruption Perceptions Index, data from 2011, World Bank: Worldwide Governance Indicators data from 1996–2010
- Economist Intelligence Unit: Global Fraud Report 2011–2012
- A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act, Criminal Division of the U.S. Department of Justice and the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission
- U.S. Sec. and Exchange Comm., Report of the Securities and Exchange Commission on Questionable and Illegal Corporate Payments and Practices 2-3 (1976)
- “Investigations of DHS Employee Corruption Cases,” Department of Homeland Security (DHS) Office of Inspector General (OIG) Fiscal Year 2015 Report to Congress
- Special Eurobarometer 470 Corruption Report
- Kroll Global Fraud Report: Vulnerabilities on the rise Annual Edition 2015/16

- The Cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption Annex II - Corruption, EPRS, European Added Value Unit PE 579.319 - March 2016